

Regeringens årsberättelse 2021

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2022:29

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Regeringens årsberättelse 2021

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd

ISBN pdf: 978-952-383-633-4

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN tryckt: 978-952-383-617-4

ISSN tryckt: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2022

Tryckeri: PunaMusta Oy, 2022

Trycksak
4041-0619

Regeringens årsberättelse 2021

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Statsrådets publikationer 2022:29**Utgivare** Statsrådet**Utarbetad av** Statsrådets kansli**Språk** svenska**Sidantal**

218

Referat

Enligt 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2021 består av fem delar:

- Regeringens årsberättelse
- Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter
- Bilaga 2 Bokslutskalkyler
- Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden
- Bilaga 4 Statens bolagsinnehav

Nyckelord

regeringens årsberättelser, riksdagen, tillgång till information, statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning

ISBN PDF 978-952-383-633-4**ISBN tryckt** 978-952-383-617-4**ISSN PDF** 2490-0966**ISSN tryckt** 2490-0613**URN-adress** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-633-4>

Hallituksen vuosikertomus 2021

Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset

Valtioneuvoston julkaisu 2022:29**Julkaisija** Valtioneuvosto**Yhteisötekijä** Valtioneuvoston kanslia**Kieli** ruotsi**Sivumäärä** 218

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyinä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädösten kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2021 muodostuu viidestä osasta:

- Hallituksen vuosikertomus
- liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- liite 4 Valtion yhtiöomistus

Asiasanat hallituksen vuosikertomukset, eduskunta, tiedonsaanti, valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, tilinpäätös, omistajaohjaus**ISBN PDF** 978-952-383-633-4**ISSN PDF** 2490-0966**ISBN painettu** 978-952-383-617-4**ISSN painettu** 2490-0613**Julkaisun osoite** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-633-4>

Innehåll

1	Statsrådets kansli	9
1.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	10
1.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	11
1.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	12
2	Utrikesministeriet	16
2.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	17
2.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	19
2.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	20
3	Justitieministeriet	31
3.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	32
3.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	34
3.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	35
3.4	Sametingets berättelse för 2021	49
4	Inrikesministeriet	61
4.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	62
4.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	64
4.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	65
5	Försvarsministeriet	78
5.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	79
5.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	80
5.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	81
6	Finansministeriet	91
6.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	92
6.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	94
6.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling	95
6.4	Världens bästa offentliga förvaltning	103

7	Undervisnings- och kulturministeriet	106
7.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	107
7.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	109
7.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	110
8	Jord- och skogsbruksministeriet	130
8.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	131
8.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	132
8.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	134
9	Kommunikationsministeriet	142
9.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	143
9.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	144
9.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	145
10	Arbets- och näringsministeriet	151
10.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	152
10.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	154
10.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	155
11	Social- och hälsovårdsministeriet	163
11.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	164
11.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	166
11.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	167
12	Miljöministeriet	178
12.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	179
12.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	180
12.3	Verksamhetsområdets resultatutveckling.....	181

13 Statens affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten	196
13.1 Statens affärsverk.....	196
Forststyrelsen.....	196
Senatfastigheter	198
Försvarsfastigheter	200
13.2 Statliga fonder utanför budgeten.....	202
Försörjningsberedskapsfonden.....	202
Interventionsfonden för jordbruket (Mira)	204
Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)	205
Brandskyddsfonden.....	207
Stabilitetsfonden	208
Statens bostadsfond	210
Statens pensionsfond.....	211
Statens televisions- och radiofond	213
Statsgarantifonden	214
Kärnavfallshanteringsfonden.....	216
Oljeskyddsfonden	217

INLEDNING

Bilaga 1 till regeringens årsberättelse 2021

I denna bilaga till regeringens årsberättelse presenteras förvaltningsområdenas struktur och de viktigaste nyckeltalen. Anslagsuppgifterna i samband med nyckeltalen presenteras enligt den huvudgruppering som följer utgifternas art (konsumtions-, överförings-, investerings- och övriga utgifter) enligt moment. Anslagen under de utgiftsmoment som avviker från standardinnehållet (så kallade blandmoment) ingår i den huvudgrupp enligt utgifternas art under vilken sifferkod momentet i fråga har antecknats i budgeten. Någon heltäckande beskrivning har inte eftersträvat.

I bilagan finns också översikter över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet samt bedömningar av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet. Resultatöversikterna innehåller ministeriernas bedömningar av hur effektmålen har uppfyllts och koncisa beskrivningar hur resultatet har utvecklats under berättelseåret. Ministerierna har använt följande skala för att bedöma hur målen har uppfyllts:

Utmärkt	Målet överskreds.
God	Målet uppnåddes.
Nöjaktig	Målet uppnåddes delvis.
Försvarlig	Målet uppnåddes inte.
Icke påbörjad/svag	Inga åtgärder för att uppnå målet inleddes eller målet slopades efter övervägande.

Dessutom har det särskilt beskrivits hur målen för hållbar utveckling och jämställdhet har uppfyllts inom respektive förvaltningsområde. I justitieministeriets kapitel ingår också sametingets berättelse för 2021. I slutet av bilagan finns också centrala uppgifter om statens affärsverk och fonderna utanför statsbudgeten samlade.

1 Statsrådets kansli

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

• Statsrådets kanslis andel **1 463 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 187 mn €
- Överföringsutgifter 37 mn €
- Investeringsutgifter 380 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

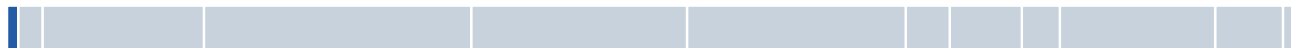
41 %

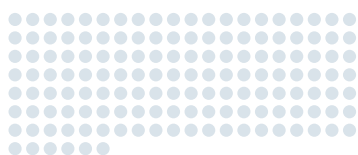
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

• Statsrådets kansli **652 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

- Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **29** ST.

STRATEGISKT OCH/ELLER FINANSINTRESSE

- Arctia Ab
- Boreal Växtförädling Ab
- Finavia Abp
- Finnair Abp
- Fortum Abp
- Gasum Oy
- Kemijoki Oy
- Leijona Catering Oy
- Motiva Oy
- Neova Ab
- Neste Abp
- Patria Abp
- Posti Group Abp
- Finlands Färjetrafik Ab
- Myntverk i Finland Ab
- Finska Centralen för Utsädespotatis Ab
- SSAB
- Suomen Viljava Oy
- Tapio Ab
- VR-Group Ab

SPECIALUPPGIFTER

- Finnipilot Pilotage Oy
- Gasonia Oy
- Governia Oy
- Kuntarahoitus Oyj
- Suomen Erillisverkot Oy
- Suomen Ilmailuopisto Oy
- Suomen Malmijalostus Oy
- Veikkaus Ab
- Solidium Oy (innehav i 12 bolag)

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Våren 2021 konstaterade statsrådet på nytt att undantagsförhållanden råder i Finland och tog i bruk befogenheter enligt beredskapslagen. I ibruktagningsförordningarna reglerades social- och hälsovårdsenheternas verksamhet, avvikelser från tidsfristerna för icke brådskande hälso- och sjukvård, kommunikation under undantagsförhållanden samt avgörande av meningsskiljaktigheter i fråga om behörighet. Under undantagsförhållandena lämnades en proposition om temporär begränsning av rörelsefriheten och nära kontakter till riksdagen. Propositionen återtogs dock senare. Statsrådets kansli ansvarade för beredningen av ibruktagningsförordningarna.

Bekämpningsåtgärderna och effekterna av epidemin samordnades vid regeringens överläggningar. I slutet av året tillsattes en ny coronaministerarbetsgrupp för att förbättra den förvaltningsövergripande samordningen och informationen om coronaåtgärderna. Statsrådets covid-19-koordinationsgrupp fortsatte sin verksamhet som ett forum med uppgift att samordna och förmedla lägesinformation.

Statsrådets och regeringens enhetliga kommunikation samordnades från statsrådets kansli. Regeringen har informerat aktivt om epidemiläget och åtgärderna för att få epidemin under kontroll genom att ordna regelbundna presskonferenser och översikter. Kommunikationsinsatsen Finland fixar det genomförde i samarbete med andra myndigheter kampanjer med anknytning till hälsosäkerheten och stödet för att orka i kriser.

Under berättelseåret började Finlands ekonomi återhämta sig från recessionen till följd av covid-19-pandemin. I statens ägarstyrning krävde den fortsatta pandemin aktiva ägaråtgärder särskilt i transportsektorns bolag.

Riksdagen godkände beslutet om EU:s egna medel, genom vilket Europeiska unionens råds beslut om EU:s fleråriga budgetram och återhämtningsinstrument fastställdes.

1.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 1. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Verksamheten i statsrådet går inte att samordna och en gemensam verksamhetskultur genererar inga synergieffekter
	Styrningen av verksamheten på statsrådsnivå är effektiv. Som stöd för en enhetlig verksamhetskultur i statsrådet och för att effektivisera användningen av gemensamma resurser utvecklas verksamhetsplaneringen och samarbetssätten under ledning av statsrådets kansli och gemensamma verktyg införs fortsättningsvis. Statsrådets informationsteknik och IT-system förnyas och förenhetligas för att säkerställa dataskyddet och en fungerande IT-miljö.
2	Det ekonomiska resultatet av statens bolagsinnehav försämras
	Det ägarstrategiska arbetet och analysverksamheten förutser hur ekonomin utvecklas och hur statens bolagsinkomst påverkas av utvecklingen. Det görs större satsningar på att förankra god förvaltningssed inom hela statsrådet samtidigt som mekanismerna inom ägarstyrningen vidareutvecklas. Med de medel ägaren har till sitt förfogande stöttas bolagens förmåga att handla effektivt och att utvecklas också i tider av långsam ekonomisk tillväxt.
3	EU försvagas och handelsprotektionismen stärks
	Påverkansarbete bedrivs i frågor som är centrala för Finland, och lösningar som stärker unionens enighet främjas. Finland fortsätter påverkansarbetet för en stark och integrerad inre marknad och en öppen, ansvarsfull handelspolitik. Unionens strategiska oberoende ska grunda sig på en utveckling av EU:s egna starka sidor, rättvis konkurrens och deltagande i världsekonomin samt på ett mer målmedvetet främjande av EU:s värderingar och intressen och på ansvarstagande i den yttre verksamheten. Samtidigt bereder sig Finland på en utveckling som försvagar unionens enighet och på åtgärder som en sådan utveckling förutsätter.
4	Innehållet i och kvaliteten på information som tas fram som stöd för politiken stöder inte beslutsfattandet
	Till stöd för regeringens arbete produceras aktuell, tillförlitlig och högklassig information som kan utnyttjas tväradministrativt. Beredningsförslagen och lägesbilden som tas fram till stöd för beslutsfattandet är samordnade, heltäckande och mångsidiga. Tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för beredningen säkerställs. Dialogen mellan tjänstemannaledningen och den politiska ledningen i samband med beredningen förbättras.

1.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Finland

Måluppfyllelse: **GOD**

Genomförandet av regeringsprogrammet

En [halvtidsöversyn](#) av Marins regeringsprogram utarbetades och behandlades i regeringens aftonskola. De viktigaste riktlinjerna kompletterades i regeringens handlingsplan. I regeringens halvtidsöversyn behandlades för första gången regeringens [färdplan för hållbarhet](#) som helhet.

Pandemin som började 2020 fortsatte och hade fortfarande en betydande inverkan på verksamheten i samhället. Regeringen sammankallades till överläggningar 56 gånger, vilket var något färre än året innan i början av pandemin. De centrala krishanteringsbesluten fattades vid statsrådets allmänna sammanträden som var 109 till antalet, jämfört med 50–60 som var det normala antalet före pandemin. Statsrådets kansli beredde ibruktagandet av beredskapslagen och andra relaterade åtgärder. Ledningsansvaret för kommunikationen under undantagsförhållanden koncentrerades till statsrådets kansli, vilket förbättrade informationsgången och samordningen av kommunikationen mellan förvaltningsområdena.

Regeringens [lagstiftningsprogram](#) för valperioden 2019–2023 reviderades under året. Dessutom upprättades detaljerade lagstiftningsplaner som täcker två riksdagssessioner. I synnerhet paketet med lagstiftningsprojekt med anknytning till pandemin följdes upp. Rådet för bedömning av lagstiftningen gav 45 utlåtanden om utkast till regeringspropositioner och ett utlåtande om en U-skrivelse. Rådet för bedömning gav också sju utlåtanden till riksdagens utskott.

Statsrådets principbeslut om [strategin för den arktiska politiken](#) godkändes och genomförandet inleddes. Ett förslag till principbeslut om [åtgärdsprogrammet för havspolitik](#) bereddes. En oberoende sannings- och försoningskommission för samer tillsattes. Genomförandet av programmet Sunda lokaler 2028, som syftar till att förebygga problem med inomhusluften i offentliga byggnader, fortsatte i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt miljöministeriet.

Den parlamentariska arbetsgruppen för forskning, utveckling och innovation utredde sätt att öka den offentliga finansieringen för forskning och utveckling på lång sikt. I [slutrapporten](#) ingick ett förslag om att öka den offentliga finansieringen för forskning och utveckling till 4 procent i förhållande till BNP före 2030.

En projektgrupp bestående av statssekreterare och projektets parlamentariska uppföljningsgrupp beredde ett [förslag](#) till ny finansieringsmodell och finansieringsnivå för verksamhet som finansieras med penningpelsintäkter. I den nya finansieringsmodellen intäktsförs Veikkaus vinstmedel till staten som icke-öronmärkta allmänna medel från och med 2024.

Ledningen av Finlands EU-politik

[Statsrådets redogörelse för EU-politiken](#) (SRK 7/2020 rd) lämnades till riksdagen i början av 2021. Ett centralt tema för redogörelsen var stärkandet av krishanteringsförmågan, som hamnat i centrum för EU:s politiska debatt. Rådets slutsatser om krishanteringsförmågan lades fram och behandlades i Europeiska rådet. I enlighet med riksdagens ställningstagande har EU-påverkansarbetet gjorts enligt riktlinjerna i redogörelsen för EU-politiken.

Finland påverkade genomförandet av den europeiska gröna given, särskilt på klimat- och energipolitiken (55 %-paketet) och skogspolitiken (EU:s skogsstrategi, taxonomin för hållbar finansiering).

Med tanke på återhämtningsinstrumentet påverkade Finland genomförandet på EU-nivå med betoning på bland annat uppföljningen av målen i återhämtningsplanerna samt tillsynen över användningen av medel. Finland främjade också tillämpningen av rättsstatsprincipen genom att delta som intervenient i behandlingen av den talan om ogiltigförklaring som Polen och Ungern väckt i EU-domstolen gällande EU:s förordning om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen.

Ett omfattande handels- och samarbetsavtal som skyddar Finlands och EU:s intressen uppnåddes med Storbritannien. För Finlands del uppfylldes alla de viktigaste målen för förhandlingarna. I egenskap av sammankallande samarbetade Finland också med andra likasinnade medlemsstater för att påverka förhandlingarna i synnerhet inom konkurrenspolitiken.

Inom ramen för konferensen om Europas framtid genomfördes evenemangsserien "Europa är vi" i syfte att kartlägga finländarnas åsikter om Europas framtid och informera medborgarna om konferensen. Totalt 18 evenemang ordnades inom ramen för evenemangsserien. Dessutom deltog företrädare för statsrådet i och påverkade under plenarsammanträden som ordnades inom ramen för konferensen och i diskussionen i rådets organ.

Statens aktiva och tydliga ägarpolitik

Covid-19-pandemin påverkade fortfarande i synnerhet ekonomin i transportsektorns bolag. Med Finnair Abp avtalades om ett hybridlånearrangemang och beslut fattades om kapitalisering av Finavia Abp. Den totala avkastningen på börsinnehaven stannade på 2,9 (2020: 35,4) procent. Den totala avkastningen räknas på det dagliga kassaflödet och förändringen i marknadsvärdet, inklusive köp, försäljningar och utdelningar. Avkastningen minskade i synnerhet till följd av Neste Abp:s (27 procent) och Finnair Abp:s (21 procent) sänkta aktiekurser.

Den vinstutdelning som statsrådets kansli erhöll uppgick till 1 394 miljoner euro (ökning 69 procent). Avkastningen från vinstutdelningen ökade mycket väl med hänsyn till covid-19-pandemins inverkan på det allmänna marknadsläget. Aktieavkastningen utgjordes till största delen av vinstutdelning från Fortum Abp, Neste Abp, Solidium Oy, Neova Oy och VR-Group Ab.

De intäkter av vinstutdelning och kapitalåterbäringar som statsrådets kansli fick uppgick till 1 895 (2020: 826) miljoner euro. Den inkomstpost på 2 340 miljoner euro som föreslogs för statsrådets kansli i statens budgetberedning underskreds med mer än 300 miljoner euro. De influtna kapitalinkomsterna för alla ministeriers statsinnehav uppgick till 2 075 miljoner euro, vilket underskred inkomstposten i statsbudgeten med 343 miljoner euro.

Finlands Malmförädling Ab överfördes från arbets- och näringsministeriet till att styras av statsrådets kansli. Staten förvärvade 48,5 procent av aktiestocken i Suomen Ilmailu-opisto Oy och äger nu 98 procent av bolaget. Solidium Oy:s ägarandel i stålföretaget SSAB Ab överfördes till statsrådets kansli. Ett strategiskt intresse fastställdes för bolaget under ledning av arbets- och näringsministeriet. Enligt det vill staten påskynda SSAB Oy:s omställning till fossilfri ståltillverkning tillsammans med bolagets svenska ägare. Dessutom överfördes Anora Group Abp:s aktier till Solidium Oy.

Statsrådets gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt

På grund av covid-19-pandemin ökade arbetsmängderna till vissa delar väsentligt under berättelseåret i serviceuppgifter som statsrådets kansli ansvarar för (bland annat översättningstjänster, informationshanterings- och ämbetsverkstjänster samt IKT). Utöver upprätthållandet av aktionsberedskapen svarade statsrådets kansli också för statsrådets handlingslinjer och genomförandet av dessa i praktiken för statsrådets och ministeriernas del. Under berättelseåret fortsatte arbetet med att utveckla serviceuppgifterna. Utvecklingen grundade sig på digitalisering och elektroniska verksamhetsmodeller, och i arbetet drog man nytta av tidigare erfarenheter av tillämpningen samt de funktionella prioriteringar som gjorts. Allmänt taget lyckades statsrådet bra med att anpassa skötseln av uppgifterna till den förändrade omvärlden och den ökande efterfrågan.

De mångåriga utvecklingsåtgärderna och utvecklingsprojekten inom statsrådets förvaltnings- och servicefunktioner fortskred under berättelseåret. Statsrådets gemensamma e-postsystem uppdaterades och 11 ministerier tog i bruk den gemensamma e-postadressen (gov.fi och govsec.fi). Det gemensamma virtuella skrivbordet Kampus utvidgades till att omfatta alla ministerier. Statsrådets gemensamma säkerhetsanvisningar och personalpolitiska riktlinjer uppdaterades. Den grundliga renoveringen av statsrådets lokaler Sjöekipaget och Sjötullsgatan 10 färdigställdes. Projektplanen för renoverings- och ombyggnadsprojektet i statsrådskvarteret och statsrådsborgen slutfördes. Planeringen av renoveringen av statens gästhus inleddes.

Utgifterna för statsrådets gemensamma service- och förvaltningsuppgifter ökade med cirka 10,5 miljoner euro. Förändringen berodde huvudsakligen på ökade kostnader för lokalitets- och säkerhetstjänster samt personalutgifter. I synnerhet ibruktagandet av lokalerna i Sjöekipaget efter renoveringen syntes i ökningen av utgifterna.

Tabell 2. Utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och servicefunktioner 2019–2021

	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Hyror för lokaler	33 149	30 934	37 098
Lokalitetstjänster och säkerhet	11 353	14 343	16 990
Informationsförvaltningstjänster	37 469	39 210	39 334
Övriga stödtjänster	7 237	7 822	7 804
Personalutgifter	24 934	27 478	29 090
Totalt	114 142	119 787	130 316

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Kommissionen för hållbar utveckling beredde en [färdplan](#) för att nå målen i Agenda2030.

Uppnående av målen för jämställdhet

Under berättelseåret var målet för valet av styrelse vid statligt helägda bolag att bägge könen ska ha minst 40 procent av styrelseposterna. Bland de styrelseledamöter som statsrådets kansli utsåg var 46 procent kvinnor och 54 procent män.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Bokslut för statsrådets kansli 2021](#)

2 Utrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

• Utrikesministeriets andel **1 753 mn €**

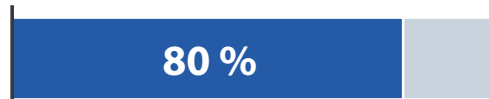

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 307 mn €
- Överföringsutgifter 816 mn €
- Investeringsutgifter 278 mn €
- Övriga utgifter -1 mn €

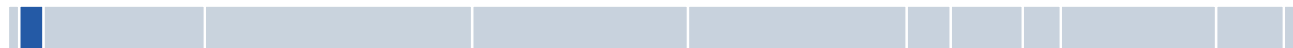
Användningsgrad för anslagen

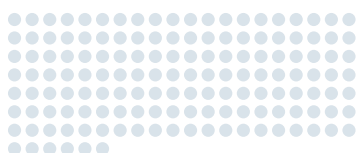
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

• Utrikesministeriet **1 415 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

- Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

- Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund)

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Beskickningar
92 st.

Beskickningarnas årliga utgifter
149 mn €

Utbetalningar inom utvecklingssamarbetet (förskott)
1 214 mn €

Utvecklingssamarbetets andel av BNI (uppsk.)
0,47 %

Anslagen för utvecklingssamarbete

1 195 mn €

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den utrikes- och säkerhetspolitiska miljön förändrades kraftigt. Motsättningarna mellan Kina och Förenta staterna fortsatte. Kinas stormaktspolitiska åtgärder ökade ytterligare, men det fanns också tecken på att Kina börjar vända sig inåt. Ryssland bidrog till ökade spänningar i relationerna mellan västvärlden och Ryssland när man koncentrerade trupper i närheten av Ukrainas gränser och allt mer öppet utmanade den europeiska säkerhetsstrukturen. Vitryssland utnyttjade migrationen som ett verktyg för hybridpåverkan för att driva sin politiska agenda. EU:s förbindelser med både Kina och Ryssland försämrades inför den starka värderingsbaserade utrikespolitiken i unionen. Den snabba kollapsen av den väststödda regimen i Afghanistan och västvärldens tillbakadragande från landet påverkade både regionen och stormaktsrelationerna. Det strategiska, ekonomiska och stormaktspolitiska intresset för Arktis ökade betydligt. Stabiliteten i det europeiska arktiska området inverkar direkt på Finlands säkerhet.

Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska linje förblev stabil under berättelseåret. När det gäller yttre förbindelser är Europeiska unionen Finlands viktigaste referensram och säkerhetsgemenskap, medan Sverige är vår närmaste bilaterala partner. Unionens mål att öka sin globala tyngd och främja värderingar och intressen syntes allt tydligare i de yttre förbindelserna.

Omvärlden förändrades till följd av globala utmaningar såsom klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald och covid-19-pandemin. FN:s klimatkonferens COP26 i Glasgow lyckades hålla målet på 1,5 grader i sikte, men samtidigt ifrågasattes klimatlöftenas trovärdighet. Fossila bränslen och deras ineffektiva subventioner nämndes för första gången i konferensens slutdokument. Kina, Indien och Ryssland är de största utsläppsländerna. Därför inriktas de klimatdiplomatiska ansträngningarna även i framtiden på dessa länder. I och med den nya administrationen återtog Förenta staterna en mer positiv roll i klimatsamtalen.

Under pandemin betonades utöver hälsokrisen också den omfattande och betydande ekonomiska och sociala krisen, i synnerhet i utvecklingsländerna. EU och dess medlemsländer har stått i spetsen för den globala vaccinsolidariteten med tre miljarder euro i finansiering till COVAX-mekanismen (COVID-19 Vaccines Global Access) samt individuella medlemsländers vaccindonationer.

Protektionismen i den internationella ekonomin och handeln syntes i de ekonomiska yttre förbindelserna, i synnerhet i form av motsättningar mellan Förenta staterna och Kina. Problem förekom fortsättningsvis i det internationella handelssystemet. Pandemin fortsatte att påverka de globala produktionskedjorna och inflationen ökade kraftigt, vilket medförde ett ökat tryck på centralbankspolitiken. Kraftiga fluktuationer i energipri- serna orsakade osäkerhet såväl i ekonomin som i Europeiska unionens interna politik och globalt. Handel och hållbar utveckling samt klimatförändringen och vikten av klimatåtgärder accentuerades också i handelspolitiken, och kopplades till möjligheten att främja exporten av finländsk kompetens.

För handelns del förblev den globala omvärlden komplex och delvis oförutsägbar. Det har satt press på EU att agera i rätt tid och med kraft för att försvara sina intressen. Ur Finlands synvinkel var främjandet av transparensen och stabiliteten i det kommersiella och ekonomiska klimatet samt företagets verksamhetsförutsättningar alltså en nyckelprioritet.

Många konflikter och kriser fortsatte i synnerhet i Afrika och Mellanöstern och upprätthöll spänningarna i de internationella relationerna. En del av konflikterna eskalerade avsevärt, bland annat i Etiopien och Myanmar. Pandemin ökade de humanitära behoven i krisområdena. Pandemin har också fortsatt försvårat situationen för de mest utsatta befolkningsgrupperna och möjligheterna att uppnå målen för hållbar utveckling.

Den tekniska omvälvningen accelererade ytterligare och distansarbetet som etablerats under pandemin påverkade den globala arbetsmarknaden. De stora teknikföretagens dominerande position betonades ytterligare och samtidigt blev den föremål för växande kritik.

Den kraftiga ökningen av virtuella kontakter inom diplomatin på grund av pandemin kommer inte att ersätta interaktiva och konfidentiella diskussioner ansikte mot ansikte. Utan dessa kommer Finlands internationella ställning och säkerhet samt inflytande att försvagas.

2.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 3. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Pandemier
	<p>Pandemier förändrar sättet att sköta mellanstatliga relationer. När mötena ansikte mot ansikte blir färre på grund av reserestriktioner och internationella och bilaterala relationer upprätthålls via digitala plattformar finns det en risk för att små stater som Finland förlorar inflytande och att makten ytterligare koncentreras till de stora staterna. Problem med de digitala verktygens funktion utgör en betydande risk för verksamheten inom förvaltningsområdet, äventyrar måluppfyllelsen och kan påverka Finlandsbilden negativt. Det går långsammare att tillgodose beskickningarnas reparationsbehov och problemen med att få vacciner för personalen vid beskickningarna utgör en risk med tanke på funktionsförmågan.</p>
2	Säkerhetsrisker, såsom konflikter, naturkatastrofer, terrordåd, spionage och brottslighet
	<p>Olika säkerhetsrisker som hotar personalen och funktionsförmågan är ständigt närvarande i utrikesförvaltningen, där arbetet fördelas mellan ministeriet och beskickningarna. Systematiseringen av riskhanteringen kommer fortsättningsvis att utvecklas och kopplas till de praktiska arbetsuppgifterna, och förvaltningsområdets riskhanteringspolicy tillämpas. Utvecklingsåtgärderna stöds genom att fortsatt inbegripa riskanalys i processen för verksamhets- och ekonomiplanering. Planeringen av hälsosäkerheten har accentuerats i beskickningarnas beredskapsplaner till följd av coronaviruset.</p>
3	Informationssäkerhetsrisker
	<p>Informations- och cybersäkerhetens betydelse har ökat ytterligare i förvaltningsområdets verksamhet. Riktade sabotageprogram, avancerade nätattacker, falska nyheter och andra typer av påverkansförsök som kan klassas som informationsinhämtning och hybridverksamhet ökar. Informationssäkerhetsriskerna beaktas i såväl de tekniska lösningarna och personalens kompetensutveckling som i lokalitetslösningarna. Ministeriets informationssäkerhet har certifierats enligt standarden ISO27001. Utrikesförvaltningens särbehov bör beaktas i statsrådets centraliserade lösningar. Information med hög sekretessnivå kan inte förmedlas på distans, vilket leder till fördröjningar och andra svårigheter i arbetet med känsliga utrikespolitiska frågor. Utrikesförvaltningens behov (beaktandet av informationssäkerhet vid distansarbete inom utrikesrepresentationen) accentueras.</p>
4	Fastighetsrelaterade risker
	<p>Finska statens fastigheter utomlands blir i allt sämre tekniskt skick. Det kan leda till att en beskicknings kansli eller tjänstebostad måste stängas helt eller delvis, om lokalerna inte uppfyller minimikraven på sunda och säkra arbetsvillkor. På grund av pandemin skjuts en del av de planerade projekten för grundlig renovering på framtiden och i stället genomförs mindre, nödvändiga delreparationer i syfte att förlänga byggnadens livscykel och trygga beskickningarnas funktionsförmåga.</p>

5 Snabba förändringar i omvärlden

Snabba förändringar i omvärlden och två eller flera exceptionella omständigheter som inträffar samtidigt förutsätter beredskap och framhäver vikten av en fungerande situationsledning. Genom utbildning och övning förbättras beskickningarnas beredskapsnivå och förmåga att självständigt hantera olika situationer. Förändringarna påverkar personalen både i Helsingfors och vid beskickningarna (evakueringar, bibehållen funktionsförmåga). De snabba förändringarna i omvärlden påverkar skötseln av bilaterala och multilaterala relationer.

6 Belastningsfaktorer i arbetsmiljön inom utrikesförvaltningen, begränsade personresurser och stor personalomsättning

Små personresurser i synnerhet vid beskickningarna ökar avsevärt riskerna under exceptionella omständigheter, särskilt om en del av personalens arbete förhindras eller äventyras. Arbetet med att systematisera riskhanteringen och koppla den till de praktiska arbetsuppgifterna fortsätter. Prioriteringen av arbetsuppgifterna och arbetshälsan ska stärkas ytterligare. Man satsar på framgångsrik rekrytering, tillräckligt med lämplig personal och tillräckliga yrkeskunskaper för uppgifterna samt informationssystem som fungerar.

2.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd

Måluppfyllelse: **GOD**

Utrikesförvaltningen främjade den nationella och internationella säkerheten och stabiliteten genom att bedriva utrikes- och säkerhetspolitik samt multilateralt och bilateralt samarbete med olika stater och genom internationella organisationer. I verksamheten beaktades den internationella situationen, Finlands säkerhetspolitiska omgivning och förändringarna i dem.

Finland var ordförande för Nordiska ministerrådets, de nordiska utrikesministrarnas (N5) samt de nordiska och baltiska ländernas utrikesministrars (NB8) möten under 2021. I linje med huvudmålet för ordförandeskapet i ministerrådet arbetade Finland för att främja de nordiska statsministrarnas vision, enligt vilken Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. De nordiska ländernas statsministrar gav ett gemensamt uttalande som utarbetats under Finlands ledning om att intensifiera samarbetet kring försörjningsberedskap och annan beredskap. Finland tog också över ordförandeskapet i

Barents euroarktiska råd för perioden 2021–2023. Ordförandeskapen bidrog till att stärka den nordiska integrationen och arbetet för att bekämpa och anpassa sig till klimatförändringen. Finland deltog aktivt i det regionala Östersjösamarbetet i Östersjöstaternas råd (CBSS) och EU:s strategi för Östersjöområdet (EUSBSR). Dessutom arbetade Finland för att främja stabiliteten i Europas östra grannskap genom att stödja reformer i de östeuropeiska länderna med den europeiska grannskapspolitiken, det östra partnerskapet och bilateralt.

Finland fortsatte dialogen med Förenta staterna och identifierade nya samarbetsområden. Samförståndsavtal undertecknades på delstatsnivå i Förenta staterna, vilket gynnade det konkreta samarbetet. Finland fortsatte också dialogen med Ryssland. Bilateral besök ordnades på nytt.

Den parlamentariska kommittén för krishantering utarbetade [rekommendationer för att utveckla krishanteringen i Finland](#). Kommitté utarbetade sådana övergripande riktlinjer för målen för krishanteringen som sträcker sig över regeringsperioderna och som syftar till att förbättra verksamhetens effekt och en planmässig användning av resurserna samt säkerställa ett tillräckligt deltagande i kvantitativt hänseende. I kommitténs arbete betonades deltagandet i krishantering som en viktig del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Kommitténs rekommendationer handlar om krishanteringens omfattning och effektivitet, kvantiteten och kvaliteten på deltagandet i krishantering samt geografiska prioriteringar.

Den [Afrikastrategi](#) som utarbetades under berättelseåret syftar till att göra Finlands förbindelser till länderna i Afrika, Afrikanska unionen och andra regionala organisationer mer mångsidiga och fördjupade. Särskild fokus läggs på de politiska och ekonomiska förbindelserna. Behovet av att utarbeta en Afrikastrategi bottnar i de stora förändringarna både i länderna i Afrika och globalt under de senaste åren. I och med den ekonomiska utvecklingen och befolkningstillväxten i Afrika håller flera afrikanska länder på att få en allt synligare roll i världspolitiken och ekonomin. Politiska förbindelser till länder i Afrika blir allt viktigare för Finland och tack vare växande marknader är många afrikanska länder nu också potentiella handelspartner.

Statsförvaltningens handlingsplan gällande Kina uppdaterades. För att möta näringslivets informationsbehov producerade ministeriet tillsammans med Finlands Näringsliv en rapport om stormaktskonkurrensens konsekvenser för finländska företag. Finlands centrala intressen i Storbritannien efter landets utträde ur EU utreddes också.

Inom EU fortsatte arbetet med att främja Finlands prioriteringar enligt riktlinjerna i statsrådets redogörelse för EU-politiken (SRR 7/2020 rd). Till prioriteringarna hör bland annat att utöka beslutsfattande med kvalificerad majoritet och stärka EU:s globala roll och inflytande med diplomatiska metoder. Finland gav sitt fulla stöd till att strategiskt stärka EU:s finansiering av yttre förbindelser i syfte att stödja EU:s roll och synlighet som global aktör.

Utrikesminister Haavisto representerade EU i Afrikas horn med mandat av EU:s höga representant för utrikes frågor.

Finland valdes också till medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter för perioden 2022–2024. Finland valdes till ordförande för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) 2025.

FN:s barnfond Unicef fattade med utrikesministeriets medverkan beslut om att inrätta två innovationscenter i Finland. Centren koncentrerar sig på att utveckla, testa och skala upp nya lösningar inom lärande och innovativ finansiering. Centren är ett erkännande för Finland som en bra plats att inrätta FN-organ.

Arbetskraftsinvandringen främjades genom en regeringsproposition om att införa ett visum för längre vistelser, ett nationellt D-visum. I den första fasen av reformen är det nationella D-visumet avsett för experter, tillväxtföretagare och deras familjemedlemmar. Det ger möjlighet att utvidga D-visumet till att omfatta också forskare och studerande. Det nationella D-visumet grundar sig på Schengenkonventionen, men bestämmelser om villkoren för beviljande och giltighetstid kan utfärdas nationellt inom de gränser som Schengenkonventionen ställer. Med ett nationellt D-visum får man vistas i det land som utfärdat visumet i högst ett år. D-visumet gör det alltså möjligt att vistas längre i landet än det kortvariga så kallade Schengenvisumet.

Det normala utfärdandet av visum avbröts på grund av coronapandemin i mars 2020. Under berättelseåret började Finland behandla visumärenden på nytt.

Utrikesförvaltningen ordnade förhandsröstning i kommunalvalet vid de finska beskickningarna utomlands i mer än hundra vallokaler för nästan 3 000 väljare.

När talibanerna tog makten evakuerade utrikesministeriet i nära samarbete med Försvarsmakten och partnerländerna finska medborgare och utländska medborgare permanent bosatta i Finland samt afghaner som arbetat för finska staten, EU-delegationen i Kabul eller Nato med familjer från Afghanistan. I samband med den mycket krävande operationen evakuerades mer än 400 personer i augusti. Finlands ambassad i Kabul stängdes temporärt, men Finland fortsätter att bistå afghanerna för att lindra den avsevärda humanitära nöden och trygga den kritiska basservicen. Evakueringen från Afghanistan har också fortsatt längs andra rutter. Utrikesministeriet tillsatte en arbetsgrupp för att bedöma om lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd borde ändras utifrån erfarenheterna från evakueringsoperationen i Afghanistan. All icke-nödvändig personal och tjänstemän med familjer vid beskickningarna i Kabul, Yangon och Addis Abeba togs hem i krissituationer.

Finland öppnade ambassader i Doha i Qatar och i Dakar i Senegal.

Effekt mål: Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av Agenda2030 och arbetar för att bekämpa klimatförändringen

Måluppfyllelse: **GOD**

Under berättelseåret lämnades en utvecklingspolitisk redogörelse för de kommande valperioderna (SRR 5/2021 rd) till riksdagen. Redogörelsen skärper utvecklingspolitiken och stärker långsiktigheten i utvecklingsarbetet med avseende på principer, värderingar och mål. Utvecklingspolitiken är en integrerad del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och med hjälp av den främjar Finland hållbar global fattigdomsbekämpning och tillgodoseende av de grundläggande rättigheterna, ett regelbaserat multilateralt system och de mål för hållbar utveckling som FN kommit överens om. Finland har förbundet sig till FN:s mål att använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingsarbete och att 0,2 procent ska gå till de minst utvecklade länderna. I redogörelsen har antecknats att Finlands biståndsanslag kommer att ökas systematiskt och gradvis under flera mandatperioder så att målnivån på 0,7 procent kan nås senast 2030. Målet att 0,2 procent ska gå till de minst utvecklade länderna försöker man uppnå så snart som möjligt.

Utrikesministeriets humanitära bistånd steg 2021 till totalt 113 miljoner euro. Biståndet riktades bland annat till att lindra livsmedelsbristen och förebygga sexuellt våld samt till att mildra effekterna av covid-19-pandemin. Mest bistånd anvisades Syrien, Etiopien, Afghanistan och Sydsudan. De globala humanitära behoven är större än någonsin tidigare. Enligt FN kommer redan nu 90 procent av världens flyktingar från de länder som är mest utsatta för klimatförändringen. Pandemin har ökat biståndsbehovet. På grund av pandemin tidigare lades också finansieringsomgången för den internationella utvecklingsorganisationen IDA, som hör till Världsbanksgruppen. Finland deltog i finansieringen med 125 miljoner euro.

Utrikesministeriet samordnade Finlands donationer av coronavirusvaccin till utvecklingsländer för att främja den globala vaccinationstäckningen och beviljade också 15 miljoner euro för att främja tillgång till vaccinet via COVAX-mekanismen. Utrikesministeriet bistod också Indien och Nepal med materialhjälp på grund av det svåra coronaläget i länderna.

Utvecklings- och utrikeshandelsminister Skinnari utsågs till skolmatsambassadör för FN:s Livsmedelsprogram. Ministerns uppgift är att främja kunskapen om och finansieringen av skolmåltider globalt.

Enligt en opinionsundersökning som Taloustutkimus gör varje år på uppdrag av utrikesministeriet ansåg två tredjedelar av finländarna 2021 att utvecklingsarbetet är viktigt. Under berättelseåret publicerade utrikesministeriet webbplatsen OpenAid.fi med information om var och när Finlands biståndsmedel har använts.

Utrikesministeriet fortsatte att arbeta med sin initiativrika klimatdiplomati tillsammans med likasinnade länder. Klimatfrågor togs upp i alla bilaterala och multilaterala relationer och ministeriet deltog i initiativet för att sporra de stora utsläppsländerna till åtgärder, som ordnades före FN:s klimatkonferens COP26 i Glasgow. I Glasgow fick klimatfinansieringen och klimatanpassningen en viktigare roll än tidigare.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar ett regelbaserat internationellt system

Måluppfyllelse: GOD

Utrikesministeriet tog initiativ till att stötta det regelbaserade internationella systemet och utveckla folkrätten tillsammans med likasinnade länder. I den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (SRR 4/2020 rd) konstateras att multilateralt samarbete är en viktig del av Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd. För att främja målet och som ett verktyg för diplomati utarbetade utrikesministeriet en [publikation](#), där man understryker Finlands engagemang i multilateralt internationellt samarbete, ett regelbaserat system och internationell rätt, samt ger exempel på Finlands styrkor och möjligheter.

Utrikesministeriet fortsatte att stödja FN:s folkrättskommission och dess finländska specialrapportör i deras arbete. Specialrapportörens arbete har fokuserat på utvecklingen av området för internationell humanitär rätt med temat miljöskydd i väpnade konflikter. Finland har främjat respekten för internationell humanitär rätt på både internationell och nationell nivå.

Under berättelseåret fortsatte det långsiktiga arbetet i olika forum för att minska strafflösheten för de allvarigaste internationella brotten. Att minska strafflösheten är också ett element i ett mera allmänt stöd för en rättsstatlig utveckling i sköra länder. I arbetet har särskild vikt fästs vid att förbättra brottsoffrens ställning och rättigheter. Det ekonomiska och politiska stödet till Internationella brottmålsdomstolen har fortsatt.

Finland deltog i beredningen EU:s sanktioner. Utrikesministeriet sörjer också för det nationella genomförandet av sanktionerna och fortsatte att informera om sanktionssystem som är bindande i Finland. Ministeriet deltog också i bland annat diskussioner och ståndpunkter kring nya tekniker.

Effekt mål: Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna, jämlikheten, demokratin och rättsstatsutvecklingen

Måluppfyllelse: GOD

Finland valdes till medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter för treårsperioden 2022–2024. Perioden är Finlands första som fullvärdig medlem i rådet för mänskliga rättigheter. Rådet är FN:s viktigaste organ när det gäller arbetet för de mänskliga rättigheterna. I rådet fortsätter Finland sitt enträgna arbete för att främja de universella mänskliga rättigheterna. Medlemskapet stöder genomförandet av Finlands människorättsbaserade utrikes- och säkerhetspolitik. Valet föregicks av en kampanj under vilken Finland lyfte fram sina prioriteringar och mål i fråga om både bilaterala och multilaterala relationer.

Finland fortsatte att ge sitt starka stöd åt FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och hennes byrå, som har en central roll i uppföljningen av rådets initiativ och i det praktiska tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna. Finland arbetade för att jämställdheten och kvinnornas rättigheter ska tillgodoses fullt ut. Finland främjade principen om icke-diskriminering och försvarade rättigheterna för personer i utsatt ställning, liksom också rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, urfolk och hbtqi-personer. Finland stödde rådets mandat att ta ställning till allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Finland deltog i förhandlingarna mellan Europarådets medlemsstater och EU om EU:s anslutning till Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och påverkade innehållet i förhandlingsdokumenten samt EU:s ståndpunkt.

Finland arbetade för kvinnors rättigheter och jämställdhet samt drev på en så omfattande ratificering som möjligt av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen) och EU:s anslutning till konventionen. Finland bidrog också till att bekämpa försök att motarbeta dessa mål. Finland var ordförande för mötet mellan parterna i Istanbulavtalet. I Europarådets ministerkommitté deltog Finland konsekvent i övervakningen av verkställigheten av domar från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna och framhöll i den bilaterala och multilaterala dialogen betydelsen av Europeiska människorättskonventionen för tillgodoseendet av mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokratisk säkerhet. I Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter och dess expertarbetsgrupper bidrog Finland till den långsiktiga utvecklingen av systemet för Europeiska människorättskonventionen.

Finland var ordförande för partsmötet för den internationella konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och arbetade för att dessa personers mänskliga rättigheter ska tillgodoses, inbegripet möjligheter för personer med funktionsnedsättning och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning att delta i beslutsfattande som rör dem.

Finland medverkade på internationell nivå i det politiska erkännandet av den nya mänskliga rätten till en ren, sund och hållbar miljö. Finland deltog i den multilaterala dialogen om den nya mänskliga rättigheten gällande miljön även i Europarådet.

Finland deltog i behandlingen av pågående ärenden som rör rättsstatsprincipen vid EU-domstolen. Där stödde Finland i synnerhet upprätthållandet av EU:s nya rättsstatsinstrument och fördömandet av brott mot rättsstatsprincipen i det polska domstolsväsendet.

Finland förband sig för fem år framåt till den internationella kampanjen Generation Equality, som främjar kvinnors och flickors rättigheter och jämställdhet. Finland leder en aktionsgrupp med fokus på teknik och innovation för jämställdhet. Finland förband sig framför allt till att förebygga könsrelaterat våld på nätet, främja jämställdhetsperspektivet i investeringsverksamheten inom tekniksektorn, minska könsklyftan inom naturvetenskaps-, teknik-, ingenjör- och matematiksektorn, öka investeringarna i könsmedveten teknik och innovation, skapa en jämställdhetsrörelse inom teknik- och innovationssektorn samt stödja digitala lösningar för att förebygga livmoderhalscancer. Under berättelseåret var Finland en av de största allmänna finansiärerna i FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt UN Women.

Under berättelseåret lämnades en människorättspolitisk (SRR 10/2021 rd) till riksdagen. Redogörelsen betonar de mänskliga rättigheternas universalitet samt framhåller stärkandet av likabehandling och jämställdhet. Redogörelsen avvisar strävanden att försvaga de mänskliga rättigheternas universalitet, demokratin och rättsstatsprincipen, som är en oskiljbar del av det internationella regelbaserade systemet.

Utrikesministeriet grundade Rättsstatscentrum i anslutning till Helsingfors universitet. Rättsstatscentrums huvudsakliga syfte är att stödja utvecklingsländer i att bygga upp och stärka rättsstatens grunder. Centrets verksamhet finansieras med medel för utvecklings-samarbete. Tillsammans med Utbildningsstyrelsen inrättades ett nytt kompetenscenter i anslutning till Utbildningsstyrelsen för att stärka Finlands roll i att lösa den globala utbildningskrisen.

Finland var ordförande för Freedom Online Coalition (FOC), som främjar ett fritt, öppet och tryggt internet, under organisationens 10-årsjubileumsår. Ordförandeskapet var en del av regeringens människorättsbaserade utrikes- och säkerhetspolitik.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar Finlands tillväxtfrämjande öppna ekonomiska förbindelser och stöder finländska företags deltagande i internationell handel och värdekedjor

Måluppfyllelse: **GOD**

Utrikesministeriet fortsatte att främja exporten och internationaliseringen av företag. När reserestriktionerna till följd av coronapandemin lättade började utrikesministeriet dra nytta av besöken också för att stärka de utrikes- och säkerhetspolitiska förbindelserna. Ministeriet stärkte Team Finland-nätverket genom att rekrytera 20 nya experter till beskickningarna. Tillsammans med företagen och näringslivet kartlade utrikesförvaltningen de nationella planerna för EU:s återhämtningsinstrument i EU-länderna för att främja finländska företags affärsverksamhet. Utrikesministeriet gjorde en utredning av stormaktsrelationernas inverkan på finländska företag.

Finland stödde sökandet efter lösningar på tvister mellan parterna angående framtiden för det multilaterala handelssystemet. Utvecklingen på global nivå var dock långsam. Finland bidrog till både beredningen av EU:s nya handelspolitiska strategi och diskussionerna om förankringen av strategin som pågick därefter. Finland påverkade likaså EU:s ståndpunkt i de pågående förhandlingarna om frihandelsavtal och framhöll också behovet av att stärka genomförandet av redan färdigställda avtal. Förberedelserna för att genomföra färdigställda investeringsavtal på nationell nivå fortsatte. I verksamheten ansågs det väsentligt att handelspolitiken stöder tillväxt och sysselsättning och att såväl EU som den globala omvärlden förbli öppna för handel och investeringar.

Finland påverkade debatterna om de handelsekonomiska relationerna med Förenta staterna, Kina och Ryssland samt stödde också sökandet efter lösningar i handelsförhandlingarna mellan EU och Storbritannien.

Medan besöken fortfarande var färre än normalt på grund av coronaepidemin framhövdes beskickningarnas betydelse för främjandet av export och handel samt för skapandet och upprätthållandet av relationer. Det exportfrämjande arbetet fokuserade också på att genomföra Team Finland-strategin och programmet för export och internationell tillväxt. Det handelspolitiska arbetet för att förbättra finländska företags marknadstillträde fortsatte. Kontakten mellan näringslivet, intressenterna och myndigheterna fortsatte.

Principerna för hållbar utveckling, cirkulär ekonomi och grön tillväxt samt lösningarnas roll inom EU och bilateralt främjades med hjälp av programmen för handel och utveckling. Finland drev på arbetet för handel och miljömässig hållbarhet multilateralt i synnerhet inom cirkulär ekonomi, avreglering av miljö- och klimatprodukter och -tjänster samt handelsrelaterade klimatinitiativ.

Inom exportkontrollen uppnåddes målen fortfarande väl, trots den ökade arbetsmängden.

Under berättelseåret startade utrikesministeriet det förvaltningsövergripande pilotprojektet Virtual Finland. Målet är att underlätta inresa för företag, arbetstagare och studerande genom att skapa en digital serviceinfrastruktur för inresa för Finland. Utrikesministeriet genomför den första fasen av projektet under 2021–2022.

Finland stöder Världshandelsorganisationens (WTO) fonder för tekniskt bistånd med drygt en miljon euro 2021–2022 för att stärka utvecklingsländernas kapacitet att bedriva handel. Det ligger i Finlands intresse att utvecklingsländerna deltar i det regelbaserade handelsystemet och har full förmåga att bedriva internationell handel.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Utrikesförvaltningen främjade Finlands ambitiösa klimatmål och mål för en hållbar utveckling inom Europeiska unionen och med diplomatiska medel. Finland arbetade för att stävja klimatförändringen och för en anpassning till den i alla dialoger och i det multilaterala samarbetet inom alla sektorer av utrikes- och säkerhetspolitiken, däribland handels- och utvecklingspolitiken.

Finland ledde tillsammans med Irak förhandlingsprocessen för ministerdeklarationen från FN:s högnivåforum för uppföljning av hållbar utveckling (High-level Political Forum on Sustainable Development, HLPF). I facilitatorrollen kunde Finland säkerställa att deklARATIONEN bidrog med mervärde för verkställandet av handlingsprogrammet Agenda2030. Temat för forumet 2021 var hållbar återhämtning från pandemin.

Utrikesministeriet intensifierade klimatdiplomatin och lyfte fram klimatfrågorna i alla bilaterala och multilaterala relationer, och ministeriet var initiativtagande tillsammans med likasinnade länder. Utrikesministeriet deltog i initiativet för att sporra de största utsläppsländerna till klimatlöften, som ordnades före FN:s klimatkonferens COP26. Vid klimatmötet profilerade sig Finland särskilt i initiativen om skog, metan, innovation, energi och transport. Sidoevenemangen under mötet betonade mänskliga rättigheter, möjligheter att delta för personer med funktionsnedsättning och könsrelaterade frågor. Under rapporteringsåret förde ministeriet dialog om och samarbetade med icke-statliga organisationer och näringslivet för att främja klimatmålen.

Utrikesministeriet utarbetade en handlingsplan för klimatfinansiering och Finlands klimatfinansiering ökade under rapporteringsåret i enlighet med regeringsprogrammets mål. Under regeringsperioden kommer Finlands internationella klimatfinansiering att nästan fördubblas jämfört med föregående fyraårsperiod. Cirka hälften av klimatfinansieringen består av finansiering i form av lån och kapital, som i sin tur ger en hävstångseffekt i en betydande mängd privat finansiering.

Utrikesförvaltningen främjade målen för hållbar utveckling samt bromsning av och anpassning till klimatförändringen i den arktiska regionen särskilt inom ramen för Arktiska rådet, samt i Barents hav och Östersjöregionen genom EU:s strategi för Östersjöområdet, Östersjöstaternas råd och den nordliga dimensionens miljöpartnerskap, liksom i egenskap av ordförande för Barentsrådet under berättelseåret. Uppmärksamhet ska också ägnas åt att uppnå målen för hållbar utveckling till exempel vid genomförandet av Afrikastrategin.

Utvecklingssamarbetsprojekt där ett delmål eller det huvudsakliga målet är tryggad livsmedelsförsörjning, tillgång till vatten och energi samt hållbar användning av naturresurser stöddes med utvecklingssamarbetsmedel till ett belopp av knappt 250 miljoner euro. Projekt och program som stöder FN:s mål för hållbar utveckling stöddes med finansiella investeringar inom utvecklingssamarbetet till ett belopp av 180 miljoner euro. Under berättelseåret riktades 55 procent av de finansiella investeringarna till klimatfinansiering, men under hela regeringsperioden riktas cirka 75 procent av alla finansiella investeringar till klimatfinansiering. Med det anslag på tio miljoner euro som anvisats för höjning av Finnfunds kapital stöds klimatprojekt med uppskattningsvis cirka hälften, det vill säga fem miljoner euro. Utrikesministeriet arbetar också för att stärka forsknings- och innovationsverksamheten. Dessutom stöds andra projekt som gynnar klimatneutralitetsmålen, exempelvis projekt för svart kol, med medel ur andra anslag under huvudtiteln.

Uppnående av målen för jämställdhet

I sin utrikes- och säkerhetspolitik främjade utrikesministeriet systematiskt jämställdheten samt tillgodoseendet av flickors och kvinnors rättigheter. Ministeriet förband sig för fem år framåt till den internationella kampanjen Generation Equality. Under berättelseåret var Finland en av de största allmänna finansörerna i FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt UN Women. Ministeriet främjade principen om icke-diskriminering och försvarade rättigheterna för personer i utsatt ställning. I sitt arbete framhöll utrikesförvaltningen rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, urfolk och hbtqi-personer.

Jämställdheten främjas i Finlands utvecklingssamarbete genom integrering och särskilda åtgärder. Enligt preliminära beräkningar var 71 procent av utrikesministeriets finansiering för utvecklingssamarbete 2021 avsedd för åtgärder som innehöll mål som främjade jämställdhet. Under året anvisades 724 miljoner euro i stöd till multilaterala organisationer och utvecklingssamarbetsprojekt vars del- eller huvudmål är att stärka jämställdheten.

Finland främjade stärkandet av kvinnors deltagande i militär krishantering bland annat genom att stödja utbildning för och rekrytering av kvinnliga fredsbevarare. Under berättelseåret var andelen kvinnor som tjänstgör inom den militära krishanteringen cirka fem procent av alla finländska fredsbevarare. Cirka hälften av de finländska experterna inom civil krishantering var kvinnor.

Utrikesministeriet var först i världen med att publicera en nationell handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 2250 "Unga, fred och säkerhet". Handlingsplanen ska fungera som en färdplan för genomförandet av resolutionen för att uppnå och upprätthålla hållbar fred i Finland och ute i världen. Programmet betonar vikten av att ungdomar, inklusive unga kvinnor, deltar i arbetet med att uppnå hållbar fred.

3 Justitieministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

• Justitieministeriets andel **1 176 mn €**

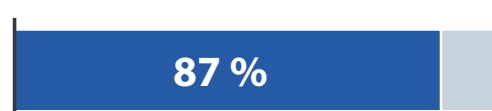

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 909 mn €
- Överföringsutgifter 112 mn €
- Investeringsutgifter 5 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

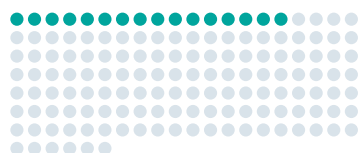
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

• Justitieministeriet **9 420 årsverken**

Ämbetsverk **16** ST.

- Domstolar 36 st.
- Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt 6 st.
- Konsumenttvistenämnden
- Utsökningsverket
- Konkursombudsmannens byrå
- Åklagarväsendet
- Brottspåföljdsmyndigheten
- Rättsregistercentralen
- Olycksutredningscentralen
- HEUNI (Europeiska institutet för kriminalpolitik)
- Dataombudsmannens byrå
- Jämställdhetsombudsmannens byrå
- Barnombudsmannens byrå
- Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Underrättelsetillsynsombudsmannafunktionen
- Äldreombudsmannens byrå

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Centrala förändringar i förvaltningen

Lagen om äldreombudsmannen trädde i kraft den 19 augusti 2021. Enligt 1 § i lagen det finns en äldreombudsman i anslutning till diskrimineringsombudsmannens byrå för förbättrande av de äldres ställning och för främjande av de äldres rättigheter. **Äldreombudsmannen** är självständig och oberoende i sin verksamhet. Den första äldreombudsmannen inledde sitt arbete den 15 januari 2022.

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

År 2021 fick förundersökningsmyndigheterna kännedom om 12 procent färre strafflagsbrott än 2020. Åklagarmyndighetens och domstolarnas verksamhetsförutsättningar påverkas fortfarande väsentligt av anhopningen av ärenden till följd av coronavirusepidemin, vilket också syntes i antalet ärenden där man anlidade privat rättshjälp. Konsekvenserna av den exceptionella situationen ökade utmaningarna trots att tilläggsresurser beviljats. Vid domstolarna var dessa utmaningar förknippade med processens totala längd, längden på domstolarnas behandlingstider inom vissa ärendekategorier samt antalet ärenden som varit anhängiga i mer än ett år. På grund av epidemin har Brottspåföljdsmyndigheten varit tvungen att skjuta upp verkställigheten av straff, vilket innebär att antalet fångar kommer att öka under de kommande åren.

Vid rättshjälpsbyråerna förblev antalet ärenden inom den offentliga rättshjälpen oförändrat med undantag av telefonrådgivningen, där den skarpa ökningen av antalet ärenden till följd av coronavirusepidemin vände nedåt. Ökningen av antalet huvudmän inom den allmänna intressebevakningen var måttligare än tidigare år, framför allt på grund av eftersläpningarna i handläggningen vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Den organisationsreform som genomfördes vid Utsökningsverket i slutet av 2019 och omstruktureringen av funktioner förlängde handläggningstiden för utsökningsärenden, men indrivningsresultatet stannade kvar på en hög nivå.

Den tillfälliga reglering som genomfördes inom justitieministeriets förvaltningsområde 2020 för att lindra konsekvenserna av coronavirusepidemin slopades till största delen under 2021. Delvis tack vare regleringen stannade antalet konkurs- och företagssaneringsansökningar på normal nivå trots de betydande restriktionerna som drabbade i synnerhet serviceaffärsverksamheten. Antalet personer med betalningsstörningar och indrivningsdomar började till och med minska tillfälligt. Till detta bidrog också de övriga åtgärderna som vidtogs för att bekämpa överskuldssättning.

Finland placerar sig utmärkt i internationella jämförelser av samhällsstabilitet och brottslighet. Detsamma gäller demokratin, tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna, pressfriheten, korruptionsfriheten, domstolarnas oavhängighet och en fungerande förvaltning samt förtroendet för myndigheterna och rättssystemet. Vardagen i Finland är tryggare än någonsin tidigare. Brottsligheten har minskat under de senaste 30 åren enligt både myndighetsuppgifter och brottsofferundersökningar. Utvecklingen överensstämmer med långtidstrenden i västvärlden. Sannolikheten att bli offer för brott mot liv är i dag hälften av vad den var på 1980-talet. Samma utveckling gäller flera andra aspekter av den dagliga tryggheten.

Allmänheten är intresserad av att påverka på fler sätt än tidigare. Nya utmaningar utöver den ökande ojämlikheten i samhällsdeltagandet är cyberhot, desinformation och bland annat risken för odemokratisk valpåverkan. Behovet av att sörja för informationssäkerheten och beakta dataskyddsrisiker har ökat. På internationell nivå har demokratin och hoten mot den blivit ett högaktuellt diskussionstema.

Coronavirusepidemin har ytterligare ökat behovet av att säkerställa det demokratiska systemets resiliens och förrättandet av val i krissituationer, där behovet av beredskapsplanering accentueras. På grund av den snabbt accelererande epidemisituationen våren 2021 sköts kommunalvalet upp från april till juni. Epidemin har också förvärrat ensamheten och isoleringen bland personer som riskerar marginaliseras i samhället. Därför framträder vikten av dialog och delaktighet som kan stärka förtroendet.

3.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 4. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	<p>Utvecklingen av lagberedningens kvalitet inom statsrådet försvåras av det allt mer komplexa samhället och dess återverkningar med anknytning till innehåll och tidtabeller</p>
	<p>Lagberedningens samhällspolitiska utmaningar, tidspresen och de knappa resurserna kan leda till en allt mer komplicerad lagstiftning som lämnar mer rum för tolkning. Bristande kompetens och utbildning inom lagberedningen samt strama tidtabeller och knappa resurser för lagstiftningsprocessen kan i stället för nytta och besparingar leda till att de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet äventyras och kostnaderna för rättsvärden ökar. Risken är reell och har betydande konsekvenser. För att förhindra att den realiserats behövs en enhetlig syn på förhållandet mellan lagrevideringar och de resurser som står till förfogande för beredningen och på upprätthållandet och utvecklingen av lagberedningskompetensen vid statsrådet. Man bör också fortsättningsvis satsa på planmässigheten och ledningen i lagberedningen.</p>
2	<p>Polariseringen mellan befolkningsgrupperna och det ökande antalet hatbrott leder till omfattande problem på många livsområden</p>
	<p>Den upplevda ojämlikheten och polariseringen mellan befolkningsgrupperna kan äventyra stabiliteten i samhället, försvaga trygghetskänslan och exponera samhället för konflikter. Risken är reell och har relativt allvarliga konsekvenser. En avgörande faktor i förebyggande och förlikning av rasistiska brott och hatretorik är att stödja goda relationer mellan befolkningsgrupper. För att avvärja risken bör också det lokala brottsförebyggande arbetet främjas. Diskriminering och hatretorik bör dessutom förebyggas genom att stödja likabehandlingsarbetet och på ett omfattande och förvaltningsövergripande sätt främja goda relationer mellan befolkningsgrupperna.</p>
3	<p>Straffansvaret fullföljs inte snabbt och likvärdigt för alla medborgare oberoende av brottmålets art och behandlingsställe</p>
	<p>En betydligt mindre del än tidigare av de brottsmisstankar som kommer upp till åklagarutredning leder till åtal och påföljder, vilket försämrar fullföljandet av straffansvaret. Risken är reell och har betydande konsekvenser. För att avvärja den måste man säkerställa att resurserna i hela den straffrättsliga kedjan (polisen, Åklagarmyndigheten, domstolarna, rättshjälpen och Brottspåföljdsmyndigheten) är rätt dimensionerade för att undvika utdragna behandlingstider i alla delar av kedjan, försämrat rättsskydd och verkställighet av straff samt säkerhetsproblem i fängelserna.</p>
4	<p>Produktivitetsnyttan för förvaltningsområdets mest omfattande IKT-projekt uppnås inte</p>
	<p>Om risken realiserats svarar de nya elektroniska tjänsterna inte mot behoven hos rättsvärdens verksamhetsförutsättningar och kunderna, och nyttan i fråga om effektivisering och produktivitet uppnås inte. Risken är tämligen sannolik och kritisk för förvaltningsområdet. För att hantera risken krävs satsningar på förändringsledarskap samt långsiktig styrning och uppföljning av digitaliseringsprojekt. Även identifieringen och hanteringen av risker i rätt tid måste utvecklas. Dessutom måste man säkerställa att dataskyddet och informations- och cybersäkerheten tillgodoses när informationssystem förnyas och verksamheten ses över.</p>

3.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Rätten att delta och möjligheten att påverka tillgodoses på lika villkor

Måluppfyllelse: **GOD**

Finland placerar sig nära världstoppen i internationella organisationers jämförelser av demokrati, mänskliga rättigheter och fungerande förvaltning i olika länder. Demokratin i Finland stöds av en omfattande rätt att delta, en stabil förvaltning som vilar på laglighetsprincipen, ett fritt civilt samhälle, en hög bildningsnivå, platta hierarkier, låg nivå av korruption samt jämställdhet mellan könen. År 2021 placerade sig Finland på första plats i den internationella jämförelsen av demokrati [Freedom House demokratiindex](#). Finland får fulla poäng i jämförelsen för rätten att delta. Möjligheterna att följa de mänskliga rättigheterna har förbättrats genom att utarbeta uppföljningsindikatorer inom ramen för handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter. Dessa indikatorer möjliggör en noggrannare uppföljning av utvecklingen i framtiden.

Enligt [riksdagsvalundersökningen](#) är en övergång till mer individuella former av politiskt deltagande en tydlig trend i både Finland och övriga Europa. I europeiska jämförelser hör Finland sällan till de mest aktiva länderna när det gäller olika former av politiskt deltagande, men finländarna deltar i politiken mer aktivt än genomsnittet. De i Finland populära medborgarinitiativen är ett sätt för allmänheten att rikta krav mot det politiska beslutsfattandet, vilket kan stärka den representativa demokratins legitimitet.

Projekten för att främja öppenheten och transparensen i den offentliga förvaltningens verksamhet har framskridit. Verkställandet och utvecklingen av möjligheterna att delta och påverka har stötts som en del av det [nationella demokratiprogrammet](#). I de nya välfärdsområdena får medborgarna motsvarande rätt att delta som i kommunerna. I samband med kommunal- och välfärdsområdesvalen testas nya sätt att öka valdeltagandet, som har visat sig vara effektiva i internationella sammanhang. Beväringarnas möjligheter att delta har förbättrats och processen för att grunda ett parti har gjorts smidigare. En ny typ av digital plattform för deltagande och en modell till stöd för barns och ungas deltagande utvecklas. Kännedomen om demokratitjänsterna på webben har ökat och antalet besökare har ökat märkbart.

[Barometern för grundläggande rättigheter](#) avslöjar emellertid oroande skillnader mellan befolkningen som helhet och vissa minoritetsgrupper när det gäller tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna, medvetenheten om rättigheter och rättsskydd samt förtroendet för myndigheterna. Ett särskilt problem är diskriminering, trakasserier och våld mot etniska minoriteter, eftersom det försämrar möjligheterna att delta på lika villkor inom olika livsområden. Av minoriteterna har 76 procent av de arabiskspråkiga, 64 procent av de ryskspråkiga och cirka 60 procent av de svenskspråkiga upplevt diskriminering i arbetet eller när de sökt arbete. Av hela befolkningen är andelen 53 procent. Hatretorik som begränsar yttrandefriheten togs upp även i datainsamlingen med anknytning till [handlingsprogrammet Ett jämlikt Finland](#). Samtidigt har kanaler för deltagande och påverkan som beaktar olika målgrupper utvecklats. Enligt [undersökningen Aidosti yhdenvertaiset](#) uppfylls skyldigheten att främja likabehandling inte i tillräcklig utsträckning.

Enligt [språkbarometern 2020](#) har den försämring av det allmänna språkklimatet som iaktogs 2012–2016 inte fortsatt. De svenskspråkigas möjligheter att få statlig service på sitt modersmål upplevs ha försämrats. Svensk- och finskspråkiga bedömer till exempel nödcentralens och polisens språkliga service mycket olika. De finskspråkiga är betydligt nöjdare med servicen än de svenskspråkiga. I [språkberättelsen](#) behandlas hur de språkliga rättigheterna har tillgodosetts.

[Teckenspråksbarometern](#) genomfördes för första gången 2020. Det största problemet i teckenspråkigas kontakter med myndigheterna är ordnandet av tolkningstjänster. Enligt [samebarometern 2020](#) var bristen på samiskspråkig personal och den bristfälliga informationen om tillgången till tjänster ett problem vid tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Generellt betraktas tillgången till tjänsterna som ett problem. Den allmänna upplevelsen av servicesituationen verkar ha förblivit relativt oförändrad under de senaste åren.

Effektmål: En tidsenlig och stödjande rättsordning främjar och tryggar handlingsmöjligheterna för människor, företag och samfund

Måluppfyllelse: God

För att minska problemen med skuldsättningen beredde justitieministeriet regeringens proposition om förkortning av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar. Propositionen lämnades till riksdagen i juni 2021. Utifrån remissvaren bereddess dessutom ett förslag till inrättande av ett positivt kreditupplysningsregister. Regeringens proposition med förslag till lag om ett positivt kreditupplysningsregister och till lagar som har samband med den lämnades till riksdagen i februari 2022. Det positiva kreditregistret är ett viktigt verktyg för att stoppa överskuldsättning.

En temporär ändring av bestämmelserna om konsumentkrediter i konsumentskyddslagen (38/1978) var i kraft fram till slutet av september 2021 för att underlätta situationen för de konsumenter som råkat ut för ekonomiska svårigheter till följd av coronavirussituationen samt för att minska skuldproblemen. Den tillfälliga sänkningen av räntetaket för konsumentkrediter försvårade tillgången till krediter för en del konsumenter, medan andra konsumenter fick förmånligare kredit under den temporära lagens giltighetstid. Indikatorerna för överskudsättning visar att exempelvis antalet personer med betalningsstörningar minskade 2021 (389 300) jämfört med 2020 (392 200), liksom också antalet indrivningsdomar. I slutet av sommaren 2021 tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att bereda permanenta ändringar i lagstiftningen om konsumentkrediter.

I slutet av 2021 färdigställdes ett förslag till ändring av indrivningslagen. Propositionen lämnades till riksdagen i januari 2022. Enligt propositionen ska maximibelopp för indrivningskostnader för företagsfordringar fastställas. Utifrån remissresponsen fortsatte beredningen av ett förslag till ändring av lagstiftningen om företags- och skuldsanering. Enligt förslaget ska ändringarna göra det lättare för företagare att få skuldsanering och påskynda en nystart.

Åren 2019–2021 genomfördes den ekonomiska rådgivningens, skuldrådgivningens och utsökningens gemensamma projekt för proaktiv ekonomisk rådgivning. År 2021 färdigställdes ett [förslag till Finlands nationella strategi för ekonomiskt kunnande](#). För verkställandet av strategin för ekonomiskt kunnande inrättas en funktion för ekonomisk kompetens vid justitieministeriet. Funktionen överförs senare till den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning gavs i cirka 45 000 ärenden under berättelseåret (2020: 40 900). Hushållens ekonomiska problem och allmänhetens skuldsättning ökar behovet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning.

Företagens och sammanslutningarnas verksamhetsförutsättningar främjades under berättelseåret. I projektet Civilsamhällets verksamhet på 2020-talet har olika förslag till lagändringar som underlättar det civila samhällets verksamhet i föreningsform utarbetats och förslag för att underlätta småskalig verksamhet i civilsamhället lagts fram. I arbetsgrupper tillsatta av justitieministeriet har man berett lagstiftning i syfte att underlätta distansdeltagande i aktiebolagens bolagsstämmor och andra sammanslutningars motsvarande möten samt gränsöverskridande flyttning av aktiebolagens hemort eller fusioner.

Effekt mål: En högklassig lagberedning tryggar förutsättningarna för välbefinnande och konkurrenskraft

Måluppfyllelse: **GOD**

De allt mer komplexa sociala fenomenen och problemen utgör en utmaning för lagberedningen. En högklassig lagberedning är en helhet där alla delar måste fungera för att slutresultatet ska bli en lag som håller hög kvalitet. Viktiga faktorer i en högklassig lagberedning är planmässighet, kunnsande, öppenhet och tillräckliga resurser. Under innevarande regeringsperiod utvecklas lagberedningen med hjälp av flera olika åtgärder.

Satsningarna på bättre lagberedning har fortsatt under berättelseåret. I verkställandet av det omfattande handlingsprogrammet för bättre lagstiftning satsades under berättelseåret särskilt på att utveckla lagberedarnas kompetens. Arbetet med att utveckla statsrådets utbildning för lagberedare, som inletts året innan, fortsatte och utbildningarna genomfördes med nytt innehåll. Utöver en introduktionsutbildning och en grundkurs i lagberedning ordnades också utbildningar för lagberedarna med tre olika specifika teman: dataskydd, offentlighet och informationshantering samt EU:s regler om anmälningskyldighet och statligt stöd.

[Statsrådets utredningsprojekt](#) om uppföljningen och efterhandsutvärderingen av lagar blev klart i april 2021. Enligt utredningen är efterhandsutvärderingen i Finland metodiskt mångsidig, men utvärderingsverksamheten fokuseras på ett fåtal regleringsområden. Resultaten bör också spridas och utnyttjas mer effektivt. Den förvaltningsövergripande samsarbetsgruppen för utveckling av lagberedningen sände utredningen på remiss. Remissinstanserna stödde nästan enhälligt förslaget att utveckla och samordna efterhandsutvärderingen på statsrådsnivå. Åsikterna var till stor del samstämmiga när det gällde exempelvis urvalskriterierna för projekt som ska utvärderas och sätten att genomföra efterhandsutvärderingarna. Remissvaren var inte lika eniga i frågan om valet av projekt som ska utvärderas borde samordnas centralt på statsrådsnivå. På basis av utredningen och responsen startas under 2022 ett projekt för att utveckla efterhandsutvärderingen av lagstiftningen. Syftet med projektet är att göra upp statsrådets gemensamma principer för uppföljningen och efterhandsutvärderingen samt att utveckla stödet och kompetensen, uppföljningen och kvalitetskontrollen samt spridningen av informationen och resultaten med anknytning till dessa.

Arbetet med att förnya anvisningarna för konsekvensbedömningen av lagförslag har framskridit. Utkastet till anvisningar sändes på remiss i början av 2022. Under berättelseåret startades också statsrådets forskningsprojekt om kvalitetsindikatorer för lagberedningsprocessen (Kohti laadukasta lainvalmistelua).

Effektmål: Ett högklassigt rättsskydd är tillgängligt för alla

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Domstolarna upplever utmaningar som är förknippade med processens totala längd, längden på domstolarnas behandlingstider inom vissa ärendekategorier (bland annat ekonomisk brottslighet och sexualbrott, omfattande tvistemål, vatten- och miljöärenden), antalet ärenden som varit anhängiga i mer än ett år samt de stigande rättegångskostnaderna. Dessutom påverkar coronavirusepidemin fortfarande behandlingen av ärenden och arbetet med att åtgärda anhopningen av i synnerhet brottmål fortsätter under 2022. I tvistemål bidrar de höga rättegångskostnaderna till att försämra tillgången till rättsskydd.

Den totala behandlingstiden i brottmål består av den sammanlagda tid som går åt till förundersökning, åtalsprövning och domstolsbehandling. I civilmål omfattar den totala behandlingstiden den sammanlagda tiden för tingsrätts- och hovrättsbehandling. Den genomsnittliga totala behandlingstiden för brottmål i hovrättsskedet var 28,8 månader (2020: 27 månader) och den totala behandlingstiden för civilmål var 31,1 månader (2020: 23 månader).

I slutet av 2021 hade totalt 12 224 ärenden varit anhängiga i mer än ett år i tingsrätterna (2020: 11 363). I slutet av året hade 638 (2020: 753) ärenden varit anhängiga i mer än ett år i hovrätterna, vilket är 15,1 procent av alla anhängiga ärenden. I slutet av året hade 2 974 (2020: 2 473) ärenden varit anhängiga i mer än ett år i förvaltningsdomstolarna, vilket är 21,2 procent av alla anhängiga ärenden.

Tabell 5. Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider (månader)

	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Tingsrätterna, brottmål	4,8	5,1	5,6
Tingsrätterna, omfattande tvistemål	9,7	9	9,6
Hovrätterna	5,8	6,3	6,4
Förvaltningsdomstolarna	9,1	8,9	9,6
Försäkringsdomstolen	9,6	9,4	12,2
Marknadsdomstolen	8,5	7,9	7,9

Parterna kan kräva gottgörelse om behandlingen av ett ärende blir utdragen. År 2021 utbetalades cirka 210 000 euro i gottgörelse för dröjsmål i 59 diarieärenden, vilket är cirka 60 000 euro mer än året innan. Även om dröjsmål egentligen inte borde förekomma är gottgörelserna inte orimligt många i relation till det totala antalet ärenden som behandlas årligen. Antalet gottgörelser ger dock inte en fullständig bild av helhetssituationen för dröjsmålen i rättegångar, eftersom de i brottmål kan beaktas som en strafflindrande faktor och i samband med ekonomiska administrativa påföljder av straffkaraktär som en faktor som minskar påföljdens belopp.

Under berättelseåret antogs lagstiftning som förbättrar rättsskyddet, då mottagandet av bevis vid rättegångar koncentreras till tingsrätterna så att muntlig bevisning upptas på bild- och ljudupptagningar och dessa tas emot i fullföljdsdomstolen. Målet är att systemet tas i bruk så fort de informationssystem som behövs är klara. I syfte att förbättra tillgången till rättsskydd har man också börjat bereda en översyn av bland annat bestämmelserna om rättegångskostnader i tvistemål.

Offentlig rättshjälp gavs i cirka 81 000 rättshjälpsärenden under berättelseåret (2020: 82 600). Rättshjälpsbyråer behandlade färre ärenden än beräknat. Kvantitativt störst var minskningen av antalet samtal till telefonrådgivningen, som ökat under coronavirusepidemin. Arbetet med att åtgärda anhopningen av ärenden vid domstolarna till följd av coronavirusepidemin syntes särskilt i antalet ärenden där man anlidade privat rättshjälp. Domstolarnas betalningsbeslut för rättshjälpsärenden som sköttes av privata biträden var betydligt fler än året innan, cirka 37 000 (2020: 34 200).

Cirka 43 000 huvudmän (2020: 42 800) omfattades av allmän intressebevakning under berättelseåret. Antalet huvudmän vid intressebevakningsbyråerna och beloppet av de intressebevakningsarvodena de betalade var mindre än uppskattat. Intressebevakningsbyråerna fick cirka 800 färre nya huvudmän än beräknat under 2021. Antalet nya huvudmän har påverkats av bland annat den långa handläggningstiden i intressebevakningsärenden (cirka sex månader) hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Behovet av intressebevakningstjänster ökar när befolkningen blir äldre. Andelen huvudmän över 64 år är 47 procent.

Tabell 6. Målen och resultaten för rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Rättshjälp				
Ärenden som behandlats, stycken	46 738	48 473	49 000	43 957
Väntetid, dagar	13,4	12,8	11	13,6
Rättshjälpsarvoden, 1 000 euro	4 417	3 891	4 600	3 705
Allmän intressebevakning				
Antal huvudmän, stycken	42 710	42 832	46 000	43 165
Produktivitet, antal huvudmän/årsverke	66	66	69	66
Intressebevakningsarvoden, 1 000 euro	26 894	27 768	29 000	27 713

Utsökningsverkets verksamhet påverkades under berättelseåret av coronapandemin och utmaningar i samband med inledningen av det nya Utsökningsverkets verksamhet efter att strukturreformen slutförts.

Utsökningsverkets indrivningsresultat låg liksom de föregående åren på en hög nivå. Indrivningsresultatet har redan under flera år varit över en miljard euro och resultatet har mer än fördubblats under 2000-talet. Resultatet påverkas av gäldenärens betalningsförmåga, utsökningens effektivitet samt de anhängiga ärendenas antal och art. En utveckling av utsökningens informationssystem och arbetsmodeller har bidragit till resultatförbättringen. Utmaningarna för Utsökningsverkets nya funktioner förlängde behandlingstiderna och försämrade delvis produktiviteten. Produktiviteten försämrades också av att antalet ärenden som inkom till utsökning var mindre än väntat.

Antalet ärenden som inkom till utsökning minskade jämfört med året innan. Antalet gäldenärer minskade också jämfört med nivån året innan. Antalet ärenden beror utöver på det ekonomiska läget också på de stora fordringsägarnas, såsom Skatteförvaltningens, indrivningsbyråernas och bankernas, agerande och på indrivningsrytmen. Det ekonomiska läget till följd av coronavirusepidemin inverkar på antalet ärenden som de stora fordringsägarna skickade för indrivning.

Tabell 7. Utsökningsverkets mål och resultat

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Indrivningsresultat, dvs. belopp som redovisats till de sökande, miljoner euro	1 130	1 157	950	1 203
Behandlingstid, månader	6,9	7,3	7,7	9,1
Resurshushållning, euro/behandlat ärende	35	36	36	37
Produktivitet, behandlade ärenden/årsverke	3 322	3 472	2 900	2 569
Specialindrivning, indrivningsresultat, miljoner euro	30	29	25	30

Källa: Utsökningsverket.

Effekt mål: Straffansvaret fullföljs rättvist. Brottsligheten och känslan av otrygghet minskar.

Måluppfyllelse: GOD

Brottsligheten i Finland har hållits på en stabil nivå under de senaste åren. Enligt statistiken i [lägesrapporten om den inre säkerheten](#) och i internationell jämförelse är Finland världens säkraste land. Sannolikheten att bli offer för brott mot liv var dubbelt så stor på 1980-talet jämfört med i dag. Återfallsbrottsligheten inom en uppföljningstid på fem år har minskat under de senaste åren. Antalet åtgärdseftergifter har ökat och antalet åtal som väcks har minskat, vilket är problematiskt med tanke på det straffrättsliga ansvaret. Antalet ärenden som väntat på åtalsprövning en längre tid har ökat markant.

Åklagarmyndigheten fick något färre inkomna ärenden än året innan, men antalet avgjorda ärenden har däremot ökat. Straffprocessernas och ärendenas svårighetsgrad har fortsatt öka, förundersöknings- och rättegångsmaterialet har blivit mer omfattande och de juridiska problemen i rättsfallen har blivit svårare, vilket ökat åklagarnas totala arbetsmängd. Cirka sju procent av fallen var krävande och omfattande brottmål. Behandlingen av dem binder över hälften av Åklagarmyndighetens årsverken. På grund av coronavirus-epidemin ställdes en stor del av huvudförhandlingarna i brottmål in och senarelades våren 2020. Arbetet med att åtgärda anhopningen av ärenden har pågått hela 2021 och fortsätter under 2022.

Tabell 8. Åklagarmyndighetens mål och resultat

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Verksamhetens omfattning				
Ärenden som inkommit för åtalsprövning, stycken	86 116	91 246	89 000	89 256
Ärenden som avgjorts i åtalsprövning, stycken	84 074	87 530	86 000	89 001
Skyndsamhet				
Genomsnittlig åtalsprövningstid, månader	1,7	1,9	2,0	2,23
Ärenden som väntat på åtalsprövning i 6–12 månader, stycken	2 343	3 568	2 500	4 707
Ärenden som väntat på åtalsprövning i mer än ett år, stycken	469	625	500	1 186
Produktivitet				
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke, hela personalen	841	927	-	-
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke, åklagarna	1 172	1 275	-	-
Avgjorda ärenden/årsverke, hela personalen	-	-	-	167
Avgjorda ärenden/årsverke, åklagarna	-	-	-	218
Inkomna fall med viktad svårighetsgrad, stycken/årsverke, hela personalen*	-	-	-	1 584
Inkomna fall med viktad svårighetsgrad, stycken/årsverke, åklagarna*	-	-	-	2 064
Resurshushållning				
Omkostnader/avgörande (viktad arbetsmängd), euro	110	104	-	-
Omkostnader/avgjorda ärenden				469
Omkostnader/inkomna fall med viktad svårighetsgrad, euro	-	-	-	61

Källa: Åklagarmyndigheten.

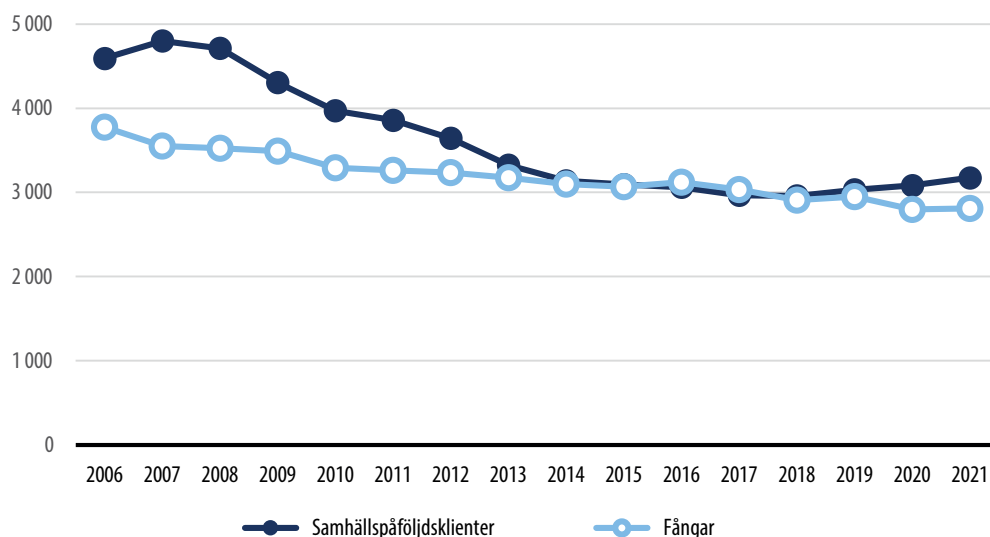
*Den viktade svårighetsgraden beskriver de kvalitativa krav som fallen ställer. Med ett fall avses en enskild brottsrubricering och med ett ärende ett diarium över en behandling. Diariet över en behandling kan omfatta flera fall. Vid Åklagarmyndigheten har bokföringen av resultatet ändrats så att man i stället för avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke rapporterar alla avgjorda ärenden/årsverke och därtill inkomna fall med viktad svårighetsgrad/årsverke. Av skäl som beror på informationssystemet är antalet avgjorda fall med viktad svårighetsgrad/årsverke inte tillgängliga. När det årliga antalet fall med viktad svårighetsgrad hållits och även i framtiden kommer att hållas på samma nivå, ger ovannämnda rapporteringsätt en bra uppfattning om produktiviteten av det arbete som avses i rapporten, även om fallen delvis avgörs året efter eller flera år efter att de inkommit.

Ökningen av antalet åtgärdseftergifter, till exempel begränsning av förundersökning, har bromsats och vänt, men antalet är fortfarande högt. Antalet ärenden där förundersökningen begränsats har ökat betydligt under de senaste tio åren och som mest fattades nästan 20 000 begränsningsbeslut 2018. Antalet började minska 2020. Den nedåtgående trenden avstannade dock i fjol, då antalet begränsningsbeslut var 16 800. Den långsiktiga trenden har varit en minskning av antalet åtal som väcks. För tio år sedan väcktes 77 000 åtal. Minskningen i antalet åtal var störst 2018, varefter antalet har minskat i stadig takt under de senaste åren till 56 400 åtal. Den genomsnittliga åtalsprövningstiden låg fortfarande över den målsatta nivån. Skillnaderna mellan olika åklagardistrikt i fråga om den genomsnittliga åtalsprövningstiden minskade något, men i krävande ärenden fortsatte de att öka.

Det genomsnittliga antalet fångar enligt Brottspåföljdsmyndighetens rapport har de senaste åren varit cirka 3 000. Även antalet personer som avtjänar samhällspåföljder har varit i genomsnitt cirka 3 000 dagligen. Verkställigheten av korta fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter har begränsats flera gånger under 2020 och 2021 på grund av coronavirusläget. Därför har antalet fångar varit cirka 150 fångar mindre under epidemin. År 2021 var antalet fångar i genomsnitt 2 809 (2020: 2 800). Antalet personer som avtjänar samhällspåföljder var 3 174 under 2021 (2020: 3 083).

Antalet fångar i Finland är lågt i internationell jämförelse och i linje med de övriga nordiska länderna (Finland 50 fångar per 100 000 invånare, Sverige 60, Norge 61, Estland 181, Tyskland 77, Ryssland 386, Förenta staterna 639).

Av de frigivna fångarna frigavs 24,5 procent genom övervakad frigivning på prov. I genomsnitt 213 fångar per dag var övervakat frigivna på prov (2020: 227). Andelen utländska fångar av alla fångar var i medeltal cirka 15 procent 2021. Av de utländska fångarna var i genomsnitt 34 procent häktade. Andelen häktade av alla fångar var cirka 21 procent. Den största orsaken är att utländska förbrytare oftare än finländska häktas på grund av den högre risken att de lämnar landet. Av klienterna med samhällspåföljder var cirka fem procent utländska. Fängelsestraffen var korta i genomsnitt. Över hälften av fängelsefångarna avtjänade ett högst sex månader långt fängelsestraff.

Figur 1. Antalet fångar och samhällspåföljds klienter 2006–2021

Återfallsbrottsligheten inom en uppföljningstid på fem år förblev nästan oförändrad. Av alla fångar som frigavs 2016 hamnade cirka hälften (51,5 procent) i fängelse på nytt för nya brott. Återfallsbrottsligheten påverkas av åtgärderna under verkställigheten av straffen och av hur integrationen i samhället lyckas, men också av den allmänna brottslighetsutvecklingen och befolkningens åldrande, som återspeglas i den stigande medelåldern bland dem som avtjänar straff (sannolikheten för återfallsbrott minskar med ökande ålder). Av förstagångsfångarna begick 42 procent nya brott, medan motsvarande andel för fångarna som avtjänar sitt sjätte fängelsestraff eller mer var 74 procent. Övervakad frigivning på prov främjar integrationen i samhället, trots att återfallsbrottsligheten bland fångar som avtjänar övervakad frihet på prov ökade med 4,1 procentenheter 2021 jämfört med föregående referensår.

Ändringar i fångstrukturen påverkar också nivån av återfallsbrottslighet. Risken för återfall ökar i synnerhet om fångarna är unga och tidigare har avtjänat fängelsestraff. Coronavirusepidemins effekter på återfallsbrottsligheten kan bedömas först senare. Granskat under en kortare uppföljningsperiod (tre år) hamnade 39,1 procent av alla fångar som frigavs 2018 i fängelse på nytt. Det är knappt en procentenhet mindre än året innan.

Tabell 9. Återfallsbrottslighet inom en uppföljningstid på fem år, procent. Källa: Brottspåföljdsmyndigheten

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Frigivna personer	2012	2013	2014	2015	2016
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	55,7	54,2	53,3	54,3	54,3
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	37,0	32,6	32,9	31,0	30,8
Upprepade påföljder för personer som avtjänar övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	39,6	29,5	32,3	33,4	37,5

Tabell 10. Mål och resultat för verkställigheten av straff. Källa: Brottspåföljdsmyndigheten

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Fångars deltagande i verksamhet i medeltal per dag, procent av tidsanvändning	69	74	74	75	75	74
Utbildningens andel av den tillgängliga tiden för verksamhet för fångar, procent ***	9	11	10	11	12	11
Aktivitets- och antidrogprogrammets andel av den tillgängliga tiden för verksamhet för fångar, procent ***	6	7	8	7	10	6
Nettoomkostnader, euro/fånge	58 830	62 880	65 630	67 200	65 188	72 530
Nettoomkostnader, euro / samhällspåföljds klient	5 865	6 410	7 500	7 380	6 038	7 760
Fångar i medeltal per dag/årsverke	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,3

***Inkluderar inte klienter med övervakningsstraff

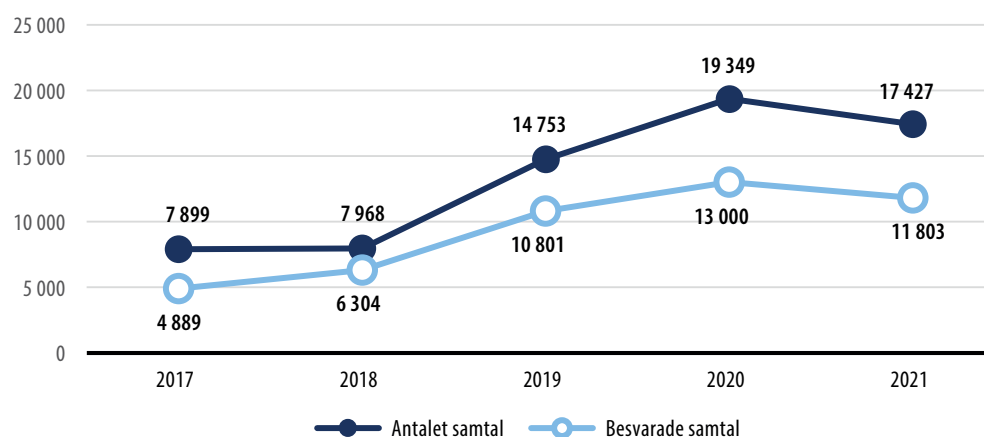
Den viktigaste av de stödtjänster för brottsoffer som finansieras under justitieministeriets huvudtitel är Brottsofferjouren, som producerar allmänna stödtjänster i enlighet med brottsofferdirektivet. Brottsofferjourens klientantal fortsatte öka. Coronavirusepidemin begränsade delvis ordnandet av service ansikte mot ansikte och möjligheterna för frivilliga att utföra stödarbete.

Offren för dataintrånget i Vastaamo fick stöd i många former och Brottsofferjouren deltog i arbetet med att ordna höranden av offren via ett elektroniskt system i samarbete med Centralkriminalpolisen. Under berättelseåret utvecklade Brottsofferjouren sin beredskap att agera i oförutsedda omfattande brottsituationer, såsom dataintrång eller terrorattacker. Antalet offer för människohandel ökade bland Brottsofferjourens klienter.

Av Brottsofferjourens klienter hänvisades cirka 5 900 till tjänsten av polisen, vilket var 23 procent fler än 2020. Under berättelseåret gällde största delen av klientkontaktarna våld i nära relationer (23 procent), sexualbrott (15 procent), egendomsbrott (10 procent) eller misshandel (9 procent). Antalet offer för cyberbrottslighet ökade klart. Av kunderna var 80 procent offer, 12 procent närstående till offer, två procent vittnen i brottmål och sex procent övriga.

Under justitieministeriets huvudtitel finansieras också Nollinjen, en sådan telefonservice som förutsätts i Istanbulkonventionen för alla som utsätts för våld i nära relationer, kvinnor som utsätts för våld, alla som hotas av våld och för deras närstående. Nollinjen tog emot över 17 400 samtal (2020: 19 350). Antalet samtal minskade med cirka tio procent jämfört med rekordåret 2020, men var ändå högre än innan coronavirusepidemin bröt ut. Då antalet samtal minskade kunde man ta emot fler samtal än året innan (2021: 68 procent, 2020: 67 procent, 2019: 73 procent). Antalet samtal per månad var jämnare under 2021 än tidigare år. Nollinjen tog emot i genomsnitt 1 450 samtal i månaden. Våren 2021 togs en chattservice i bruk jämsides med telefonservicen. Under nio månader fördes 700 diskussioner i chattservicen.

Figur 2. Samtal till Nollinjen och besvarade samtal 2017–2021

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Justitieministeriets vision om hållbar utveckling 2030 lyder "En demokratisk rättsstat som tryggar de grundläggande och mänskliga rättigheterna och en hållbar justitieförvaltning".

Projekten som stöder öppenheten och interaktivitet i beslutsfattandet, jämlikt deltagande och främjar goda relationer mellan olika befolkningsgrupper samt projekten som eftersträvar en minskning av diskriminering, rasism och hatretorik har framskridit. Projekten stöds av målen i Agenda2030 som berör jämställdhet, minskad ojämlikhet och god förvaltning. Utfallet beskrivs i kapitel 2.5.2 Utvecklingen av rättsstaten i berättelsedelen och i bedömningen av utfallet i justitieministeriets resultatöversikt under effektmålet Rätten att delta och möjligheten att påverka tillgodoses på lika villkor.

Justitieministeriet inledde beredningen av en redogörelse för rättsvården med anknytning till tryggheten av en fungerande rättsstats funktionsförmåga. Redogörelsen ger en övergripande och aktuell bild av den finländska rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och nödvändiga åtgärder. Åtgärderna med anknytning till minskningen av människohandeln och våldet mot kvinnor beskrivs i kapitel 2.5.2 Utvecklingen av rättsstaten i berättelsedelen. Målen stöder målen som berör minskad ojämlikhet och rättvisa i Agenda2030.

Uppnående av målen för jämställdhet

Den tredje nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter har godkänts. Uppföljningsindikatorer har utarbetats inom ramen för handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter. Dessutom har ett handlingsprogram mot rasism och för goda relationer godkänts. Med hjälp av handlingsprogrammet ska de olika förvaltningsområdena bland annat ta fram metoder för att bekämpa rasism och diskriminering samt intensifiera uppföljningen av läget kring diskriminering och hatbrott. Genomförandet av handlingsprogrammet har inletts och fortsätter fram till slutet av regeringsperioden. Jämställdheten beaktas i åtgärderna som ett övergripande tema.

Under berättelseåret lämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till föräldraskapslag. I propositionen föreslås att moderskapslagen och faderskapslagen slås ihop till en föräldraskapslag och den ena förälderns ställning som grundar sig på erkännande av föräldraskapet görs enhetligare mellan könen.

I november 2021 publicerade justitieministeriet en [bedömningspromemoria om straffbarheten av tvingande till äktenskap](#) och sände den på remiss.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av strafflagen (RP 7/2021 rd) lämnades till riksdagen i februari 2021. I propositionen föreslås att det till straffskärpningsgrunderna fogas ett omnämmande av att ett brott begås utifrån ett motiv som baseras på offrets kön. I ljuset av flera utredningar är det dock i praktiken oftare kvinnor än män som utsätts för trakasserier, hot eller gärningar som kränker privatlivet och som i värsta fall kan antas visa på hat mot ett visst kön. Propositionens mål är bland annat att i högre grad än i dag ingripa mot systematiska trakasserier, hot eller att någon görs till måltavla.

Verkställandet av åtgärderna i handlingsplanen mot människohandel ska främja likabehandling och jämlikhet och de ska ha en genomgående aspekt som identifierar mångfalden i könet samt beaktar barnets rättigheter, prioriterar barnets bästa och barnets rätt till särskilt skydd.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Utrikesministeriets bokföringsenhets bokslut 2021](#)

[Brottspåföljdsmyndighetens bokslut 2021](#)

[Åklagarmyndighetens bokslut 2021](#)

[Utsökningsverkets bokslut 2021](#)

[Rättsregistercentralens bokslut 2021](#)

[Domstolsväsendets bokslut 2021](#)

3.4 Sametingets berättelse för 2021

I enlighet med 7 § i sametingslagen utarbetar Sametinget för utarbetande av regeringens berättelse årligen för statsrådet en berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna.

Sametinget behandlade ärendet på sitt möte den 22 februari 2022 och konstaterar följande:

Sametingets ordinarie verksamhet

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt. Sametinget har under berättelseåret deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, höras i riksdagens utskott och förhandla om framställningar enligt 9 § i sametingslagen totalt 41 gånger. Av förhandlingarna ledde fem till fortsatta förhandlingar. Sammanlagt lämnade Sametinget 112

yttranden, 17 initiativ och framställningar samt 7 promemorior och 2 ställningstaganden (totalt 138). Under berättelseåret påverkades all verksamhet i Sametinget betydligt av coronapandemin, som bröt ut 2020, och det undantagstillstånd som följde. Trots det strävade Sametinget i sin verksamhet under berättelseåret efter att vidareutveckla samarbetet med och informationsförmedlingen till finska staten. Allmänt taget utvecklades verksamheten och samarbetet så att arbete på distans möjliggjordes i allt större utsträckning, vilket i viss mån kompenserade för restriktionerna till följd av pandemin bland annat i samarbetet med statliga myndigheter. Även samarbetsorganet för Sametinget och riksdagspartierna fortsatte sitt arbete med hjälp av distansförbindelser. Under berättelseåret ökade antalet förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen ytterligare från året innan, vilket enligt Sametinget vittnar om att det finns mycket att göra för att tillgodose samernas rättigheter som urfolk så att samernas grundlagsenliga rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk och sin kultur samt den relaterade självstyrelsen kan genomföras på behörigt sätt. På grund av problem och oklarheter i förhandlingsförfarandet har Sametinget under berättelseåret strävat efter att i sina förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen betona innehållet i den anvisning som utarbetats av Sametinget och justitieministeriet gemensamt i syfte att på ett ändamålsenligt sätt fullgöra förhandlingsskyldigheten enligt 9 § i sametingslagen. Utvecklandet av förhandlingsskyldigheten enligt 9 § har också betraktats som en av de viktigaste helheterna i förslaget till revidering av sametingslagen, som blev klart under berättelseåret. Dessutom främjades samarbetet mellan Sametinget och ministerierna bland annat genom diskussioner och direkta förhandlingar i friare former som hölls i samband med rådplägningsdagarna för samiska frågor. Finansieringen av Sametinget har under berättelseåret höjts med 80 000 euro för anställning av en andra juristsekreterare och 34 000 euro för generella lönehöjningar. Trots det försämras möjligheterna till en effektiv verksamhet och påverkan i Sametinget fortsättningsvis av resursbristen. Bland annat företagshälsovården har i sina hälsoundersökningsutlåtanden bett Sametinget satsa på att minska arbetets belastning. Sametinget har närvaro- och yttranderätt i styrelsen för Lapplands förbund. Sametinget har haft representation vid kyrkomötet.

Utvecklingen av samernas grundläggande och mänskliga rättigheter

Genomförandet av sannings- och försoningsprocessen med samerna har beretts i tätt samarbete mellan representanter för finska staten, Sametinget och Skolternas byastämma. Kommissionen strävar efter att samla samernas erfarenheter av finska statens och olika myndigheters åtgärder och att göra denna kunskap synlig. Statsrådet tillsatte en sannings- och försoningskommission den 28 oktober 2021. Därtill beredde Sametinget tillsammans med representanter för finska staten genomförandet av det psykosociala stöd som förutsätts i samband med sannings- och försoningsprocessen, så att stödtjänsterna är tillgängliga för samerna när kommissionen inleder sitt arbete. Vid utgången av berättelseåret var förhandlingarna i ärendet dock delvis oavslutade.

Arbetet med reformen av sametingslagen, den viktigaste lagen med tanke på samernas rättsliga ställning, inleddes i slutet av 2020 då justitieministeriet tillsatt kommissionen som bereder reformen. Kommissionens uppgift var att bereda de ändringar som behövs i sametingslagen. I sitt arbete utgår kommissionen från de grundläggande fri- och rättigheterna samt skyldigheterna enligt grundlagen, de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter som är bindande för Finland, FN:s urfolksdeklaration, utvecklingen inom rätt och internationell rätt samt den senaste tidens beslut. Dessutom beaktade kommissionen den paraferade nordiska samekonventionen samt avtalet ILO 169 och FN:s människorättskommittés fällande beslut för Finland 1.2.2019 (CCPR/C/124/D/2668/2015 och CCPR/C/124/D/2950/2017). Kommissionen lämnade vid utgången av sin mandatperiod den 15 maj 2021 sitt betänkande om revideringen av sametingslagen i form av ett propositionsutkast (VN/5875/2019).

Sametingets internationella verksamhet

Coronapandemin fortsatte påverka Sametingets internationella verksamhet under berättelseåret. Internationella konferenser ordnades fortsättningsvis i regel virtuellt eller som så kallade hybridmöten. Vissa internationella konferenser hölls fysiskt på plats, inklusive FN:s klimatkonferens (UNFCCC, COP26) i Glasgow i oktober–november och det så kallade Pre-Summit inför FN:s toppmöte om livsmedelssystem i juli i Rom, i vilka Sametinget deltog. I övriga internationella möten, konferenser och seminarier deltog Sametinget via distansförbindelser. Fram till berättelseårets början var Sametinget ordförande för det samiska parlamentariska rådet (SPR). Ordförandeskapet övergick till det norska Sametinget i slutet av januari 2021. Pandemin påverkade också sameparlamentarikernas konferens som åter flyttades fram, till 2022. Dessutom deltog Sametinget aktivt i processen för att stärka urfolkens möjligheter att i FN:s olika organ delta i behandlingen av ärenden som rör urfolken. Tillsammans med staten medverkade sametinget också i utformandet av FN:s generalförsamlings och rådet för mänskliga rättigheters resolutioner om urfolk. Sametinget inledde diskussioner med utrikesministeriet om ökat samarbete i planeringen av Finlands utvecklingspolitik och i anslutning till Arktiska rådets verksamhet. Sametinget deltog i beredningen av Finlands strategi för den arktiska politiken, som publicerades i juni 2021. Därtill deltog Sametinget aktivt i beredningen av Europeiska unionens nya program Interreg Aurora (2021–2027) och ansvarade tillsammans med de norska och svenska sametingen för innehållet i programmets delområde om sameer.

Under berättelseåret mottog Finland slutsatser och rekommendationer som gällde samerna av FN:s människorättskommitté rörande verkställigheten av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (MP-konventionen) och av kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter rörande verkställigheten av ESK-konventionen.

Speciallagstiftningen om samerna

Andra lagstiftningsreformer som är betydande för samerna och där Sametinget aktivt deltog i beredningen under berättelseåret var förutom sametingslagen bland annat projekten för en reform av markanvändnings- och bygglagen, naturvårdslagen, klimatlagen, lagen om fornminnen och gruvlagen. Ändringar i lagen om skyddande av byggnadsarvet, i vars beredning Sametinget medverkat, trädde i kraft i början av berättelseåret. Sametinget har i lagberedningen med stöd av artiklarna 8 j och 10 c i konventionen om biologisk mångfald (78/1994) arbetat för att samernas traditionskunskap och urfolksrättigheter i anslutning till urfolkens rättigheter och nyttjandet av naturresurser ska beaktas bättre. Som ett led i verkställigheten av konventionen har Sametinget dessutom i samarbete med miljöministeriet deltagit aktivt i beredningen och verkställigheten av genresurslagen för nationellt genomförande av det så kallade Nagoyaprotokollet. Arbetet syftar till att skapa en sådan databas som avses i genresurslagen för de genresurser som samerna förvaltar och den traditionella kunskap som relaterar till dem. Andra betydande och omfattande reformprojekt som bereddes under berättelseåret var totalreformen av social- och hälsovården, som resulterade i de nya välfärdsområdena som inledde sin verksamhet under berättelseåret och som i fortsättningen ordnar social- och hälsotjänsterna i hela landet. Lapplands välfärdsområde har huvudansvaret för att ordna social- och hälsotjänster med hänsyn till samernas språk och kultur. I projekten för lagstiftningsreformer har Sametinget strävat efter att främja förbudet mot att försvaga den samiska kulturen och stärka myndigheternas skyldighet att främja samernas rättigheter.

Miljö, markanvändning och traditionella näringar i samernas hembygdsområde

Under berättelseåret strävade Sametinget på flera nivåer efter att främja ställningen för samernas traditionella näringar och den hållbara användningen av miljö och mark. Året präglades särskilt av coronapandemin, totalförbudet mot laxfiske i Tana samt rendöden under den exceptionella vintern 2019–2020 och den utdragna och problematiska behandlingen av ersättningar för den. Beträffande samernas traditionella fiske var det betydande att statsrådet fattade beslut för berättelseåret om att helt förbjuda laxfiske i Tana älvs vattendrag för hela fiskesäsongen. Sametinget strävade efter en kompromisslösning för fiskesäsongen 2021 för att trygga såväl laxbeståndens tillstånd som samernas urfolksrättigheter. Laxfiske förbjöds dock helt och hållet under fiskesäsongen, även för samer med fiskerätt, men Sametinget ansåg att detta beslut inte var rättvist. Landskapsplanen 2040 för Norra Lappland, inklusive Ishavsbanan, remitterades våren 2021 för fortsatt beredning då beteckningarna om Ishavsbanan stryks från planen. Lapplandsförbundets fullmäktigebeslut om att remittera planen för fortsatt beredning var en stor lättnad för både samerna och Sametinget.

Under berättelseåret avlog högsta förvaltningsdomstolen Sametingets ansökan om besvärstillstånd rörande maskinell guldvaskning inom det genom Forststyrelsens beslut skyddade skogsområdet Riskaskama-Kokkovaara-Suksivaara i Sodankylä kommun. Beslutet är principiellt mycket betydande, eftersom den skyddade skogen värderats som en värdefull gammal skogshelhet på basis av de strukturella dragen i det orörda trädbeståndet, livsmiljöerna och artobservationerna i området. Trots det ansågs det vara tillåtet enligt gällande lag att bedriva maskinell guldvaskning i området. Detta är enligt Sametinget beklagligt och vittnar om allvarliga brister i gällande lagstiftning. Med tanke på främjandet av samernas rättigheter var berättelseårets viktigaste åtgärder inom miljösektorn samarbetet med Forststyrelsen i samband med upprättandet av åtgärdsprogrammet inom ramen för naturresursplanen 2022–2027 för de statligt förvaltade områdena inom samernas hembygdsområde. Samarbetet omfattade flera förhandlingsomgångar i enlighet med 9 § i sametingslagen samt åtgärder enligt verksamhetsmodellen Akwé: Kon. En arbetsgrupp inrättades för planeringen av åtgärderna och representanter för Sametinget deltog i arbetsgruppens möten. Under berättelseåret har miljösektorn främjat mål som är centrala för utövandet av samernas traditionella näringar i förhandlingar med miljöministeriet rörande fastställandet av vård- och användningsplanen för Vätsäri ödemarksområde. Dessutom har miljösektorn främjat beaktandet av samernas kultur i sektorns beslutsfattande bland annat genom att i växelverkan med miljöministeriet och den nationella sakkunnigarbetsgruppen (artikel 8.j) delta i det nationella genomförandet av skyddet av naturens mångfald och i utvecklandet av förfarandet kring miljökonsekvensbedömning. I samband med reformen av naturvårdslagen har miljösektorn bidragit till hänsynen till särdragen i samernas kultur och hembygdsområde i regleringen, i synnerhet vad gäller ekologisk kompensation.

Samernas språkliga rättigheter

Ambitionen har varit att främja samernas språkliga rättigheter på olika sätt, men samiska språklagen genomförs tyvärr fortfarande på lagens miniminivå. Det finns behov av att öka kunskapen om samernas språkliga rättigheter och samiska språklagen bland såväl myndigheterna som samerna själva. Samtidigt kan man konstatera att olika myndigheter har visat ett nyvaknat intresse för att utveckla sina tjänster på samiska. Sametinget deltog under berättelseåret i nätverket för samiskspråkiga myndigheter och nätverket för samiskspråkiga informatörer, och ambitionen är att detta ska bli en kontinuerlig verksamhet. Under berättelseåret korrigerades också samiska språklagen i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Målet var att samernas språkliga rättigheter inte ska försämrats i och med reformen. Under förhandlingarna föreslog Sametinget åtgärder för att utveckla samernas språkliga rättigheter, såsom rätten att få service på samiska, men förslagen fick inte understöd eftersom man bara ville införa nödvändiga ändringar i lagen. Social- och hälsovårdsreformen medför hotbilder för tjänsterna

på samiska, men erbjuder samtidigt möjlighet att utveckla tjänsteutbudet med tillräckliga resurser. Det största problemet med tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna är fortfarande att samerna i praktiken inte kan sköta ärenden på sitt eget språk eftersom myndigheterna inte har tillräckligt med personal som kan samiska. Det finns ett kontinuerligt behov av att utbilda fler samiska översättare och tolkar och även samiskspråkiga yrkespersoner för andra branscher. Därför behöver det byggas upp separata utbildningsprogram som skräddarsytt för samernas behov. Digitaliseringen och överflyttningen av tjänster till stora elektroniska system har inverkat avsevärt på tillgången på tjänster på samiska, som helt och hållet lämnats obeaktade i dessa. Myndigheterna har inte heller anslagit tillräckliga resurser för utvecklandet av dessa tjänster.

Sametinget deltog i beredningen av nationalspråksstrategin och det språkpolitiska programmet i enlighet med regeringsprogrammet. I synnerhet det språkpolitiska programmets betydelse för samiskan är i detta skede svår att bedöma. Finland har i syfte att återuppliva de samiska språken upprättat ett åtgärdsprogram, vars verkställighet fortfarande är delvis oavslutad och kräver nya åtgärder. Enligt Sametinget har de centrala målen för utvecklandet av de samiska språken sammanställts i rapporten från undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för utveckling av undervisningen i och på de samiska språken (UKM 2021:25), som blev klar under berättelseåret. Sametinget anser att rapporten kräver insatser av staten. Under berättelseåret vidtogs förberedelser för FN:s decennium för världens urfolksspråk (IDIL, 2022–2032). Samtliga samiska språk som talas i Finland har klassificerats som utrotningshotade, och av dem enare- och skoltsamiskan som mycket hotade. Språkdecenniet erbjuder möjlighet att utveckla arbetet för att återuppliva de samiska språken. Sametinget har fortsatt samarbeta med sametingen i Norge och Sverige och tillsammans med dem arrangerat en samisk språkvecka.

Samernas kultur- och språkboversamhet

Sametinget fick totalt 1,4 miljoner euro av undervisnings- och kulturministeriet för att användas i den samiskspråkiga kultur- och språkboversamheten 2021. Dessutom fanns det kvar 120 546,11 euro av statsunderstödet 2020 för att användas under perioden 1.1–31.7.2021. Statsunderstödet för kultur- och språkboversamhet användes förutom för att trygga den befintliga språkboversamheten också för samordning av kultur- och språkboversamheten och för materialarbete. År 2021 fanns det 12 språkboversamheter i Finland: i Utsjoki, Nuorgam, Karigasniemi, Sevettijärvi, Enare (2), Ivalo (2), Vuotso, Sodankylä, Rovaniemi och Uleåborg. Sedan augusti 2021 finns det två språkboversamheter i Rovaniemi, en för 1–3-åringar och en för 4–6-åringar. Av alla språkboversamheter är 2 skoltsamiska, 3 enaresamiska och 7 nordsamiska. Hösten 2021 omfattade verksamheten sammanlagt 86 barn och 29 anställda, vilket var fler än året innan. Sametinget har en språkboledare som bland annat har till uppgift att sköta den pedagogiska ledningen av språkboversamheterna,

uppgifterna i anslutning till administrationen och samordningen av språkboens statsunderstöd, samarbetet med föräldrarna och den allmänna konsultationen i språkbofrågor. År 2021 inleddes ett samarbete mellan Sametinget och Nationella centret för utbildningsutvärdering i syfte att ta fram ett utvärderingsverktyg för den samiska småbarnspedagogikens behov. Samarbetet är ett synnerligen betydande och viktigt framsteg inom den samiska småbarnspedagogiken. Materialproduktionen omfattade ett stort material för emotionellt lärande på all tre samiska språken i samarbete med arbetsgruppen Värinautit samt en uppdatering av materialbanken Kuáti.fi. Utvecklingsdagar för språkboverksamheten ordnades två gånger och för språkboens anställda ordnades flera korta utbildningar.

Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu, det samnordiska fack- och resurscentret för de samiska språken som är underställt Samiska parlamentariska rådet, ansvarar för språkvården, språkutvecklingen, termarbetet, språknormeringen och språkrådgivningen i frågor som gäller de samiska språken. Verksamheten i Sámi Giellagáldu fortsatte 2021 med stöd av samarbetsavtalet mellan Sametingen i Finland, Norge och Sverige. Sámi Giellagáldus verksamhet finansieras av Sametingen i Finland, Sverige och Norge med resurser för språksamarbete. Fack- och resurscentrets verksamhet leddes och samordnades 2021 av Sametinget i Finland. Verksamheten omfattade syd-, lule-, nord-, enare- och skoltsamiska. Sámi Giellagáldus verksamhet 2021 ledde till 985 nya samiska termer och 7 nya normeringar. Språksektionen höll 13 möten. Sametingen i Finland, Norge och Sverige fortsatte arbeta för tillämpningen av den 2020 valda permanenta organisationsmodellen för Sámi Giellagáldu, så att verksamheten enligt den kan komma i gång under 2022. Sámi Giellagáldus verksamhet integreras enligt den valda modellen i det norska Sametinget som en för alla tre Sameting gemensam verksamhet. Sametingen i Finland, Norge och Sverige har godkänt samarbetsavtalet för att ordna verksamheten vid Sámi Giellagáldu enligt den nya organisationsmodellen. Tjänsten som direktör för Sámi Giellagáldu lediglogs den 21 december 2021.

Småbarnspedagogik på samiska

År 2021 fick sammanlagt cirka 90 samiska barn sådan småbarnspedagogik på modersmålet som förutsätts i 8 § i lagen om småbarnspedagogik. De flesta av dessa barn fanns i samernas hembygdsområde. Det är mycket svårt att ordna möjligheter för barnen att bevara och utveckla sitt eget språk och sin egen kultur utanför hembygdsområdet. Staten stöder inte småbarnspedagogik på samiska i kommuner utanför hembygdsområdet med särskilda statsunderstöd, vilket Sametinget anser att det finns behov av. Via Sametinget betalades 240 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga tillgången på småbarnspedagogik på samiska. Anslaget garanterar att verksamheten på

samiska bibehålls som egna enheter som genomför småbarnspedagogik på samiska. Den största utmaningen i småbarnspedagogiken på samiska är bristen på behörig personal med goda kunskaper i samiska. UKM beviljade i slutet av året finansiering för det treåriga utbildningsprojektet vid Uleåborgs universitet för samiskspråkiga lärare och speciallärare inom småbarnspedagogiken.

Undervisningen i och på samiska och läromedelsarbetet

Majoriteten av eleverna i undervisningen i och på samiska går i skola i en kommun inom samernas hembygdsområde, där cirka 35 procent av de samiska barnen och unga bor. Kommunerna i hembygdsområdet ordnar såväl grundläggande utbildning på samiska och tvåspråkig grundläggande utbildning på samiska och finska som ämnesundervisning på de samiska språken. Utanför hembygdsområdet ges i huvudsak två veckotimmar språkundervisning som kompletterar den grundläggande undervisningen och som inte är ett egentligt läroämne. Antalet elever som får undervisning i och på samiska i hembygdsområdets kommuner ökade något i början av läsåret 2021–2022 och uppgick till 489. Även på andra håll i landet ökade elevantalet något, till 233. Det totala elevantalet var 722. Sammanlagt 479 elever i den grundläggande utbildningen och gymnasiet får ämnesundervisning i samiska språk. Undervisning på samiska får sammanlagt 188 elever i den grundläggande utbildningen och tvåspråkig eller språkbadsundervisning sammanlagt 55 elever. Sammanlagt 124 elever får undervisning i enaresamiska, 56 elever i skolt-samiska och 542 elever i nordsamiska. Gymnasierna har 57 elever som studerar samiska språk, vilket är alarmerande få. Långvariga problem i undervisningen i och på samiska är att 1) undervisningen är regionalt tudelad och de samiska eleverna i en ojämlig ställning till följd av lagstiftningen om och finansieringen av undervisningen i och på samiska, 2) det råder brist på högklassiga läromedel som följer de gällande grunderna för läroplanen, 3) det råder brist på behöriga samiskspråkiga lärare i synnerhet i ämnesundervisningen, 4) de samiska språken har en svag ställning i gymnasiet och studentexamen, 5) det saknas utbildningsvägar för samiskspråkiga lärare vid universiteten och 6) kunskap om samerna, samernas historia, de samiska språken och den samiska kulturen samt deras ställning i samhället saknas i undervisningen. Undervisnings- och kulturministeriet har sedan 2018 finansierat två projekt som syftar till att förbättra situationen. Dessutom gjorde den av ministeriet tillsatta arbetsgruppen för utveckling av undervisningen i och på de samiska språken (2020–2021) omfattande utredningar om ovannämnda frågor. Pilotprojektet för utnyttjande av distansförbindelser i undervisningen i samiska språk (2018–2023), saame-netaopetus.com, utvecklar undervisningen i de samiska språken i hela landet. Där har elevantalet ökat varje år och uppgick under läsåret 2021–2022 till totalt 109. I projektet deltar 38 utbildningsanordnare och 75 skolor runtom i landet. Projektet utvecklar pedagogiken och det tekniska genomförandet i distansundervisningen i samiska språk och har som mål att åtgärda den nationella tudelningen av undervisningen och samtidigt skapa

en permanent modell för distansundervisningen i samiska språk och integrera inläringen i samiska språk i den normala skolgången för alla samiska elever. Det treåriga utbildningsprojektet för samiskspråkiga ämneslärare (Ketterä korkeakoulu 2019–2022), som inleddes vid Uleåborgs universitet med hjälp av finansiering från UKM, förväntas förbättra lärarsituationen. Projektet har utvecklat studierna i ämnesdidaktiken för de samiska språken och i den samiska litteraturen samt ordnat de grundläggande studierna och ämnesstudierna i samiska språk och de pedagogiska studierna.

Ministeriets arbetsgrupp för utveckling av undervisningen i och på de samiska språken, som tillsattes 2020, lämnade sin framställning till undervisnings- och kulturministeriet den 15 april 2021. Utöver slutrapporten (UKM 2021:25) lämnade arbetsgruppen fyra separata utredningar till ministrarna som behandlade 1) tillgången på samiskspråkiga läromedel och kommande behov, 2) utbildningsvägarna för samiskspråkiga lärare och kommande behov, 3) kunskapen om samer och dess kvantitet och kvalitet i läromedlen inom den finsk- och svenskspråkiga grundläggande utbildningen samt 4) nuläget och utvecklingsbehoven i utbildningen av samiskspråkig social- och hälsovårdspersonal. Sametinget effektiviserade myndighetsförhandlingarna och det politiska påverkandet för att åtgärda de missförhållanden som lyfts fram och för att utveckla sameundervisningen som helhet. Utredningen för UKM:s arbetsgrupp visade att situationen i fråga om läromedel på samiska är kritisk. Sametinget producerar de läromedel som behövs för undervisningen i och på samiska. Anslaget för detta i statens budget, 500 000 euro/år sedan 2015, har visat sig vara otillräckligt. I sin fjärde tilläggsbudget i december godkände riksdagen en höjning på 500 000 euro för produktion av läromaterial på samiska 2022. Utredningen om kunskapen om samerna i läromedlen visade att den är ringa och ojämn, att illustrationerna ofta är problematiska och att läromaterialet ofta skapar en stereotyp bild av samerna. Samerna behandlas oftast som en grupp i det förflutna och i förflutet tempus. Sametinget strävade efter att förbättra situationen bland annat genom att delta i Helsingfors universitets projekt för demokrati och mänskliga rättigheter, som producerade en materialhelhet för lärare och lärarutbildningen om samerna, urfolkens människorättsgrund och historia, skolans roll, de språkliga och kulturella mänskliga rättigheterna, klimatförändringens konsekvenser för samerna samt tips för lärare och pedagoger. Sametinget inledde i samarbete med De Ungas Akademi projektet Kulttuurien koulu (2021–2022), som finansieras av Utbildningsstyrelsen och som erbjuder lärare gratis fortbildning i bemötandet av samiska och romska unga. Dessutom fortsatte Sametinget med stöd från Utbildningsstyrelsen (möjlighet till två månaders uppdateringsarbete/år) redigera webbplatsen oktavuoha.com, som tillhandahåller skolorna kunskap om samerna. Permanent eller tillräcklig finansiering har inte erhållits för administration och utveckling av webbplatsen. Den nya läropliktslagen som trädde i kraft 2021 ger möjlighet att fullgöra läroplikten i Sameområdets utbildningscentrals utbildning i samiska och samisk kultur som varar minst en termin. Detta möjliggör i sin tur komplettering av undervisningen i grundskolan och stärker möjligheterna till vidareutbildning som siktar mot samiskspråkiga arbetsuppgifter. Ännu

har man inga erfarenheter av den nya lagens konsekvenser. Sametinget och UKM ordnade i december ett nordiskt forum för sameundervisning, rajaahissameoahpahus.com. Forumet skapade en grund för de kommande årens utvecklingsarbete genom att kartlägga regelverken för sameundervisningen, de samiska elevernas språkliga och kulturella rättigheter, läroplansnormerna, resurserna, praxis för distansundervisning och lärarutbildningens behov i Finland, Norge och Sverige.

Kulturverksamheten

År 2021 delade Sametinget ut 179 000 euro i understöd: undervisnings- och kulturministeriets specialunderstöd för främjande av samiskspråkig kultur, understöd för de nordiska sameorganisationerna och understöd för underhåll av kyrkstugorna i Utsjoki. Ur anslaget beviljades verksamhets- och projektunderstöd för enare-, skolt- och nordsamiska sameföreningar, arbets- och projektunderstöd för samiska konstnärer och hantverkare samt publiceringsunderstöd för bland annat musik och enaresamisk tidskrift. Hösten 2021 ansökte Sametinget om projektfinansiering 2022–2023 för att inleda och utveckla verksamheten vid Duodji-Akatemia men fick avslag på ansökan. Sametinget har i enlighet med det nordiska parlamentariska rådets (SPR) verksamhetsplan för 2021–2022 fortsatt beredningen rörande kulturarv (det samiska kulturarvet) och árbevierolaš dieđu (den traditionella kunskapen) vid Sametingen i Finland, Sverige och Norge. Målet är en enhetlig linje för ansvarsfullt och etiskt hållbart nyttjande samt skydd av det samiska kulturarvet och den traditionella kunskapen. I november 2021 ordnade UKM tillsammans med Sametingen i Finland, Norge och Sverige, Museiverket, upphovsrättsföreningar och forskare hybridseminariet Conference on the Protection of Nordic Indigenous Traditional Knowledge and Intellectual Property för experter. Kulturnämnden sammanträdde sex gånger under 2021. Mötena hölls via distansförbindelse som hybridmöten där sekreteraren och en del av medlemmarna och de inbjudna experterna var på plats i det samiska kulturcentret Sajos i Enare.

Social- och hälsotjänster på samiska

Sametinget har framfört sin djupa oro över att samernas ställning som urfolk inte beaktats i den nationella reformen av den sociala tryggheten. I statsbudgeten 2021 (mom. 33.60.36) beviljades 562 000 euro för tryggandet av social- och hälsotjänster på samiska, vilket var 82 000 euro mer än året innan. Genom anslagshöjningen ville man stärka utvecklingen av tjänsterna och samordningen av den verksamhet som genomförs med statsunderstöd, med särskild hänsyn till de ökade behoven inom mentalvårdstjänsterna. Kommunerna i samernas hembygdsområde fick stöd för att ordna kulturenliga tjänster på samiska. Sametinget utvecklade och harmoniserade rapporteringen om kundnöjdheten och genomslagsbedömningen samt producerade de mest brådsakande samiskspråkiga materialen för

social- och hälsovårdspersonalen på alla tre samiska språken. Statliga anslag är en fungerande finansieringsmekanism när det gäller att trygga kulturenliga tjänster på samiska. Sametinget och kommunerna i samernas hembygdsområde har dock varje år lyft fram att de anslag som reserverats i statsbudgeten är otillräckliga. Enligt redogörelser från kommunerna i samernas hembygdsområde har kostnaderna för tjänsteproduktionen ökat i och med de ökade lönekostnaderna och det växande servicebehovet. Även behovet av tjänster som tillhandahålls i hemmet har ökat. Statsunderstödsbeloppet har emellertid inte ökat proportionerligt till lönekostnaderna. Av den anledningen räckte inte statsunderstödet 2021 längre till för att täcka kommunernas kostnader i sin helhet. En sakkunnigmedlem som utsågs av Sametinget 2021 deltog i verksamheten vid det temporära beredande organet för Lapplands välfärdsområde från augusti 2021. Sametinget har också lyft fram samernas servicebehov i beredningen av regionala utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. I den kompletterande ansökan om statsunderstöd inom projektet Framtidens social- och hälsocentral beaktades inte samernas servicebehov eller de relaterade utvecklingsbehoven på det sätt som Sametinget framställt. Utöver utveckling av befintliga mentalvårds- och missbrukstjänster samt tjänster för barn, unga och familjer föreslog Sametinget bland annat tjänster för samiska äldre, barnskydd som tar hänsyn till samernas kultur, digitalisering av tjänsterna samt utveckling av behovsinformationen och tjänsternas kvalitet, tillgänglighet och genomslag samt uppföljningen av jämlikheten och indikatorerna. Den eftersatta utvecklingen av kulturenliga tjänster på samiska ökar ytterligare eftersom resurser för nödvändiga åtgärder inte allokeras regionalt. Sametinget har uttryckt sin oro över att samernas servicebehov inte beaktas tillräckligt i verkställigheten av programmet för Framtidens social- och hälsocentral. Sametinget har strävat efter att främja hänsynen till samernas datasäkerhets- och dataskyddsfrågor i infrastrukturen för kunskapsbaserad ledning och har i samband med detta deltagit i beredningen av Lapplands IKT-reformprojekt. De samiska äldres servicebehov lyftes fram i ansökan om statsunderstöd för projektet Ikäystävällinen Lappi – Kotona turvallisesti tulevaisuuden kodeissa, som syftar till att främja ett åldersvänligt Lappland och trygga hem för de äldre. Sametinget förnyade sitt 30-åriga samarbetsavtal med FPA. I det reviderade samarbetsavtalet överenskomms bland annat om följande: FPA strävar planmässigt efter att främja genomförandet av samiska språklagen i praktiken, utvecklar aktivt tjänster på samiska inklusive e-tjänster, beaktar den samiska kulturens särdrag och särbehov i sina förmånsanvisningar, låter översätta blanketter och e-dokument till samiska, kommunicerar regelbundet om tjänster på samiska, beaktar i sin rekrytering kunskaper i samiska språk och kunskap om samernas kultur samt beaktar i sin forskning samerna som en specialgrupp.

I samband med sannings- och försoningsprocessen med samerna förbereds psykosocialt stöd. Sameenheten vid socialsektorns kompetenscentrum i Norra Finland deltog i beredningen av Lapplands sjukvårdsdistrikts utredning om psykosocialt stöd för sannings- och försoningskommissionens mandatperiod (LSVD 2021). Avtalsförhandlingar inleddes för ordnandet av det psykosociala stödet mellan statsrådets kansli, Lapplands sjukvårdsdistrikt, Sametinget och Skolternas byastämma.

Ungdomsrådets verksamhet

Ungdomsrådet fick i verksamhetsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet 173 000 euro som ska användas under perioden 1.1.2021–31.12.2022. Med detta understöd stöds samiska ungas delaktighet, likställdhet och jämlikhet samt tillgodoseendet av deras språkliga och kulturella rättigheter. I verksamhetsunderstödet ingår förutom ungdomsrådets verksamhet också ordnande av konstevenemanget för samiska unga. Ungdomsrådets huvudmål under berättelseåret anknöt till stödet för de samiska ungas delaktighet. Under berättelseåret sammanträdde ungdomsrådet åtta gånger och ordnade en samnordisk konferens för samiska unga på distans. År 2021 pågick inom ungdomsrådet projektet Dihtosis som finansieras av UKM och som förmedlar kunskap om samerna till finländska skolor och läroanstalter. Dessutom utvecklade ungdomsrådet det digitala ungdomsarbetet och de samiskspråkiga medieinnehållen för unga.

4 Inrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

- Inrikesministeriets andel **2 153 mn €**

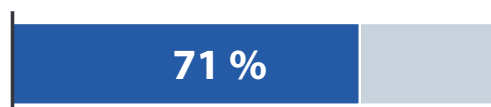

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 1 507 mn €
- Överföringsutgifter 18 mn €
- Investeringsutgifter 14 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

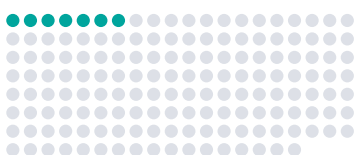
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

- Inrikesministeriet **15 596 årsverken**

Ämbetsverk **7** ST.

- Gränsbevakningsväsendet
- Nödcentralverket
- Migrationsverket
- Skyddspolisen
- Räddningsinstitutet
- Polisstyrelsen och polisinrättningarna under den
- Krishanteringscentret CMC Finland

Fonder **1** ST.

- Brandskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Verksamhetsmiljön för den inre säkerheten var fortfarande stadd i snabb förändring, såväl nationellt som internationellt.

Pandemin har krävt särskilda åtgärder och prioritering av funktionerna hos alla myndigheter inom förvaltningsområdet. Detta avspeglades till exempel i Gränsbevakningsväsendets verksamhet, då den anvisade betydande långsiktiga resurser för återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna. Det har inneburit att hundratals gränsbevakare har flyttats till de inre gränserna från östgränsen och gränsövergångsställena vid den yttre gränsen. Samtidigt har man i samband med den inre gränskontrollen avslöjat brott som det annars inte finns resurser för eller motsvarande möjligheter att upptäcka. På motsvarande sätt begränsades trafiken över de yttre gränserna under hela året. Gränsbevakningsväsendet gav omfattande handräckning till hälsovårdsmyndigheterna för hälsosäkerhetskontroller vid gränserna.

Coronapandemin har visat hur viktigt det är med förtroende för att klara av kriser. Samtidigt har man lagt märke till hur bland annat informationspåverkan och upplevelser av orättvisa kan försvaga förtroendet. Förtroendet påverkas också av belastningen på myndigheterna för inre säkerhet, de allt mer komplicerade uppgifterna och det allt mer mångfasetterade samhället. Att upprätthålla förtroendet är nödvändigt för att myndigheternas arbete ska lyckas, och inrikesministeriets ansvarsområde bör ägna större uppmärksamhet än tidigare åt att stärka det. Finlands säkerhetspolitiska omgivning genomgick en betydande förändring under slutet av året, då läget i Ukraina skärptes och såg mer hotfullt ut än på många år. Då kunde man se de första tecknen på att även vi i Finland bör vara beredda på att bli utsatta för olika former av hybridpåverkan.

Under året försämrades också det europeiska gränssäkerhetsläget avsevärt i synnerhet vid Polens och Baltikums yttre gränser. Det stora antalet olagliga inresor och ordnandet av sådana samt cyberangreppen hade ett tydligt inslag av statlig hybridpåverkan. Gränsbevakningsväsendet reglerade sin verksamhet på det sätt som situationerna krävde.

Den ökande hybrid- och informationspåverkan och hatretoriken utgör i värsta fall ett hot mot demokratin och samhällsfreden, eftersom de ökar motsättningarna mellan olika befolkningsgrupper och försvagar förtroendet. Motsättningarna och de ökande spänningarna kan göra radikala ideologier mer populära. Hotet från i synnerhet extremhögern har ökat och lägesbilden är allt mer oroväckande.

De största hoten mot Finlands inre säkerhet är fortfarande marginalisering, socialt illamående och flera samtidiga problem. Bättre säkerhet hänger i allt högre grad samman med att förbättra situationen för dem som påverkas av dessa fenomen. Coronapandemins eventuella långvariga negativa konsekvenser kan också bli en fråga om inre säkerhet.

Antalet uttryckningar för polisen låg kvar på samma nivå som 2020 (cirka en miljon). Polisens uttryckningar i brådskande A- och B-klass minskade med cirka fyra procent, men antalet uttryckningar till hem låg liksom året innan på en hög nivå. Polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet fick kännedom om cirka 12 procent färre strafflagsbrott än 2020. Antalet misshandelsbrott var något (1,4 procent) större än året innan. Antalet försök till brott mot liv låg på samma nivå som året innan. Ungefär 25 procent fler våldtäkter rapporterades än under 2020. Polisen fick kännedom om cirka 16 procent fler fall av sexuellt utnyttjande av barn än året innan.

Antalet rapporterade egendomsbrott minskade med cirka 14 procent från året innan. Antalet bedrägerier ser ut att öka efter ett par år med sjunkande siffror (fem procent fler bedrägerier framkom än 2020). Antalet narkotikabrott var cirka 25 procent mindre än året innan, men antalet grova narkotikabrott ökade något (4,4 procent). År 2021 fick polisen kännedom om 13,5 procent färre rattfyllerifall än 2020. Däremot framkom det cirka nio procent fler fall av äventyrande av trafiksäkerheten och smitning i vägtrafik än 2020.

År 2020 minskade coronaepidemin efterfrågan på resedokument, men 2021 ökade efterfrågan betydligt. Antalet beviljade pass och identitetskort var 31 procent större än under 2020.

Under 2021 behandlades cirka 2,8 miljoner nödmeddelanden vid nödcentralerna. Det totala antalet nödmeddelanden låg på samma nivå som året innan. Det kan anses vara positivt att antalet telefonsamtal som inte hör till nödcentralerna har minskat stadigt under de senaste åren.

Förslaget till lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet godkändes av riksdagen den 23 juni 2021. Från och med den 1 januari 2023 ansvarar 21 välfärdsområden samt Helsingfors stad för ordnandet av räddningsväsendets tjänster, och finansieringsansvaret överförs till staten.

4.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 11. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Förändringar i den globala omvärlden
	Den inre säkerheten påverkas i väsentlig grad av till exempel cyberangrepp, klimatförändringen, pandemier, invandringsituationen och oväntade förändringar i utvecklingen i Ryssland och i EU:s stabilitet. Det förekommer mer statlig hybridpåverkan i Finlands närområden och den säkerhetspolitiska spänningen ökade. Beredningen av lagstiftningsändringar som utvecklar krisberedskapen har inletts. Riskberedskapen säkerställs genom krisberedskapsanalys, riskkartläggningar, samarbete och informationsutbyte även tväradministrativt och genom samarbete på EU-nivå och internationell nivå, till exempel genom ökat deltagande i den europeiska gräns- och kustbevakningens insatser.
2	Störningar i samhället
	Finland utsätts för hybridpåverkan som gäller exempelvis cybersäkerhet, gränsstabilitet och spridning av desinformation som kan undergräva stabiliteten i samhället på nya och oväntade sätt. Pandemin har varit en hälsosäkerhetsrisk som särskilt påverkat förvaltningsområdet.
3	Personalens hälsa och säkerhet på arbetsplatsen
	I den arbetskraftsintensiva säkerhetssektorn har personalens arbetshälsa under de utdragna exceptionella förhållandena ägnats särskild uppmärksamhet. Informationsinhämtning och olika typer av påverkan eller påverkansförsök som riktas mot personalen är särskilt aktuella och svåra att hantera på grund av omvärlden. Till exempel trakasserikampanjer och påverkan i bredare bemärkelse handlar om att undergräva förtroendet för myndigheterna. Personalens yrkeskunskap och kompetens, en ökad medvetenhet samt aktuella instruktioner och utbildning spelar en central roll. För att minska riskerna har utvecklingen av personalens kompetens varit ett särskilt prioriterat område inom hela förvaltningsområdet.
4	Verksamhetens beroende av informationsteknik
	Om de omfattande it- och internetrelaterade risker som digitaliseringen medför realiserar och sårbarheter utnyttjas globalt påverkas också den finländska myndighetssektorn. Teknisk funktionssäkerhet i kombination med informations- och cybersäkerhet spelar en kritisk roll. I och med det skärpta säkerhetspolitiska läget har uppmärksamhet ägnats åt att säkerhetsaktörerna inom statsförvaltningen har aktuella och effektiva säkerhetskontroller och metoder för övervakning av informations- och cybersäkerheten.

4.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Trygghetskänslan är hög

Måluppfyllelse: **GOD**

Polisens projekt för samhällskommunikation genomfördes 2021. Syftet var att utveckla öppenheten och växelverkan i polisens kommunikation i polisrelaterade frågor som tas upp i samhällsdebatten.

För att höja förtroendet och trygghetskänslan bland minoriteter genomfördes 2021 inrikesministeriets projekt Osaavat med finansiering från EU. Projektet utredde [nuläget för bekämpningen av hatbrott](#) och utbildade poliser för att identifiera hatbrott. Dessutom publicerades en [handbok för poliser och berörda aktörer om identifiering och förebyggande av hatmotiverade gärningar](#)

År 2021 gjorde polisen en [utredning](#) om utmaningarna i fråga om mångfalden inom polisutbildningen och utifrån den inleddes ett projekt med konkreta främjandeåtgärder. Projektet syftar till att öka kunskapen om polisarbetet bland minoriteter, påverka deras attityder och erfarenheter av yrket samt minska strukturella hinder. År 2021 publicerades [slutrapporten](#) av den arbetsgrupp som hade tillsatts för att utreda säkerhetshot mot religiösa samfunds lokaler och ta fram förslag för att förbättra säkerheten. Lokalerna och omgivningen kring dem har utsatts för vandalism och trakasserier, vilket minskar trygghetskänslan inom samfunden. Arbetsgruppens viktigaste rekommendation var att införa en säkerhetsplan i säkerhetsarbetet.

[Projektet för räddningsväsendets och den civila beredskapens prestationsförmåga och grunder för planeringen av dessa](#) genomfördes 2020-2021. Inom projektet utarbetades en modell för riksomfattande planeringsgrunder för räddningsväsendet och utredes hur räddningsväsendets och den civila beredskapens prestationsförmåga och tjänster motsvarar kraven i omvärlden, riskerna och klientbehoven. Inom projektet producerades beskrivningar av vilken kompetens, vilket material eller vilka handlingsmodeller som förutsätts i olika uppdrag inom räddningsverksamheten och i förebyggandet av olyckor.

I mars 2021 färdigställdes en rapport om ett förberedande utredningsprojekt om revideringen av räddningslagen, och utifrån rapporten tillsattes i augusti ett projekt för att revidera lagen. Samtidigt inleddes beredningen av brådskande ändringar i räddningslagen. Våren 2021 inleddes också ett lagstiftningsprojekt som gäller nödcentralsverksamheten.

I projektet för en reform av utbildningen inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten har man under 2021 tagit fram en riksomfattande helhetsbild av utbildningens nuläge och karriärvägar och närmare utrett behoven av att utveckla utbildningen.

Det framtida behovet av räddningspersonal och personalens tillräcklighet vid Nödcentralsverket utreddes och i samband med processerna för budgeten och planen för de offentliga finanserna utarbetades förslag om att öka antalet personer som ska utbildas.

Gränsbevakningsväsendets verksamhet under året 2021 var mycket exceptionell. Begränsningen av trafiken över de yttre gränserna under hela året, kontrollen vid de inre gränserna under största delen av året och den omfattande handräckningen till hälsovårdsmyndigheterna under höstperioden orsakade betydande förändringar också i Gränsbevakningsväsendets resultat. Läget vid land- och havsgränserna förblev stabilt trots det försvårade gränssäkerhetsläget och den ökade militära spänningen till följd av dels Vitrysslands agerande vid Polens, Lettlands och Litauens gränser, dels Rysslands aktiverade övningsverksamhet. Det totala antalet olagliga gränsoverskridningar och territoriella kränkningar vid östgränsen ändrades inte märkvärdigt. Däremot upptäcktes en avsevärd mängd olagliga gränsoverskridningar i samband med den inre gränskontrollen.

Resultatindikatorerna visar att Gränsbevakningsväsendets genomslag i samhället minskade jämfört med året innan och vad som planerats. Orsaken till detta var enbart den minskade kostnadseffektiviteten. Den minskade kostnadseffektiviteten berodde huvudsakligen på det betydligt mindre antalet kontroller i trafiken över de yttre gränserna, vilket inte kompensades av ökningen i övriga prestationer, och på de betydande kostnadsökningar som kontrollen vid de inre gränserna medförde.

Gränsbevakningsväsendets verkningsfullhet översteg dock föregående års nivå och den planerade nivån, vilket huvudsakligen berodde på den ökade verkningsfullheten inom gränssäkerheten. Kundnöjdhetsindikatorerna för gränskontroller, som bygger på enkäter, höjde nyckeltalet för gränssäkerhet. Också den ökade patrulleringen till följd av kontrollen vid de inre gränserna och den ökade tekniska övervakningen ökade verkningsfullheten. I samband med den inre gränskontrollen upptäcktes en större mängd brott och förseelser i förhållande till antalet gränskontroller än vad som normalt upptäcks vid den yttre gränskontrollen.

Svarstiden för nödsamtal är en central faktor för allmänhetens trygghetskänsla. År 2021 kunde 88 procent av nödsamtalen besvaras inom svarstiden 10 sekunder och 99 procent inom 30 sekunder.

En aktiv migrationspolitik har främjat det finländska samhällets livskraft och iakttagandet av Finlands internationella förpliktelser. I projektet Finlands övergripande migrationspolitik har man berett mål för den framtida migrationspolitiken, och arbetet med en förstudie inför totalreformen av utlänningslagen pågår. Migrationsförvaltningens processer har utvecklats för att man bättre ska kunna svara på Finlands behov av utländsk arbetskraft och annan migration. I projektet Migrationsverket i framtiden utreddes produktiviteten inom migrationsförvaltningen och effekterna av dess verksamhet. Genom att utveckla den kunskapsbaserade ledningen vill man betjäna samhället och kunderna bättre än tidigare.

Effektmål: Människor, miljön och egendom är trygga

Måluppfyllelse: GOD

För att förbättra den inre säkerheten fortsatte polisen att öka antalet poliser med målet 7 500 årsverken 2022. Faktorer som gällde användningen av polisens anslag och anslagens tillräcklighet utreddes och utredningen inklusive utvecklingsförslag publicerades i februari 2022. Aktionsberedskapstiderna låg på en utmärkt nivå 2021, men utredningstiderna för brott blev allt längre. Antalet uppklarade brott ökade dock till 2019 års nivå. För att skydda människor, miljö och egendom betonades i polisens verksamhet förebyggande av brott mot liv och hälsa, sexualbrott och de brott som är mest skadliga för samhället och deras negativa effekter samt hänvisning till service för dem som är i behov av hjälp.

Bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet utvecklades bland annat genom att stödja myndigheternas verksamhetsbetingelser och samarbete i en föränderlig omvärld. Genom att utveckla bestämmelserna om informationsutbyte inom myndighetsverksamheten och med hjälp av tjänsten för fullgöranderapporter säkerställdes en effektiv tillgång till information inom myndighetsverksamheten och grunderna för beslutsfattande med anledning av informationen. Särskild uppmärksamhet ägnades åt bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel genom att utveckla och förenhetliga den systematiska ledningen av flermyndighetsverksamheten. Polisens utredningsgrupp mot människohandel tillsattes 2021.

En proposition med förslag till lag om Försvarsmaktens handräckning till polisen och vissa andra lagar lämnades till riksdagen. Syftet med lagförslaget är att förbättra polisens beredskap och förmåga att förebygga allvarliga brott som äventyrar flera människors liv och hälsa.

En proposition med förslag till ändring av lotterilagen lämnades till riksdagen. Målet är att förebygga och minska de ekonomiska, sociala och hälsomässiga skadeverkningar som penningspelandet ger upphov till. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022.

För att effektivisera bekämpningen av terrorism och allvarlig brottslighet och förbättra säkerheten lämnades en proposition till riksdagen med förslag till nationell lagstiftning som kompletterar EU-förordningarna om användning av Schengens informationssystem. Med hjälp av lagstiftningen förhindras också olaglig migration, och dessutom förbättras myndigheternas metoder för att hjälpa barn och utsatta personer.

Ett nationellt lagförslag som kompletterar de EU-förordningar om interoperabilitet mellan informationssystem på EU-nivå som trädde i kraft i juni 2019 lämnades till riksdagen 2021. Målet är att förbättra kontrollen av de yttre gränserna och EU:s inre säkerhet.

[Polisens program för trafikövervakning och trafiksäkerhet 2021–2030](#) bereddes vid inrikesministeriet. Programmet kompletterar den nationella trafiksäkerhetsstrategin, som blir klar 2022.

Åtgärderna i det handlingsprogram som fastställer nationella mål för förebyggande av olyckor har integrerats i räddningsbranschens praxis. Målen har också genomförts som en del av de nationella strategierna och handlingsprogrammen för andra sektorer, såsom målprogrammet för förebyggande av olycksfall i hemmen och på fritiden 2021–2030.

År 2021 genomfördes flera lyckade internationella biståndsinsatser, senast omfattande materialunderstöd till Indien samt bistånd till Nepal, Namibia, Lettland och Litauen i samarbete med andra ministerier, Försörjningsberedskapscentralen och Finlands Röda Kors. Räddningsavdelningen deltog också i evakueringsinsatsen i Afghanistan med stöd av EU:s civilskyddsmekanism.

Inrikesministeriets räddningsavdelning genomförde 2021 en enkät för sektorns samarbetspartner om hur styrningen fungerar och vilka effekter den har. Enligt 48 procent av alla svarande har räddningsavdelningen åtminstone ett någorlunda gott anseende.

Enligt en enkät för allmänheten från 2021 har Nödcentralverket det bästa anseendet inom den offentliga förvaltningen. Totalt deltog 79 organisationer inom den offentliga förvaltningen i undersökningen och 8 807 finländare svarade på enkäten. De bästa bedömningarna gällde produkter och tjänster, ansvarsfullhet samt en transparent och välfungerande förvaltning.

Bekämpningen av coronapandemin förutsatte att Gränsbevakningsväsendet upprätthöll kontrollen vid de inre gränserna under merparten av året. På motsvarande sätt begränsades trafiken över de yttre gränserna under hela året. Gränsbevakningsväsendet gav därtill omfattande handräckning till hälsovårdsmyndigheterna för hälsosäkerhetskontroller vid gränserna. Under hela året arbetade i medeltal 300 av Gränsbevakningsväsendets tjänstemän på något annat tjänsteställe än sitt eget. Gränsbevakningsväsendets extra kostnader

till följd av kontrollen vid de inre gränserna och handräckningen till hälsovårdsmyndigheterna, anställningen av extra personal, de extra arbetskraftskostnaderna samt rese- och inkvarteringskostnaderna uppgick 2021 till cirka 15 miljoner euro och beaktades fullt ut i tilläggsanslagen i tilläggsbudgetarna. Alla gränsövergångsställen var dock öppna även under pandemin för att tillgodose handelns och ekonomins behov. Således säger det låga antalet gränsövergångar inte hela sanningen om behovet av arbetskraft (1,9 miljoner år 2021, 3,9 miljoner år 2020). I Lappland låg flygtrafiken under högsäsong nästan på samma nivå som före pandemin, vilket tyder på att flygtrafikvolymen kan återställas mycket snabbt. Gränstrafiken vid östgränsen återhämtar sig mycket snabbt när pandemirestriktionerna slopas, men detta kan påverkas av försämringen i det allmänna säkerhetsläget. I samband med inre gränskontroller avslöjades olaglig verksamhet och vid alla gränser blev sammanlagt 3 181 personer nekade inresa eller avvisade år 2021 (2 439 år 2020).

Regeringens proposition med förslag till kompletterande lagstiftning om in- och utresesystemet och det europeiska systemet för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) lämnades till riksdagen i oktober 2021. Systemen tas i bruk tidigast hösten 2022. Beredningen vid Gränsbevakningsväsendet framskrider enligt tidsplanen.

I havsområdena räddade Gränsbevakningsväsendet nästan 3 000 människor (4 000 år 2020). Antalet sjöräddningsuppdrag uppgick till 1 338 (1 391 år 2020). Trots pandemin kunde de viktigaste internationella övningarna i havsområdet genomföras. Den viktigaste av dem var Balex Delta, som ordnades för första gången i augusti under ledning av Gränsbevakningsväsendet. I övningen deltog 17 fartyg från sju länder i Östersjöregionen samt Europeiska sjösäkerhetsbyrån (Emsa). Dessutom sände flera länder experter till övningen. Gränsbevakningsväsendet fick kännedom om 22 oljeutsläpp i Finlands havsområden. Största delen av de utsläpp som upptäcktes var små och inträffade i närheten av hamnar eller vid kusten.

Det viktigaste projektet inom EU-samarbetet var inrättandet av den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka. Gränsbevakningsväsendets deltagande i Frontex insatser ökade på grund av inrättandet av den stående styrkan och det försämrade gränssäkerhetsläget i Europa. Användningen av den stående styrkan övades också i Finland. Det övriga internationella samarbetet fortsatte aktivt med beaktande av pandemirestriktionerna. Dialogen med Rysslands gränsmyndigheter upprätthölls och Finlands och Rysslands gränsschefer träffades en gång under 2021.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Utredning av användningen av polisens anslag och av faktorer som hänför sig till anslagens tillräcklighet

Effektmål: Hot mot den nationella säkerheten bekämpas

Måluppfyllelse: **GOD**

Utvecklingen av Gränsbevakningsväsendets militära försvar och beredskap under kristid fortsatte med beaktande av de nödvändiga begränsningar som pandemin gav upphov till. Övningsverksamheten kunde huvudsakligen genomföras planenligt, men vissa övningar ställdes in för att upprätthålla hälsosäkerheten. Arrangemangen för utbildningen av värnpliktiga var fortfarande lyckade. Responsen från de värnpliktiga var något bättre jämfört med 2020. Utbildningen av värnpliktiga, inklusive repetitionsövningar, fortsätter som planerat 2022.

Ett förutredningsprojekt för att bedöma behoven av ändringar i gränsbevakningslagstiftningen tillsattes i januari 2020. Målet med projektet är att utreda hur gränsbevakningslagstiftningen fungerar och behovet av att ändra lagstiftningen i synnerhet med avseende på gränsbevakning, gränskontroller och Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning. De ändringar i gränsbevakningslagstiftningen som hänför sig till pandemibekämpning och situationer där migration utnyttjas som ett verktyg för hybridpåverkan behandlas i snabbare takt. Efter remissbehandlingen fattas under våren 2022 ett beslut om tillsättande av ett lagstiftningsprojekt.

Som ett resultat av gränsbevakningsväsendets kontaktpersoners arbete förhindrades 1 416 inresor till Finland eller till andra Schengenländer med hjälp av visum som beviljats av Finland. Antalet är anmärkningsvärt högt i förhållande till antalet beviljade visum. Därmed var kontaktpersonsverksamheten fortsatt mycket effektiv. En enkät visade att även belåtenheten med kontaktpersonsverksamheten låg på en högre nivå än normalt.

Statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen (SRR 11/2021 rd) lämnades till riksdagen den 16 december 2021. I redogörelsen utreddes ovannämnda frågor med avseende på lagstiftningen om både civil och militär underrättelseinhämtning.

Prioriteringarna för den civila underrättelseinhämtningen fastställdes enligt den årliga planen för att styra skyddspolisens informationsinhämtning och rapportering. Den beredning som gäller prioriteringarna inom den civila underrättelseinhämtningen utvecklades i samarbete med skyddspolisen.

År 2021 offentliggjorde skyddspolisen sin nya strategi. Den nya organisationen har med stor framgång stött såväl den interna som den externa laglighetskontrollen. Responsen från 2021 om beredningen av prioriteringarna för den civila underrättelseinhämtningen var i huvudsak positiv. I juni 2021 genomfördes en omfattande intressentgruppsenkät där 78 procent av de svarande var mycket eller relativt nöjda med samarbetet mellan sin organisation och Skyddspolisen. Målen för säkerhetsutredningsverksamheten uppnåddes

både kvantitativt och kvalitativt. Arbetet med att uppdatera jämställdhets- och lika-behandlingsplanen slutfördes under innevarande år. Antalet muntliga briefingar som skyddspolisen håller ökade något från 2020. Dessutom ordnade myndigheten presskonferenser och journalister fick bakgrundsfakta om bland annat cybersäkerhet, extremism och Kinas påverkan.

Inrikesministeriets prognostiseringsförmåga och beredskap för bekämpning av hybridhot effektiviserades genom ett nätverk inom förvaltningsområdet.

En allmän riktlinje om EU:s direktiv om kritiska entiteters motståndskraft (CER-direktivet) antogs i rådet i december 2021. Processen för identifiering av kritiska entiteter motsvarar den som anges i kommissionens förslag. Syftet med direktivförslaget är att skydda den digitala och fysiska infrastrukturen som en helhet och att förbättra förmågan att identifiera hot. Tillämpningsområdet gäller flera sektorer och omfattar bland annat följande: transport, energi, finansmarknadsinfrastruktur, hälso- och sjukvård och rymdsektorn.

År 2021 har fokus när det gäller beredskapsfrågor bland annat legat på situationen efter coronapandemin, cyberrisker och massinvandring. Den första fasen i krisberedskapsanalysen blev klar i februari 2021. Inrikesministeriets beredskapsplan är i huvudsak aktuell. Verksamhetsförutsättningarna för samordningsuppdraget har inte utvecklats under 2021. Coronapandemin har påverkat övningsverksamheten, men på hösten arrangerades tre beredskapsövningar med temat riskanalys. Lednings- och aktionsberedskapen har vid behov kunnat regleras. En informationssäker direktmeddelandeapplikation testades vid inrikesministeriet.

Inrikesministeriet inledde i slutet av 2021 förberedelser för ett utredningsarbete för att bedöma myndigheternas förutsättningar för att säkerställa den nationella cybersäkerheten, bekämpa cyberbrottslighet och upprätthålla cyberförsvaret.

Deltagandet i internationellt samarbete kring civil beredskap och räddningsverksamhet har varit aktivt. Utvecklingen av krisberedskapen och den allmänna beredskapen har i synnerhet på grund av pandemiläget blivit ett centralt tema i såväl det bredare internationella samarbetet (FN, EU) som samarbetet på regional nivå. År 2021 inleddes dessutom bland annat det nordiska civil-militära samarbetet (Haga-Nordefco). Finland var under 2021 ordförandeland för det nordiska Hagasamarbetet kring civil beredskap, allmän beredskap och räddningsverksamhet. Fastställda prioriteringar för Hagasamarbetet för de kommande tre åren (2022–2024) är klimatförändringen, coronapandemins konsekvenser för området civil beredskap och lämnande och mottagande av bistånd (värdlandsstöd).

Inrikesministeriets förvaltningsområde har bidragit starkt till den internationella civila kris-hanteringen, och 2021 kom en tredjedel av experterna inom civil krishantering från inrikesministeriets förvaltningsområde. Experterna har bland annat arbetat med rådgivningsuppgifter för säkerhetsmyndigheterna i länder som återhämtar sig från konflikter, och med hjälp av det arbetet har man kunnat förebygga spridningen av internationell brottslighet, terrorism och oreglerad migration och samtidigt stärka Finlands inre och nationella säkerhet. Experternas kompetens och kontakter har kunnat utnyttjas till exempel i återvändandebäranden avseende Irak och Somalia.

EU:s fonder för inre säkerhet har gjort det möjligt för förvaltningsområdets myndigheter att göra omfattande materielanskaffningar och i betydande grad stött utvecklandet av verksamheten bland annat i fråga om informationssystemen och övervakningen av de yttre gränserna. I beredningen och genomförandet av programmen för EU:s programperiod 2021–2027 har det säkerställts att fonderna även i fortsättningen effektivt kan bidra till att stärka den inre säkerheten.

Effektmål: Invandringen är kontrollerad och samhällsligt hållbar

Måluppfyllelse: GOD

Antalet nya asylsökande har varit lågt redan i flera år. Under berättelseåret inleddes 2 545 asylansökningar (3 209 år 2020), varav 46 procent var förnyade ansökningar (63 procent år 2020). Flest asylansökningar lämnades in av irakiska (612), afghanska (403) och somaliska (316) medborgare. Antalet asylbeslut var 4 086, varav över hälften var positiva. Fokus i handläggningen av ansökningar låg på ansökningar som förvaltningsdomstolarna återförvisat, och därför kunde endast cirka 40 procent av asylansökningarna handläggas inom den tid som lagen föreskriver. Under 2021 fattades 228 beslut i ärenden där det fanns tecken på människohandel, vilket är nästan dubbelt så många som 2020.

Efter talibanernas maktövertagande fick 236 afghanska medborgare uppehållstillstånd på särskilda humanitära grunder genom statsrådets beslut. Antalet nya asylansökningar och förnyade ansökningar från afghanska medborgare har dock varit litet. Genom statsrådets beslut 2020 tog Finland emot 175 utsatta asylsökande från Medelhavsområdet. Finland tog i första hand emot ensamkommande barn och unga samt ensamförälderfamiljer från Grekland, Cypern, Malta och Italien. Mottagandet av asylsökande avslutades 2021 och förflyttningarna genomfördes med finansiering från EU:s asyl-, migrations- och integrationsfond.

Den nationella flyktingkvoten höjdes 2021 till den maximala nivån 1 050 personer enligt regeringsprogrammet. Finland tog trots coronapandemin emot kvotflyktingar som planerat genom att i stället för traditionella urvalsresor huvudsakligen använda videobaserade distansintervjuer. Finland har poängterat vikten av vidarebosättning av kvotflyktingar som en del av den övergripande strategin för hantering av migration.

Återvändande och återsändande av personer som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd har inte framskridit planenligt. Inom programmet för assisterad frivillig återresa återvände 148 personer till 24 länder (217 år 2020). Det vanligaste återvändandelandet är Irak. På EU-nivå har Finland varit aktivt och lyft fram Irak och Somalia som Finlands prioriteringar för främjandet av samarbetet kring återvändande. Samarbetet har också främjats via Finlands beskickningar.

Behandlingen av EU:s asylreform pågår fortfarande på EU-nivå, men Finland har aktivt främjat sina mål och haft fokus på lösningar. Ett viktigt steg 2021 var antagandet av förordningen om asylbyrån.

Trots coronaläget lämnades det in fler första ansökningar om uppehållstillstånd än under tidigare år. Antalet ansökningar var 36 206 (21 160 år 2020). Arbete, familj och studier är de främsta orsakerna till att flytta till Finland. Över 28 000 ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete lämnades in, vilket är en ökning med cirka 40 procent jämfört med året innan.

Arbets- och näringsministeriet har samordnat ett förvaltningsövergripande projekt för utveckling av utlänningslagstiftningen och tillståndsförfarandena som tillsattes 2020 med målet att stegvis förkorta handläggningstiden för arbets- och studiebaserade uppehållstillstånd till i genomsnitt en månad under regeringsperioden. I projektet skapas dessutom ett förfarande för snabba tillstånd för specialister och uppstarts företagare och deras familjemedlemmar där handläggningstiden är i genomsnitt 14 dygn. Genomsnittstiden för beviljande av första uppehållstillstånd var 75 dygn för arbetstagare (143 dygn 2020), 15 dygn för specialister (22 dygn 2020) och 24 dygn för uppstarts företagare (70 dygn 2020). För genomförandet av projektet anvisas inom olika förvaltningsområden sammanlagt 20 miljoner euro i finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt (RRP) under 2021–2024.

Antalet olagliga inresor till Finland ökade något från 2020. År 2021 inledde Gränsbevakningsväsendet 91 förundersökningar av ordnande av olaglig inresa (84 år 2020). De ryska gränsmyndigheterna fortsatte sin effektiva verksamhet vid östgränsen och förhindrade hundratals försök till olaglig inresa på sin sida. Antalet olagliga gränsövergångar vid EU:s yttre gränser uppgick till cirka 196 000 (128 000 år 2020). Antalet var det högsta sedan 2015. Den livligaste ruten för olagliga inresor var den centrala Medelhavsrutten med cirka 65 000 olagliga gränsövergångar. Cirka 540 personer kom till Finland olagligt över de inre gränserna. Under berättelseåret publicerades ett åtgärdsprogram mot olaglig inresa och olaglig vistelse i landet för 2021–2024. Syftet med programmet är att på ett övergripande sätt påverka olaglig inresa och vistelse i landet, gränsöverskridande brottslighet samt att förhindra att det uppstår ett så kallat skuggsamhälle utanför det officiella samhället i Finland.

Prognostiseringen av migration, produktionen av en lägesbild och beredskapen inför massinvandring har stärkts. För situationer med massinvandring har ansvaret för beredskapsplaneringen av ordnandet av mottagningstjänster koncentrerats till Migrationsverket.

EU:s asyl-, migrations- och integrationsfond har i betydande grad stött utvecklandet av verksamheten inom förvaltningsområdet bland annat i fråga om asylärenden. EU-finansiering har också använts för att stödja omplacering av kvotflyktingar samt integrationsåtgärder. I beredningen och genomförandet av programmen för EU:s programperiod 2021–2027 har det säkerställts att fonderna även i fortsättningen effektivt kan bidra till att målen i den finländska invandringsspolitiken uppnås.

Effekt mål: En välmående personal möjliggör genomförandet av strategin

Måluppfyllelse: GOD

Strategi- och framtidsorienterad kompetensutveckling har varit ett centralt personalrelaterat mål i inrikesförvaltningen. Ämbetsverken har med beaktande av koncernstrategin och de operativa målen definierat sin kärnkompetens, sin kompetensstyrka och sin kritiska kompetens. Kompetensen har utvecklats systematiskt genom att stärka de kärnkompetenser, kompetensstyrkor och kritiska kompetenser som är centrala för strategin och de operativa målen samt genom att minska kompetensflaskhalsarna.

I synnerhet coronaläget har avsevärt främjat införandet av nya inlärningssätt och inlärningsredskap. Till exempel distansarbete har ökat kompetensen i att använda elektronisk utrustning och arbetarskyddet har gjort utredningar under de förändrade omständigheterna.

Ledarskapet har varit en central prioritering. För inrikesministeriets högsta ledning och för förvaltningsområdets ämbetsverkschefer har man infört ledningsavtal enligt den nya modellen med ledningsavtal och utvärdering av ledarskapet. Fokus har legat på kunskapsbaserad ledning, kompetensutveckling och utveckling av verksamhetssätten med hjälp av digitalisering och ny teknik, med målet att inrikesförvaltningen ska vara en föregångare inom den offentliga förvaltningen när det gäller att bygga upp en kundorienterad ledning och verksamhetskultur.

Fokus har också legat på att säkerställa att det finns tillräckligt med personal för att genomföra strategin. Antalet anställda inom inrikesministeriets förvaltningsområde har under 2021 förblivit nästan oförändrat jämfört med året innan. Polisen fortsatte att öka antalet poliser med målet 7 500 årsverken 2022.

Genomförandet av lokalprojekten har framskridit enligt den långsiktiga planen. Personalens arbetsförhållanden har förbättrats genom både nybyggnads- och renoveringsprojekt, och genomförandet av projekten fortsätter som planerat. Projekten har huvudsakligen genomförts i samarbete med Senatkoncernens affärsverk. I slutet av 2021 togs den första modulära polisstationen enligt det nya konceptet för polishus i bruk i Äänekoski. Ett flertal betydande byggprojekt pågår.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Arbetet för hållbar utveckling bedrivs nu mer systematiskt än tidigare inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

Det ökade distansarbetet till följd av coronapandemin samt minskade tjänsteresor och inköp av olika slag har minskat förvaltningsområdets utsläpp. Även förvaltningsområdets egna åtgärder, såsom förbättringen av fastigheternas energieffektivitet och övergången till alternativt drivna bilar, har bidragit till minskningen. Polisen har byggt 175 laddningsstationer och skaffat 24 helt eldrivna civila fordon samt 128 hybridfordon. Vid polisinrättningen i Tavastland pilottestades en helt eldriven polisskäpbil. År 2021 erhöles dock ingen finansiering för byggandet av laddningspunkter, och därför har byggandet avbrutits tills vidare. Vid ämbetsverken inom förvaltningsområdet har det inrättats egna arbetsgrupper för hållbar utveckling och nya tjänster, såsom tjänsten som miljöchef vid Gränsbevakningsväsendet och tjänsten som sakkunnig inom hållbar utveckling vid Krishanteringscentret. Ämbetsverken har utarbetat egna åtaganden och hållbarhetsplaner för hållbar utveckling.

Genom att lämna frivilliga utsläppskompensationer utanför tillämpningsområdet för lagen om penninginsamlingar kunde man 2021 erbjuda tjänster som stöder klimatneutralitet också i affärssyfte och uppnå positiva miljökonsekvenser. Social hållbarhet främjades genom projektet MARAK 2021, som behandlar upprepad utsatthet och förebyggande av återfallsbrottslighet, med fokus på att utveckla bekämpningen av våld i nära relationer och hänvisa brottsoffer till behövliga tjänster.

En ny åtgärdsklass har planerats för åtgärdskoderna i nödcentralssystemet ERICA för att göra det möjligt att närmare följa hur ofta patrullerna hänvisar brottsoffer till andra tjänster.

Uppnående av målen för jämställdhet

Polisens kompetens i fråga om våld i nära relationer, våld mot kvinnor och barn samt sexuellt våld förbättrades 2021. Som en del av projekten Barnahus och MARAK utarbetades bland annat handböcker för polisen i syfte att öka kompetensen. I arbetet mot könsrelaterat våld utökades förutsättningarna för multiprofessionellt samarbete i syfte att förebygga återfallsbrottslighet och minska de negativa konsekvenserna av våld. I polisens övervaknings- och utryckningsverksamhet infördes i slutet av 2021 en ny prestationsklass för hänvisning till olika tjänster. Polisstyrelsen får bland annat information av Brottsofferjouren om antalet hänvisningar som görs av polisen. Polisens hänvisningar till skyddshem följs upp som en del av resultatstyrningen.

Polisens planmässiga förebyggande verksamhet utökades och Ankarverksamheten utvidgades inom polisen. Vid alla polisrättningar tillämpas arbetsformerna för polisens förebyggande verksamhet, även i arbetet mot våld i nära relationer. Webbplatsen ankkuritoiminta.fi utvecklades 2021 för att ge nationellt jämförbar information om verksamheten, kunderna och kundhandledningen. Med hjälp av informationen kan Ankarverksamheten styras och utvecklas regionalt och på riksnivå i enlighet med regionernas säkerhetsbehov.

Hösten 2021 genomförde Polisyrkeshögskolan ett projekt där den granskade alternativen för att ordna den nya forskningsverksamheten om mord i nära relationer (Domestic Homicide Review). Syftet är att undersöka vilka faktorer som ledde till familjemord för att förhindra nya sådana.

Åtgärderna mot människohandel effektiviserades genom att polisen inrättade en utredningsgrupp för människohandelsbrott 2021.

Krishanteringscentret genomför resolutionen om kvinnor, fred och säkerhet i all sin verksamhet, och aspekterna i den har integrerats i all grundutbildning och alla specialkurser. I utsändningen av experter inom civil krishantering är strävan att öka andelen kvinnor och att sända ut experter till uppdrag där fokus särskilt ligger på aspekter kring jämställdhet, SMBV (Sexual and Gender Based Violence) samt kvinnor, fred och säkerhet. I slutet av 2021 arbetade fem experter med sådana uppdrag. Krishanteringscentret och spanska utrikesministeriet delar dessutom ordförandeskapet i en arbetsgrupp för att öka antalet kvinnor och deras delaktighet. År 2021 ordnade arbetsgruppen tre workshoppar för myndigheter i EU-länderna som arbetar med civil krishantering.

År 2021 var närmare 43 procent av de experter som Krishanteringscentret hade sänt ut till internationella uppdrag kvinnor. Krishanteringscentret inledde i slutet av 2021 en uppdatering av mätmetoderna för att åskådliggöra könsfördelningen inom civil krishantering. År 2021 var 50 procent av dem som antogs till grundkurserna för civil krishantering kvinnor.

År 2021 var 60 procent av deltagarna i grundkurserna kvinnor, med beaktande också av de deltagare som på grund av coronapandemin hade skjutit upp sitt deltagande från 2020.

En uppdatering av Gränsbevakningsväsendets jämställdhets- och likabehandlingsplan blev klar i juni 2021. År 2021 fortsatte Gränsbevakningsväsendet sina åtgärder i enlighet med personalstrategin för att öka andelen kvinnor i militära tjänster. I slutet av 2021 var cirka åtta procent av dem som tjänstgör i militära tjänster kvinnor. Andelen har hållits på nästan samma nivå jämfört med 2020.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Inrikesministeriets bokslut 2021](#)

[Polisstyrelsens bokslut 2021](#)

[Gränsbevakningsväsendets bokslut 2021](#)

[Nödcentralverkets bokslut 2021 – sammanfattning](#)

[Migrationsverkets bokslut 2020](#)

[Räddningsinstitutets bokslut 2021](#)

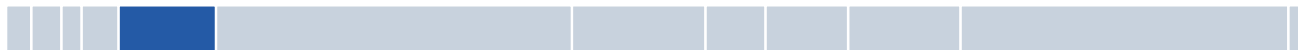
[Skyddspolisens årsbok 2020](#)

5 Försvarsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

● Försvarsministeriets andel **5 688 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 2 840 mn €
- Överföringsutgifter 5 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

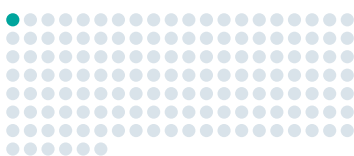
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

● Försvarsministeriet **12 592 årsverken**

Ämbetsverk **1** ST.

- Försvarsmakten

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Krigstida styrka

280 000 personer

Fartygsdygn

1 251 dygn

Andel av den krigstida styrkan som fått repetitionsutbildning

6,4 %

Flygtimmar för Hornet-jaktplan

9 008 timmar

Centrala förändringar i förvaltningen

Försvarsförvaltningens byggverk upphörde med sin verksamhet den 31 december 2020. **Affärsverket Försvarsfastigheter** inledde sin verksamhet den 1 januari 2021 som dotterbolag till Senatfastigheter.

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Instabiliteten i omvärlden ökade i slutet av 2021 till följd av Rysslands krav på en säkerhetsstruktur som bygger på intressesfärstänkande. Rysslands angrepp på Ukraina som inleddes i februari 2022 ändrar oåterkalleligen säkerhetsordningen i Europa och dess närområden. Säkerhetsläget kommer att fortsätta vara spänt och svårförutsägbart, och det kan förändras snabbt. Finland är inte utsatt för något direkt militärt hot. Det är ändå nödvändigt att bereda sig på att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Finland.

Försvarets preventiva förmåga grundar sig på beredskap och avvärjningsförmåga som har ställts i relation till omgivningen. Finlands territorium övervakas och dess integritet tryggas i alla situationer genom att upprätthålla en aktuell lägesbild och säkerställa förmågan att reglera beredskapen och reagera snabbt.

Ett nära internationellt försvarssamarbete stärker Finlands försvarsförmåga. Genom försvarssamarbetet utvecklas Finlands samverkansförmåga med de mest centrala partnererna för alla säkerhetssituationer som påverkar Finland. Efter särskilt beslut bör Finland ha en förmåga att agera tillsammans med sina viktigaste partner under såväl normala förhållanden som i störningssituationer och undantagsförhållanden.

Finlands försvar utvecklas långsiktigt och planmässigt som en helhet. Målet är en försvarsberedskap och avvärjningsförmåga som motsvarar kraven i omvärlden. Beslutet om att ersätta luftförsvarets huvudmateriel (HX-projektet) och de relaterade kapacitetsprojekten samt statsrådets riktlinjer för upprätthållande och utveckling av försvaret (SRR 8/2021 rd - RSK 45/2021 rd) var de viktigaste besluten under 2021. De har långtgående konsekvenser för resultatutvecklingen inom ministeriets verksamhetsområde.

Under coronapandemin har Försvarsmakten snabbt och flexibelt anpassat sin verksamhet till undantagsförhållanden och störningssituationer under normala förhållanden. Pandemin har försämrat verksamhetens resultat bland annat i fråga om försvarssamarbetet, den nationella och internationella övningsverksamheten, utbildningen av värnpliktiga och projekten för utveckling av försvarssystemet.

5.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 12. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Faktorer som påverkar försvarsberedskapen och avvärjningsförmågan
	<p>Militära kriser uppstår med kortare varsel än tidigare och utvecklingen av nya påverkansmetoder gör det svårare att identifiera hotfulla situationer och reagera på dem. Skillnaden mellan normala förhållanden och militära kriser har suddats ut, och anlitaandet av icke-statliga aktörer har ökat i synnerhet i kriser på lägre nivå. Även metoder för bredspektrig påverkan används i försök att försvaga samhällets kristållighet, försvarsberedskapen och upprätthållandet av försvarsförmågan.</p> <p>Uppföljning av omgivningen och en förmåga att förvarna gör det möjligt att vidta åtgärder i rätt tid. Försvarsmaktens beredskap skapas under normala förhållanden. Beredskapen upprätthålls genom de befogenheter som lagstiftningen möjliggör och genom att tillräckliga resurser tryggas så att de åtgärder som försvaret kräver kan vidtas med kort varsel och avvärjningsförmåga kan skapas med de trupper och system som omedelbart står till förfogande. Det viktigaste i beredskapen för bredspektrig påverkan och bekämpningen av den är att alla aktörer kan ta ansvar för sina uppdrag enligt principerna i lagstiftningen och för den övergripande säkerheten. Detta förutsätter nära samarbete mellan myndigheterna, en heltäckande lägesbild och en samordnande ledningsstruktur.</p>
2	Faktorer som påverkar strategiska projekt
	<p>Sjö- och luftförsvaret är en förutsättning för att hela försvarssystemet ska fungera och för att Försvarsmakten ska kunna utföra sina uppgifter under normala förhållanden, vid övervakningen och tryggheten av den territoriella integriteten och vid förebyggandet samt avvärjandet av ett eventuellt angrepp. Genomförandet av strategiska projekt och ibruktagandet av nya kapaciteter samt upprätthållandet av de övriga delarna av försvaret och försvarssystemet medan de strategiska projekten genomförs är prioriteringarna när det gäller att upprätthålla och utveckla försvaret under 2020-talet.</p> <p>Riskhantering i fråga om strategiska projekt bedrivs aktivt på alla organisationsnivåer och stöds också genom extern kvalitetssäkring. Syftet med den externa kvalitetssäkringen av projektet för multirollflygplan var att säkerställa att de slutsatser som ingick i utvärderingsrapporten om projektet och HX-projektets förslag om den helhet som skulle upphandlas byggde på verifierad information och högkvalitativa, spårbara, rättvisa och transparenta metoder. Fokus i kvalitetssäkringen av projektet Flottilj 2020 flyttades redan 2020 från utvärdering av anbud och avtalsberedning till riskhantering i genomförandefasen. Vid genomförandet av projektet Flottilj 2020 har en betydande risk i fråga om genomförandet av RMC-avtalet (Rauma Marine Constructions Oy) identifierats. Åtgärder för att hantera dessa risker har inletts. Det är möjligt att försvarsförvaltningens egna befogenheter inte räcker till för att hantera riskerna.</p>

5.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: En försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Måluppfyllelse: **GOD**

Genomförandet av [2017 års försvarsredogörelse](#) (SRR 3/2017 rd - RSk 23/2017 rd) bidrog till att trygga Finlands försvarsförmåga i ett föränderligt säkerhetsläge, skapa förutsättningar för upprätthållande av försvarssystemet, genomföra strategiska kapacitetsprojekt, upprätthålla Försvarsmaktens beredskap, fördjupa försvarssamarbetet och utveckla den nationella lagstiftningen och genomföra ändringarna i den.

[Statsrådets försvarsredogörelse, publicerad 2021](#) (SRR 8/2021 rd - RSk 45/2021 rd) är en fortsättning på den föregående försvarsredogörelsen och innehåller försvarspolitiska riktlinjer för utvecklandet av Finlands försvarsförmåga fram till slutet av årtiondet. Försvarsredogörelsen fördjupar och preciserar bedömningarna i den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen ur ett försvars- och försvarspolitiskt perspektiv. I utvecklingen av försvaret accentueras behovet av en stark egen försvarsförmåga, förmåga att reagera på breda spektrig påverkan och internationellt försvarssamarbete som stärker försvarsförmågan.

Flygvapnets multirollflygplan tryggar luftrummet integritet, skyddar samhället mot luftangrepp och armén och marinen i deras strider. Dessutom kompletterar jaktplanen Försvarsmaktens underrättelseverksamhet, övervakning och ledning. Statsrådet fattade den 10 december 2021 på föredragning från försvarsministeriet ett HX-upphandlingsbeslut där det bemyndigade Försvarsmaktens logistikverk att ingå ett upphandlingsavtal med Förenta staternas förvaltning om Finlands nästa multirollflygplan (Lockheed Martin F-35A Lightning II).

Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet intensifierades i synnerhet med Sverige, Förenta staterna och Norge. Utvecklingen av försvarssamarbetet fortsatte också med Storbritannien, Frankrike, Tyskland och Estland. Finland uppnådde sina mål som ordförandeland i det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) inom flera delområden. Som EU-medlem deltog Finland aktivt i beredningen av den så kallade strategiska kompassen. Dessutom deltog försvarsförvaltningen i flera av Europeiska försvarsfondens projekt för utveckling av kapaciteterna. Samarbetet fortsatte också som Natos partner och i flera grupperingar (European Intervention Initiative, Joint Expeditionary Force, Framework Nations Concept).

I betänkandet från den parlamentariska kommitté som utreder utvecklandet av värnplikten och fullgörandet av skyldigheten att försvara landet bedömdes det nuvarande systemet och dess utvecklingsbehov som en helhet utifrån de specialvillkor som ställdes för kommittén. Betänkandet ger Försvarsmakten goda riktlinjer för att utveckla utbildningen och värnpliktssystemet. I redogörelsen om underrättelselagstiftningen ([SRR 11/2021 rd](#)) utreddes bland annat hur lagstiftningen om civil och militär underrättelseverksamhet fungerar, hur effektiv den är, vilka resultat den ger och i vilka avseenden den behöver utvecklas. Den parlamentariska kommittén för utvecklande av Finlands krishanteringspolitik gav i sitt betänkande rekommendationer om deltagande i krishantering, om de kvantitativa och kvalitativa målen för krishanteringen samt förbättrandet av helheten och effektiviteten i fråga om krishanteringen.

Effekt mål: Förebyggande militär försvarsförmåga

Måluppfyllelse: GOD

Det primära syftet med att utveckla och upprätthålla försvarsförmågan är att bilda en förebyggande tröskel mot användning av eller hot om militärt våld. Konsekvensbedömningen bygger på en övergripande bedömning av hur målen i försvarsredogörelsen från 2017 har uppfyllts i utvecklingen av försvarsberedskapen och försvarskapaciteten samt i förbättringen av verksamhetsförutsättningarna. Viktiga frågor vid bedömningen av utvecklingsriktningen är utöver säkerhetsomgivningen även förmågan att upprätthålla tillräcklig beredskap, ersättande av utgående kapaciteter som planerat samt balans mellan Försvarsmaktens uppgifter och resurser.

Försvarsberedskapen har blivit bättre, vilket gör det möjligt att stärka förmågan att övervaka och trygga den territoriella integriteten på ett flexibelt sätt. Det här har förutsatt ny kapacitet som snabbt kan tas i bruk. Samverkan med internationella partner kompletterar övervakningen av den territoriella integriteten och bekämpningen av hot mot den.

De viktigaste besluten i de strategiska projekten inom sjö- och luftförsvaret har fattats och de är i genomförandefasen. Upphandlingar som stöder utvecklandet av arméns beredskap och kapacitet och utbildningen av trupperna har skapat en god grund för att upprätthålla de operativa truppers kapacitet samtidigt som de lokala trupperna utvecklas under 2020-talet. Utbildningen av beväringar och reservister har utvecklats för att svara mot förändringarna i omvärlden och samhället samt för att utnyttja de möjligheter som den tekniska utvecklingen medfört. Den frivilliga försvarsutbildningen har förnyats.

Försvarsmaktens lagstiftningsbaserade verksamhetsbetingelser har förbättrats för att utveckla informationsinhämtningen, territorialövervakningen, beredskapsregleringen samt myndighets- och försvarssamarbetet. Kompetensen och samarbetsförmågan inom Försvarsmakten har förbättrats genom försvarssamarbete och internationella övningar.

Försvarsmakten har utvecklat sin förmåga att skapa en cyberlägesbild, skydda och övervaka sina egna system samt att planera och genomföra försvarsmässiga cyberoperationer. Verksamheten inom Försvarsmaktens logistiksystem har etablerats, och särskilt fokus har legat på att utveckla partnernas beredskap. Den militära försörjningsberedskapen har förbättrats genom att fördjupa samverkan med försörjningsberedskapsorganisationen.

Försvarsmakten uppnådde de viktigaste resultatmålen 2021. Försvarsmakten har upprätthållit beredskap att förebygga och avvärja användning av militära maktmedel som riktar sig mot Finland och hot om detta. Tillräcklig kapacitet för territoriell integritet och övervakning har säkerställts. Lägesbilden har möjliggjort upprätthållandet av en tillräcklig försvarsberedskap och behövlig reaktionsförmåga. Man har reagerat på förändringarna i närområdet. Försvarsmakten har förmåga att avvärja användningen av militära maktmedel i enlighet med försvarsplanen utifrån det som respektive situation kräver.

Pandemins negativa konsekvenser för verksamheten kunde begränsas genom undantagsarrangemang. Hanteringen av pandemin orsakade merkostnader på cirka 28 miljoner euro, vilka bland annat berodde på utbildnings- och permissionsarrangemangen för beväringarna. Till vissa delar förblev också det anslag som planerats för verksamheten oanvänt. Anslaget användes bland annat för utbildning av värnpliktiga samt för anskaffning av nödvändig rengörings- och skyddsutrustning och annan utrustning. Försvarsmakten försåg det övriga samhället med stöd i hanteringen av pandemin med lämplig kapacitet.

Utvecklingsprojekten för försvarssystemet avancerade huvudsakligen enligt planerna, även om coronarestriktionerna delvis fördröjde projekten. Det viktigaste och mest långtgående beslutet i samband med utvecklingen av försvarssystemet var HX-upphandlingsbeslutet i december 2021. Upphandlingen omfattar 64 F-35A multirollflygplan som ersätter Hornet-jaktplanens kapacitet, tillhörande beväpning samt behövliga utbildnings- och underhållslösningar, andra anslutna system samt drifts- och servicetjänster till utgången av 2030. Under upphandlingsprocessen kom man överens om flera ur Finlands synvinkel avgörande specialkrav på försörjningsberedskapen och om ett betydande industriellt samarbete som särskilt hänför sig till den självständiga funktionsförmågan under undantagsförhållanden. Leveranserna av de nya multirollflygplanen till Finland inleds 2025 och de sista anländer ungefär 2030, då också de sista Hornet-planen tas ur drift.

År 2019 ingicks upphandlingsavtal med varvet Rauma Marine Constructions (RMC) och stridssystemleverantören Saab Ab om leverans av fyra multirollkorvetter i Pohjanmaa-klassen inom ramen för projektet Flottilj 2020, som gäller ersättande av marinens fartygsmateriel. Projektet har avancerat mot byggfasen. Planeringen av fartygen har dock fördröjts avsevärt, vilket kan medföra att byggandet av fartygen skjuts upp med minst ett år. Konsekvenserna av fördröjningen bedöms. Enligt den ursprungliga planen ska den nya flottiljen vara färdig 2028, då alla fyra fartyg avses vara i operativ beredskap.

Viktiga utvecklingsprojekt inom försvaret var bland annat slutförande av moderniseringen av XA-180-trupptransportfordonen, fullskaligt ibruktagande av Leopard 2A6-stridsvagnarna och utveckling av ammunitionen för dem, preliminärt ibruktagande av K9-pansarhaubitsarna, som ingår i det operativa artilleriet, och fortsatt upphandling av dem. Dessutom togs nya brobandvagnar i bruk.

På soldatnivå främjades försvarssamarbetet med tyngdpunkt på Sverige, Norge och Förenta staterna. En del av de internationella övningarna ställdes in eller sköts upp på grund av pandemin. Cirka hälften av de 60 utbildningar och övningar som planerats för 2021 ställdes in. Deltagandet i de viktigaste stabsövningarna genomfördes dock planenligt eller med mindre ändringar.

Utbildningen av värnpliktiga kunde huvudsakligen genomföras planenligt trots coronapandemin. Kvalitativt sett var resultaten goda och enligt responsen var även de värnpliktiga nöjda med den utbildning de fått. De anpassade tjänstgöringsarrangemangen inom beväringutbildningen fortsatte i båda inryckningskontingenterna. Anpassningsåtgärderna fördröjde reformen av beväringutbildningen. Antalet utbildade beväringar har under de senaste åren underskridit målet med cirka 1 000 personer. Detta beror på både bortfall bland dem som skulle inleda sin tjänstgöring och avbruten tjänstgöring.

På grund av den lindrigare epidemisituationen på hösten uppnåddes målen för repetitionsövningsutbildning betydligt bättre än året innan, även om en del av övningarna ställdes in för säkerhets skull till följd av epidemin. Målet (12 000) för antalet deltagare i Försvarsmaktens frivilliga övningar underskreds dock betydligt (5 487). Genomförandet av de viktigaste truppproduktionsövningarna, som leds av försvarsgrenarna, möjliggjorde en tillräcklig kompetens bland de värnpliktiga. Det var fortfarande svårt att genomföra samarbetsövningar mellan olika vapenslag på grund av coronarestriktionerna. Läget var dock klart bättre än året innan.

I och med ändringen av lagen om frivilligt försvar (556/2007) definierades innehållet i Försvarsutbildningsföreningens offentliga förvaltningsuppgifter mer exakt än tidigare. Detta har förtydligat indelningen av Försvarsutbildningsföreningens verksamhet i statsunderstödd utbildning och beredskaps- och säkerhetsutbildning, för vilken statsunderstöd inte får användas. På grund av coronaepidemin nådde man inte målet 48 000 utbildningsdagar inom den statsunderstödda utbildningen, utan kom endast upp till 40 487 dagar. I den utbildning som främjar den militära förmågan inom Försvarsmakten utbildades 6 850 reservister. Med beaktande av coronarestriktionerna har genomförandet av lagändringen ur Försvarsmaktens synvinkel som helhet utfallit väl.

Tabell 13. Utbildning av värnpliktiga

Resultat	2019 utfall	2020 utfall	2021 mål	2021 utfall
Utbildade beväringar, antal	20 040	19911	21000	19 781*
Terrängdygn för beväringarnas krigsövningar, antal	31	27	30	28
Reservister som utbildats i repetitionsövningar, antal	17 411	14386	19300	17938
Reservister som utbildats i repetitionsövningar/ antal som placerats i krigstida trupper, procent	6,2	5,1	6,9	6,4
Kvalitetsledning	2019 utfall	2020 utfall	2021 mål	2021 utfall
Utbildare/utbildningspluton, antal	2,5	2,7	2,5	2,8
Utbildningens kvalitet ("armétiden" 1–5, slutenkät för beväringar)	4,2	4,3	4,2	4,2
Kvaliteten på utbildningen av reserven (allmänt betyg 1–5, enkät för reservister)	4,1	4,1	4,0	4,1

*Inbegriper 883 kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst.

Tabell 14. Utgifter för det militära försvaret

	2019		2020		2021	
	mn euro	%	mn euro	%	mn euro	%
Utgifter för den materiella kapaciteten	850	36,2	922	37,9	816	34,4
Anskaffning av försvarsmateriel) (exklusive HX och Flottilj 2020)	422		470		411	
Utrustande av trupper med omkostnadsanslag (exklusive löner)	50		40		28	
Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll (exklusive löner)	378		412		377	
Fasta personalutgifter	681	29,0	703	28,9	731	30,9
Utgifter för fastigheter	267	11,4	262	10,8	262	11,1
Övriga utgifter för det militära försvaret	550	23,4	548	22,4	558	23,6
Totalt (exklusive HX och Flottilj 2020)	2 348	100,0	2435	100,0	2367	100,0
Anskaffning av multirollflygplan (HX)			6		12	
Flottilj 2020-anskaffningen	123		142		72	
Totalt	2471		2 583		2 451	

Den andel som projekten HX och Flottilj 2020 står för specificeras i tabellen, eftersom dessa anskaffningar genomförs med finansiering som överskrider den normala budgetramen.

Vid utgången av 2021 hade Försvarsmakten 12 610 anställda. Antalet anställda kommer att ökas med cirka 100 under den pågående valperioden. År 2021 inrättades 29 befattningar i anslutning till detta. Arbetsuppgifterna inriktas främst på beredskap, utveckling av prestationsförmågan och utbildning av värnpliktiga. Personalens arbetshälsa och funktionsförmåga har stötts med hjälp av arbetstids- och arbetsmiljöledning och genom att tillämpa flexibla arbetstidsformer, analysera resultaten av arbetsklimateenkäter och åtgärda utvecklingsobjekt som identifierats.

Försvarsfastigheter inrättades som ett dotteraffärsverk inom Senatkoncernen och verksamheten kom i gång som planerat. Försvarsfastigheter har som Försvarsmaktens strategiska partner ett klart ansvar för utveckling, underhåll och investeringar som rör Försvarsmaktens kritiska lokaler och nätverk. Målet är också att stävja ökningen av kostnaderna för lokaler. Detta förutsätter att man planerar investeringar på lång sikt, tillämpar effektiva lokallösningar, optimerar fastigheternas livscykelkostnader, säkerställer byggnadernas hälsosäkerhet och säljer byggnader som inte behövs.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Extern kvalitetssäkringsrapport om HX-upphandlingen: [HX-hankinnan ulkoinen laadunvarmistusraportti_julkinen](#)

Effektmål: Ett tryggt samhälle

Målpuppfyllelse: GOD

Det finländska samhällets beredskap genomförs enligt principen för övergripande säkerhet, vilket innebär att samhällets vitala funktioner tryggas genom samverkan mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. [Säkerhetsstrategin för samhället](#), som uppdaterades 2017, förenhetligar de nationella principerna för beredskapen och styr förvaltningsområdenas beredskap.

Försvarsförvaltningen har den beredskap som krävs för att bistå andra myndigheter med sin kapacitet, sina resurser och sin kompetens i enlighet med principerna i säkerhetsstrategin för samhället. Stöd till andra myndigheter omfattar handräckning och medverkan i räddningsinsatser. Försvarsmakten hade 494 uppdrag som jämfördes med handräckning (625 år 2020), av vilka merparten bestod av identifiering eller rövning av militära sprängämnen.

Beredningen och beslutsfattandet i fråga om Försvarsmaktens handräckningsuppgifter i samband med hanteringen av coronapandemin koncentrerades till Huvudstaben. Genom förfarandet säkerställdes en ändamålsenlig resursanvändning. År 2021 var antalet handräckningsuppdrag med anknytning till epidemin relativt litet, och för dem krävdes inte några betydande resurser under en längre tid.

Efter att läget i Afghanistan försämrades genomförde Finland i ett brett samarbete mellan myndigheter en omfattande räddnings- och evakueringsinsats i Kabul. Försvarsmakten stödde utrikesministeriet med flygtransporter och genom att sända skyddstrupper. Genomförandet av insatsen gav värdefulla erfarenheter som också är till nytta i utvecklingen av den egna verksamheten.

Effektmål: Stärkande av den internationella säkerheten

Måluppfyllelse: GOD

Finland främjar säkerheten i Östersjöregionen och Nordeuropa genom att upprätthålla och stärka sin försvarsförmåga. Den nationella försvarsförmågan och samarbetsförmågan utvecklas genom försvarssamarbetet.

Krishantering är ett centralt instrument inom utrikes- och säkerhetspolitiken för att stödja konfliktlösning, stabilisering efter konflikter och uppbyggande av säkra samhällen. Ur försvarsförvaltningens synvinkel kan krishanteringens effekter bedömas utifrån Försvarsmaktens förmåga att genomföra de militära krishanteringsinsatser som statsledningen beslutat om. Mer allmänt sett tjänar Finlands deltagande i krishantering de mål för utrikespolitiken, den inre säkerheten och försvarspolitikerna som Finland har ställt upp. Deltagandet har också en positiv inverkan på det nationella försvaret, krishanteringskompetensen och utvecklandet av kapaciteterna. På insatsnivå är det däremot inte lätt att påvisa effekterna konkret och detaljerat.

Försvarsmakten deltog i tio militära krishanteringsinsatser och militärobservatörsinsatsen UNTSO. Finland avslutade sitt deltagande i insatsen Resolute Support i Afghanistan i juni. Insatsen avvecklades i exceptionellt snabb takt. Försvarsmakten deltog i den nya utbildningsinsatsen EUTM Moçambique. Försvarsmaktens internationella center arrangerade 20 krishanteringskurser med 290 deltagare från 53 länder. Endast fem kurstillfällen ställdes in på grund av coronarestriktionerna.

Tabell 15. Utgifter för militär krishantering (utrikesministeriet och försvarsministeriet), miljoner euro

Användningsändamål	Använt				Disponibelt	Använt
	2017	2018	2019	2020	2021	2021
Krishanteringsinsatsen i Libanon	36	30	27	27	34	27
Utbildningsinsatsen i Irak	24	28	16	15	19	13
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan	10	9	12	13	9	5
Övriga krishanteringsutgifter och reservpunkten sammanlagt	36	37	31	48	104	49
Totalt	106	104	86	103	166	94

Finlands deltagande i militär krishantering har minskat betydligt under 2000-talet, mätt i antalet deltagande soldater. Under de senaste åren har det skett en minskning i bland annat antalet militärobservatörsinsatser, styrkan i insatsen i Libanon (ansvaret som ledande nation upphörde i slutet av 2018) och styrkan i Afghanistan till följd av att RS-insatsen avslutades 2021.

Generellt beror det minskade deltagandet delvis på att insatsernas storlek har minskat, att de har ändrat karaktär i riktning mot utbildning och rådgivning och att länder som Finland framför allt förväntas delta i till exempel FN-insatser med specialkompetens och specialmateriel. Detta har också minskat kostnaderna för deltagandet, trots att de mer utmanande omständigheterna vid krishantering samtidigt har ökat material- och personalkostnaderna för deltagandet.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Försvarsministeriet beredde ett planeringsdokument om hållbar utveckling och hållbarhet inom försvarsförvaltningen, som anger prioriteringarna för hållbar utveckling inom förvaltningsområdet och styr beaktandet av hållbar utveckling i förvaltningsområdets styrprocesser.

Försvarsministeriets förvaltningsområde främjade Finlands globala ansvar genom att delta i Natos, FN:s, EU:s och koalitionerans militära krishanteringsinsatser. Försvarsmakten utbildade 2021 cirka 600 personer för uppdrag inom militär krishantering. Genom deltagande i krishanteringsinsatser skapas förutsättningar för en stabil och trygg utveckling i målländerna.

Försvarsmaktens uppdaterade miljöstrategi publicerades i februari 2021. År 2021 användes totalt 2,8 miljoner euro för miljöskydd. Merparten av anslaget riktades till miljöskyddsprojekt på skjut- och övningsområden samt till forsknings- och iståndsättningsåtgärder på förorenade markområden. År 2021 gjordes framsteg inom miljöskyddet i enlighet med den långsiktiga handlingsplanen. En uppdatering av Försvarsmaktens energi- och klimatprogram bereddes 2021. Målet är att Försvarsmakten ska agera ansvarsfullt genom att förutse, minska och hantera miljökonsekvenserna och stävja klimatförändringens konsekvenser.

Uppnående av målen för jämställdhet

Kvinnors möjlighet att söka sig till frivillig militärtjänst och militära uppdrag främjades, men antalet kvinnor i militärtjänst minskade något jämfört med året innan. Inom Försvarsmakten fortsatte det temporära försöket med gemensam inkvartering, med målet att utreda hur det påverkar både gruppansammanhållningen och upplevelsen av jämställdhet. Utifrån de positiva resultaten fortsätter försöket med gemensam inkvartering och det har utvidgats till att gälla alla truppförband som utbildar beväringar.

Försvarförvaltningen iakttog i alla militära krishanteringsinsatser principerna i FN:s säkerhetsråds resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" och det nationella handlingsprogram som stöder resolutionen. Jämställdhets- och likabehandlingsaspekter integrerades i den militära krishanteringsutbildningen. Kvinnornas andel av krishanteringspersonalen har varierat mellan fem och sex procent. En nationell jämställdhetsexpert har utsetts för alla finländska krishanteringstrupper. Försvarförvaltningen deltog i försvarssamarbetet NORDEFECO där man utvecklar krishanteringsverksamhet som främjar jämställdhet och likabehandling. Anvisningarna om målen för och utvecklingen av jämställdhetsperspektivet inom Försvarsmakten revideras ytterligare under ledning av utrikesministeriet.

Försvarsmakten inkluderar integreringen av jämställdhetsperspektivet i utbildningen av värnpliktiga, stampersonalen och krishanteringspersonalen.

Försvarförvaltningen deltog i arbetet i den breda parlamentariska kommitté som utreder utvecklandet av den allmänna värnplikten och fullgörandet av skyldigheten att försvara landet. I arbetet beaktades också jämställdhet som en del av jämlikhet.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Försvarsministeriets bokslut 2021](#)

[Försvarsmaktens bokslut 2021](#)

6 Finansministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

• Finansministeriets andel **20 749 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 6 006 mn €
- Överföringsutgifter 13 707 mn €
- Investeringsutgifter 256 mn €
- Övriga utgifter 88 mn €

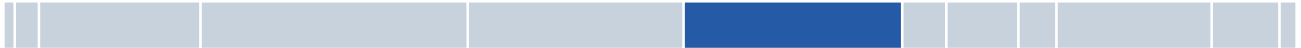
Användningsgrad för anslagen

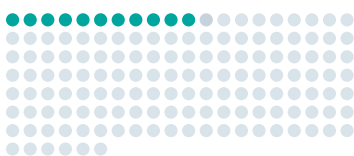
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

• Finansministeriet **12 761 årsverken**

Ämbetsverk **11** st.

- Skatteförvaltningen
- Tullen
- Palkeet
- Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori
- Statistikcentralen
- Statskontoret
- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- Statens ekonomiska forskningscentral VATT
- Verket för finansiell stabilitet
- Regionförvaltningsverk 6 st.
- Statens ämbetsverk på Åland

Fonder **2** st.

- Statens Pensionsfond
- Stabilitetsfonden

Affärsverk **1** st.

- Senatsfastigheter

Bolag **6** st.

- DigiFinland Oy
- Fingrid Oyj
- Gasgrid Finland Oy
- Hansel Ab
- Haus kehittämiskeskus Ab
- Suomen Kaasuverkko Oy

Centrala förändringar i förvaltningen

Tietokarhu Oy försattes i likvidation från och med 1 januari 2021, och bolaget upplöstes under 2021. | **Suomen Kaasuverkko** fusioneras med Gasgrid Finland under 2022. Planen för fusionering har registrerats den 7 januari 2022. | Affärsverket **Försvarsfastigheter** inledde sin verksamhet den 1 januari 2021 som dotterbolag till Senatsfastigheter.

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Finlands folkmängd
(källa: Statistikcentralen)

5 549 599 personer

Nettoutfallet för skatter som Skatteförvaltningen tar ut (källa: Skatteförvaltningen)

75 609 mn €

Importens värde
(källa: Tullen)

72 645 mn €

Volymen på statens betalningsrörelse (källa: Palkeet)

62 765 mn €

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den aktiva finanspolitiken höll kvar de beslutsbaserade utgifterna på en hög nivå. Finanspolitiken var kraftigt stimulerande. Regeringen fattade beslut om omfattande åtgärder för att trygga arbetsplatser och människors försörjning och underlätta företagens ekonomiska situation i det svåra läge som coronavirussituationen orsakar. Under 2021 lade regeringen fram fyra tilläggsbudgetar.

På grund av coronaepidemin ökade den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten till en nivå som är 10 procentenheter högre än före krisen. Ökningen i skuldkvoten avtog dock under 2021. Den starka ökningen av bruttonationalprodukten inverkade gynnsamt på skuldkvotens utveckling. År 2021 ökade bruttonationalprodukten med 3,5 procent. Den ekonomiska tillväxten återhämtade sig snabbt under våren och nådde nivån före coronaviruspandemin. Det förvärrade pandemiläget i slutet av 2021 gjorde att den ekonomiska tillväxten tillfälligt stannade av.

Tillväxttakten för hela ekonomins lönesumma tilltog under det andra kvartalet tack vare det förbättrade sysselsättningsläget. Under den första hälften av 2021 fortsatte världshandeln sin snabba tillväxt som började i slutet av 2020. Under den första hälften av 2021 fortsatte världshandeln sin snabba tillväxt som började i slutet av 2020. Den stärkta världsekonomin, stimulansåtgärderna och den ökade efterfrågan på Finlands exportprodukter i viktiga handelsområden ökade både exporten och importen.

Inflationen tilltog under 2021 när energipriserna började stiga snabbt. Även andra faktorer på både efterfråge- och utbudssidan ligger bakom den snabba inflationen. En central faktor på efterfrågesidan är att konsumenterna använder de besparingar som de samlat på sig under coronaviruspandemin till kapitalvarukonsumtion. I synnerhet efterfrågan på bygg- och renoveringsmaterial har ökat snabbt och priserna har stigit. Faktorer på utbudssidan är bland annat störningar i den internationella handeln, brist på arbetskraft och brist på komponenter som i synnerhet drabbar bil- och elektronikindustrin.

Under coronatiden har tillgången till digitala tjänster, deras funktion och tillförlitlighet samt behovet av digitala färdigheter framhävt ytterligare. Det har varit möjligt att arbeta och studera på distans och sköta ärenden elektroniskt också under restriktionerna. I och med den fortsatta coronavirusepidemin arbetade ämbetsverken huvudsakligen på distans. Även internationella möten på tjänstemannanivå ordnades fortsättningsvis som videokonferenser och det fanns inget behov av resor.

Lagstiftningen om reformen av social- och hälsovården och av räddningsväsendets tjänster och strukturer trädde i kraft den 1 juli 2021 och de nya välfärdsområdena inrättades sommaren 2021. Finansministeriet ansvarar för beredningen och styrningen av verkställigheten av den lagstiftning som gäller inrättandet av välfärdsområden och deras förvaltning, finansiering, personal och egendomsarrangemang. Ministeriet ansvarar också för att lägga fram förslag till ändringar i kommunernas uppgifter och finansiering samt ändringar i skattelagstiftningen. Reformen påverkar också planeringen av de offentliga finanserna.

6.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 16. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Den allmänna ekonomiska utvecklingen är svagare än väntat och de offentliga finanserna försvagas avsevärt
	Coronavirusepidemiens vågor, den ökade allmänna osäkerheten och nedstängningsåtgärderna kan bromsa återhämtningen i ekonomin och försvaga de offentliga finanserna. Det råder osäkerhet kring hur och när de budgeterade anslagen kommer att användas. Regeringen har tagit fram en färdplan över långsiktiga åtgärder för att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna (Regeringens färdplan för hållbarhet).
2	De villkorade åtagandena i de offentliga finanserna och den betydande ökningen av garantierna utgör en risk för de offentliga finanserna.
	Det faktum att borgensansvaret koncentreras till vissa branscher och företag ökar riskerna i anknytning till borgensansvaret. Borgensfullmakterna har utökats som en del av stödåtgärderna till företag. En omfattande realisering av ansvarsförbindelserna skulle öka de offentliga utgifterna och ytterligare påskynda ökningen av skuldkvoten. Ansvarsförbindelserna rapporteras regelbundet för att beslutsfattarna och förvaltarna ska känna till deras omfattning och art.
3	Betydande störningar i kritiska datanät och operativa informationssystem
	Inom finansministeriets förvaltningsområde finns ett stort antal informationssystem som är kritiska med tanke på statens och hela samhällets verksamhet, såsom befolkningsdatasystemet, beskattningssystemen, Tullens informationssystem, statens kassa- och skuldhanteringssystem och statens betalningssystem. Störningar i systemens funktion och datainnehåll samt i datanäten kan avbryta utförandet av kritiska funktioner och samtidigt avsevärt urholka trovärdigheten för förvaltningens verksamhet. Risker som gäller informationssäkerhet och informationssystem hanteras genom riskbedömning och riskhantering vid upphandlingen, uppbyggnaden och användningen av systemen. Inom finansministeriets förvaltningsområde säkerställer i synnerhet Valtori under normala förhållanden och undantagsförhållanden att den kommunikation som samarbetet mellan statens högsta ledning och de myndigheter som är viktiga för säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och kontinuerlig.
4	Risker som gäller välfärdsområdenas verksamhet
	De uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som överförs till välfärdsområdena är livsviktiga och centrala för samhället och de ska kunna fungera även under undantagsförhållanden, i olycksituationer och i olika störningssituationer. Med tanke på riskhanteringen är det primära målet att säkerställa att områdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen fungerar störningsfritt i samband med överföringen av organiseringsansvaret. De viktigaste riskerna hänför sig till tidsplanen för reformen och genomförandet av de nödvändiga informations- och kommunikationstekniska ändringarna samt till upphandlingen och ibruktagandet av tjänster för ekonomi- och personalförvaltning.

6.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Ekonomiskt hållbara offentliga finanser

Måluppfyllelse: **NÖJAKTIG**

Indikatorer:

- Hållbarhetsunderskottet minskar.
- Förhållandet mellan statsförvaltningens finansiella nettotillgångar och BNP är stigande.
- De offentliga samfundens skuldsättningsgrad minskar, procent av BNP.
- Det skattemässiga underskottet är lågt.

Obalansen mellan utgifterna och inkomsterna i de offentliga finanserna minskade kraftigt 2021 jämfört med det avsevärda underskottet året innan. De offentliga finanserna stärktes i synnerhet av den snabba ökningen av inkomsterna från skatter och socialskyddsavgifter som följde av förbättrad ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Dessutom vek den ekonomiska nedgången undan, vilket minskade behovet av stimulans- och stödåtgärder.

Den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten är känslig för förändringar i den ekonomiska tillväxten. Den kraftiga ökningen av bruttonationalprodukten och minskningen av underskottet gjorde att skuldkvoten vände nedåt 2021. Obalansen mellan inkomster och utgifter i de offentliga finanserna medför dock en ökning av skuldkvoten på längre sikt.

Statens nettoförmögenhet i förhållande till bruttonationalprodukten hölls oförändrad jämfört med 2020. Både tillgångarna och skulderna i förhållande till bruttonationalprodukten minskade något. Nominellt minskade nettoförmögenheten.

Finansieringen av den offentliga ekonomin i Finland är på lång sikt i obalans. Den offentliga ekonomin har ett betydande hållbarhetsunderskott, som beräknas vara drygt 2,5 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Den största orsaken till obalansen i finansieringen är befolkningens stigande medelålder, som redan har ökat pensionsutgifterna och skapar ett betydande tryck på att öka utgifterna för vård och omsorg under de kommande årtiondena. Samtidigt utvecklas finansieringsbasen för de offentliga finanserna svagt i och med att befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska.

Regeringen strävar efter att förbättra läget i de offentliga finanserna genom att genomföra färdplanen för hållbarhet från våren 2021. Som en del av färdplanen bereder regeringen åtgärder som stärker sysselsättningen, förutsättningarna för ekonomisk tillväxt samt produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga förvaltningen. Dessutom framskrider social- och hälsovårdsreformen. Det är svårt att bedöma vilka konsekvenser regeringens beslut under 2021 har för de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt. De åtgärder för att stärka sysselsättningen som fastställdes 2021 bedöms stärka hållbarheten i de offentliga finanserna på längre sikt. Finansministeriets uppskattning av hållbarhetsunderskottet minskade med cirka en procentenhet från hösten 2020 till hösten 2021.

Skatteförvaltningen gör årligen en uppskattning av storleken på momsfelet. Under de senaste åren har det inte skett någon betydande förändring. De exceptionella omständigheterna till följd av coronaläget har dock ökat osäkerhetsfaktorerna i bedömningen. Enligt de nyaste tillgängliga preliminära uppgifterna låg skattefelet 2020 på cirka tre procent av det lagenliga skatteutfallet, vilket betyder cirka 750 miljoner euro. Internationellt sett är momsfelet i Finland relativt litet. Till exempel i EU låg medelvärdet 2019 på 10,3 procent.

Effektmål: Socialt hållbar ekonomisk tillväxt

Måluppfyllelse: **GOD**

Indikatorer:

- Sysselsättningsgraden ökar
- Inkomstskillnaderna minskar.

Enligt Statistikcentralens [arbetskraftsundersökning](#) fanns det i december 2021 128 000 fler sysselsatta personer och 16 000 färre arbetslösa än året innan. Sysselsättningsgraden för 2021 uppgick till 72,2 procent (70,7 procent 2020). Trots den snabba förbättringen av sysselsättningen började arbetslösheten sjunka först i slutet av 2021, varför arbetslöshetsgraden 2021 låg kvar på 7,7 procent (7,7 procent 2020).

I samband med planen för de offentliga finanserna kom regeringen på våren 2021 överens om ett sysselsättningspaket. Regeringens sysselsättningsåtgärder siktar på 40 000–44 500 nya sysselsatta före utgången av detta årtionde. Enligt finansministeriets uppskattningar kommer sysselsättningseffekterna av åtgärderna för att stärka de offentliga finanserna att vara cirka 11 000 nya sysselsatta fram till 2029.

Tabell 17. Regeringens halvtidsöversyn 2021, bedömning av sysselsättningsåtgärdernas effekter

Sysselsättningsåtgärd	Sysselsättningseffekt, sysselsatta
Välittjäjä Oy	1 000
Program för arbetsförmåga och lönesubvention	600
Överföring av TE-tjänsterna till kommunerna (inklusive incitamentsystem för kommunerna)	6 600
Arbetskraftsinvandring	1 500
Kontinuerligt lärande	1 000
Totalt	10700

Enligt Statistikcentralens [inkomstfördelningsstatistik](#) minskade inkomstskillnaderna under 2020 något jämfört med året innan. Realinkomsterna i de två lägsta inkomstdecilerna ökade med cirka 1,5 procent från 2019 till 2020. Inkomstnivån hos den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna ökade reellt med 0,3 procent. Medelinkomsttagarnas inkomster låg kvar på samma nivå som året innan. Gini-koefficienten, som beskriver relativa inkomstskillnader, fick år 2020 värdet 27,7 procent, vilket är 0,2 procentenheter mindre än 2019. Gini-koefficienten har under 2000-talet varierat mellan 26,8 och 29,5 procent.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålen

- Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2021, Statens revisionsverk
- [Översikt över den ekonomiska politiken 2021](#), Rapport av rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken 2021

Effekt mål: Statsförvaltningen iakttar principerna för god förvaltning

Måluppfyllelse: **GOD**

Indikatorer:

- Statsförvaltningen utgår från medborgarna
- Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och en god informationshantering gör de offentliga tjänsterna effektivare och bättre.

Finland har under de senaste åren placerat sig mycket väl i internationella jämförelser av den offentliga förvaltningens medborgarorientering. Finland kom på första plats i [Världsekonomiska forumets konkurrenskraftsrapport 2020](#), som fokuserade på temat återhämtning från coronaepidemin. I rapporten bedömdes offentliga institutioners förmåga att iaktta principerna för god förvaltning och bygga upp en långsiktig vision och förtroende genom att betjäna medborgarna. Finland placerade sig också först i en jämförelse av 176 länder som ingår i indexet [The Legatum Prosperity](#) och som bland annat mäter kontrollen av offentlig maktutövning och förvaltningens effektivitet och icke-korruption. Enligt [OECD:s förtroendebedömning](#), som blev klar 2021, är Finland ett land med starkt förtroende, 64 procent av medborgarna litar på förvaltningen (genomsnittet i OECD-länderna 45 procent).

År 2021 kom Finland på andra plats (första plats 2020) i Europeiska kommissionens [DESI-index](#) för digital ekonomi och digitalt samhälle med poängtalet 67,1 (EU-ländernas medeltal 50,7). Finland får goda betyg i kategorierna humankapital, företagens användning av digital teknik och den offentliga förvaltningens digitala tjänster. Den lägre placeringen berodde på bristande tillgång till nätförbindelser, i synnerhet fasta sådana.

Programmet för främjande av digitaliseringen skapar förutsättningar för digitalisering av serviceproduktionen bland annat genom att kartlägga nuläget och undanröja hinder i lagstiftningen. Enligt [halvtidsutvärderingen](#) av programmet har lägesbilden av framstegen i och hindren för digitaliseringen förbättrats. Kartläggningarna av nuläget har avslöjat att läget med digitaliseringen är sämre än väntat. Några egentliga åtgärder för digitalisering av tjänster och processer för att uppnå programmets mål har ännu inte kunnat genomföras i stor skala i kommunerna och förvaltningsområdena. I utvärderingen rekommenderas ett närmare samarbete mellan kommunerna och organisationerna inom statsförvaltningen. Samarbete skulle kunna utnyttjas i kommunikationen och genom att ge mindre kommuner stöd för digitalisering av serviceproduktionen.

Enligt halvtidsutvärderingen av det nationella programmet för artificiell intelligens AuroraAI har programmet kommit igång efter inledande svårigheter och 2021 har man lyckats rikta in det på praktiska lösningar.

Enligt en [utvärdering](#) av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genomfördes reformprojektet huvudsakligen som planerat, men det finns fortfarande rum för förbättring när det gäller verksamhetens enhetlighet och de elektroniska systemen. Utvecklingen i främjandet av e-tjänster i servicehelheterna har varit positiv. De delvis manuella processerna i övergångsfasen har försämrat resultatet och gjort att kunderna har fått service långsammare. År 2021 var handläggningstiderna i kundservicen vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata längre än normalt och det uppstod köer. Myndigheten fick på hösten ytterligare personal och började förkorta köerna i synnerhet inom förmyndarverksamheten och registertjänsterna. Situationen håller på att förbättras och arbetet fortsätter under 2022. På grund av den ökade efterfrågan förkortas köerna dock inte snabbt.

Behovet av omfattande, fungerande och tillförlitliga digitala tjänster och uppdaterade digitala färdigheter bland medborgarna har accentuerats ytterligare under coronatiden. Våren 2021 beslutade finansministeriet att etablera det digitala stödet som en permanent uppgift för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Användningen av Suomi.fi-tjänsterna fortsatte att öka betydligt när coronaepidemin och nedstängningen av samhället ökade användningen av digitala tjänster.

Figur 3. Nyckeltal för Suomi.fi-tjänsterna

Användningen av Skatteförvaltningens elektroniska tjänster har fortsatt öka. Andelen skatteärenden som sköts via tjänsten MinSkatt har stigit från 89 procent till 92 procent 2021. När MinSkatt förnyades blev det möjligt att använda mobila enheter och tillgängligheten förbättrades. Vid utvecklingen av tjänsterna har Skatteförvaltningen involverat unga i testningen av chattrobotens användbarhet, bedömningen av beslut om skattekort och olika anvisningstexter och bett dem komma med idéer till förbättringar. Resultatet blev att Skatteförvaltningen fick en bättre förståelse för behoven hos en viktig kundgrupp och kan dra nytta av den lärdomen i den fortsatta utvecklingen av sina tjänster.

Tabell 18. Användningen av Skatteförvaltningens elektroniska tjänster

	2019	2020	2021
Personkunder som gjort ändringar i den förhandsifyllda skattedeklarationen, miljoner kunder	1,4	1,3	1,6
gjorts elektroniskt, procent	77	86	88
Ändringar i skattekort, miljoner	2,2	2,2	2,3
gjorts elektroniskt, procent	68	74	76

Finansministeriet fortsatte att styra och finansiera höjningen av Valtoris fjärranslutnings- och datakommunikationskapacitet för att trygga de statliga myndigheternas multikala arbete. Antalet samtidiga fjärranslutningar per månad var 25 400 och ökade något från året innan (23 400). Kundernas nöjdhet med Valtoris verksamhet låg på en tillfredsställande nivå och målet uppnåddes inte. Valtori sänkte priserna per enhet för tjänster med i genomsnitt 4,7 procent. Servicenivån för supportförfrågningar om tjänsterna förbättrades något, serviceutfallet (SLA-procenten) var 93 (92,5 procent 2020). Antalet störningar med omfattande konsekvenser var på månadsnivå i medeltal 3,9 (3,7 år 2020) och de åtgärdades på i medeltal 11 timmar (6 timmar 2020). Valtori utredde och korrigerade i samarbete med andra myndigheter en allvarlig sårbarhet som upptäcktes i statens fjärranslutningsmiljö.

I [bedömningsrapporten](#) från informationshanteringsnämnden, som finns i anslutning till finansministeriet, bedöms verkställigheten av informationshanteringslagen vid statens ämbetsverk, kommunerna och landskapsförbunden 2020–2021. Ordnanget av informationshanteringen i enlighet med informationshanteringslagen varierar. En del av organisationerna har redan i ett tidigt skede uppfyllt lagens krav medan andra fortfarande håller på att anpassa sin verksamhet till kraven. Statens ämbetsverk har lyckats uppfylla kraven i informationshanteringslagen något snabbare än kommunerna.

Finansministeriet färdigställde en [informationshanteringskarta](#) för den offentliga förvaltningen för att främja utnyttjandet av den offentliga förvaltningens informationsresurser och interoperabiliteten mellan dem.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Finansministeriets centrala uppgift är att trygga en hållbar offentlig ekonomi, vilket kan anses vara en av förutsättningarna för hållbar utveckling. Ett flertal skatter, framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar och avfallsskatten bidrar till uppnåendet av klimatneutralitetsmålet. Den progressiva personbeskattningen jämnar ut inkomstskillnaderna och minskar andelen låginkomsttagare i befolkningen. Beskattningens viktigaste uppgift är att trygga en rättvis finansiering av välfärdssamhället på ett sätt som också möjliggör satsningar på social hållbarhet. Hållbarheten i de offentliga finanserna samt inkomstskillnaderna rapporteras ovan under effektmålen.

Statens ekonomiska forskningscentral VATT stöder genom sina undersökningar och utredningar beslutsfattarnas möjligheter att främja målen för hållbar utveckling genom politiska åtgärder. År 2021 publicerade VATT bland annat en promemoria om koldioxidutsläppen från personbilstrafiken och om skattestyrningen av dem samt en översikt över styrmedlen för regleringen av växthusgasutsläpp och i synnerhet prissättningen av utsläppen.

De digitala tjänster som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata producerar rapporteras ovan. Digitalt stöd i projektform har under 2021 blivit en permanent uppgift för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Stödet hjälper kunderna att gå över till den digitala servicekanalen och erbjuder lika möjligheter att sköta myndighetsärenden digitalt oberoende av tid och plats.

Antalet statliga tjänsteresor var fortfarande klart mindre än hälften jämfört med nivån före coronapandemin. I och med införandet av digitala arbetsätt har resorna ersatts med distansmöten och arbetets klimatavtryck har minskat. Dessutom minskar digitaliseringen av verksamheten behovet av utskrifter och papper.

Uppnående av målen för jämställdhet

Den progressiva personbeskattningen minskar skillnaderna mellan könen i fråga om nettoinkomster. Personbeskattningen (förvärvs- och kapitalinkomstbeskattningen) i sin helhet utjämnar skillnaderna mellan könen i fråga om inkomster efter skatt så att kvinnornas inkomstandel av männens inkomster efter skatt i genomsnitt är 4,3 procentenheter högre än före skatt.

Digitaliseringen av arbetsmetoderna vid staten och möjligheterna till distansarbete stöder till exempel arbete hemifrån. Flexibla arbetsformer stöder framför allt småbarnsföräldrars sysselsättning genom att behovet av familjeledigheter minskar. Detta uppskattas påverka jämställdhetsutvecklingen i positiv riktning.

Inom finansministeriets förvaltningsområde beaktas jämställdhetskONSEKVENSA I beredningen av lagstiftningen, personal- och arbetsgivarpolitiken, projekt, beredningen av budgeten och ämbetsverkens resultatstyrning. Finansministeriet främjar i enlighet med regeringens handlingsplan jämställdhetsbudgetering. Syftet med tillämpningen och utvecklingen av statens lönesystem är bland annat att se till att lönerna är jämställda. I [uppföljningsindikatorerna för segregationen](#) var de kvinnliga löntagarnas inkomster för ordinarie arbetstid inom alla arbetsgivarsektorer i genomsnitt störst inom den statliga sektorn, där kvinnornas inkomster var 88,8 procent av männens. Enligt Statens arbetsmarknadsverks kalkyler var kvinnornas inkomster hos staten i medeltal 98,9 procent av männens inkomster, med beaktande av arbetsuppgiftens svårighetsgrad och sektorernas lönenivåer.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Finansministeriets bokslut 2021](#)

[Bokslut för Statens ämbetsverk på Åland 2021](#)

[Bokslut för bokföringsenheten Regionförvaltningsverket i Södra Finland 2021](#)

[Bokslut för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata 2021](#)

[Bokslut för Verket för finansiell stabilitet 2021](#)

[Statistikcentralens bokslut 2021](#)

[Tullens bokslut 2021](#)

[Statskontorets bokslut 2021](#)

[Bokslut för Statens ekonomiska forskningscentral VATT](#)

[Bokslut för Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning 2021](#)

[Skatteförvaltningens bokslut 2021](#)

6.4 Världens bästa offentliga förvaltning

Utvecklingen av förvaltningspolitiken framskred i enlighet med den strategi för reformering av den offentliga förvaltningen som godkändes i slutet av 2020. Samarbetet mellan kommunerna, välfärdsområdena och statsförvaltningen utökades bland annat i arbetet kring framtidens kommunpolitik, reformen av statens service- och lokalnät samt programmet för främjande av digitalisering. Genom att tillsätta en ny ministerarbetsgrupp för utveckling av digitaliseringen, dataekonomin och den offentliga förvaltningen och inrätta en digitaliseringsbyrå som stöder dess arbete eftersträvades ett mer verkningfullt förvaltningsövergripande samarbete. Utvecklingen av de offentliga tjänsterna gick mot mer människocentrerade och föregripande tjänster som utnyttjar digitaliseringen. Lagstiftningen om välfärdsområdesreformen trädde i kraft 2021 och en helt ny nivå inom den offentliga förvaltningen inrättades. Genomförandet inleddes hösten 2021. Produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga förvaltningen och dess tjänster främjades bland annat genom lokallösningar och lokaleffektivitet, upphandlingar och utveckling av digitaliseringen i enlighet med regeringens färdplan för hållbarhet.

Riktlinjerna i strategin för den offentliga förvaltningen, som godkändes i december 2020, genomfördes i tätt samarbete mellan kommunerna och staten. Tyngdpunkten i genomförandet låg på kommunikation. I enlighet med strategin främjades reformeringen av förvaltningen också genom omfattande nätverkssamarbete och gemensamma projekt såväl inom statsrådet och statsförvaltningen som med kommunförvaltningen och beredningen av välfärdsområdena.

Lagen om grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner trädde i kraft den 1 januari 2022. Genom lagen genomförs strategin för reformering av regionaliseringen samtidigt som planmässigheten i och samordningen av statens regionala närvaro i hela landet stärks. Samordningen utvidgas till att utöver statens verksamhetsställen även gälla tillgången till statens tjänster. En arbetsgrupp vid finansministeriet har berett en plan för statens regionala närvaro under regeringens återstående mandatperiod. Arbetsgruppen bereder också andra behövliga åtgärder inom olika förvaltningsområden för att stärka möjligheterna till flexibelt arbete, studier och boende på flera platser.

Projektet Reformering av statens service- och lokalnät på 2020-talet syftar till att koncentrera ärenden som kräver besök till den offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen och minska på antalet lokaler inom statsförvaltningen i enlighet med statsrådets principbeslut om statens lokalstrategi.

Inom reformprogrammet för statens personalledning blev bland annat riktlinjerna för multilokalt arbete och statens nya resestrategi klara under 2021.

Åtgärdsprogrammet för offentlig upphandling har framskridit planenligt och främjat hållbarheten i de offentliga finanserna och de offentliga upphandlingarnas samhälleliga genomslag i enlighet med den nationella strategin för offentlig upphandling (statsrådets principbeslut 10.9.2020). Av åtgärderna i strategin har bland annat åtgärder för digitalisering, innovation, sysselsättning och kompetensutveckling samt främjande av koldioxidsnålhet, små och medelstora företags ställning och mänskliga rättigheter i arbetslivet genomförts eller inletts.

Som en del av programmet för öppen förvaltning genomförde OECD en [förtroendebedomning](#) som gällde Finland. Trots det höga nationella genomsnittet varierar allmänhetens förtroende för olika institutioner. Enligt enkäten litar 66 procent av medborgarna på statsförvaltningen, 61 procent på regeringen, 53 procent på riksdagen och 52 procent på kommunalförvaltningen. De regionala skillnaderna och skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper är betydande. Även om medborgarnas förtroende för de offentliga institutionerna och tillfredsställelsen med demokratin är hög, är andelen människor som tror att de kan påverka de politiska processerna liten i Finland jämfört med andra länder med högt förtroende. OECD kallar detta den finländska paradoxen och konstaterar att man i Finland bör bekämpa marginalisering genom att främja en bredare social dialog. De dialoger som ordnats under de två åren av undantagstid i Finland (över 2 000 deltagare, 111 anordnare och närmare 300 debatter) präglades mot slutet av året allt mer av människors ensamhet och en svagare framtidstro.

Den kunskapsbaserade ledningen har stärkts genom en fortsatt integrering av den information som förvaltas av statens gemensamma tjänsteproducenter med den analys- och rapporteringstjänst som Statskontoret och Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning producerar. Detta gör det möjligt att utnyttja tjänsten effektivare än tidigare. Analys- och rapporteringstjänsten stöder det kunskapsbaserade beslutsfattandet i statsrådet och ämbetsverken för utveckling av statsförvaltningens verksamhet. Statskontoret har fått sammanlagt 1 650 000 euro i särskild finansiering för utveckling av den kunskapsbaserade ledningen för 2017–2021 (Tietokiri I och II).

Kommunerna står inför stora omställningar på grund av såväl de differentierade förhållandena som de administrativa förändringar som följer av social- och hälsovårdsreformen. Framtidsarbetet inom kommunalpolitiken har utnyttjats för att hitta lösningar på de omställningar som kommunerna står inför. Arbetet har fortsatt den faktabaserade utvecklingen av kommunalpolitiken. Resultaten publicerades i början av februari 2022 i rapporten [Kommunalpolitiken vid en vändpunkt? :Stärkande av kommunernas verksamhetsförutsättningar och kommunpolitikens framtidsscenarier](#). Rapporten är delvis en fortsättning på finansministeriets omfattande utredning [Kommunerna vid en vändpunkt? Lägesbild över kommunerna 2020](#).

Med hjälp av framtidsarbetet har man sökt lösningar som kan avhjälpa den strukturella obalansen i kommunernas inkomst- och utgiftsutveckling, trygga jämlik tillgång till basservice i hela landet och förbättra kommunernas livskraft. De temaspecifika slutsatserna i rapporten gäller i vid bemärkelse helheter som är viktiga för kommunalpolitiken och kommunerna, till exempel ekonomi, uppgifter, självstyre, strukturer, kommunernas samarbete och handlingssätt. Man har också tagit fram tre alternativa framtida utvecklingsinriktningar för kommunalpolitiken. Syftet med slutsatserna och scenarierna är att väcka och underbygga offentlig debatt om de olika kommunernas utvecklingsinriktningar och lyfta fram behovet av kontrollerade och långsiktigare kommunalpolitiska riktlinjer.

Riksdagen godkände de centrala lagarna om reformen av social- och hälsovården och av räddningsväsendets tjänster och strukturer i juni 2021. Valfärdsområdena inrättades den 1 juli 2021. Beslutanderätten utövades av det temporära beredningsorgan som avses i lagen om införande av reformen och från och med den 1 mars 2020 av valfärdsområdesfullmäktige, som utsågs genom val. Ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs till valfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen från och med ingången av 2023. Verksamheten i valfärdsområdena baserar sig från och med 2023 huvudsakligen på statlig finansiering med allmän täckning. Åren 2021 och 2022 baserar sig finansieringen av valfärdsområdena på statsunderstöd som beviljas av finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Det primära målet med finansieringen är att säkerställa att valfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen fungerar störningsfritt vid överföringen av organiseringsansvaret.

Kommunerna och samkommunerna har rapporterat sina ekonomiska uppgifter automatiserat sedan ingången av 2021. Uppgifterna publiceras i tjänsten granskakommuner.fi, där information om kommunernas ekonomi och verksamhet samlas som kunskapsunderlag.

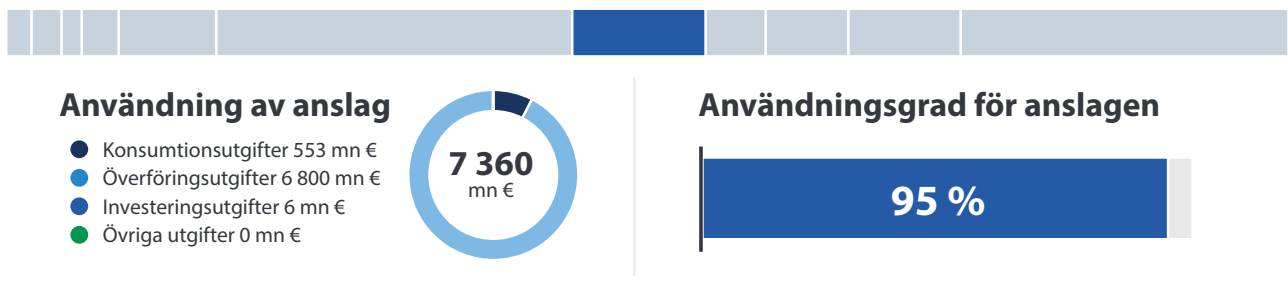
En av produktivetsåtgärderna i regeringsprogrammet är genomförandet av ett åtgärdsprogram för att förbättra förvaltningen av och kunskapsunderlaget om kommunernas byggnadsbestånd. I projektet för utveckling av kommunernas lokalinformation har man utrett möjligheterna att ålägga kommunerna en lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter om sina lokaler och byggnader till en riksomfattande databas.

7 Undervisnings- och kulturministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

- Undervisnings- och kulturministeriets andel **7 779 mn €**

Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

- Undervisnings- och kulturministeriet **2 571 årsverken**

7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

En stor del av barnen och de unga berättar att de är nöjda med sitt liv, men till vissa delar kan man se tecken på att deras välbefinnande försvagats. Fler än tidigare känner sig ensamma och ångestfyllda. Den fysiska funktionsförmågan hos barn och unga ligger på en oroväckande nivå. Coronapandemin har allt tydligare visat vilken betydelse läroanstaltsgemenskapen och hobbymöjligheterna har för att barnen och ungdomarna ska må bra.

Den sjunkande nativiteten, förändringen i befolkningsstrukturen och migrationen har betydande konsekvenser för verksamhetsförutsättningarna och utsikterna inom ministeriets verksamhetsområde. Förändringarna återspeglar sig bland annat i skol- och läroanstaltsnätet. Oavsett förändringarna är det en av förvaltningsområdets viktigaste uppgifter att säkerställa tillgången till utbildning och andra bildningstjänster på lika villkor och att rikta tjänsterna rätt. När befolkningen åldras är det ytterst viktigt att värna om allas kompetens och kontinuerliga lärande. Ojämligheten och polariseringen ökar mellan olika befolkningsgrupper och regioner. Regionala, socioekonomiska och könsrelaterade skillnader samt föräldrarnas utbildningsnivå avspeglas på lärande och utbildningsvägar och generellt i utnyttjandet av bildningstjänster. Ojämligheten i fråga om utbildning leder till en utbredd ojämlikhet i samhället överlag. Jämlika möjligheter till utbildning, kultur, hobbyer och idrott motverkar växande ojämlikhet och hårdnande värderingar och attityder. En av ministeriets viktigaste uppgifter är att bekämpa marginalisering bland barn och unga.

Konst och kultur uppskattas allmänt i samhället och det anses viktigt att bevara kulturarvet. De kreativa branscherna och den kreativa kompetensen stärker näringsstrukturen, men coronapandemin har fått stora konsekvenser för såväl konst- och kulturfältet som konstnärernas arbetsvillkor, och systemet för finansiering av kulturen präglas av en viss instabilitet. Även idrottsföreningarnas verksamhet och ekonomi har i hög grad påverkats av coronapandemin.

Vetenskap och teknik stärker ekonomins förnyelseförmåga för att möjliggöra välfärd och hållbar tillväxt. Kompetens, vetenskap och kreativitet spelar en central roll i utnyttjandet av tekniken. Genom teknik och digitalisering kommer utbildningens, vetenskapens, kulturens och konstens innehåll allt närmare människornas vardag. De restriktioner som föranleddes av coronapandemin har samtidigt lett till att nya tekniska lösningar införts i snabbare takt inom ministeriets förvaltningsområde. Bildningstjänsterna bidrar till att digitaliseringens positiva möjligheter tillvaratas och de negativa effekterna minskas.

För att trygga den ekonomiska och sociala välfärden måste hela befolkningens utbildnings- och kompetensnivå höjas. Beslutet att utvidga läroplikten möter detta behov, men det förutsätter också att utbildningsanordnarnas arbetssätt och ministeriets styrning ses över. Utbildningssystemet har varit tvunget att reagera på den förvärrade bristen på kompetent arbetskraft inom många branscher. Det finns ett växande behov av i synnerhet kontinuerligt lärande.

Det finländska samhället internationaliseras, och detta påverkar ministeriets förvaltningsområde. Bristen på experter inom flera branscher har gjort detta till en alltmer angelägen fråga. Utbildningssystemet måste klara av att utveckla människornas förmåga och intresse att agera i internationell växelverkan. Högklassiga bildningstjänster attraherar invandrare och främjar deras integration. Internationaliserad forskning, utbildning och kultur bidrar till att skapa ett öppet och flexibelt finländskt samhälle.

Klimatförändringen och den minskande biologiska mångfalden orsakar allt större tryck och förväntningar på utbildningssystemet, vetenskapen och forskningen, som spelar en stor roll i arbetet med att lösa dessa stora utmaningar. När det gäller miljöskyddet och bekämpningen av klimatförändringen har ministeriets ansvarsområde en viktig funktion. Kunskap, vetenskap och forskning samt människornas ansvarsfulla beteende spelar en avgörande roll. Hållbar utveckling och globalt ansvar bör beaktas genomgripande och målinriktat på ministeriets alla verksamhetsområden.

7.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 19. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	<p>Målen uppnås inte i kärnfunktionerna på verksamhetsområdet</p> <p>Kompetensbasen kan urholkas och nivån på forskningen sjunka. Risken är att man inte reagerar tillräckligt på förändringar i omvärlden, till exempel på den demografiska utvecklingen. Utbildningssystemet kan inte möta arbetskraftsbehoven tillräckligt effektivt. Ingen förbättring åstadkoms i fråga om barns och ungas välbefinnande. De långsiktiga konsekvenserna av coronavirusepidemin kan skada verksamheten inom undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområden och bildningstjänsterna. Riskerna är betydande. Riskberedskapen har säkerställts genom att främja de centrala målen i regeringsprogrammet samt rikta tilläggsinsatser till barns och ungas välbefinnande och kultur-, konst- och idrottssektorerna. Faktabaserat försöker man också förutse förändringar i omvärlden och se till att styrelementen riktas rätt.</p>
2	<p>Penningspelsbolagens verksamhet och avkastningsprognoser förändras</p> <p>Finansieringen av verksamhetsområdet, och de resultat- och effektmål som satts upp för finansieringen försvagas. Penningspelsbolagens avkastning kan minska varaktigt och kompensationsåtgärderna vara otillräckliga för att finansiera kultur, konst, vetenskap, idrott och ungdomsarbete. Risken är betydande. Riskberedskapen har säkerställts genom att iakttä och förutse bolagets verksamhets- och avkastningsutveckling och se över hur avkastningen av penningspelsverksamheten behandlas i statsbudgeten. Ett förslag till en ny finansieringsmodell, framtaget av en parlamentarisk arbetsgrupp, blev klart i början av 2022.</p>
3	<p>Den digitala miljön hanteras inte som en helhet</p> <p>Nivån på den samlade hanteringen av digitaliseringen, informationssystemen och informationstjänsterna är otillräcklig. Insatserna riktas inte nödvändigtvis rätt och leder inte till önskat resultat. Verksamheten förnyas inte nödvändigtvis tillräckligt eller också förnyas endast vissa sektorer. Det kan förekomma överlappningar mellan projekt. Dataintrång och överbelastningsattacker kan förhindra användningen av system och datalager samt tjänster som baseras på dem. Risken är måttlig. Riskberedskapen har säkerställts genom att informationssäkerhetens tillstånd inom förvaltningsområdet och verksamhetsområdena bedömts och föregripande åtgärder vidtagits, effektiva projektledningsmetoder säkerställts och ärenden beretts i samarbete med förvaltningsområdet och intressentgrupperna.</p>

7.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Småbarnspedagogiken, utbildningen, forskningen, konsten, kulturen, idrotten, motionen och ungdomsarbetet förnyar samhället och stärker bildningsgrunden

Måluppfyllelse: GOD

Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Ett försök med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar på deltid genomfördes under åren 2018–2021. Kommunerna uppskattar att cirka 17 300 femåringar deltog i den sista perioden av försöket. [Ett sammandrag av utvärderingen av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar under åren 2018–2021](#) publicerades under berättelseåret. Utifrån utvärderingen kan det konstateras att i alla faser av försöket ökade deltagandet i småbarnspedagogik bland femåringarna i försökskommunerna. Försöket kan således till denna del anses ha varit en framgång.

Som en del av arbetet med att utvidga läroplikten stärktes elevhandledningen inom den grundläggande utbildningen genom en ändring av lagen om grundläggande utbildning, som trädde i kraft den 1 augusti 2021 och som lanserade en ny modell för intensifierad personlig elevhandledning i årskurserna 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen. I syfte att förebygga frånvaro bland eleverna inom den grundläggande utbildningen och hjälpa eleverna att engagera sig i skolgången inleddes ett nytt utvecklingsprojekt med ambitionen att ta fram en nationell modell för engagerande arbete i skolgemenskapen. Statsunderstöd tilldelades lokala pilotprojekt upp till ett belopp på 12,4 miljoner euro.

Slutbedömningen och de nationella riktlinjerna för bedömningen av elevens lärande inom alla årskurser i den grundläggande utbildningen har setts över, och Utbildningsstyrelsen har tagit fram kriterier för slutbedömningen. Kriterierna trädde i kraft vid ingången av 2021 och infördes i alla grundskolor den 1 augusti 2021.

Lärandet och delaktigheten bedömdes med hjälp av de utvärderingar som ingår i den nationella planen för utbildningsutvärdering och OECD:s och IEA:s (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) internationella undersökningar. Den nationella [utvärdering](#) som det nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) gjorde 2021 visar att kunnandet i matematik bland eleverna i klass 9 har försvagats, skillnaderna mellan elevernas kunnande har ökat ytterligare och elevernas socioekonomiska bakgrund har blivit en tyngre påverkande faktor framför allt i de större städerna. År 2021 genomfördes en förstudie inför PISA, och huvudstudien sköts fram till 2022.

Försöket med tvåårig förskoleundervisning inleddes i augusti 2021 i fråga om den första ålderskohorten. Sammanlagt cirka 7 300 barn födda 2016 började i småbarnspedagogik i försöksgrupperna. Försöket fortgår till maj 2024.

En ändring i lagen om småbarnspedagogik (1183/2021) som innebär att barnen får mer stöd inom småbarnspedagogiken träder i kraft den 1 augusti 2022. Framöver har ett barn som deltar i småbarnspedagogik rätt att utan dröjsmål som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande och välbefinnande förutsätter. Om stödet inte är tillräckligt kan det ges i form av intensifierat eller särskilt stöd. Lagen om elev- och studerandevård ändrades i början av 2022 så att den nu innehåller personaldimensioneringar för psykologer och kuratorer. För psykologernas del träder dimensioneringen i kraft den 1 augusti 2023. Personaldimensioneringen gör det möjligt att trygga att elevhälsotjänster tillhandahålls på lika villkor i olika delar av landet.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

Läroplikten har förlängts till 18 år från och med den 1 augusti 2021 en åldersklass i taget. Målet är att höja befolkningens utbildnings- och kompetensnivå och garantera att alla unga avlägger en examen på andra stadiet. Ett annat mål är att säkerställa att alla har de grundläggande kunskaper de behöver i livet och i samhället och att se till att alla har jämlika möjligheter att utveckla sig själv. De första läropliktiga kommer huvudsakligen att avlägga sin examen först 2024. Först efter det kan resultaten utvärderas mer ingående. En [plan för uppföljning](#) av måluppfyllelsen och reformens effekter har publicerats.

Den utdragna coronavirusepidemin kan försvaga de första årens resultat och återspegla sig bland annat som förlängda studier och en sänkt kunnandenivå, trots att tilläggsresurser har anvisats för undervisning, handledning och annat stöd i ett försök att jämna ut de negativa konsekvenserna av epidemin. Under berättelseåret anvisades 80 miljoner euro i tilläggsfinansiering till yrkesutbildningen i syfte att utöka undervisnings- och handledningsresurserna. Dessutom allokerades 22,5 miljoner euro till yrkesutbildningen och 15 miljoner euro till gymnasieutbildningen för nödvändiga stödåtgärder till följd av coronavirusläget.

Högskoleutbildning och forskning

Riktlinjerna för högskolornas program för hållbar tillväxt färdigställdes i december 2021. Riktlinjerna innehåller förslag till åtgärder i anslutning till högskoleutbildning och forskning samt analyser av effekter och kostnader i strävan efter att uppnå de mål som anges i regeringens färdplan för hållbar tillväxt.

Forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten var 2,9 procent 2020, dvs. nästan på samma nivå som 2019 (2,8 procent). Totalt 80 600 personer arbetade inom forskning och produktutveckling 2020, varav drygt hälften i företag. Personalens totala antal ökade med 4 400, det vill säga närmare sex procent, från året innan. Företagens forsknings- och utvecklingspersonal ökade med nio procent och högskolornas med cirka tre procent. Inom den offentliga sektorn ökade forsknings- och utvecklingspersonalen med drygt en procent. Högskolesektorns andel av forsknings- och utvecklingsutgifterna minskade något från 2019 till 2020. I synnerhet universitetens forsknings- och utvecklingsutgifter har minskat. Vid universiteten har endast forskningsutgifterna med utländsk finansiering ökat.

Undervisnings- och kulturministeriet har understött högskolorna genom att avtala om riktad finansiering, nya utbildningsåtaganden, extra nybörjarplatser och samutveckling i syfte att uppnå de mål som avtalats för åren 2021–2024. Med de vidtagna åtgärderna går sektorn vidare mot målen i [visionen för högskoleutbildningen och forskningen 2030](#).

[En mellanrapport om uppföljningen och utvecklingen av riktlinjerna för att främja internationaliseringen av finländsk högskoleutbildning och forskning 2017–2025](#) publicerades i januari 2022. Den gäller verksamheten under 2020 och 2021. I rapporten ges 17 rekommendationer om vilka fortsatta åtgärder som ska vidtas för att säkerställa att riktlinjerna för att främja internationaliseringen av finländsk högskoleutbildning och forskning genomförs. Rekommendationerna gäller framför allt åtgärder för att utveckla den internationella attraktionskraften och exportera kompetens samt den verksamhet som bedrivs av nätverket Team Finland.

Förberedelserna för att förenkla inreseprocessen för studerande fortsatte. En smidig tillståndprocess förbättrar Finlands attraktionskraft i kombination med åtgärderna i högskolornas internationaliseringsprogram och imagekampanjen Finland Works, som tagits fram i ett förvaltningsövergripande samarbete. Under berättelseåret bereddes ett lagförslag som lagts fram av arbets- och näringsministeriet och som går ut på att förbättra möjligheterna för studerande från tredjeländer att studera och efter sin examen söka arbete eller idka företagsverksamhet i Finland. Målet är att de studerande ska beviljas sitt första uppehållstillstånd på basis av studier direkt för hela studietiden. Giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas efter slutförda studier för jobbsökning och företagsverksamhet ska förlängas och bli mer flexibel. Ändringen gäller även forskare som avslutat sin forskning. Lagförslaget har lämnats till riksdagen för behandling.

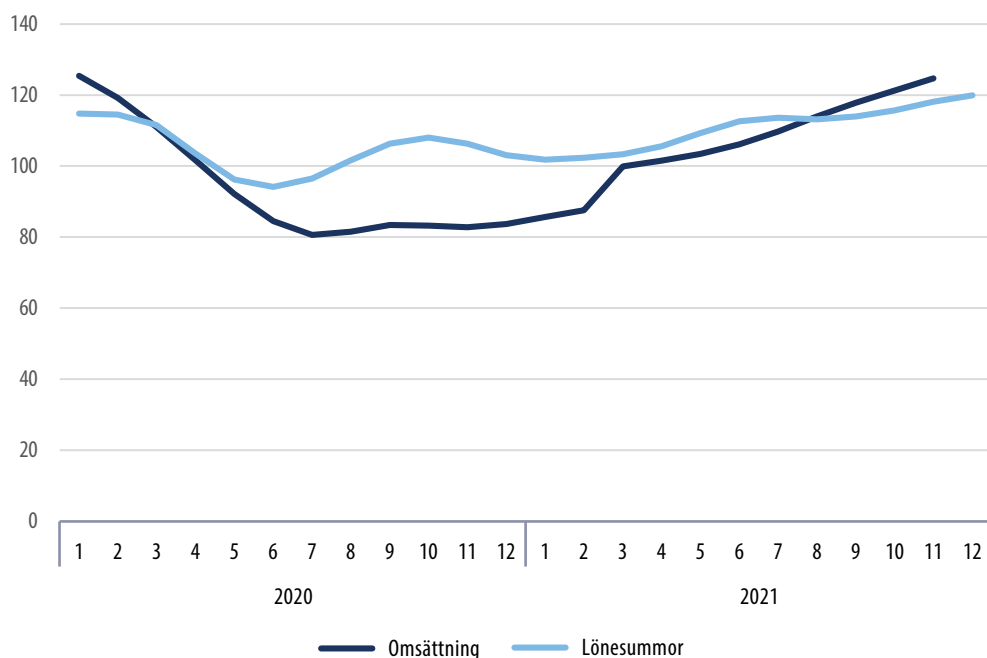
I RRF-helheten fick undervisnings- och kulturministeriet finansiering för projekthelheten OLEDIGI, som främjar den digitala infrastrukturen för processen för uppehållstillstånd för experter i syfte att försnabba internationella studerandes inresa. Projektet började beredas 2021 och arbetet fortsätter under 2022.

Konst och kultur

Kulturen och de kreativa branscherna har lidit hårt av coronapandemin. De negativa konsekvenserna har drabbat nästan alla kulturbranscher. I en [enkät](#) som genomfördes i början av 2021 upplevde majoriteten av aktörerna i branschen att pandemin hade försvårat deras verksamhet i betydande grad under 2020, och de förväntade sig att det svåra läget skulle fortsätta även under 2021. Allra värst har pandemin drabbat enskilda personer, i synnerhet frilansar, och företag i branschen. Antalet arbetstillfällen och uppdrag har minskat, och med det även inkomsterna, och därför har många varit tvungna att ta till permitteringar eller avbryta utbetalningen av löner. För en del har pandemin rentav lett till nya arbetsmöjligheter, och många digitala tjänster och funktioner har utvecklats.

Statistiken över lönesummorna och omsättningen inom kultur- och underhållsbranscherna visar att läget inom sektorn förbättrades under 2021, allteftersom de restriktioner som försvårade verksamheten lindrades. I slutet av året trädde dock nya striktare restriktioner i kraft.

Figur 4. Utvecklingen av lönesummor och omsättning inom kultur- och underhållsbranscherna

Källa: Statistikcentralen

Anslagen för konst och kultur (581 miljoner euro) i kapitel 29.80 i budgeten ökade med 96 miljoner euro 2021 jämfört med året innan, men till största delen (88,6 miljoner euro) beror ökningen på att finansieringen av den grundläggande konstundervisningen överfördes till detta kapitel. De ekonomiska förluster som föranleddes av coronapandemin lindrades genom tilläggsbudgeter. År 2021 anvisades cirka 153 miljoner euro i tilläggsfinansiering till branschen utöver de 110 miljoner euro som anvisades till branschen under 2020. Totalt 40 000 beslut om tilläggsfinansiering har fattats. Av dessa har 35 000 fattats vid Centret för konstfrämjande, 3 500 vid undervisnings- och kulturministeriet och drygt 500 vid Finlands filmstiftelse. Statsunderstöd beviljades till konst- och kulturaktörer, sammanslutningar, kulturevenemang och den grundläggande konstundervisningen. Tilläggsfinansieringen har täckt endast en del av branschens förluster på grund av pandemin. Utöver undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde har företag inom branschen även beviljats finansiering ur arbets- och näringsministeriets anslag.

Finlands ställning som ett land med både kulturturism och arkitektur stärks av det nya [arkitekturpolitiska programmet för åren 2022–2035](#). Även Europarådets beslut att bevilja kulturleden Alvar Aalto Route ett kulturledscertifikat stärker samma mål. Grundandet av ett nytt arkitektur- och designmuseum bereddes i samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet, Helsingfors stad och de nuvarande museistiftelserna. Uleåborg har utsetts till Europas kulturhuvudstad 2026, vilket kommer att ge Finland stor synlighet.

Unga

Effektmålen och anslagen för ungdomsarbetet syftar till att stärka de ungas livskompetens. I genomförandet av det tvärsektorielle riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik (RUNGPO) 2020–2023 beaktas de ungas olika utgångspunkter, bland annat etniskt ursprung, språk, kön och funktionsförmåga, och programmet främjar alla ungas lika möjligheter. Programmet innehåller också en uttrycklig åtgärdshelhet för att motarbeta diskriminering av unga. Programmet innehåller förutom ungdomspolitiska mål även prioriteringar för kompetenscentren på ungdomsområdet. Kompetenscentren på ungdomsområdet har verkat halva sin mandatperiod och genomfört de riksomfattande utvecklings- och serviceuppgifter som har avtalats i samband med resultatstyrningen. I ljuset av erfarenheterna hittills kan man konstatera att tack vare kompetenscentren har nya tjänster kunnat utvecklas, nya arbetsmetoder kunnat prövas och tätare samarbetsnätverk kunnat skapas på ungdomsområdet. Coronaepidemin har i viss mån belastat kompetenscentren, men de har huvudsakligen lyckats anpassa sig till situationen bland annat genom att flytta sin verksamhet till nätet och genom att satsa på audiovisuella material.

Effektmål: Jämställdheten, jämlikheten, förtroendet, öppenheten och stabiliteten i samhället ökar

Måluppfyllelse: **GOD/NÖJAKTIGT**

Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Statens specialunderstöd har använts för att stärka jämlikheten i utbildningen och utveckla stödet för lärandet och barnen. Totalt 67,8 miljoner euro beviljades för kvalitetsutveckling och utveckling av jämlikheten i småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen 2021–2022. Omkring 40 miljoner euro delades ut under 2021–2022 för att jämna ut konsekvenserna av coronaepidemin. Understöden har kunnat användas dels till att stödja lärandet och utvecklingen bland de mest utsatta barnen, barn som har ett främmande språk eller invandrarbakgrund samt barn som får särskilt eller intensifierat stöd, dels till att stödja dem som riskerar att bli marginaliserade och förebygga skolfrånvaro och skolavhopp. Finansieringen har gjort det möjligt att utöka stödåtgärderna och förse daghemmen och skolorna med extra personal.

Dessutom har specialunderstöd till ett belopp av 13 miljoner euro beviljats för att stärka stödet för lärandet i småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen 2021–2022 och för att inrätta utvecklingsnätverk. Syftet med nätverken är att genomföra stödet för lärande och skolgång på ett transparent, planmässigt och mångprofessionellt sätt, i rätt tid och i ett så tidigt skede som möjligt.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

Under berättelseåret fanns det tre sätt att söka till utbildning i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och utbildning på andra stadiet: gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning, ansökan till förberedande utbildningar efter den grundläggande utbildningen och ansökan till yrkesutbildning med krävande särskilt stöd. Av dem som avslutade årskurs 9 i den grundläggande utbildningen våren 2021 (de första som omfattas av den utvidgade läroplikten) valde omkring 600 att inte söka in till en utbildning via någon av dessa ansökningskanaler. Dessutom hade cirka 3 000 av alla sökande ännu inte fått en studieplats i juni, vilket betyder att sex procent av de läropliktiga saknade en utbildningsplats då. Situationen förbättrades emellertid snabbt tack vare intensifierade åtgärder i övergångsskedet och de tilläggsansökningar som ordnades, och i slutet av augusti var endast 1 200 läropliktiga utan utbildningsplats efter den grundläggande utbildningen. Den slutliga statistiken för året finns att tillgå först senare.

Fler läropliktiga än förväntat styrdes till vissa utbildningsanordnare bland annat på grund av de läropliktiga som anvisats av boendekommunerna, vilket innebar att tillräckligt många utbildningsplatser inte hade reserverats för de läropliktiga. Vissa studerande som behöver krävande särskilt stöd fick vänta på att komma in till en utbildning på grund av att det inte fanns tillräckligt många lämpliga utbildningsplatser. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade genom årets sista beslut om tilläggsprestationer sammanlagt 270 ytterligare studerandeår till 17 utbildningsanordnare för att trygga de läropliktigas tillgång till utbildningsplatser. Nästan hälften av dessa studerandeår riktades till dem som ordnar utbildning för studerande som behöver krävande särskilt stöd. Genom tilläggsåtgärder fick även majoriteten av alla ungdomar med svår funktionsnedsättning en lämplig utbildningsplats i första hand inom ramen för utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA). Trots att det i vissa enskilda fall var svårt att hitta en lämplig studieplats i synnerhet för läropliktiga med svår funktionsnedsättning och det i deras fall dröjde innan studierna kunde inledas, fungerade övergångskedet från den grundläggande utbildningen till utbildning på andra stadiet som helhet ändå relativt väl under det första året som den utvidgade läroplikten genomfördes.

I Policy brief-rapporten [Covid-19-pandemin, luckor i kunskaperna och differentiering av kunnandet](#), som Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU publicerade den 14 december 2021, lyftes fram att eleverna och de studerande vid gymnasierna och yrkesläroanstalterna inte till alla delar fått tillräckligt stöd under sina distansstudier. Även ordnandet av elevhälsotjänster har varit förknippat med utmaningar. Bristen på närundervisning har ökat behovet av stöd i synnerhet bland sådana elever och studerande som redan tidigare har haft mer problem än andra med att komma framåt i sina studier. Enligt NCU är bristen på lärande, kunnande och välbefinnande starkt kopplade till varandra, och ojämlikheten i samhället har ökat under coronatiden.

Högskoleutbildning och forskning

En [plan för tillgång till högskoleutbildning](#) publicerades den 15 juni 2021. I planen har tillgången till högskoleutbildning i Finland beskrivits utifrån forskningsinformation och en internationell jämförelse. Alla har tills vidare inte lika tillgång till högskoleutbildning i Finland, och principen om jämlika möjligheter uppfylls inte för allas del. Det kan bero på många olika hinder, som gäller bland annat högskoleutbildningens fysiska, psykiska, sociala, regionala eller språkliga tillgänglighet. I syfte att undanröja dessa hinder presenteras i planen 38 mål, som går ut på att främja tillgängligheten, delaktigheten och mångfalden vid högskolorna och i högskoleutbildningen bland annat genom lagstiftning, styrningen av högskolorna, högskolornas kunskapsunderlag och tillgänglighetsplaner.

Studiestöd

Målet med studiestödet är att trygga de studerandes försörjning under studietiden och dimensionera studiestödet så att jämlika förutsättningar för att förbättra kunnandenivån möjliggörs genom att sökandet till frivillig utbildning och heltidsstudier stöds.

Måltidsstödet för högskolestuderande steg med 0,36 euro per måltid i början av 2021. Studiepenningarna indexhöjdes med 0,4 procent den 1 augusti 2021. Vidare beslutades att inkomstgränserna i fråga om de studerandes egna inkomster höjs med 25 procent 2022. Rätten till skolresestöd utvidgades den 1 augusti 2021 så att skolresorna för studerande som deltar i avgiftsfri utbildning enligt läropliktslagen ersätts utan självrisk när skolresan i en riktning är minst sju kilometer. Mer flexibla villkor för studielånskompensation och studielånsavdrag infördes permanent den 1 augusti 2021 så att situationen för dem som har studieskulder och som avlagt högskoleexamen 2021 eller senare tryggas.

Ministeriet inledde utredningar om studielånskompensationens genomslag och de regionala förutsättningarna för studielånskompensation.

Konst och kultur

Socialt och regionalt jämlik tillgång till konst- och kulturtjänster är ett av de viktigaste målen för kulturpolitiken. På grund av coronapandemin har, precis som året innan, tillgången till tjänsterna inte varit tillräckligt bra i någon befolkningsgrupp under 2021.

Syftet med lagen om främjande av scenkonst, som trädde i kraft i början av 2022, är att trygga en jämlik tillgång till tjänster för scenkonst på olika orter i landet. Undervisnings- och kulturministeriet har fattat de första besluten enligt den nya lagen. Sammanlagt 100 verksamhetsenheter för scenkonst, bland dessa även nya aktörer, godkändes som aktörer som omfattas av statsandelarna för en period på tre år eller tills vidare. Mångsidiga aktörer och flexibla tidsfrister är exempel på de mål som satts upp för statsandelsreformen. Anslaget för statsandelar ökade samtidigt med 12 miljoner euro jämfört med föregående år.

Finlandsmodellen, som integrerar hobbyer för barn och ungdomar i samband med skoldagen, utvidgades. Tidigare fanns pilotprojekt i 117 kommuner, men nu beviljade regionförvaltningsverken 235 kommuner understöd för denna verksamhet. Avsikten är att det ska vara möjligt för alla barn och unga att på lika villkor i samband med skoldagen ha en hobby som de tycker om och som är avgiftsfri. En kontaktpunkt för Finlandsmodellen inledde sin verksamhet för att stödja kommunerna och dem som ordnar hobbyverksamhet.

Kommunerna är viktiga anordnare av kulturtjänster. En riksomfattande och sju regionala utvecklingsuppgifter som ska stödja genomförandet av lagen om kommunernas kulturverksamhet beviljades finansiering. I kombination med de tidigare utvecklingsuppgifterna kommer verksamhetens regionala omfattning därmed att förbättras. En jämlik tillgång till digitalt biblioteksmaterial främjades med hjälp av statsunderstöd som beviljades för utveckling av kommunernas gemensamma e-bibliotek.

Idrott och motion

I enlighet med effektmålen för idrott och motion har befolkningen tillgång till idrott och motion på lika villkor. Kriterierna för statsunderstöd till idrottsfrämjande organisationer sågs över. Samhällsansvarets vikt ökade vid prövningen av statsunderstödet belopp, och fler kriterier infördes. Undervisnings- och kulturministeriet understödde riksomfattande och regionala idrottsfrämjande organisationer med 42 miljoner euro i allmänna understöd. Undervisnings- och kulturministeriet stärkte idrottssektorns samhällsansvar genom resursstyrning. Vid prövningen av beloppet av allmänna bidrag för idrottsfrämjande organisationer fastställdes 15 procent av de allmänna bidragen utifrån en bedömning av organisationernas samhällsansvarsåtgärder. Organisationerna förutsattes utarbeta jämställdhets- och likabehandlingsplaner samt antidopingprogram och lämna uppgifter om hur de främjar sunda och trygga verksamhetsbetingelser och en god förvaltning. Ministeriet understödde med hjälp av specialunderstöd projekt som organisationerna genomför i syfte att främja jämställdheten och jämlikheten. Ministeriet understöder den verksamhet som bedrivs av Finlands centrum för etik inom idrotten (FCEI rf) och Finlands antidopinglaboratorium (THL), som ackrediterats av Internationella antidopingbyrån WADA.

I 10 000 lokala föreningar deltar över en miljon människor i idrottsrelaterad civilsamhällsverksamhet. Utvecklingsstödet för föreningsverksamhet har förbättrat barns och ungas möjligheter att delta i lågtröskelhobbyer i motions- och idrottsföreningar.

År 2021 beviljades totalt 2,3 miljoner euro i träningsstipendier för 254 idrottare i sommar- och vintergrenar. Undervisnings- och kulturministeriet understödde idrottsakademiernas och träningscentrens verksamhet med fyra miljoner euro. Understöd beviljades sammanlagt 23 idrottsakademier och träningscenter eller kombinationer av dessa, som har till uppgift att utveckla elitidrotten i Finland.

Unga

Genom effektmålen och anslagen för ungdomsarbetet främjas de ungas delaktighet och mångsidiga påverkansmöjligheter. De ungas känsla av samhörighet med det finländska samhället har enligt ungdomsbarometern hållits på stabil nivå. Totalt 83 procent upplever att de är en del av samhället, och andelen har inte ändrat nämnvärt under de senaste åren ([Ungdomsbarometern 2020](#)).

De nedstängnings- och begränsningsåtgärder som följt av coronapandemin har tårt på de ungas psykiska hälsa och sociala relationer. Ungdomsbarometern, som mäter hur starkt ungdomarna tror på framtiden, visar att en klar majoritet av de unga förhåller sig optimistiskt till sin framtid, men enligt de senaste uppgifterna från Ungdomsforskningssällskapet upplever 27 procent av de unga att coronatiden kommer att påverka resten av deras liv. En enkät som Finlands Ungdomssamarbete Allians rf genomfört i samarbete med MTV Uutiset visar att 75 procent av alla ungdomar som besvarat enkäten upplever att deras psykiska hälsa försämrats under coronatiden. Undervisnings- och kulturministeriet har bistått Ungdomsforskningssällskapet i ett projekt där sällskapet undersökt hur de unga har upplevt coronatiden. Resultaten från projektet rapporteras i en serie skrivelser med titeln [Poikkeusolot – nuorten arki korona keskellä](#).

Som en del av återhämtningsåtgärderna efter coronapandemin beviljade undervisnings- och kulturministeriet ungdomsorganisationer understöd för projekt som syftar till att lindra ungdomarnas känsla av utanförskap och ensamhet och stärka deras förutsättningar att återhämta sig från konsekvenserna av coronakrisen. Projekten fortsätter under 2022. Understöd beviljades också för hobby- och sommaraktiviteter för unga och för projekt som främjar färdigheter som de unga behöver i arbetslivet och som företagare. Understöden för hobby- och sommaraktiviteter ansågs möta det behov som uppstått i och med nedstängnings- och begränsningsåtgärderna när det gäller att förebygga passivering bland de unga och främja deras delaktighet i hobby- och sommaraktiviteter.

Effektmål: Hela befolkningens utbildnings- och kunskapsnivå stiger och främjar sysselsättningen, välfärden och förnyelse av ekonomin

Måluppfyllelse: **GOD**

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

Målet med den utvidgade läroplikten är att höja befolkningens utbildnings- och kompetensnivå genom att säkerställa att alla unga avlägger en examen på andra stadiet. Ett annat mål är att trygga att alla unga har de grundläggande kunskaper de behöver i livet och i samhället och att se till att alla har jämlika möjligheter att utveckla sig själv. Genom olika metoder för kontinuerligt lärande strävar man efter att främja kompetensutvecklingen och sysselsättningsförutsättningarna för befolkningen i arbetsför ålder i och med att arbetslivet förändras och i situationer där karriären avbryts. Rätt riktade kunskapstjänster som sätts in i rätt tid främjar förnyelsen i ekonomin, sysselsättningen och välfärden. Reformernas genomslag kan bedömas först under senare år.

Owal Group Oy [har utrett](#) vilka konsekvenser coronaepidemin har fått för utbildningen på andra stadiet, och Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU [har bedömt](#) det kompetensunderskott och den differentiering av kunnandet som uppstått till följd av epidemin. I bägge utredningarna bedömdes den utdragna epidemin ha lett till att studierna förlängts och kunnandenivån sjunkit inom både yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen. Inom yrkesutbildningen hade utexamineringen fördröjts särskilt på grund av problem med organiseringen av yrkesprov och utbildning på arbetsplatser. Epidemiläget försämrade också inom många branscher [sysselsättningsmöjligheterna](#) för unga som avlägger en yrkesexamen. I ett försök att jämna ut de negativa konsekvenserna av epidemin har tilläggsresurser anvisats för undervisning, handledning och annat stöd. Med hjälp av de omfattande åtgärdshelheter som ingår i programmet [Rätt att kunna](#) inom yrkesutbildningen samt [programmet för kvalitet på och tillgång till gymnasieutbildning](#) har man också främjat utbildningsanordnarnas möjligheter att ordna högklassig utbildning i en utmanande omvärld.

Högskoleutbildning och forskning

Åren 2021–2024 anvisas universiteten årligen cirka 40 miljoner euro och yrkeshögskolorna cirka sex miljoner euro av den strategibaserade programfinansiering som ingår i högskolornas statliga finansiering för programmet för höjning av utbildnings- och kompetensnivån. Allokeringarna för 2021–2022 gjordes hösten 2020 och finansieringen betalas ut enligt den faktiska antagningen. Antalet nybörjarplatser utökades med högskolornas strategiska finansiering och med ett extra engångsanslag på 124 miljoner euro i den fjärde tilläggsbudgetpropositionen 2020 för att minska coronaepidemins negativa konsekvenser. [Totalt fördelades drygt 10 200 extra nybörjarplatser](#). Arbetslivets akuta behov hantearades genom tidsbundna ökning av studieplatserna bland annat inom småbarnspedagogik, informations- och kommunikationsteknik och i sjukskötartutbildningen. Fem yrkeshögskolors och fyra universitets [utbildningsansvar utvidgades](#).

[Utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen](#) genomförs i projekt och nätverk som bland annat tagit fram modeller för att förnya strukturen, innehållet och förfarandena i lärarutbildningen. Läromedel för alla utbildningsstadier finns i [Biblioteket för öppna lärresurser](#). Undervisnings- och kulturministeriet genomförde 2021 en [utredning](#) om lärarregistret och insamlingen av data om lärare som offentliggjordes den 17 december 2021. Utredningen och det remissförfarande som ska genomföras under våren 2022 bidrar till att förbättra tillgången till information om lärarna för beslutsfattandet.

De digitala tjänsterna inom högskoleutbildningen och den digitala pedagogiska kompetensen utvecklas som en del av högskolornas [digitala vision 2030](#), som finansieras av undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat ett specialunderstöd på 20 miljoner euro till högskolornas digitala vision 2030 som ska öppna

de nationella datalagren för lärandet för individerna och samhället och på det sättet göra Finland världsledande inom flexibelt lärande. Till genomförandet av den digitala visionen anvisas också 4,4 miljoner euro per år i strategibaserad programfinansiering under avtalsperioden 2021–2024. Med hjälp av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) understöds även ett [program som stöder](#) digitaliseringen av den högre utbildningen och ett flexibelt lärande under åren 2021–2024.

Undervisnings- och kulturministeriet delade ut 17,5 miljoner euro till högskolorna för [utbildningar som förbättrar sysselsättningen och för handlednings-, rådgivnings- och stödtjänster](#). Finansieringen riktades särskilt till utbildningsprojekt som avhjälpur bristen på kompetent arbetskraft inom social- och hälsovården, småbarnspedagogiken, byggbranschen och teknikbranschen.

I epidemiläget har stödåtgärder vidtagits för att fylla luckor i lärandet bland högskolestuderande och hjälpa studerandena att framskrida med sina studier, stödja studiehandledningen och stärka studerandenas välbefinnande. I den tredje tilläggsbudgeten för 2021 gjordes ett tillägg på fyra miljoner euro i de gemensamma utgifterna inom högskoleväsendet och vetenskapens område, och med andra anslag understöddes genom specialunderstöd på sammanlagt sex miljoner euro högskolornas och studerandeorganisationernas projekt för att stödja högskolestuderandenas välbefinnande och lärande. [Nationella centret för utbildningsutvärdering \(NCU\)](#) har konstaterat att de exceptionella distansundervisningsarrangemangen bland annat påverkade studerandenas upplevda belastning. Åbo universitets projekt Invest har [visat att distansundervisningen försämrade lärandet](#). HGSE (Helsinki Graduate School of Economics) lägesrum [har sammanställt en rapport](#) som ger vid handen att coronatiden har belastat i synnerhet högskolestuderandena hårt, och antalet studerande som anlitar mentalvårdstjänster ökar.

Effektmål: Nivån på forskningen och forskningens genomslag förbättras och förutsättningarna för forsknings-, innovations- och utvecklingsverksamhet stärks

Måluppfyllelse: **GOD**

Högskoleutbildning och forskning

Den nationella färdplanen för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten godkändes i april 2020. Färdplanen innehåller tre strategiska utvecklingsområden: [kompetens, en ny partnerskapsmodell](#) och [den innovativa offentliga sektorn](#). Genomförandet av färdplanen har framskridit väl, och färdplanen uppdaterades under 2021. Forsknings- och innovationsrådet behandlade uppdateringen av FUI-färdplanen den 17 november 2021, och ministerarbetsgruppen för kompetens, bildning och innovationer godkände

den uppdaterade FUI-färdplanen den 14 december 2021. Avsikten är att de åtgärder som anges i den uppdaterade färdplanen ska genomföras eller åtminstone inledas under den löpande regeringsperioden. Helheten FUI, forskningsinfrastruktur och pilotförsök (högst 267 miljoner euro) i Finlands plan för återhämtning och resiliens (RRP) stöder genomförandet av partnerskapsmodellen. Finlands Akademi och Business Finland samarbetar om pilottestningen av partnerskapsmodellen. Företagen är viktiga forskningssamarbetspartner för högskolorna och forskningsinstituten. I syfte att stärka och bredda spetskunskaperna och öka deras genomslag måste forskningen och nätverk som utnyttjar forskning samlas i större kompetenscenter och ekosystem.

Kommittén för forskningsinfrastruktur vid Finlands Akademi genomförde en utlysning för nationella forskningsinfrastrukturer och beviljade 15 forskningsinfrastrukturer sammanlagt 36 miljoner euro. Av finansieringen kom 20 miljoner euro från EU:s återhämtningsinstrument (RRF). Finlands Akademi beviljade dessutom sammanlagt sex miljoner euro för sex projekt som stöder dels högklassig forskning kring högpresterande datorsystem, EuroHPC och ibruktagande av kvantdatorer, dels utnyttjandet av högpresterande datorsystem inom olika branscher. Den sameuropeiska (EuroHPC) superdatorn [KUMI](#), som CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy står värd för, pilottestades av finländska och europeiska forskare på hösten.

De minskade penningpelsintäkterna kompenseras 2021 med totalt 31,6 miljoner euro till förmånstagarna inom forskningen.

Effektmål: Konst och kultur skapas, produceras och utnyttjas mångsidigt och kulturarvets mångfald skyddas

Måluppfyllelse: God

På grund av coronapandemin var verksamhetsförutsättningarna för konst och kultur alltfjänt kärva. Antalet [arbetslösa](#) i de kreativa branscherna ökade på grund av coronapandemin år 2020 som högst till över 10 000. Före pandemin hade antalet arbetslösa varit cirka 7 000. I början av det tredje kvartalet av 2021 var antalet arbetslösa cirka 8 100. Mot slutet av året återinfördes de strikta begränsningarna, vilket kan antas ha förvärrat situationen på nytt.

I Finlands program för hållbar tillväxt fokuseras på kulturens och de kreativa branschernas uppsving och på deras hållbara förnyelse. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade aktörer inom kultursektorn och de kreativa branscherna statsunderstöd till ett belopp av fyra miljoner euro för utveckling av innovativa tjänster och produktions- och verksamhetsmodeller. Utlysningen av understöd utgjorde den första delen av de strukturstöd för förnyelse av kultursektorn och de kreativa branscherna som ministeriet betalade ut till ett sammanlagt belopp på 30 miljoner euro.

Konst- och kultursektorerna är starkt publikberoende, och därför påverkade de publikrestriktioner som infördes på grund av coronapandemin alltjämt såväl aktörernas ekonomiska situation som konst- och kulturpubliken. De föregående årens positiva utveckling i besökarantalet på olika kulturevenemang avstannade dramatiskt till följd av nedstängningarna och begränsningarna år 2020, och någon fullständig återhämtning skedde inte under 2021. Antalet museibesök hade stigit till 7,6 miljoner 2019. År 2020 registrerades 4,5 miljoner besök, och år 2021 minskade antalet besök ytterligare något (4,3 miljoner).

Konstbranscherna har berörts mer av begränsningarna än museerna, vilket syns tydligt i besökarantalet. År 2021 uppgick antalet biografbesök till cirka 3,4 miljoner. Antalet besök minskade med 11,5 procent från det första coronaåret (2020) och med 56 procent från året innan pandemin bröt ut (2019). Beställvideotjänsterna och filmkonsumtionen på nätet ökade alltjämt. Sammanlagt 1,2 miljoner hushåll i Finland, dvs. 45 procent av hushållen, har prenumerationer på strömningstjänster. Det totala antalet strömningsprenumerationer var över 2,5 miljoner, vilket är cirka en halv miljon mer än år 2020.

Besöken i tjänsten Finna, som ingår i helheten för det digitala kulturarvet, har ökat varje år. Mängden material som kan sökas via tjänsten är nu 17,5 miljoner, och mängden material som är tillgängliga på nätet är 2,5 miljoner. Antalet besök online uppskattas uppgå till 44 miljoner i alla Finna-tjänster och till 3,9 miljoner i den riksomfattande Finna.fi-tjänsten. Museerna har aktivt satt ut material på nätet för allmänheten, vilket har visat sig vara en värdefull verksamhetsform i synnerhet under pandemin.

Effektmål: Det aktiva medborgarskapet och den aktiva livsstilen stärks

Måluppfyllelse: **GOD**

Idrott och motion

Allt fler finländare väljer en motionsinriktad livsstil som främjar deras hälsa och välbefinnande, vilket överensstämmer med effektmålen för idrott och motion. Coronapandemin försämrade dock i väsentlig grad möjligheterna för frivilligorganisationer inom idrotten att fullgöra sitt syfte. Till följd av de nationella och regionala begränsningsåtgärderna har idrottsföreningarnas lokala verksamhet och grenförbundens verksamhet på nationell och internationell nivå varit obetydlig, delvis avbrutits helt och hållet. Aktörerna har kämpat med ekonomiska och verksamhetsmässiga svårigheter på grund av coronapandemin. Undervisnings- och kulturministeriet har under åren 2020 och 2021 utöver det årliga stödet till föreningarna även delat ut cirka 20 miljoner euro i stöd till motions- och idrottsföreningar i syfte att lindra ekonomiska förluster som berott på pandemin. Målet med stödet har varit att trygga motions- och idrottsföreningarnas framtida verksamhetsförutsättningar när det gäller barns och ungas hobbyaktiviteter och att stödja mångsidig föreningsverksamhet på olika orter i Finland. I statens tilläggsbudgetar har sammanlagt

44,9 miljoner euro under åren 2020 och 2021 beviljats som tilläggsfinansiering till idrottsväsendet på grund av coronapandemin. Funktionellt sett har begränsningsåtgärderna försämrat medborgarnas möjligheter att utöva motions- och idrottshobbyer. De begränsningsåtgärder som vidtagits för att stoppa spridningen av coronaviruset har i synnerhet återspeglat sig i barns och ungas hobbyverksamhet, där en del av åldersklassen har gett upp en regelbunden idrottshobby helt och hållet. Vilka konsekvenser coronapandemin får för de ungas hälsa och sociala förhållanden kommer sannolikt att synas först om flera år. Inom vissa grenar har antalet barn och unga som deltar regelbundet i idrottsföreningarnas verksamhet minskat med flera tiotals procent under coronapandemin.

Det gemensamma idrottspolitiska samarbetsorganet för statsrådet och de idrottsfrämjande organisationerna (LIPOKO) fortsatte sitt arbete. LIPOKO beredde en verksamhetsplan för främjande av motion och idrott bland befolkningen i ett förvaltningsövergripande samarbete för 2021–2022 och inledde en uppföljning av planen.

Under berättelseåret fortsatte det riksomfattande programmet I rörelse (Familjen i rörelse, Småbarnspedagogiken i rörelse, Skolan i rörelse, Studier i rörelse, Vuxna i rörelse och Äldre i rörelse), som strävar efter att sprida en motionsinriktad livsstil och öka den fysiska aktiviteten i olika ålders- och befolkningsgrupper i alla livsskedet. Programmet I rörelse ordnade evenemang och utbildningar, producerade material, erbjöd stöd till aktörer och uppmuntrade befolkningen att röra på sig exempelvis genom olika kampanjer och kommunikationsmetoder. Programmet uppmuntrade också till motion på olika sätt som lämpar sig för undantagsförhållanden.

Inom programmet Familjen i rörelse nådde man under berättelseåret via 1 000 enheter för småbarnspedagogik 60 000–120 000 familjer (10–20 procent av barnfamiljerna i Finland). Kommunspecifika Familjen i rörelse-workshoppar inleddes i samarbete med de regionala organisationerna inom programmet I rörelse. Uppföljningen och bedömningen av programmet Familjen i rörelse, som inleddes 2020, utvecklas i syfte att producera kvantitativ information. Sammanlagt omfattades i slutet av 2021 över en miljon barn och unga av åtgärderna inom ramen för Småbarnspedagogiken i rörelse, Skolan i rörelse och Studier i rörelse. Av de åtgärder som hör till programmet Vuxna i rörelse erbjuds individuell motionsrådgivning för personer i arbetsför ålder i 174 kommuner. År 2021 publicerades rekommendationer för motionsrådgivning, som används i minst 53 kommuner och fem landskap. Äldre i rörelse-verksamhet genomfördes i 28 kommuner, inom 56 lokala projekt för främjande av motion bland äldre samt på landskapens nätverksträffar.

[Move!-mätningar](#) av fysisk funktionsförmåga genomförs bland eleverna i klasserna 5 och 8 varje år som en del av gymnastikundervisningen i grundskolorna. Utgångspunkten för Move!-systemet är att uppmuntra och stödja eleverna till att ta hand om sin fysiska funktionsförmåga. I den nationella datainsamlingen 2021 rapporterades 55 759 mätresultat för elever i klass 5 (83 procent av eleverna) och 51 307 mätresultat för elever i klass 8 (89 procent av eleverna). Resultaten visar att cirka 40 procent av alla elever i klasserna 5 och 8 har en fysisk funktionsförmåga som totalt sett ligger på en oroväckande nivå ([mer information](#)). Resultaten varierar kraftigt mellan olika regioner.

Enligt de senaste forskningsresultaten uppfyller 38 procent av 7–15-åringarna ([LIITU 2018](#)) och 14 procent av gymnasieeleverna motionsrekommendationen ([LIITU 2020](#)) (i fråga om yrkesstuderande finns ingen sådan forskningsinformation att få som kan generaliseras). Motionsrekommendationerna för vuxna uppnåddes av 40 procent av männen och 38 procent av kvinnorna ([FinSote 2020](#)). Bland den äldre befolkningen (70–79-åringar) når 35 procent av männen och kvinnorna upp till rekommendationen ([FinSote 2020](#)). Det nationella uppföljningssystemet för fysisk aktivitet bland barn under skolåldern, som tagits fram inom ramen för forskningsprojektet [PIILO](#) (2019–2021), blev klart 2021. Forskningsresultat visar att långt över 90 procent av barnen under skolåldern uppfyller rekommendationen om tre timmar fysisk aktivitet, men 67 procent av barnen i åldern 4–6 år uppfyller rekommendationen om en timme rask och ansträngande motion (58 procent av flickorna och 77 procent av pojkarna). De resultat som fåtts i pilotfasen av PIILO-projektet är riktiga, och de kan inte generaliseras på nationell nivå.

Unga

Genom effektmålen och anslagen för ungdomsarbetet främjas en jämlik tillgång till hobby- och verksamhetsmöjligheter för unga. Inga större förändringar har skett i de ungas engagemang i organisationsverksamhet. Undersökningen om barns och ungas fritid visar att 53 procent av de unga deltar i organisationsverksamhet ([Undersökning om barns och ungas fritid](#)).

Barns och ungas möjlighet att avgiftsfritt delta i en hobby som de gillar har främjats med hjälp av den tidigare nämnda Finlandsmodellen.

De ungas delaktighet främjas inom statsunderstödsverksamheten (allmänna understöd för riksomfattande ungdomsorganisationer, utvecklingsprojekt inom ungdomssektorn) samt inom den verksamhet som bedrivs av kompetenscentren på ungdomsområdet under perioden 2020–2023. Åtgärder som kan nämnas är bland annat processutbildning för tjänsteinnehavare och utveckling av kvalitetskriterier och digitala system.

Konst och kultur

Kulturen har fått en starkare roll i kommunernas arbete för att främja invånarnas hälsa och välbefinnande. En undersökning visar att fler kommuner än tidigare antecknar målen för kulturverksamheten i sin välfärdsberättelse eller definierar målen i sin budget. I 75 procent av kommunerna har man avtalat om vilket förvaltningsområde som ska samordna förvaltningsövergripande kulturverksamhet som främjar invånarnas hälsa och välbefinnande. Två år tidigare hade 58 procent av kommunerna gjort detta.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Undervisnings- och kulturministeriet bekräftade och säkerställde på ett framtidsorienterat sätt samhällets bildnings- och kompetensunderlag i enlighet med regeringsprogrammet och målen i Agenda2030.

Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse fastställer de långsiktiga principerna för en hållbar utveckling av utbildningssystemet med beaktande av hur befolkningsutvecklingen påverkar ordnandet av basservicen. Utvidgningen av läroplikten och systemet med avgiftsfri utbildning på andra stadiet är en betydande lagstiftningsreform som syftar till att stärka ett socialt hållbart utbildningssystem som främjar jämställdhet. Genom utvecklingsprogrammen Utbildning för alla fortsatte man att dels främja lärandet, jämställdheten och välfärden, dels förbättra kvaliteten på småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Syftet med reformen av utbildningen på andra stadiet är att trygga tillgången till utbildnings- och kunskapstjänster trots att befolkningsutvecklingen varierar mellan olika regioner i landet. Även ett utvecklingsprojekt för hållbarhetsfostran har inletts. Inom ramen för projektet utreds hur anordnarna av undervisning och utbildning kan stödjas i hållbarhetsomställningen. Hållbar utveckling är ett starkt fokusområde i de nya läroplanerna för gymnasieutbildningen. Utvecklingsprogrammet för hållbar utveckling och en grön omställning inom yrkesutbildningen inleddes genom utlysningarna av statsunderstöd. Ett omfattande utbildningsprojekt om klimat- och hållbarhetsfostran startade. Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning inledde sin verksamhet. Högskolorna har utrett nuläget och principerna för beräkningen av klimatavtrycket och tagit fram gemensamma beräkningsmodeller. Som en del av Finlands plan för återhämtning och resiliens understöddes den gröna omställningen med hjälp av forsknings- och utvecklingsfinansiering. Möjligheterna för läroanstalter inom fritt bildningsarbete att ordna integrationsfrämjande utbildning för invandrare stärktes genom en revidering av finansieringssystemet. I enlighet med undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer för hållbar utveckling säkerställdes att dimensionen hållbar utveckling integreras i anvisningarna om på vilka grunder ministeriets allmänna understöd ska beviljas. Hållbar utveckling ges i dag större vikt i synnerhet i de allmänna understöden för organisationer som främjar motion och idrott, i fråga om vilka 15 procent av understöden fastställdes på

basis av kriterierna för ansvarsfullhet. Samtidigt inleddes en process för att stärka åtgärder ämnade att främja hållbar utveckling inom ungdomsorganisationer som har rätt till statsunderstöd. I processen ingår bland annat utbildning för organisationerna. Principen för hållbar utveckling ges också hög prioritet i de understöd som beviljas för utveckling av kulturturism. Ministeriet främjade det förvaltningsövergripande projektet Sunda lokaler 2028 genom att finansiera en kartläggning av kompetensen om inomhusluft på olika utbildningsstadier och genom att producera byggnadsutredningar som gäller yrkesutbildningslokaler.

Ministeriet fortsatte att förebygga luckor i kompetensen och välfärden i samhället som har uppstått till följd av den utdragna coronaepidemin. Detta har inneburit betydande ekonomiska satsningar under undantagsperioden, som också har bidragit till att stabiliteten i samhället har kunnat upprätthållas trots det svåra läget.

Uppnående av målen för jämställdhet

Åtgärder vidtas för att minska kompetenskillnaderna mellan könen i enlighet med målen i den utbildningspolitiska redogörelsen.

Genomförandet av programmet Utbildning för alla fortsatte. I projekten inom ramen för programmet Utbildning för alla bereds lagstiftningen, de permanenta finansieringsarrangemangen samt effektiv praxis och verksamhets sätt som stärker jämlikheten. Målet är bland annat att minska och förebygga inlärningsskillnader som beror på personernas socioekonomiska bakgrund, invandrarbakgrund eller kön. Under åren 2020–2021 har specialunderstöd beviljats till ett sammanlagt värde av cirka 139 miljoner euro inom ramen för programmet. Specialunderstöden har beviljats för jämställdhetsfrämjande åtgärder och kvalitetsutveckling inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Inom programmet fortsatte också ett omfattande arbetsgruppsamarbete bland annat i en arbetsgrupp som bereder en jämställdhetsrelaterad helhet. Vidare genomfördes ett åtgärdsprogram för att förebygga mobbning, våld och trakasserier för småbarnspedagogiken, skolorna och läroanstalterna bland annat genom ett lagstiftningsprojekt som ska garantera en trygg studiemiljö inom den grundläggande utbildningen och utbildning på andra stadiet (RP 127/2021 rd, RSv 9/2022 rd).

I tillgänglighetsplanen för högskolorna ([Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakouluu](#); [endast på finska](#)) utgör jämställdhets- och köns perspektivet en genomgående princip. Högskolorna utarbetade under 2022 egna tillgänglighetsplaner utifrån de gemensamma riktlinjerna.

Ett mål som genomsyrar undervisnings- och kulturministeriets kulturpolitiska strategi är att principen om tillgänglighet och jämställdhet uppfylls inom konst- och kulturverksamhet och relaterade tjänster. Ministeriet främjar den könspolitiska jämställdheten med hjälp av styrning och uppföljning och försöker på så sätt avveckla könsrelaterade strukturer och fenomen i kultur- och konstvärlden. De aktörer inom kultursektorn som får understöd ska i sin verksamhet främja jämställdhet och jämlikhet samt iaktta de skyldigheter som enligt jämställdhetslagen och diskrimineringslagen gäller för arbetsgivare.

Ett brett sammansatt jämställdhetsforum har grundats i anslutning till Finlands filmstiftelse med uppgiften att undersöka sysselsättningen av kvinnor och antalet kvinnor som arbetar inom filmbranschen. Förutsättningarna för kvinnor att verka i rollen som både aktör i branschen och stödsökande inom stiftelsen främjas genom separata åtgärder. Kulturpolitiska forskningscentret Cupore publicerade 2021 en utredning, [en så kallad konstnärbarometer](#), som redogjorde för coronapandemins konsekvenser bland annat ur könsperspektiv.

En utvärdering av [hållbar utveckling inom statens motions- och idrottsfrämjande åtgärder](#) visar att social hållbarhet, särskilt jämställdhet och likvärdighet har prioriterats i undervisnings- och kulturministeriets styrning. Styrningen har också påverkat främjande av jämställdhet och likvärdighet bland aktörerna inom idrottssektorn, och nästan alla grenförbund har till exempel utarbetat jämställdhets- och likabehandlingsplaner. Styrningen har dessutom påverkat främjande av jämställdhet och likvärdighet bland aktörerna inom ungdomssektorn, och nästan alla ungdomsorganisationer och ungdomscenter har till exempel utarbetat likabehandlingsplaner.

Ministeriets ledning och operativa jämställdhetsarbetsgrupp har ansvarat för att utveckla verksamhetsstrukturerna med beaktande av könsperspektivet. Riktlinjerna i [ministeriets operativa jämställdhetsplan](#) har omsatts i praktiken och inom kanslichefens ledningsgrupp rapporteras årligen om hur planen framskrider. Integreringen av jämställdhetsperspektivet i ministeriets nyckelfunktioner har främjats på de sätt som beskrivs i planen: författningsstyrningen, resultatstyrningen, resursstyrningen, verksamhets- och ekonomiplaneringen samt informationsstyrningen. Vidare har ministeriets informationsproduktion och statistikföring samt kommunikations- och utbildningsverksamhet utvecklats så att jämställdhetsperspektivet beaktas bättre. Enligt uppföljningsinformationen från regeringens arbetsgrupp för jämställdhetsprogrammet gjorde undervisnings- och kulturministeriet år 2021 konsekvensbedömningar ur ett jämställdhetsperspektiv eller andra jämställdhetsrelaterade bedömningar av lagstiftningsområdet eller dess inriktning i 44 procent av alla de regeringspropositioner som ministeriet utarbetade. En revidering av ministeriets personalpolitiska jämställdhetsplan har inletts.

De nordiska länderna samarbetar intensivt för att främja jämställdheten. År 2021 var Finland ordförandeland i Nordiska ministerrådet, och en aktuell fråga som särskilt behandlades under ordförandeskapet var coronapandemin och dess konsekvenser för verksamheten på det nordiska konst- och kulturfältet, inklusive olika stödåtgärder och jämställdheten mellan könen. Frågan analyserades bland annat med hjälp av en rapport som beställdes från Kulturanalys Norden.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Undervisnings- och kulturministeriets bokslut 2021](#)

8 Jord- och skogsbruksministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

- Jord- och skogsbruksministeriets andel **3 500 mn €**

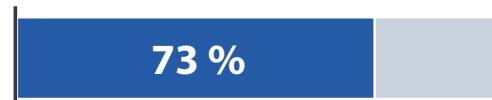

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 300 mn €
- Överföringsutgifter 2 252 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

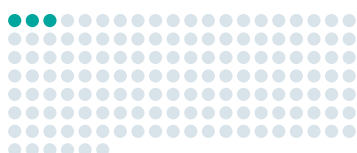
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

- Jord- och skogsbruksministeriet **4 206 årsverken**

Ämbetsverk **3** ST.

- Naturresursinstitutet
- Lantmäteriverket
- Livsmedelsverket

Fonder **2** ST.

- Gårdsbrukets utvecklingsfond Makera
- Interventionsfonden för jordbruket Mira

Affärsverk **1** ST.

- Forststyrelsen

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Bioekonomins andel av nationalekonomi

Avkastning 16 %

Investeringar 10 %

**Antalet
sysselsatta 11 %**

Källa: Naturresursinstitutet (Luke)

Företagarinkomsten inom jordbruket / FWU (euro/år)

2019 utfall	2020 utfall	2021 uppskattning
22 000	26 400	19 000

Källa: Naturresursinstitutet (Luke)

8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

I och med klimatförändringen blir det vanligare med extrema väderfenomen, såsom värmeböljor, torka, stormar eller stor nederbörd. Livsmiljöerna, artbestånden och den ärftliga mångfalden för såväl vilda som odlade djur och växter förändras. Vegetationszonerna förskjuts norrut.

Gårdarnas lönsamhet och likviditet försämrades i slutet av 2021 på grund av de svåra väderförhållandena under tillväxtperioden samt det försämrade prisförhållandet mellan produktionsinsatser och producentpriser. Medelskörden för grödor var dålig i många olika regioner och den totala skörden var enligt uppskattningar den minsta under hela 2000-talet. De viktigaste orsakerna till förändringarna i prisförhållandena var de kraftiga prishöjningarna på energi, gödsel och foder. Den jämna och långtgående strukturutvecklingen inom jordbruket fortsatte. Osäkerheten kring lönsamhetsutvecklingen kan påskynda strukturomvandlingen och minska produktionen inom vissa produktionsinriktningar redan inom den närmaste framtiden.

Hanteringen av störningssituationer i de strategiska uppgifter som förvaltningsområdet ansvarar för lyckades. Under coronavirusepidemin har livsmedels- och vattenförsörjningen fungerat och en lägesbild av konsekvenserna har kunnat skapas på ett proaktivt sätt. De stöd som betalades till landsbygdsföretag, primärproduktion inom jordbruket och fiskerihushållning som drabbades av epidemin bidrog till att förebygga de negativa konsekvenserna av coronavirusepidemin med avseende på ekonomin och sysselsättningen och gav företagen tid att anpassa sig till situationen. För att få tillräckligt med säsongsarbetskraft fortsatte det effektiva samarbetet med näringslivet, olika förvaltningsområden och organisationer. Förberedelser för en eventuell smittspridning till mink- och mårhundsfarmer vidtogs, och uppföljningen av farmerna utvecklades, vilket ledde till mycket arbete för näringen och myndigheterna. Sjukdomen spred sig inte till minkar och mårhundar, och avlivning av djur kunde undvikas. Näringslivet beviljades tillstånd att inleda vaccinationer på minkfarmer.

Kriget i Ukraina och de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland har betydande konsekvenser för världshandeln med livsmedel och produktionsinsatser samt tillgången på virkesråvaror, i synnerhet energiflis. Tillgången på jordbruksföretagens produktionsinsatser och prisnivån i slutet av 2022 och 2023 är den största osäkerhetsfaktorn på marknaden för växtodling. Till följd av krisen har kostnaderna inom husdjursproduktionen ökat avsevärt. Genom internationellt samarbete deltar Finland aktivt i insatserna för att minska de skador som kriget i Ukraina har orsakat livsmedelstryggheten och de hållbara livsmedelssystemen. Inom skogssektorn råder osäkerhet kring hur importen av i synnerhet skogsflis och björkmassaved från Ryssland kan ersättas med inhemsk råvara.

Kommissionen har lagt fram ett stort antal strategier och lagstiftningsinitiativ som anknyter till den europeiska gröna given (Green Deal) och som har konsekvenser för jord- och skogsbrukssektorerna. De närmare konsekvenserna torde klarna först under det praktiska genomförandet. I anslutning till initiativen i strategin Från jord till bord deltog Finland i beredningen av EU-kommissionens meddelande "Beredningsplan för att trygga livsmedelstillgången och livsmedelsförsörjningen under kristider".

För att säkerställa en hållbar och konkurrenskraftig produktion behövs nya tekniska lösningar inom både naturresursekonomin och livsmedelsproduktionen. Positionering och teknik för geografisk information skapar förutsättningar för ett effektivt utnyttjande av ny teknik. Nya krav ställs på informationens kvalitet och interoperabilitet samt på god informationshantering och informationssäkerhet. Ett effektivt utnyttjande av information och teknik förutsätter ny kompetens av aktörerna.

När landsbygden avfolkas förfaller infrastrukturen, bland annat den ekonomiska grunden för väg-, vattenförsörjnings- och telekommunikationsnätet. Multilokalitet innefattar flyttning, arbetspendling, utförande av arbete utanför boendeorten och boende på flera olika orter. Detta gör bilden av växande regioner och regioner på tillbakagång mångsidigare. Coronavirusepidemin ökade det multilokala boendet och arbetet avsevärt och synliggjorde fördelarna med multilokalitet även efter epidemin. En förutsättning för multilokalitet är också snabba och säkra dataförbindelser. Av ovan nämnda orsaker bör man utöver det permanenta invånarantalet också beakta antalet säsongsinvånare.

8.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 20. Tabell 1 Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Risker som beror på klimatförändringen och den minskade mångfalden
	<p>Utarmningen av mångfalden hotar produktionen av ekosystemtjänster. På nationell nivå hänger riskerna samman med att livsmiljöer och arter är hotade. Även förlusten av genetisk mångfald kan med tiden medföra en risk för att arvs massa som är anpassad till att klimatet förändras går förlorad. Riskhanteringen och beredskapen inför skogsskador har förbättrats genom ändringar i lagen om bekämpning av skogsskador. Medvetenheten om konsekvenserna av extrema väderfenomen och störningar i eldistributonen har ökat. Varningssystemet för översvämningar och torka samt beredskapen för översvämningrisker och störningar i vattentjänsterna utvecklas vidare i samarbete mellan myndigheterna, kommunerna och andra aktörer. Hanteringen av de risker som klimatförändringen medför och klimatreiliensen inom olika delar av samhället främjas genom nationella planer för anpassning till klimatförändringen.</p>

2 Risker som äventyrar verksamhetsbetingelserna för ett livsmedelssystem som säkerställer hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningsberedskap

Den fortsatt låga producentprisnivån i primärproduktionen, de ökade produktionskostnaderna, jordbrukarnas arbetshälsa, störningarna i livsmedelsindustrin och i olika logistikfaser, störningar i transporterna från utlandet och inom Finland samt beroendet av tillgången på arbetskraft utgör risker för en hållbar livsmedelsproduktion och en lönsam och fungerande livsmedelskedja. Extrema väderfenomen har redan under flera vegetationsperioder på 2000-talet försämrat primärproduktionens lönsamhet avsevärt, i synnerhet inom växtodlingen. Beredskapen och förmågan att hantera olika risker i primärproduktionen förbättras bland annat genom utbildning och informationsförmedling. Genom bekämpning av djursjukdomar och växtskadegörare samt tryggnad av utsädesförsörjningen skapas förutsättningar för livsmedelsförsörjningen och ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem.

3 Synpunkterna om hållbar användning och skötsel av förnybara naturresurser går isär

Olika synpunkter har lett till suboptimering i stället för att helheter samordnas på EU-nivå, nationellt, regionalt och lokalt samt ur näringarnas och intressentgruppernas perspektiv. Beslut fattas utan att beakta samhällets helhetsintresse, vilket försvagar den regionala ekonomin, samhällsekonomin och de offentliga finanserna. Till stöd för beslutsfattandet behövs en transparent konsekvensbedömning som beaktar konsekvenserna av föreslagna policyändringar. Naturresursanvändningens och naturresursförvaltningens roll som grund för ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar välfärd bör lyftas fram starkare. Dessutom bör forskningsrön utnyttjas effektivare vid fastställandet av hållbarhetskriterier till stöd för planeringen av användningen och förvaltningen av naturresurser samt för relaterad samverkan och kommunikation.

4 Risker som gäller användbarheten i informationsresurser och digitala tjänster

Det finns ständiga och ökande informations- och cybersäkerhetsrisker som hotar tillgängligheten, konfidentialiteten och integriteten i förvaltningsområdets informationsresurser och digitala tjänster, vilket kräver beredskapsåtgärder. Riskberedskapen upprätthålls genom att man utvecklar samarbetet med serviceleverantörerna, Valtori och de ämbetsverk som använder likadana lösningar, utvecklar arkitekturen för tillämpningarna och lösningarna för att öka deras risktålighet och ökar experternas, personalens och kundernas kompetens inom informations- och cybersäkerhet med hjälp av utbildning och kommunikation.

8.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Bättre konkurrenskraft för ett hållbart och förnyelsebart livsmedelssystem

Måluppfyllelse: **GOD**

Även om jordbrukets lönsamhet har varit svag redan under en längre tid har detta hittills inte märkts i produktionen av de viktigaste jordbruksprodukterna, som fortsatte utan störningar under 2021. På grund av de svåra väderförhållandena under vegetationsperioden och det försämrade prisförhållandet mellan produktionsinsatser och producentpriser försämrades gårdarnas lönsamhet och likviditet ytterligare i slutet av 2021, vilket äventyrar förutsättningarna för fortsatt produktion på många gårdar. Statsmakten har dock ytterst begränsade möjligheter att påverka situationen, och förbättringen av lönsamheten bör i första hand grunda sig på tillräcklig inkomst från marknaden. I slutet av året förbereddes ibrukttagandet av borgensförbindelser från gårdsbrukets utvecklingsfond för likviditetslån i början av 2022.

Verksamhetsbetingelserna för jordbruket och livsmedelsekonomin tryggades genom en effektiv jordbrukspolitik och en stabil finansiering av åtgärderna. Under 2021 fortsatte åtgärderna inom jordbruket och utvecklingen av landsbygden under EU:s programperiod 2014–2020, när övergångsperioden 2021–2022 mellan EU:s finansieringsperioder inleddes med medel för den nya finansieringsperioden. Samtidigt kunde finansieringen och åtgärderna för landsbygdsutveckling stärkas med återhämtningsmedel från Europeiska jordbruketsfonden för landsbygdsutveckling.

Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) framskred och EU:s grundförordningar antogs i december 2021. Den nationella CAP-planen fastställer de stödåtgärder för jordbruket och åtgärder för landsbygdsutveckling som genomförs i Finland 2023–2027 samt ramvillkoren för dessa stödssystem. Regeringen godkände [Finlands CAP-plan](#) den 16 december 2021. Planens huvudsakliga mål är en aktiv livsmedelsproduktion, klimat- och miljösmart jordbruk och en mer livskraftig föränderlig landsbygd. Planen lämnades till kommissionen för godkännande i slutet av december.

Kompetensnätverket för lantbruksföretag [AgriHubi](#) inledde sin verksamhet. Det erbjuder en nätverksplattform för förmedling av rådgivning, forskning och utbildning samt kompetens inom ekonomisk förvaltning och smart jordbruk bland jordbruks- och trädgårdsföretagare.

Värdet av livsmedelsexporten 2021 var 1,8 miljarder euro och låg på samma nivå som under tillväxtåret 2020. Flera marknadstillträdesprojekt som riktar sig till tredjeländer framskred. Det viktigaste av dem var ett projekt för export av fjäderfäkött som fick exportgodkännande efter en utvärdering som utfördes av Sydkorea i december 2021.

Högpatogeten fågelinfluensa konstaterades för första gången hos fjäderfä (fasanfåglar) och många vilda fågelarter. Sjukdomsfallen ledde till regionala restriktioner och flera tredjeländer införde exportförbud för fjäderfäprodukter från Finland. Sjukdomen infektiös hematopoietisk nekros (IHN), som förekommer hos fisk, spred sig från Danmark till Finland med regnbågslaxar som importerades till Åland. Cirka 3,5 miljoner euro betalades i ersättningar till fiskodlingsanläggningar som tömdes på grund av IHN. Åtgärderna för att förebygga afrikansk svinpest och rabies och utvecklandet av beredskapen för djursjukdomar fortsatte i samarbete med Livsmedelsverket. Beredningen av det statliga stödet till näringsens gemensamma djursjukdomsfond avbröts när det kom fram att fonden skulle ha omfattats av försäkringslagstiftningen. Som en temporär lösning inleddes beredningen av en ändring av en förordning för att möjliggöra partiella statliga ersättningar i samband med salmonellasmitta hos svin. Beredningen blev klar i början av 2022.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Maatalouden rakennetuen valintakriteereiden arviointi ja kehittäminen
- Arvio Suomen CAP-suunnitelman ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuudesta

Effektmål: En förnybar och hållbar naturresursekonomi ökar välbefinnandet och ersätter icke förnybara råvaror och energi

Måluppfyllelse: **GOD**

Skogarnas tillväxtförmåga och hälsa och samordningen av olika användningsformer sköts på ett långsiktigt och hållbart sätt genom den nationella skogsstrategin, som revideras under 2022. Enligt preliminära uppgifter avverkades 75,8 miljoner kubikmeter stamved, vilket är 10 procent mer än året innan. Den senaste uppskattningen av den totala årliga tillväxten i virkesförrådet är 103,5 miljoner kubikmeter, vilket är 4,3 miljoner kubikmeter mindre än vid den föregående riksskogstaxeringen. Trots den minskade tillväxten ökade den totala stamvedsvolymen i våra skogar med 12 miljoner kubikmeter. Mängden död ved, som är viktig för skogarnas mångfald, har fortsatt öka i södra Finland. Beredskapen för de ökade riskerna för skogsskador till följd av klimatförändringen förbättrades genom ändringar i lagen om bekämpning av skogsskador. Ändringarna träder i kraft vid ingången av 2022. EU lade fram flera initiativ med anknytning till förnybara naturresurser,

bland annat EU:s anpassnings-, skogs-, biodiversitets- och markstrategier, taxonomin för hållbar finansiering, initiativ till lagstiftning om återställande och leveranskedjor som inte medför avskogning, reformen av direktivet om förnybar energi samt LULUCF-förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk. Finland har i sina ståndpunkter betonat att varje medlemsstat själv beslutar om sin skogspolitik och att den även i fortsättningen ska omfattas av det nationella beslutsfattandet. Dessutom behövs mer information om förslagens samverkande effekter på omvärlden.

Genomförandet av [klimatåtgärder inom markanvändningssektorn](#) fortsatte. I projektutlysningar för forsknings- och innovationsprojekt och utvecklingsprojekt beviljades finansiering till 48 projekt. Forsknings- och innovationsprojekten producerar ny information för att minska koldioxidutsläppen och öka kolsänkorna och kollagren. Utvecklingsprojekten syftar till att stödja aktörerna vid införandet av nya klimathållbara arbetsätt. I mars infördes ett stödssystem för beskogning av impedimentmark. I enlighet med regeringsprogrammet inleddes beredningen av klimatplanen för markanvändningssektorn och den nationella planen för anpassning till klimatförändringen. Avsikten är att planerna ska vara klara under 2022.

I enlighet med regeringsprogrammet fortsatte genomförandet av programmet för effektiviserat vattenskydd och metoderna för skydd mot översvämningar och vattenhanteringen på åkrar förbättrades. Jord- och skogsbruksministeriet godkände följande planer för hantering av översvämningrisker för 2022–2027: Det finns sammanlagt 18 planer som syftar till att effektivisera förebyggandet av översvämningrisker, åtgärderna för prognostisering och varning om översvämningar och planeringen av räddningsinsatser i områden med betydande översvämningrisk. Genomförandet av [åtagandet för vattenansvar](#) främjades för att förbättra hanteringen av vattenrelaterade risker, företagets ansvar och konkurrenskraften. I den [nationella vattentjänstreformen](#) godkändes ett program för reformen som utarbetats tillsammans med vattentjänstbranschens aktörer.

Det temporära stödet till primärproduktionsföretag inom fiskerinäringen förlängdes till slutet av 2021 på grund av det utdragna coronavirusläget. [Programmet för främjande av inhemska fisk](#) godkändes. Målet med programmet är att fördubbla konsumtionen av inhemska fisk före 2035 och avsevärt öka exporten av fiskprodukter. Genom statsrådets beslut fredades laxen i Tana älvs vattendrag helt från fiske under fiskesäsongen 2021. Orsaken till det exceptionella beslutet om begränsning var att laxbestånden hade försvagats snabbt. Som motvikt till fredningen av lax utökades möjligheterna att fånga annan fisk. Med hjälp av programmet Nousu, som syftar till att förbättra levnadsförhållandena för vandringsfisk, undanröjdes vandringshinder i strömmande vatten och iståndsattes fortplantningsområden vid flera objekt.

Statsrådet godkände en förordning om fiskebegränsningar i Saimen för att trygga saimenvikarstammens tillväxt. Genom förordningen ökade fiskebegränsningsområdet med 243 kvadratkilometer till 2 800 kvadratkilometer. Nya fiskebegränsningar bereddes i jord- och skogsbruksministeriets breda arbetsgrupp Saimenvikaren och fisket.

Effektmål: En diversifierad företagsverksamhet, framgångsrik landsbygd, multilokalitet och nätverk stärker samhället

Måluppfyllelse: GOD

Genomförandet av åtgärderna inom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland har framskridit väl. Delmålen för programmet fram till utgången av 2021 uppnåddes: vid utgången av året var över 99 procent av finansieringen för ramperioden 2014–2020 redan uppbunden. Över 10 000 företag hade beviljats investeringsstöd och över 1 500 startstöd. Närmare 4 100 företag på landsbygden har beviljats annat stöd för företagsverksamhet på landsbygden. Tillgången till snabba bredbandsförbindelser har förbättrats genom mer än 120 projekt som omfattar över 6 300 kilometer ny kabel. [Landsbygdsprogrammet](#) har på övergripande nivå haft en positiv inverkan på sysselsättningen och den regionala ekonomin och dess inriktning har varit lyckad.

Den [parlamentariska arbetsgruppen för glesbygdsområden \(HAMA\)](#), som tillsattes av statsrådet, godkände i juni sin handlingsplan med fyra teman för glesbygden: livskraft, utbildning, multilokalitet och långsiktiga förändringar som kräver mer omfattande lagstiftningsarbete. En [förhandsbedömning](#) med avseende på grundlagen av vissa regionutvecklingsåtgärder enligt den norska modellen blev klar i februari. Utifrån resultaten utreds till exempel möjligheten till regional studielånskompensation.

Livsmedelsverket beviljade stöd till 174 bybutiker och fyra butiksbilar för perioden 1.1.2022–30.6.2023. Stödet för bybutiker är avsett för dagligvarubutiker på landsbygden och kunde senast sökas 2019. Under ansökningsomgången 2021 utvidgades stödområdet till att gälla alla landsbygdsområden, inte bara glest bebyggd landsbygd. Stödet uppgår till nästan 11 000 euro per bybutik. Bybutiker som erbjuder butiksbilsservice får ett stöd på cirka 15 000 euro. Syftet med understödet är att trygga och främja tillgången till dagligvaruhandelstjänster på landsbygden genom att upprätthålla och öka tjänsternas mångsidighet. Bybutikerna erbjuder dessutom till exempel kontantuttags-, post-, bränsledistributions- och apotekstjänster.

Genomförandet av [programmet Människornas skärgård](#) för utveckling av skärgårds- och vattendragsområdena inleddes. Prioriteringarna i programmet under 2021 var förbindelser och trafik samt boende, barn och unga. I samband med programmet färdigställdes utredningar om [framtidens förbindelsefartygstrafik](#), [de ekonomiska konsekvenserna av båttrafiken](#) och [stugbarometern](#). År 2021 inleddes i samarbete med landsbygdspolitiska rådet och Barnombudsmannens byrå bland annat en utvärdering av hur nedläggningar av närskolor påverkar tillgodoseendet av barnens sociala och kulturella rättigheter samt regionernas livskraft. Under berättelseåret färdigställdes en skärgårdstypologi, som är en del av arbetet med att ta fram kriterier som definierar skärgårdsområden.

Under ledning av Landsbygdspolitiska rådet (mandatperiod 2021–2025) bereddes det sjunde nationella landsbygdspolitiska helhetsprogrammet [Landsbygd som förnyas i tiden – Landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2021–2027](#). Programmets teman är mervärde genom hållbar användning av naturresurser, aktörer på landsbygden som en del av en hållbar omställning, stärkande av konkurrenskraften och livskraften, trygghet av en fungerande vardag och stärkande av delaktigheten och gemenskapen. Genomgående teman i programmet är ömsesidigt beroende, miljö rättvisa och ny kunskapsintensiv ekonomi. I september ordnades det virtuella riksomfattande evenemanget [Landsbygdsparlamentet 2021](#), som samlade sammanlagt över 4 000 deltagare från olika orter. Vid evenemanget offentliggjordes också det landsbygdspolitiska uttalandet "Maadollistetaan maaseudun tarinan jatkuminen".

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Utvärdering av landsbygdspolitiska rådet 2016–2020

Effektmål: Tillförlitlig geografisk information samt information om fastigheter och lägenheter som kan användas brett skapar ny företagsverksamhet och säkrar ägarskap

Måluppfyllelse: **GOD**

Genomförandet av statsrådets redogörelse om politiken för geografisk information (SRR 2/2018 rd – RSk 30/2018 rd) främjades fortfarande. En av de prioriterade åtgärderna i redogörelsen är säkerställandet av adressuppgifternas goda kvalitet. Genomförandet av det riksomfattande adressregistersystemet fortsatte och beredningen av den nya lagstiftning som ändringen kräver inleddes. Terrängdatasystemet för hantering av grundläggande geografisk information utvecklades fortfarande för att svara mot dagens behov när det gäller produktion, distribution och användning av informationen. En av åtgärderna i

redogörelsen är att på bred front möjliggöra en exakt positionering. I samband med detta fastställdes att Lantmäteriverkets stationsdata från FinnRef-nätet tillhandahålls från och med den 1 januari 2022 i enlighet med direktivet om öppna data.

Även om coronavirusepidemin hade en betydande inverkan på Lantmäteriverkets verksamhet också under 2021, kunde effektivitets- och resultatmålen till väsentliga delar uppnås. I uträttandet av ärenden skedde en betydande övergång från fysiska besök till telefonservice och digitala tjänster. De temporära bestämmelserna i fastighetsbildningslagen gjorde det möjligt att förrätta grund- och värderingsförrättningar genom specialrangemang, såsom förrättningsammansattnaden på distans.

Kvaliteten på uppgifterna i fastighetsdatasystemet förbättrades genom programmet KTJ2024 för grundlig förbättring av systemet. Användningen av elektronisk information i samhällets olika processer ökade med fem procent. Processerna för fastighetsförrättningar och inskrivningar utvecklades för att förbättra produktiviteten och kundorienteringen. Ett paket med ändringar av fastighetsbildningslagen som stöder detta trädde i kraft den 1 januari 2022.

Bolagens övergång till bostadsdatasystemet har inletts i och med införandet av en tjänst för överföring av aktieböcker. Största delen av bolagens uppgifter om ägandet av bostadsaktier förväntas bli överförda till bostadsdatasystemet 2022–2023, när disponentbolagen börjar ta i bruk de gränssnitt som tillhandahålls för disponentsystemen. Aktiebrev i pappersform slopas en aktiegrupp åt gången efter det att bolagen överfört upprätthållandet av aktieboken till Lantmäteriverket.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Vid genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling främjar jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde livsmedelstryggheten, en hållbar användning av förnybara naturresurser samt en ansvarsfull och totalt sett hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi. Enligt förvaltningsområdets strategi, som innehåller målen för hållbar utveckling, ska en hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi vara en central del av Finlands konkurrenskraft och välfärd före 2030. År 2021 ordnades FN:s toppmöte om livsmedelssystem. I Finland bereddes en egen nationell handlingsväg, och man följer i fortsättningen dess genomförande och hur målen för hållbar utveckling uppnås. Finland deltog aktivt i ett internationellt samarbete där livsmedelssystemens roll är att stärka uppnåendet av målen för hållbar utveckling.

För åtgärder inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik, såsom miljöersättningar, ekologisk produktion, rådgivning och icke-produktiva investeringar har det avsatts cirka 387 miljoner euro, inklusive 73 miljoner euro i återhämtningsfinansiering från EJFLU och cirka 157 miljoner euro i förgröningsstöd. Cirka 90 procent av den tillgängliga jordbruksarealen omfattas av miljöersättningsåtaganden. År 2021 anvisade jord- och skogsbruksministeriet två miljoner euro för ett försöksprogram som syftar till att finansiera innovativa lösningar för återvinning av näringsämnen. Investeringsstödet för biogasanläggningar och nya gödselhanteringstekniker (2020–2021, totalt 7,5 miljoner euro) fortsatte. Som en del av de åtgärder som hänför sig till EJFLU:s återhämtningsinstrument har stödprocentsatserna för investeringsstödet för jordbruket och stödet för landsbygdsföretagens biogasinvesteringar temporärt höjts till 50 procent för 2021–2022. För att förbättra hållbarheten i djurproduktionen bereddes under berättelseåret regeringens proposition med förslag till lag om djurs välbefinnande, som sändes på remiss. Samtidigt införs annan praxis och strukturella reformer som främjar djurens välbefinnande. Närmare 5 900 husdjurslägenheter har förbundet sig till landsbygdsprogrammets åtgärder för djurens välbefinnande. I början av 2021 färdigställdes i enlighet med regeringsprogrammet en [färdplan för att minska matsvinnet](#) i varje led av livsmedelskedjan före 2030. Det nya [programmet för klimatvänlig mat](#) kommer att publiceras i början av 2022.

Utvecklingsprojekt som stöder genomförandet av Finlands bioekonomiska strategi och som syftar till att skapa mervärdesprodukter och uppnå målet för klimatneutralitet (klimat, näringsåtervinning, energi, vattenrelaterad affärsverksamhet) understöddes med cirka 1,5 miljoner euro. Av anslaget för främjande av vården av skogsnatur användes cirka 9,8 miljoner euro (4 418 hektar areal enligt de nya miljöstödsavtalen). Av anslaget användes dessutom 0,5 miljoner euro för återställnings- och naturvårdsarbeten. Ett anslag på 42,3 miljoner euro användes för att trygga en uthållig virkesproduktion. Med finansieringen genomfördes bland annat tidig vård av plantbestånd och vård av ungskog på 129 008 hektar, vitaliseringsgödsling på 14 124 hektar och vård av torvmarksskog på 10 125 hektar. Genomförandet av programmen Nousu och Sotka fortsatte för att återuppliva bestånden av vandringsfisk och stärka sjöfågelbestånden. Ökad produktion och förädling av inhemsk fisk främjades genom strategisk investeringsfinansiering. Finansiering riktades till miljövänliga cirkulationsvattenanläggningar inom vattenbruket och till grundandet av en ny fiskmjölsfabrik för framställning av proteiner och fiskolja avsedda som livsmedel.

Uppnående av målen för jämställdhet

Jord- och skogsbruksministeriet har i sin verksamhet beaktat främjandet av likabehandling och integreringen av regeringens jämställdhetsperspektiv i lagberedningen, i styrningen av verksamheten och ekonomin samt i andra funktioner som är väsentliga med tanke på jämställdheten. Ungefär 90 procent av utgifterna under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel är överföringsutgifter som stöder uppnåendet av effektmålen för de olika politiksektorerna. Stödets inverkan på jämställdheten är i regel inte en grund för beviljande av stöd. Målet i genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken, landsbygdsutvecklingen och naturresursekonomin är dock att beakta olika befolkningsgruppers behov. I projekten för utveckling av landsbygden följer man bland annat köns- och åldersfördelningen till exempel i antalet deltagare i aktiveringsevenemang, deltagare i utbildning och antalet arbetstillfällen som projekten gett upphov till samt antalet sysselsatta under projektet.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Jord- och skogsbruksministeriets bokslut 2021](#)

[Naturresursinstitutets bokslut 2021](#)

[Lantmäteriverkets bokslut 2021](#)

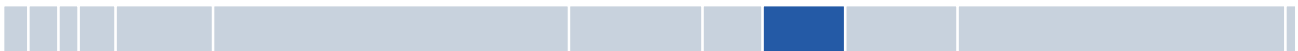
[Livsmedelsverkets bokslut 2021](#)

9 Kommunikationsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

- Kommunikationsministeriets andel **4 821 mn €**

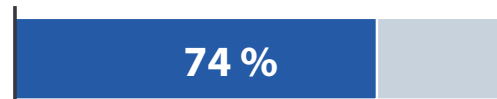

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 2 056 mn €
- Överföringsutgifter 1 040 mn €
- Investeringsutgifter 491 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

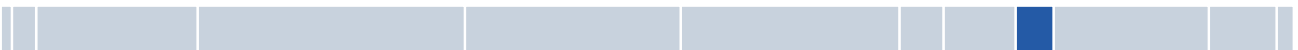
Användningsgrad för anslagen

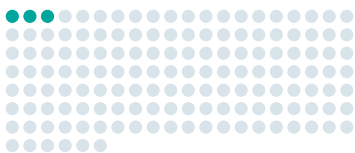
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

- Kommunikationsministeriet **2 219 årsverken**

Ämbetsverk **3** st.

- Meteorologiska institutet
- Transport- och kommunikationsverket
- Trafikledsverket

Fonder **1** st.

- Statens televisions- och radiofond

Affärsverk **0** st.

- Inga affärsverk

Bolag **6** st.

- Cinia Ab
- Trafikstyrbolag Fintraffic Ab
- Nordiska Järnvägar Ab
- Finlandsbanan Ab
- Entimmeståget till Åbo Ab
- Rundradion Ab

Nyckeltal för förvaltningsområdet

It-säkerhetsincidenter som krävt utredning och stöd

28 586 st.

Meteorologiska institutets väderstationer, antal

510 st.

Automatiskt behandlade personuppgiftsincidenter

268 641 st.

Registreringar av fordon

5 704 497 st.

Landsvägar på statens ansvar

77 906 km

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Omvärlden påverkas av långsiktiga megatrender såsom klimatförändringen och urbaniseringen. Inom sektorn för trafik och transport kräver bekämpningen av klimatförändringen en kraftig minskning av koldioxidutsläppen och energikonsumtionen. Även kommunikationsnäten, datacentralerna och de smarta enheterna förbrukar el och material. IKT-sektorn erbjuder å andra sidan många möjligheter att minska bland annat växthusgasutsläppen från trafiken. Urbaniseringen och befolkningsstrukturens utveckling kommer att bli en utmaning för trafik- och kommunikationssektorn bland annat när det gäller servicestrukturen.

Centrala med tanke på verkställandet av regeringsprogrammet och förvaltningsområdets koncernstrategi har varit särskilt redogörelsen om den riksomfattande trafiksystemplanen (Trafik 12) och principbeslutet om en färdplan för fossilfria transporter. Under berättelseåret publicerades också Finlands första internationellt banbrytande klimat- och miljöstrategi för informations- och kommunikationstekniksektorn (IKT).

Förbättringsbehovet i fråga om den övergripande cybersäkerheten har blivit allt större på grund av nätverksbildningen mellan samhällets datamiljöer och den snabba utvecklingen av informationsbehandlingsteknik samt de ökade cybersäkerhetsstörningarna. Programmet för utveckling av cybersäkerheten och det åtföljande principbeslutet om en förbättring av informationssäkerheten och dataskyddet inom kritiska samhällssektorer syftar till att tillgodose detta behov.

Under 2021 togs ett stort steg i riktning mot en mer enhetlig utveckling av digitaliseringen, dataekonomin och informationspolitiken inom den offentliga förvaltningen. Statsrådet tillsatte en ministerarbetsgrupp med uppgift att samordna utvecklingen av digitaliserings-, informations- och teknologipolitiken samt dataekonomin. Målet är att skapa en gemensam nationell vision och mål för digitaliseringen och dataekonomin fram till 2030. Det underlättas med hjälp av den digitala kompass som ska utarbetas våren 2022.

9.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 21. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	<p>Risker förknippade med införandet och främjandet av ny teknik, bioekonomi och rena lösningar samt förbättringen av energieffektiviteten i trafiken</p> <p>Om riskerna realiserats kommer trafikutsläppen inte att minska trots målen för utsläppsminskningen. Klimatförändringen sliter på trafikledsinfrastrukturen, ökar underhållsbehovet och trafikeringskostnaderna och försämrar tillgängligheten, vilket påverkar verksamheten inom förvaltningsområdet. Riskberedskapen upprätthålls genom att vidta åtgärderna som fastställts i färdplanen för fossilfria transporter och den tolvåriga riksomfattande trafiksystemplanen (Trafik 12) och programmet för främjande av gång och cykling.</p>
2	<p>Risker förknippade med tryggheten av trafik- och kommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och tillgänglighet, framför allt vid störningar</p> <p>Ett fungerande samhälle kräver fungerande och cybersäkra trafik- och kommunikationsförbindelser. Förvaltningsområdet säkerställer att näten fungerar tillförlitligt genom att utveckla lagstiftningen och nya handlingsmodeller, uppdatera förvaltningsområdets beredskapsplaner och upprätthålla kommunikationsberedskapen i kriser och undantagsförhållanden. Högklassiga väderprognoser produceras för beredskapen inför exceptionella väder- och naturfenomen, för att minimera olägenheterna till följd av dem och för att påskynda återhämtningen efter sådana händelser.</p>
3	<p>Risker förknippade med de möjligheter som den tekniska omvälvningen medför</p> <p>Om riskerna realiserats kommer serviceproduktionen som drar nytta av digitaliseringen inom transport och kommunikation inte att hänga med i utvecklingen och konkurrenskraften försvagas. Säkerheten försämrats om Finland blir efter i utvecklingen. Genom att kontinuerligt utvärdera och utveckla lagstiftningen och ta fram informationsunderlag för att införa nya tjänste- och handlingsmodeller säkerställs en omvärld där samhällets behov beaktas och nya lösningar är möjliga.</p>

9.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Finland är en föregångare på vägen mot koldioxidfri trafik och kommunikation

Måluppfyllelse: **GOD**

Målet är att halvera växthusgasutsläppen från inrikestransporterna från nivån 2005 fram till 2030 och att eliminera utsläppen helt och hållet före 2045. Statsrådet fattade principbeslut om [minskning av inrikestransporternas utsläpp av växthusgaser](#) (färdplanen för fossilfria transporter) samt minskning av [flygtrafikens](#), [havssjöfartens](#) och [insjöfartens](#) växthusgasutsläpp. Enligt de senaste uppskattningarna kommer åtgärderna under fas 1 och 2 av färdplanen för fossilfria transporter i kombination med EU:s åtgärder att minska koldioxidutsläppen med totalt 1,17–1,53 megaton och kan räcka till för att halvera utsläppen från trafiken 2030.

Nästan alla åtgärder som ingick i principbesluten om minskning av flygtrafikens, havssjöfartens och insjöfartens växthusgasutsläpp inleddes. De internationella organisationerna inom sjöfarten och luftfarten arbetade för att främja minskningen av växthusgasutsläpp. Inom de internationella sjötransporterna lyckades man dock inte nå samförstånd om metoderna för utsläppsminskning och gjorde därför inga betydande framsteg. Förhandlingar om metoderna för utsläppsminskning inom luftfarten förs 2022.

Enligt [Statistikcentralens](#) senaste statistik minskade utsläppen av koldioxidekvivalenter från inrikestransporterna med 7,1 procent 2020 jämfört med 2019. Minskningen av utsläppen kan enligt uppgift från [Trafikledsverket](#) och [Statistikcentralen](#) huvudsakligen förklaras av en minskning av trafikarbetet och försäljningen av bränsle. Coronaepidemin har påverkat efterfrågan på transporter och utsläppsutvecklingen betydligt. Uppgifterna om utsläppen 2021 har ännu inte publicerats. Det är dock känt att det såldes mer bränsle för vägtrafiken under perioden januari–september än under motsvarande period 2020. Från och med våren var trafiken på huvudvägarna livligare än året innan. Å andra sidan skulle användningen av biobränslen enligt distributionsskyldigheten främjas i högre grad än 2020 och antalet elbilar i bilbeståndet ökade också snabbt.

Enligt [Statistikcentralen](#) ökade andelen personbilar som utnyttjar alternativa drivkrafter såsom el, väte eller gas av alla första registreringar under berättelseåret till 32 procent (20 procent 2020 och nio procent 2019). Av de personbilar som utnyttjar alternativa drivkrafter och som registrerades första gången 2021 var 65 procent laddhybrider, 33 procent renodlade elbilar och tre procent gasbilar eller bilar som utnyttjar alternativa drivkrafter. Under året gjordes första registrering av 340 eldrivna paketbilar och två eldrivna lastbilar.

Enligt [Transport- och kommunikationsverket](#) förblev efterfrågan på kollektivtrafik låg även 2021 på grund av restriktionerna till följd av epidemin och medborgarnas ändrade resvanor. Fotgängar- och cykeltrafikens popularitet har förmodligen ökat i viss mån på dagliga resor och på fritiden.

I klimat- och miljöstrategin för informations- och kommunikationstekniksektorn (IKT), som publicerades under berättelseåret, har sammanställts metoder med hjälp av vilka IKT-sektorns klimat- och miljöavtryck minskas och digitaliseringens fördelar utnyttjas. Verkställandet av strategin har inletts bland annat med att utarbeta miljöindikatorer.

Effekt mål: Nätverk och tjänster underlättar vardagen och främjar näringsidkandet

Måluppfyllelse: **GOD**

Den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032 (Trafik 12, SRR 2/2021 rd) lämnades till riksdagen våren 2021. Målet är att trafiksystemet garanterar att hela Finland är tillgängligt och tillgodoser behoven hos näringslivet, pendlingstrafiken och boendet. Ett ytterligare mål är att trafiksystemets samhällsekonomiska effektivitet förbättras.

Ändringarna av lagen om transportservice med anknytning till brister som upptäckts i regleringen av taxitrafiken trädde i kraft. Målet är bland annat att förbättra säkerheten för grupper med särskilda behov, öka transparensen i prissättningen av taxitjänster, stödja myndighetstillsynen och förutsättningarna för att bekämpa grå ekonomi samt skapa en lägesbild av tillgången till och prissättningen av taxitjänster.

Det sociala regelverket och marknaden i fråga om den tunga fordonstrafiken harmoniserades, rättvis och jämlik konkurrens inom transportbranschen främjades och tillsynsmyndigheternas verksamhetsförutsättningar och trafiksäkerheten förbättrades genom att införa EU:s rörlighetspaket för vägtransporter. Funktioner som är viktiga för samhället tryggades under covid-19-epidemin med hjälp av flera temporära undantagsbestämmelser gällande behörigheter inom sjöfarten och kollektivtrafiken.

För att förbättra och utveckla cyber- och informationssäkerheten i samhället godkändes i juni [principbeslutet om förbättring av informationssäkerheten och dataskyddet inom kritiska samhällssektorer](#) och principbeslutet om [utveckling av cybersäkerheten](#). De båda principbesluten omfattar flera åtgärder för att främja cyber- och informationssäkerheten. Genomförandet av dem har inletts.

Förvaltningsområdets effektivitet har bedömts genom att granska trafik- och kommunikationsnätets omfattning och täckningsgrad samt tjänsternas prisutveckling. Enligt [Transport- och kommunikationsverkets](#) statistik hade 65 procent av hushållen tillgång till en fast bredbandsuppkoppling med en nedladdningshastighet på 100 megabit per sekund. År 2020 hade 56 procent tillgång till en hastighet på minst 300 megabit (2019: 54 procent) och 51 procent till en hastighet på minst 1 000 megabit (2019: 47 procent). Uppgifterna för 2021 är ännu inte tillgängliga. Hastigheten för bredband för samhällsomfattande tjänster höjdes till 5 megabit per sekund genom förordning av statsrådet hösten 2021. Samtidigt skärptes kvalitetskraven på bredband för samhällsomfattande tjänster. Enligt [Transport- och kommunikationsverkets](#) statistik förbättrades tillgången till snabbt 5G mobilbredband med en hastighet på 100 megabit per sekund för hushållen från 67 procent till 78 procent mellan början av 2021 och årets tredje kvartal.

År 2020 skedde enligt [Statistikcentralen](#) inga nämnvärda förändringar i trafiknätets täckningsgrad. Uppgifterna för 2021 publiceras våren 2022. Under coronaepidemin minskade utbudet av kollektivtrafiktjänster, i synnerhet bussturer, i landskapens trafiknät. Framkomligheten i trafiknätet förblev god och kundnöjdheten förbättrades i många avseenden enligt [näringslivets kundundersökning](#), [undersökningen om medborgarnas nöjdhet med transportsystemet](#) och undersökningen gällande trafikanternas belåtenhet ([sommar](#), [vinter](#)).

Enligt [Statistikcentralens konsumentprisindex](#) steg priserna på både kommunikationstjänster och kollektivtrafikbiljetter något 2021 jämfört med 2020. Jämfört med 2010 var priserna på internetanslutningar och mobiltjänster dock cirka 15 procent lägre 2021 i proportion till konsumentprisindex. År 2021 var priserna på kollektivtrafikbiljetter cirka sex procent lägre än 2010 i proportion till konsumentprisindex. Kostnaderna för användning av privatbil steg 2021 med cirka åtta procent jämfört med 2020. Kostnaderna har stigit snabbare än det allmänna konsumentprisindexet även på längre sikt bland annat på grund av utvecklingen av bränslepriserna.

Effektmål: De nya verksamhetsmodellerna och innovationerna ökar välfärden och konkurrenskraften

Måluppfyllelse: **GOD**

Arbetet med att utveckla en progressiv och innovationsvänlig lagstiftning och omvärld fortsatte inom förvaltningsområdet. Statsrådets [principbeslut om främjande av automatiseringen av transporter](#), som gäller alla transportslag, fastställdes och [lagstiftnings- och nyckelåtgärdsplanen för automatiseringen av transporter](#) publicerades i november 2021. Åtgärderna i principbeslutet och planen styr automatiseringsutvecklingen så att den på ett hållbart och säkert sätt svarar mot människornas behov.

Covid-19-epidemin överskuggade digitaliseringen av persontrafiken och arbetet med att utveckla mobilitetstjänsterna. Påverkansarbetet med anknytning till EU:s strategi för hållbar och smart mobilitet samt lagstiftningsinitiativen gav emellertid resultat. Regleringsåtgärderna som stöder innovationer, digitalisering och multimodala digitala mobilitetstjänster har framskridit.

Verkställandet av [statsrådets principbeslut](#) om digitalisering av logistiken, som fastställdes i maj 2021, har inletts. Genom åtgärderna eftersträvas ett effektivare utnyttjande av information i transportkedjorna och i knutpunkter i trafiken. Dessutom utvecklas logistikens reglerings- och informationsmiljöer samt cyber- och informations säkerheten inom logistiken. Med finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens startades projektet Den digitala järnvägen (Digirata), som ska utveckla digitaliseringen av spårtrafiken. Projektet tar sikte på en trygg och effektiv tågtrafik. Målet är att Finland före 2040 ska ta i bruk ett modernt radionätbaserat system för kontroll av tågpassage på hela bannätet.

I enlighet med Finlands påverkansmål har EU nått ett förhandlingsresultat om de första lagstiftningsinitiativen enligt datastrategin. Med stöd av EU:s fleråriga budgetram har arbetet med att utveckla datainfrastrukturen inletts och målet är att åstadkomma en inre marknad för data som är människoorienterad och värdebaserad, öppen och konkurrensutsatt. De åtgärder som vidtagits förbättrar avsevärt investeringssäkerheten och förutsättningarna för databaserad affärsverksamhet.

Finland föll från sin ledande position till andra plats i [DESI-indexet](#) för jämförelse av den digitala handlingsförmågan i olika europeiska länder, men gjorde ändå framsteg inom alla delområden i jämförelsen. Finland utmärker sig särskilt i kategorierna humankapital, företagens användning av digital teknik och digitala offentliga tjänster. I Näringslivets forskningsinstitut ETLAs [Digibarometer 2021](#) kom Finland på andra plats bland totalt 22 länder. Placeringen var densamma som 2020. ETLA fäster dock uppmärksamhet vid att inverkan av de finländska företagens IKT-kapital på bruttonationalprodukten är bland de svagaste av länderna i jämförelsen. I Finland växte också näthandeln långsammare än i många

andra europeiska länder. Enligt Europeiska kommissionens undersökning [European Innovation Scoreboard 2021](#) hörde Finland 2021 tillsammans med Sverige, Danmark och Belgien till de bästa innovationsmiljöerna inom EU. Placeringen var densamma som 2020. Finland har en av EU:s bästa innovationsmiljöer, men resultaten var svagare till exempel inom exporten av högteknologiska produkter, företagens investeringar i annat än forskning och utveckling samt miljöns hållbarhet.

Det saknas tillräcklig statistik för att bedöma utvecklingen av persontrafiktjänsterna, särskilt de nya trafik tjänsterna. Datainsamlingen har inletts och resultaten publiceras hösten 2022.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Syftet med anskaffnings- och konverteringsstöden för fordon är att uppmuntra hushåll och företag att övergå från fossila bränslen till alternativa drivkrafter. Sedan 2018 fram till slutet av 2021 har stöd beviljats 8 572 sökande för anskaffning av renodlade elbilar, 5 662 sökande för etanolkonvertering och 535 sökande för gaskonvertering. Skrotningspremier beviljades för 7,3 miljoner euro 2021 och anskaffningsstöd för gasdrivna lastbilar för 645 000 euro. Skrotningspremiiekampanjens mål var att minska trafikutsläppen och förnya bilbeståndet. Kampanjen var mycket populär och största delen av ansökningarna gällde anskaffning av elcyklar. Hållbar mobilitet främjades med stöd för gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Under berättelseåret publicerades Finlands första [klimat- och miljöstrategi](#) för informations- och kommunikationstekniksektorn (IKT). I strategin har sammanställts metoder med hjälp av vilka IKT-sektorns klimat- och miljöavtryck minskas och digitaliseringen kan bidra till att lösa klimatproblemen.

Omfattande forskning har bedrivits för att stödja bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringen. Bland annat har en bedömning gjorts av klimatkonsekvenserna av utsläppen från sjötransporter och en systematisk kvantifiering av klimatförändringens regionala konsekvenser. Utsläppsprognoserna för trafiken har uppdaterats mot bakgrund av ny information och potentialerna för utsläppsminskning har utretts för flera åtgärder. Det ger bättre insikt i hur utsläppsminskningarna framskrider och om ytterligare åtgärder som eventuellt kommer att behövas.

De digitala transport- och kommunikationstjänsternas tillgänglighet främjades med hjälp av det [åtgärdsprogram](#) som avslutades under berättelseåret. Arbetet med att främja tillgängligheten visade sig vara svårare än väntat. Arbetsgrupper tillsattes för information om tillgänglighet och främjandet av denna samt för tillgänglig mobilitet.

Uppnående av målen för jämställdhet

År 2021 låg fokus särskilt på att genomföra förvaltningsområdets gemensamma projekt ["Halkolyckor och förebyggandet av dem ur ett perspektiv för funktionell jämställdhet och likabehandling"](#). Kvinnornas andel av halk- och fallolyckorna är större än männens i alla åldersgrupper. Äldre kvinnor är speciellt sårbara av både denna och tidigare undersökningar att döma. Kvinnor uppmuntrades också att söka sig till tekniska branscher. Ministeriets finskspråkiga blogg Impulssi publicerade tio blogginlägg där kvinnor som skaffat sig teknisk utbildning eller arbetar inom en teknisk bransch berättade om sin karriär och sina arbetsuppgifter. I juni offentliggjordes webbevenemanget Kvinnor och Digitalisering.

Transport- och kommunikationsverket publicerar statistik över giltiga körkort bland annat enligt kön. I november 2021 var andelen kvinnor av alla innehavare av körkort för person- och paketbil 47 procent, för motorcykel 41 procent, för lastbil 12 procent, för buss nio procent och för traktor 29 procent. De senaste åren har andelen kvinnor av alla innehavare av körkort för lastbil och buss ökat, men ökningen är tydligast när det gäller körkort för traktor.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Kommunikationsministeriets bokslut för 2021](#)

[Transport- och kommunikationsverkets bokslut för 2021](#)

[Trafikledsverkets bokslut för 2021](#)

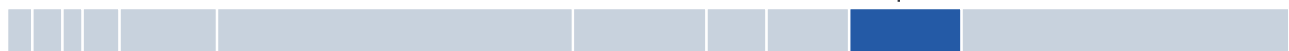
[Meteorologiska institutets bokslut för 2021](#)

10 Arbets- och näringsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

- Arbets- och näringsministeriets andel **6 546 mn €**

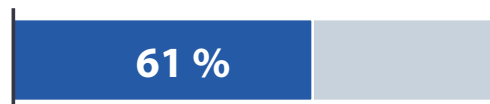

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 708 mn €
- Överföringsutgifter 3 110 mn €
- Investeringsutgifter 191 mn €
- Övriga utgifter 7 mn €

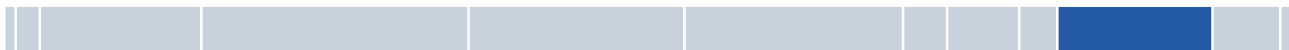
Användningsgrad för anslagen

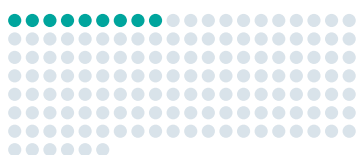
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

- Arbets- och näringsministeriet **9 060 årsverken**

Ämbetsverk **9** ST.

- Geologiska forskningscentralen
- Patent- och registerstyrelsen
- Säkerhets- och kemikalieverket
- Innovationsfinansieringscentret Business Finland
- Energimyndigheten
- Konkurrens- och konsumentverket
- Försörjningsberedskapcentralen
- NTM-centralernas och TE-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter
- NTM-centraler 15 st. och deras underlydande TE-byråer

Fonder **3** ST.

- Statsgarantifonden
- Försörjningsberedskapsfonden
- Kärnavfallshanteringsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **5** ST.

- Finnvera Abp
- Finlands Industriinvestering Ab
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Klimatfonden Ab
- Business Finland Oy

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Osäkerheten till följd av coronaviruspandemin avspeglades i konjunkturförväntningarna under hela året. Den ekonomiska aktiviteten ökade dock i slutet av året, vilket till slut drev bruttonationalprodukten till en 3,5 procent tillväxt i enlighet med finansministeriets prognos. Volymökningen berodde på tillväxten av exporten, hushållens konsumtion och de inhemska investeringarna. Den positiva utvecklingen bedöms fortsätta 2022. Rysslands invasion av Ukraina i slutet av februari 2022 förändrade situationen avsevärt på ett oförutsett sätt, men bedömningarna av dess konsekvenser för ekonomin och samhället i stort är mycket osäkra och ostrukturerade.

Problemen med arbetskraftens tillräcklighet och kompetens har samtidigt blivit ett betydande hinder för reform och ny ekonomisk aktivitet. Bristen på komponenter och annat material på grund av utmaningarna i de globala leveranskedjorna samt råvarupriserna upplevs inom många branscher bromsa tillväxten och lönsamheten. Stigande priser och räntor hör nu till de största hoten mot ekonomin. De geopolitiska riskerna och riskerna med anknytning till eventuella handelskonflikter ökar osäkerheten.

Ett hinder som länge har bromsat tillväxten i Finland är ovilligheten att göra immateriella investeringar. En höjning av andelen av utgifterna för Finlands forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) av bruttonationalprodukten, det vill säga FoU-intensiteten, på fyra procent före 2030 är ett av de viktigaste politiska målen som sträcker sig över flera regeringsperioder. Detta kräver tilläggsinvesteringar på lång sikt av både företagen och den offentliga sektorn.

Den växande trenden med den gröna omställningen påskyndar strukturomvandlingen i ekonomin och skapandet av ett klimatneutralt välfärdssamhälle samt betonar behovet av omfattande investeringar och förnyelse av näringslivet. Finland har som sitt ambitiösa mål att bli ett av de ledande länderna inom väteekonomi och cirkulär ekonomi, utsläppsfria energisystem, energieffektivitet och fossilfria transporter. Med tanke på digitaliseringen har Finland goda förutsättningar att dra nytta av nya affärsmöjligheter som grundar sig på teknikkompetens och skapa lösningar som gagnar hela samhället. De nya politiska riktlinjerna och innehållen bidrar för sin del till att bemöta de utmaningar som digitaliseringen, klimatförändringen och hållbarheten i de offentliga finanserna medför.

EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) betonar aktuella teman såsom den gröna omställningen, digitaliseringen (bland annat 6G, artificiell intelligens, kvantdatorteknik). Det handlar om investeringar i bland annat ren och effektiv produktion och förbrukning av energi, infrastrukturer och FUI-verksamhet. Klimatfonden Ab och färdplanerna för koldioxidsnåla lösningar ger fler möjligheter att utveckla den inhemska kompetensen och

affärsverksamheten med hänsyn till den globala efterfrågan. Med sina investeringar fokuserar Klimatfonden särskilt på att bekämpa klimatförändringen, påskynda en koldioxidsnål industri och främja digitaliseringen.

Utgångspunkten för energi- och klimatåtgärderna är en systematisk omställning till klimatneutral ekonomi. Den styrande principen är de politiska åtgärdernas kostnadseffektivitet och genomslag.

Trots den utdragna coronaviruspandemin och de varierande restriktioner som till följd av den drabbade näringsverksamheten under året förbättrades det allmänna sysselsättnings- och arbetslöshetsläget avsevärt. Bland antalet anmälda arbetslösa arbetssökande hos arbets- och näringsbyråerna minskade antalet permitterade med i genomsnitt cirka 40 000 personer, medan antalet övriga arbetslösa minskade med endast cirka 3 000 personer. Cirka 47 procent fler nya lediga jobb anmäldes till arbets- och näringsbyråerna jämfört med 2020. Lika många anmälda lediga jobb som 2021 har aldrig tidigare statistikförts under ett år, så berättelseåret var ett rekordår i statistisk historia. Arbetsgivarnas rekryteringsproblem tilltog. Under de tre första kvartalen 2021 hade 47 procent av alla verksamhetsställen som sökte arbetskraft rekryteringsproblem (41 procent under de tre första kvartalen 2020).

10.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 22. Viktiga risker och beredskap för dem

1	Utmaningar i genomförandet av reformerna av sysselsättningstjänsterna
	Regeringsprogrammets mål är att utveckla sysselsättningstjänsterna med hjälp av flera åtgärder. Risknivån för reformerna av arbets- och näringstjänsterna har sjunkit, men framför allt frågor som rör statens styrande roll kvarstår som utmaningar. I riskhanteringen spelar i synnerhet aktiv dialog och samarbete för att utarbeta nya modeller en viktig roll.
2	Marknadens funktion och osäkerheten i fråga om försörjningsberedskapsläget
	Under granskningsperioden har försörjningsberedskapen fått ta plats i lägesbilden för risker som hotar marknadens funktion. Pandemitiden och andra globala kriser visar hur det ökade globala ömsesidiga beroendet, samtidig brist på råvaror, komponenter och containrar samt prishöjningarna på dem medför ökad osäkerhet för försörjningsberedskapsläget och organisationerna. Flera åtgärder pågår för att utveckla försörjningsberedskapen.
3	Utmaningar för utvecklingsfinansieringens handläggning och effekt
	Det stora antalet instrument för utvecklingsfinansiering (inklusive RRF), deras samtidighet, effektiva handläggning och verkningfulla inriktning betraktas som utmaningar. I riskhanteringen betonas vikten av att trygga systemet för genomförande av finansieringsinstrument.
4	Koncentrationsrisk för exportfinansiering
	Koncentrationsrisknivån för exportfinansiering är fortsatt hög så länge pandemisituationen utgör en utmaning. Pandemins omfattning, varaktighet och konsekvenser har varit oväntade och är fortsättningsvis svåra att förutse. Riskberedskapen upprätthålls genom att utveckla riskhanteringssystemen, tillsynen, rapporteringen och mätningen av risker samt genom att upprätthålla och ackumulera tillräckliga buffertmedel.
5	Inverkan på skogs- och energisektorn av begränsningar gällande användningen av biomassa
	I kommissionens 55 %-paket föreslås en begränsning av användningen av skogsbaserad biomassa och en skärpning av hållbarhetskraven för bioenergimassa. I den form som föreslås ska hållbarhetskraven för bioenergi utvidgas till att omfatta också anläggningar som underskrider tröskelvärdet för handel med utsläppsätter. Dessutom ökar den administrativa bördan att påvisa hållbarheten och strängare krav föreslås för kaskadanvändningen av biomassa. Under direktivförhandlingarna framhävs de medlemsstatsspecifika och regionala skillnaderna i fråga om biomassa samt att energiproduktionen av skogsbaserad biomassa i Finland även i framtiden i princip ska basera sig på restprodukter och avfall från skogsbruket och skogsindustrin samt på klenträdet som uppkommer i samband med skogsvårdsåtgärder.

10.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Förändring i bruttonationalprodukten (inklusive varu- och tjänsteexportens andel av BNP)

Måluppfyllelse: **GOD**

I Finland har samhällsekonomin utveckling varit relativt gynnsam med hänsyn till coronakrisens inverkan och jämfört med exempelvis de övriga EU-länderna. Ekonomins resiliens har varit hög och man har lyckats mildra efterfrågechocken och kassakrisen som drabbat den privata sektorn med hjälp av offentliga insatser. Även investeringsvolymernas utveckling har varit god i Finland. De flesta länder led mer än Finland av coronakrisen och de störningar i efterfrågan och värdekedjan som den orsakat. Branschstrukturen och den dominerande kapitalvaruindustrin var till vår fördel den här gången. Den finländska tillverkningsindustrins långa orderstockar dämpade pandemiekonomin stötar, medan exempelvis den europeiska bilindustrin led av komponentbrist och turistbranschen av reserestriktioner.

Den fortsatta coronaviruspandemin har försvårat försöken att främja utländska investeringar, vilket syns som en nedgång i sysselsättningssiffrorna för utländska investeringarna (2020: 916 arbetsplatser, 2021: 441). På grund av reserestriktionerna har situationen inom turistbranschen försämrats ytterligare jämfört med 2020 och antalet utländska turister som övernattade minskade med cirka en femtedel jämfört med nivån 2019.

Med tanke på ekonomisk förnyelse och tillväxt är det positivt att forsknings- och utvecklingsutgifterna har uppvisat en måttfull ökning efter 2016. År 2020 fortsatte tillväxten inom företagssektorn, men inom högskolesektorn och den offentliga sektorn minskade utgifterna något. Företagens forsknings- och utvecklingsutgifter ökade med 5,4 procent 2020 jämfört med året innan och enligt Statistikcentralens preliminära bedömning med 4,7 procent 2021. Ökningen var störst inom servicebranscherna (7,8 procent), framför allt inom informations- och kommunikationsbranschen (20 procent) under 2020. Inom industrin var ökningen cirka tre procent. Tre branscher (elektronik, datorer och elapparater; information och kommunikation; övriga maskiner och anordningar) står för 60 procent av företagens forsknings- och utvecklingsutgifter.

Hos de små och medelstora företag som är Business Finlands kunder som får FUI-finansiering ökade forsknings- och utvecklingsutgifterna med 22 procent 2020 jämfört med året innan. Enligt Statistikcentralen har ökningen av kundernas sammanlagda insatser avtagit till cirka två procent på grund av de stora kundernas minskade forsknings- och utvecklingsinsatser. År 2021 startades fem nya ekosysteminitiativ som finansieras av Business Finland. Målet är att skapa affärsverksamhet för mer än en miljard euro (12 initiativ 2020). Exportförväntningarna är fortsatt höga för Business Finlands kunder som får FUI-finansiering. I genomsnitt uppgick kundernas exportförväntningar till 36 miljoner euro för varje miljon euro i FUI-finansiering.

Tabell 23. Numerisk målpuppfyllelse

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021*
BNP-ändring (%)	1,2	-2,3	2,6	3,5
Direkta utländska investeringar/BNP (%)	32	32	33	30
FoU-utgifter/BNP (%)	2,80	2,91	2,90	2,83
Statens FoU-finansiering/BNP (%)	0,84	0,96	> 0,9	0,88
Varu- och tjänsteexportens andel av BNP	40	36,2	> 35	37,4

*Utfallet för 2021 fastställs före slutet av 2022.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Business Finlands bedömning: Innovationer, tillväxt och internationalisering
- Rapporten Innovationer ger konkurrenskraft och hållbar tillväxt 2021
- Innovation, reallocation and growth in the 21st century (Innovation, kreativ förstörelse och tillväxt på 2000-talet)
- Utvärdering av företagsstöden under coronakrisen

Effektmål: Arbetslöshets- och sysselsättningsgrad

Måluppfyllelse: GOD

Arbetslöshetsgraden stannade på samma nivå som 2020 (7,7 procent), då målet var 8,1 procent. Sysselsättningsgraden steg till 72,3 procent från 70,7 procent, då målet var 71,3 procent. På grund av den nya metoden som användes i Statistikcentralens arbetskraftsundersökning som genomfördes i början av 2021 har också utfallssiffrorna för tidigare år ändrats. Beräknat enligt den nya metoden är sysselsättningsgraden hos befolkningen i åldern 15–64 år cirka en procentenhet lägre än enligt den gamla metoden. Därför är målet för 2021 också cirka en procentenhet högre i relation till de förnyade utfallssiffrorna, eftersom det har ställts upp utifrån serien i den gamla metoden. Ekonomins och arbetsmarknadens återhämtning var stark och därför steg sysselsättningsgraden avsevärt. Arbetslösheten förblev däremot nästan oförändrad enligt arbetskraftsundersökningen. De arbetslösa arbetssökandes arbetslöshet drog ut på tiden.

Målen för den genomsnittliga längden på de oavbrutna arbetslöshetsperioderna samt andelen arbetslöshetsperioder som pågått minst tre månader uppfylldes inte. Arbetsmarknaden är uppdelad i å ena sidan personer som lätt får sysselsättning och å andra sidan personer som är arbetslösa länge. Antalet arbetslösa minskade avsevärt, men de arbetslösa är fortfarande fler än 2019 innan krisen bröt ut. Antalet långtidsarbetslösa har fortsatt att öka. Genom att reagera snabbt på de exceptionella händelserna i omvärlden har man eventuellt delvis lyckats minska epidemins konsekvenser för sysselsättningen. Antalet lediga jobb ökade avsevärt och bristen på kompetent arbetskraft tilltog.

Antalet arbetslösa arbetssökande minskade till 299 000 personer (2020: 342 000). En stor del av minskningen (40 600 personer) beror på att antalet permitterade minskade. Antalet långtidsarbetslösa ökade till i genomsnitt cirka 107 100 personer (2020: 75 400). Arbetslösheten minskade i alla åldersgrupper utom bland personer som fyllt 60 år.

Antalet deltagare i de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden låg kvar på nästan samma nivå som året innan och minskade från cirka 110 800 till cirka 110 400 anställda i genomsnitt i slutet av månaden. Antalet arbetslösa minskade dessutom snabbt och aktiveringsgraden steg från 24,5 procent till 27,0 procent. Matchningsproblemen på arbetsmarknaden tilltog när antalet lediga jobb ökade kraftigt samtidigt som de långtidsarbetslösa blev allt fler och de genomsnittliga arbetslöshetsperioderna blev längre. Arbetslösheten efter sysselsättningsfrämjande tjänster låg kvar på en hög nivå trots den allmänna förbättringen av sysselsättnings- och arbetslöshetsläget. Detta kan delvis förklaras med att särskilt personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden hänvisas till tjänsterna.

Tabell 24. Numerisk måluppfyllelse

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Arbetslöshetsgrad (%)	6,7	7,7	8,1	7,7
Arbetslöshetens genomsnittliga längd (veckor)	50	41	47	57
Inflöde till arbetslöshet i över 3 mån. (%)	43	37,9	< 40	41,3
Sysselsättningsgrad (%)	71,6	70,7	71,3	72,3

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, rapport 2021

Effektmål: Antalet tillväxtföretag

Måluppfyllelse: **GOD**

Antalet tillväxtföretag i Finland har ökat stadigt mellan 2014 och 2019. År 2014 fanns det 714 tillväxtföretag i Finland, medan motsvarande siffra 2019 var 1 227. År 2020 minskade antalet till under tusen. Tillväxtföretagens omsättning minskade mindre (minskning fem procent) än antalet företag (minskning 19 procent). I Finland har det traditionellt funnits färre tillväxtföretag än i de övriga nordiska länderna. Mer än hälften av de snabbväxande företagen finns i Nyland. Tillväxtföretag finns framför allt inom industri, byggande, information och kommunikation, yrkesverksamhet samt förvaltning och stödtjänster.

Tabell 25. Numerisk måluppfyllelse

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Antalet tillväxtföretag	1 227	991	> 1 000	Tillgänglig i början av 2023

Företag kan växa på mycket olika sätt. Bakom tillväxten kan finnas en koncern eller en företagsomstrukturering. År 2020 hade endast 481 av tillväxtföretagen genererat faktiskt tillväxt. I 67 av fallen låg en företagsomstrukturering bakom tillväxten, i 155 en utländsk koncern och i 288 en inhemsk koncern. Förhållandevis mest minskade antalet företag som vuxit genom företagsomstrukturering (minskning 26 procent) och antalet tillväxtföretag i inhemska koncerners ägo (minskning 26 procent).

Bland Business Finlands små och medelstora kunder som söker tillväxt genom internationalisering ökade exporten med uppskattningsvis 1,5 miljarder euro 2021 jämfört med 2020 (16,5 procent). Enligt Skatteförvaltningens uppgifter från den första hälften av 2021 ökade förädlingsvärdet med 369 miljoner euro (10 procent) 2019–2020. Business Finlands små och medelstora kunder som söker tillväxt genom internationalisering var en procent fler till antalet 2021 jämfört med 2019.

Exporten hos start-upföretag som är kunder hos Business Finland fortsatte att öka, men i betydligt långsammare takt (uppskattning 12 procent) än ett år tidigare (94 procent).

Effektmål: Arbetets produktivitet, förändring

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

År 2020 förbättrades arbetets produktivitet med 1,7 procent. Ökningen förklaras av att arbetstimmarna omfördelades till mer produktiva branscher i samhällsekonomin än tidigare. Inverkan av detta var 2,8 procentenheter. Andra faktorer som förklarar produktivitetens utveckling (kapitalintensitet, arbetsinsatsens kvalitet och total produktivitet) uppvisade en negativ kontribution till produktiviteten.

Effekten av omfördelningen av arbetstimmarna hörde till historiens största. Detta är inte oväntat, eftersom coronaviruspandemin och de åtföljande restriktionerna hade en avsevärd effekt på servicebranscherna, som traditionellt har haft en sämre produktivitet än industrin. Kapitalets, arbetsinsatsens och den totala produktivitetens negativa bidrag till arbetets produktivitet har inte nödvändigtvis något direkt samband med coronaviruspandemin, utan beror på förändringar som pågått redan en längre tid i ekonomin. Exempelvis har bidragen från ICT, forskning- och utvecklingsverksamhet samt kapitalresurser såsom maskiner och utrustning till hela ekonomin varit negativa i cirka fem år. Den skenbart nöjaktiga produktivitetens utveckling för 2020 kan också förklaras så att värdeökningens volym inte minskade (minskning 2,6 procent) lika mycket som antalet utförda arbetstimmar (minskning 4,3 procent).

Tabell 26. Numerisk målpuffyllelse

	Utfall 2019	Utfall 2020	Mål 2021	Utfall 2021
Arbetets produktivitet, förändring	0,3	1,7*	1,5	Tillgänglig 15.10.2022

*Den rapporterade förändringen i arbetets produktivitet 1,7 procent gäller 2020 och baserar sig på Statistikcentralens publicering av uppgifter 15.10.2021. En preciserade uppskattning ges i mars 2022. De preliminära uppgifterna för 2021 är tillgängliga i juni 2022. Metoden för beräkning av produktiviteten för 2020 är en annan än den metod som användes tidigare. Den utgår från sektorsklassificeringen av redovisningen, där största delen av den offentliga sektorn inte har tagits med i beräkningarna. Den offentliga sektorns marknadsproduktion har dock tagits med. Siffran för 2020 gäller alltså marknadssektorns produktivitet.

Under normala omständigheter påverkar statens åtgärder produktiviteten indirekt och inträffar med en fördröjning som kan vara betydande (exempelvis stöd till forsknings- och utvecklingsverksamheten, utbildning, förbättring av arbetsmarknadens verksamhet (matchningen)).

De stöd som beviljats företagen på grund av coronaviruspandemin kan bedömas ha påverkat produktiviteten på olika sätt. Syftet med de olika kostnadsstöden har varit att hjälpa företag i likviditetskris så att en lönsam och produktiv näringsverksamhet kan fortsätta efter krisen. Det kumulativa antalet konkurser 2020 och 2021 var lägre än antalet 2018 och 2019, så Finland lyckades undvika en konkursvåg. De få konkurserna kan bero på att en del av stöden gick till företag som redan befann sig i svårigheter av andra orsaker än coronaviruspandemin. Antalet företag som upphörde med sin verksamhet var relativt sett större än antalet företag som inledde sin verksamhet under 2020 jämfört med tidigare år. Företagen har upphört med sin verksamhet och inleder eventuellt verksamheten på nytt efter krisen. Den temporära ändringen av konkurslagstiftningen minskade antalet konkurser och ingen konkursvåg orsakades heller när ändringen upphörde att gälla.

Coronastöden för hantering av akuta likviditetskriser var kortvariga och temporära. De fyllde ett behov och var motiverade, då myndigheterna till följd av coronavirusepidemin var tvungna att införa restriktioner som drabbade företagets näringsverksamhet. Restriktionerna och de ekonomiska svårigheterna var särskilt hårda för hotell-, restaurang- och turistnäringen. Enligt [utvärderingen av företagsstöden under coronakrisen](#) minskade stöden särskilt sannolikheten för permittering av personalen och de bedöms i allmänhet ha inverkat positivt på företagets förmåga att klara krisen. Stöden har sannolikt förbättrat omsättningen för företag som beviljades stöd. En [simuleringsstudie av systemen för kostnadsstöd i Finland, Norge och Förenta staterna](#) visar att kostnadsstödet i Finland var kostnadseffektivt. Exempelvis fanns det med den finländska modellen 33 procent färre företag som förlorat alla sina likvida medel jämfört med en pandemisituation utan några som

helst stödåtgärder. Kostnadsstödet avvärgde en tredjedel av pandemins konsekvenser mätt i likvida medel. Effekten var påtaglig. Beviljandet av kostnadsstöd försämrar produktiviteten, om de inte klart och tydligt baserar sig på skälig ersättning av förlust på grund av begränsning av näringsverksamheten.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Ministeriets strategiska mål att uppnå klimatneutralitet senast 2035, höja innovationssatsningen till fyra procent av bruttonationalprodukten, höja sysselsättningsgraden till 75 procent samt vidta politiska åtgärder för att uppnå dem är i linje med målen i handlingsprogrammet för hållbar utveckling (Agenda2030).

Innovations- och företagsfinansiering riktades till teman i anslutning till hållbar utveckling, såsom ren energi och koldioxidsnålhet, förnybara råvaror, cirkulär ekonomi, hållbara livsmedelslösningar, förbättrad livskvalitet och välbefinnande samt relaterad teknik. Ministeriets [verksamhetsmodell Tillväxtportfölj](#) användes till att förutse möjligheter till hållbar ekonomisk tillväxt.

En rättvis omställning till klimatneutral ekonomi understöddes med hjälp av utbildning och arbetskraftsservice, inklusive livslångt lärande, och genom att främja kompetensutveckling på arbetsplatserna. Olika specialåtgärder utvecklades för att integrera unga, invandrare och partiellt arbetsföra på arbetsmarknaden. Ett program för mångfald i arbetslivet startades. Dess viktigaste åtgärder inkluderar att minska den strukturella diskrimineringen på arbetsmarknaden samt att öka exempelvis rekryterings- och ledarskapskunnandet.

Uppnående av målen för jämställdhet

I anslutning till den nya energi- och klimatstrategin gjordes för första gången en [analys av könkonsekvenserna](#). Slutsatser och rekommendationer baserade på analysen inkluderades i strategin.

Cirka 57 procent av arbetslösa arbetssökande var män och cirka 43 procent kvinnor. Andelen män var något högre än tidigare år (2020: cirka 55 procent och 2019: cirka 56 procent). I de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden var andelen kvinnor cirka 52 procent och andelen män cirka 48 procent. Fördelningen har varit densamma sedan 2014. Lönesubventionerat arbete omfattar fler män än kvinnor, men andelen kvinnor som får startpeng och som deltar i utbildning är större än andelen män. Skillnaderna är fortsatt ungefär desamma, men 2021 ökade andelen män i lönesubventionerat arbete och andelen

kvinnor som deltar i utbildningar. Skillnaderna i könsfördelningen ökade alltså inom tjänsterna. Cirka 54 procent av arbetslösa och arbetssökande som anlitar tjänsterna var män och cirka 46 procent kvinnor. Fördelningen har varit densamma sedan 2019. Kvinnorna är fortfarande överrepresenterade i tjänster riktade till arbetslösa, med beaktande av könsfördelningen bland arbetslösa arbetssökande. En orsak till detta kan vara skillnader i villigheten att söka sig till eller anlita tjänsterna. År 2021 varken genomfördes eller trädde det i kraft några sådana reformer av arbetskraftstjänsterna som kan bedömas ha en avsevärd effekt på jämställdheten.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Arbets- och näringsministeriets bokslut 2021

[Innovationsfinansieringscentret Business Finlands bokslut 2021](#)

[Konkurrens- och konsumentverkets bokslut 2021](#)

[Geologiska forskningscentralens bokslut 2021](#)

[Säkerhets- och kemikalieverkets bokslut 2021](#)

[Energimyndighetens bokslut 2021](#)

Patent- och registerstyrelsens årsredovisning 2021

Bokslut för närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter 2021

11 Social- och hälsovårdsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

- Social- och hälsovårdsministeriets andel **19 111 mn €**

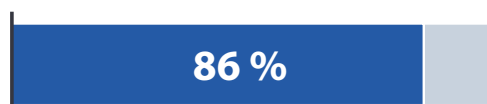

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 602 mn €
- Överföringsutgifter 15 792 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

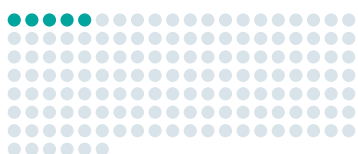
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

- Social- och hälsovårdsministeriet **3 955 årsverken**

Ämbetsverk **5** ST.

- Strålsäkerhetscentralen STUK
- Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira
- Besvärskommittén för social trygghet SAMU
- Institutet för hälsa och välfärd

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **3** ST.

- Alko Ab
- STUK International Ab
- FinnHEMS Ab

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den utdragna coronavirusepidemin har inte enbart belastat social- och hälsovårdens tjänster, utan också medfört en betydande vård-, service- och rehabiliteringsskuld. Även befolkningens handlingsförmåga har försämrats till följd av epidemin. Särskilt tydligt syns konsekvenserna av epidemin bland de mest utsatta befolkningsgrupperna. Det finns risk för att det kommer att krävas avsevärt med tid och resurser för att avhjälpa situationen som epidemin har orsakat samt att det försämrar genomförandet av reformerna av servicesystemet.

I Finland förekommer det fortfarande avsevärda skillnader i hälsan och välbefinnandet mellan olika regioner och befolkningsgrupper. Även om vår välfärd enligt många indikatorer ligger på en hög nivå, förekommer det fortfarande ojämlikhet i Finland. Det syns i form av en ojämn fördelning av inkomsterna, kompetensen, sysselsättningen, hälsan, välbefinnandet och utvecklingen i bostadsområdena samt skillnader i olika befolkningsgruppers deltagande i samhället. Coronavirusepidemin har framhävt dessa skillnader ytterligare. När serviceskulden växer och blir utdragen finns det risk för att människornas livssituation försvåras avsevärt, vilket kan öka behovet av multiprofessionell service inom den nära framtiden.

I en internationell jämförelse är inkomstskillnaderna i Finland små och den sociala mobiliteten stor, men förmögenhetsskillnaderna i Finland har ökat nästan oavbrutet i 30 år. Fattigdom och marginalisering är ofta nedärvda och starkt förknippade med flera samtidiga problem. Fattigdomsriskerna är särskilt stora för ensamförsörjningsfamiljer, unga vuxna, långtidsarbetslösa, ensamboende och över 75-åringar. Antalet barn som placerats i vård utanför hemmet har ökat under en lång tid. Under de senaste åren har det också samlats forskningsrön som visar att samhällets strukturer inte i tillräckligt hög grad stöder likabehandling oberoende av bakgrund. Jämställdheten har förbättrats, men det finns fortfarande utmaningar i synnerhet i fråga om lika lön och kvinnornas ställning i arbetslivet, där atypiska anställningar är betydligt vanligare bland kvinnor. Även omsorgsansvaret och familjeledigheterna fördelas ojämnt mellan kvinnor och män.

Den ogynnsamma utvecklingen av försörjningskvoten försvårar finansieringen av välfärds-samhället. Nativiteten minskade med en fjärdedel under 2010-talet. Befolkningens stigande medelålder förändrar samhället, och förändringen syns som olika utvecklingsförlopp inom olika samhällssektorer. När befolkningen i arbetsför ålder minskar och medelåldern stiger, ökar pensions-, vård- och omsorgsutgifterna i förhållande till ekonomins resurser. Frågor med anknytning till att förlänga tiden i arbetslivet samt till ett sunt och aktivt åldrande blir allt viktigare. Den relativa andelen personer i arbetsför ålder i Finland minskar när befolkningens medelålder stiger, vilket påverkar arbetskraftens tillräcklighet.

Samtidigt har antalet sjukskrivningar med anknytning till den psykiska hälsan och antalet sjuk- eller invalidpensioneringar ökat markant.

År 2020 var coronapandemin och de åtgärder som vidtogs för att bromsa den huvudorsaken till att sysselsättningsutvecklingen försämrades. Sysselsättningen förbättrades dock avsevärt under 2021. Forskningen visar att konsekvenserna slår hårdast mot dem som redan har en sämre ställning på arbetsmarknaden och på så sätt förvärrar den fortsatta pandemin den redan befintliga ojämlikheten på arbetsmarknaden. Åtgärder på längre sikt behövs för att motverka coronapandemins negativa konsekvenser för välbefinnandet och hälsan samt för att avveckla vård- och serviceskulden. Exempelvis ska konsekvenserna för välbefinnandet och hälsan studeras i utrednings- och forskningsprojekt som visar vilka de viktigaste konsekvenserna är, så att åtgärderna blir rätt inriktade och mer effektiva.

11.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 27. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	Risikfaktorer som leder till ojämlikhet och marginalisering
	Ojämlikheten i det finländska samhället syns i form av en ojämn fördelning av hälsan, välbefinnandet, inkomsterna, förmögenheten, kompetensen, sysselsättningen och utvecklingen i bostadsområdena samt skillnader i olika befolkningsgruppers deltagande i samhället. Det viktigaste målet för programmet Framtidens social- och hälsocentral är att flytta fokus i verksamheten till förebyggande och föregripande arbete och se till att tjänsterna är sektorsövergripande och interoperabla. Arbetslivsprogrammen ger konkreta lösningar som gäller arbetslivet och servicesystemet, vilket ökar sysselsättningen, produktiviteten och välbefinnandet. Risken bedöms vara betydande.
2	Den nuvarande nivån på tjänster och förmåner kan inte upprätthållas när arbets- och befolkningsstrukturen förändras
	Social och ekonomisk hållbarhet i samhället förutsätter att sysselsättningsgraden är hög, befolkningens hälsa och arbetsförmåga är god och företagen är konkurrenskraftiga. Reformen av den sociala tryggheten, som sträcker sig över två riksdagsperioder, behandlar sambandet mellan olika förmåner och finansieringen av dem, samordningen av arbete och social trygghet samt samordningen av förmåner och tjänster. Målet med reformen är att utveckla den sociala trygghetens struktur och funktion på lång sikt. På grund av förändringarna i arbetslivet är det viktigt att stödja sysselsättningen, företagandet, aktiviteten, initiativförmågan, delaktigheten och det livslånga lärandet samt att förlänga tiden i arbetslivet. I arbetslivet behövs också ett nytt perspektiv på bedömning av servicebehov, servicekedjor och digitalisering. Risken bedöms vara kritisk.
3	Målen med social- och hälsovårdsreformen uppnås inte
	Efter att lagarna trätt i kraft är det viktigaste med tanke på social- och hälsovårdsreformen att genomförandet av reformen lyckas. En risk har konstaterats vara att regionerna och statsförvaltningen saknar tillräckliga resurser för genomförandet. Den största risken med tanke på konsekvenserna anses vara en situation där ett välfärdsområde inte förmår ta sig an organiseringsuppgiften eller trygga produktionen av tjänster från och med början av 2023. Den snäva tidtabellen för genomförandet har identifierats som en risk med tanke på regionernas förmåga att genomföra reformen inom alla centrala uppgiftshelheter. Riskerna bedöms vara betydande.
4	Social- och hälsovårdsministeriet lyckas inte trygga samhällets försörjningsberedskap
	Med tanke på samhällets försörjningsberedskap är det väsentligt att servicesystemet har kapacitet att bereda sig och svara på mer omfattande kriser i samhället tillräckligt väl för att i framtiden allt bättre kunna reagera på hot mot befolkningens hälsa, välbefinnande och försörjning. Servicesystemets krishanteringsförmåga stärks genom lagstiftningen om välfärdsområdenas beredskap. Genom att samla de viktigaste lärdomarna från covid-19-pandemin och vidta nödvändiga utvecklingsåtgärder är det möjligt att säkerställa en bättre förmåga på nationell nivå att svara på kommande kriser. Med de nödvändiga lagändringarna förbättras dessutom förmågan att på ett allt smidigare sätt möta de utmaningar som kommande kriser medför. Risken bedöms vara kritisk.

11.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: Skillnaderna i välfärd och hälsa har minskat

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Allmänt taget har folkhälsan i Finland utvecklats positivt under de senaste decennierna. Exempelvis dödligheten i sjukdomar i cirkulationsorganen, i cancersjukdomar och av alkoholrelaterade orsaker har minskat på lång sikt. Trots den positiva utvecklingen av folkhälsan förekommer relativt permanenta [skillnader](#) i hälsotillstånd, välbefinnande, dödlighet och faktorer som påverkar dessa mellan de socioekonomiska grupperna. Problem med hälsan och välbefinnandet koncentreras till vissa befolkningsgrupper och försämrar ställningen för personer i lägre socioekonomiska grupper ytterligare.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds [sjuklighetsindex](#) har den totala sjukligheten bland finländarna sjunkit stadigt under de senaste decennierna. En regional analys avslöjar dock betydande regionala skillnader i den totala sjukligheten. I norr och öster är sjukligheten större än i västra och södra Finland.

Även i fråga om antalet förlorade levnadsår kan man se en positiv trend under de senaste tio åren. Coronapandemins konsekvenser avspeglas inte i antalet förlorade levnadsår, eftersom dödligheten i covid-19 bland personer under 80 år har varit låg i Finland. Trots den positiva utvecklingen har skillnaden inte minskat mellan könen: antalet förlorade levnadsår är dubbelt fler bland män än bland kvinnor.

Den upplevda hälsan och livskvaliteten bland personer i arbetsför ålder är sämre än innan coronapandemin bröt ut. Orsakerna till detta kan vara de många ogynnsamma effekterna av pandemin. Coronaepidemin och de åtföljande restriktionerna har haft avsevärda konsekvenser för hela befolkningen, men i synnerhet för välbefinnandet och försörjningen bland dem som befann sig i en svår livssituation redan innan pandemin bröt ut.

Trots att välbefinnandet bland de unga allmänt taget har förbättrats i Finland under 2000-talet, har de ungas välbefinnande drabbats hårt av coronapandemin. Enligt [uppgifter](#) från våren 2021 har symtomen på ångest och depression hos ungdomar ökat betydligt jämfört med tiden innan coronapandemin bröt ut. Allt fler unga upplever också sin hälsa som antingen medelmåttig eller dålig.

Tabell 28. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Förlorade levnadsår (PYLL) i åldrarna 0–80 per 100 000 invånare				
Totalt	6 160	5 771	5 728	5 750*
Män	8 168	7 496	7 484	7 500*
Kvinnor	4 103	3 983	3 907	3 900*
Andel som upplever sin hälsa som medelmåttig eller sämre, procent av 20–64-åringarna				
Totalt	31,5	27*	32,2	32,2*
Män	32,6	27*	32,3	32,3*
Kvinnor	30,4	26*	32,2	32,2*
Andel som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt, procent av eleverna i årskurs 8 och 9				
Totalt	16,2	20,8	21,7*	25,7
Pojkar	12,9	14,7	15,5*	16,5
Flickor	19,5	26,8	27,7*	34,3
Andel som upplever sin livskvalitet som god (EuroHIS-8), procent av 20–64-åringarna				
Totalt	55,2	64*	56,5	56,5*
Män	55,1	62*	56,7	56,7*
Kvinnor	55,3	67*	56,6	56,6*

Källa: Institutet för hälsa och välfärd, Sotkanet

*Uppskattning.

Effekt mål: Funktions- och arbetsförmågan har förbättrats

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Den långvariga nedåtgående trenden i antalet sjuk- eller invalidpensioneringar fortsätter. Samtidigt kan det låga antalet personer som gått i full sjuk- eller invalidpension på heltid bero på coronapandemin, eftersom en del av fallen har dolts till följd av den. Tendensen att ansöka om partiella sjuk- eller invalidpensioner har också ökat klart. Största delen av befolkningen tror dock att de orkar arbeta ända till åldern för ålderspension, och ålderspensionen är fortfarande den vanligaste vägen till arbetspension. Äldre personers funktionsförmåga har utvecklats positivt under en längre tid och trenden ser ut att fortsätta trots coronapandemin.

Trots att trenden på en övergripande nivå är god har antalet sjuk- eller invalidpensioneringar ökat framför allt bland personer över 60 år och under 45 år. De vanligaste orsakerna till att gå i sjuk- eller invalidpension var psykisk ohälsa och beteendestörningar. Deras andel var 33 procent. Andelen sjuk- eller invalidpensioneringar på grund av sjukdomar i rörelseorganen var 31 procent. Det har skett en oroväckande ökning av depressionsrelaterade pensioneringar de senaste åren, i synnerhet bland unga kvinnor och kvinnor som närmar sig pensionsåldern.

Tabell 29. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Personer som gått i sjuk- eller invalidpension, antal				
Totalt	22 863	22 603	21 492	19 531*
Full	16 156	14 665	13 899	12 076*
Partiell	4 824	5 683	5 458	5 317*
Personer under 25 år	1 883	2 255	2 135	2 135*
Andel som tror att de sannolikt inte orkar arbeta ända till åldern för ålderspension, procent av 20–64-åringarna				
Totalt	26,1	23,2	24,6	24,6*
Män	26,2	24,5	23,8	23,8*
Kvinnor	25,9	21,9	25,4	25,4*
Andel som upplever sig ha åtminstone stora svårigheter att ta hand om sig själva, procent av 75-åringar eller äldre				
Totalt	11,9	11,1	10,4	10*
Män	10,9	10,5	10,4	10*
Kvinnor	12,5	11,5	10,4	10*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Pensionsskyddscentralen, FPA

*Uppskattning.

Effektmål: Livs- och arbetsmiljön har blivit sundare och tryggare

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Inga betydande förbättringar har skett i uppföljningsindikatorerna för målet under de senaste fem åren. Förekomsten av familjevåld och våld i nära relationer i Finland är fortfarande hög i europeisk jämförelse. De vattenburna epidemierna och olycksfallsdödligheten har dock minskat avsevärt på lång sikt.

Antalet döda i olyckor i hemmet och på fritiden har minskat betydligt under detta millennium, framför allt i och med den avsevärda minskningen av antalet alkoholförgiftningar, men under de senaste åren har utvecklingen avstannat nästan helt och hållet. Den omfattande övergången till distansarbete till följd av coronapandemin syns i frekvensen av olycksfall på arbetsplatsen bland löntagarna. Under det första coronaåret minskade antalet olycksfall på arbetsplatsen med hela 30 procent. Olycksfallsförsäkringscentralen har uppskattat att antalet olycksfall på arbetsplatsen börjar öka på nytt under 2021, men att frekvensen ändå stannar på en klart lägre nivå än innan coronapandemin bröt ut.

Antalet fall av familjevåld och våld i nära relationer som kommit till polisens kännedom har varit relativt konstant på senare år. Coronaepidemin har haft negativa konsekvenser för antalet fall av våld i nära relationer. Fallen av våld mellan makar ökade med sju procent under det första coronaåret och antalet personer som vände sig till Förbundet för mödra- och skyddshem för att få hjälp på grund av våld i nära relationer fördubblades enligt [uppgifter](#) från förbundet. [Forskning](#) visar att det också har blivit svårare att söka hjälp till följd av coronapandemin och de restriktioner som införts för att bekämpa den.

Tabell 30. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Antal döda i olyckor i hemmet och på fri - tiden per 100 000 boende	39	39,9	38,5	38,5*
Fall av våld i familjen eller nära relationer som kommit till polisens kännedom				
Totalt, antal	9 965	10 926	10 793	10 800*
Män som offer, procent	30	30	30	30*
Kvinnor som offer, procent	70	70	70	70*
Arbetsolycksfallsfrekvens	28,6	29,0	25,0	26,5*
Vattenburna epidemier, antal	3	4	2	2

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Statistikcentralen/Brott och tvångsmedel och Olycksfallsförsäkringscentralen.

*Uppskattning.

Effektmål: Den sociala tryggheten uppmuntrar till att arbeta

Måluppfyllelse: God

Under de senaste åren har sysselsättningsutvecklingen varit stark. Konjunkturen och befolkningsutvecklingen har en stor inverkan på den positiva sysselsättningsutvecklingen och effekterna av ändringar i den sociala tryggheten är svåra att särskilja från den utvecklingen. Långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten är fortfarande på en klart högre nivå än situationen före finanskrisen.

Sysselsättningen utvecklades positivt under 2021. Sysselsättningen bland 15–64-åringar ökade med 3,3 procentenheter jämfört med året innan. Sysselsättningsgraden bland ungdomar i åldern 20–24 år försämrades dock till följd av coronapandemin. I den här gruppen har sysselsättningsgraden sjunkit med fem procentenheter sedan 2019.

I internationell jämförelse är det i Finland lönsamt att till exempel deltidsarbeta samtidigt som man får en arbetslöshetsförmån. Arbete har också blivit klart vanligare bland personer som får arbetslöshetsförmåner. Det har också blivit vanligare att sammanjämka arbete med andra sociala förmåner, till exempel sjukdagpenning och invalidpension. Avigsidan av omfattande och tillräckliga förmåner som garanterar försörjningen är problem med förmånstagarnas ekonomiska incitament för att arbeta. Till exempel enligt [utvärderingsrapporten](#) om grundtrygghetens tillräcklighet stärktes incitamenten för olika förmånstagare att arbeta mätt med deltagandeskatter 2015–2019, samtidigt som förmånsnivån försämrades något. Framför allt har grundtrygghetsnivån för arbetslösa försämrats till följd av lägre förmåner orsakade av indexminskningar och den så kallade aktiveringsmodellen. Aktiveringsmodellens nedsättningar och skyldigheter upphävdes vid ingången av 2020 och modellen påverkar inte längre arbetslöshetsförmånerna. Grundtrygghetsnivån för pensionärer och personer som får sjuk- och föräldradagpenning har däremot hållits någorlunda oförändrad. De studerandes grundtrygghet har blivit mycket mer lånebetonad.

Tabell 31. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Sysselsättningsgrad				
20–29-åringar	63,6	68,5	65,9	67*
20–69-åringar	66,3	70,6	69,9	70,4
55–64-åringar	60,0	66,8	67,5	68,3
Långtidsarbetslösa, procent av arbetskraften	4,2	2,4	2,9	2,9*
Den förväntade pensioneringsåldern för en 25-åring	61,1	61,5	61,9	62,4

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Statistikcentralen (Arbetskraftsundersökning), Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik och Pensionsskyddscentralen.

*Uppskattning.

*Indikatorn beskriver arbetslösa arbetssökande som varit arbetslösa utan avbrott i minst ett år.

Effektmål: Fattigdomen och antalet marginaliserade har minskat

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Inga betydande förändringar i inkomstfördelningsindikatorerna har skett under 2010-talet, även om inkomstskillnaderna minskat något från toppåret 2007. De allra senaste åren har inkomstskillnaderna och i synnerhet de högsta inkomstandelarna börjat öka något. I internationell jämförelse är antalet fattiga och marginaliserade litet i Finland mätt med både relativa och absoluta indikatorer. År 2020 minskade låginkomsttagarnas andel av befolkningen med 0,9 procentenheter. Fattigdomen minskade i alla åldersgrupper utom bland 20–23-åriga unga.

Enligt utvärderingsrapporten om grundtrygghetens tillräcklighet förblev inkomstnivån för personer som är beroende av grundtryggheten så gott som oförändrad 2015–2019 när även utkomststödets beaktas. Utkomststödet roll för att fylla luckorna i grundtryggheten fick dock större vikt under den aktuella perioden, och det stabila antalet personer som får långvarigt utkomststöd trots det förbättrade sysselsättningsläget är eventuellt också ett tecken på detta. År 2021 minskade antalet mottagare av grundläggande utkomststöd med cirka nio procent jämfört med året innan.

Framför allt den låga sysselsättningsgraden bland personer med utländsk bakgrund och marginaliseringen bland unga är fortfarande allvarliga problem, trots den i övrigt positiva utvecklingen. I synnerhet kvinnor med utländsk bakgrund har en mycket svag ställning på arbetsmarknaden, även om situationen har förbättrats något under de senaste åren.

Coronaepidemin har stora ekonomiska konsekvenser som drabbat befolkningen mycket ojämnt. Liksom så ofta i olika kriser har också coronaviruskrisens konsekvenser drabbat de sedan tidigare mest utsatta grupperna hårdast, och det visar sig att epidemin ökat i synnerhet barnfamiljernas och mentalvårdsklienternas hjälpbehov. Också problemen bland de äldre tillspetsades: ensamheten djupnade och det blev svårare att utträta ärenden.

Tabell 32. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Låginkomsttagarnas andel, procent				
Hela befolkningen	11,7	12,3	10,9	11*
Personer under 18 år	9,4	11,6	9	9*
Löntagare	1,4	2	1,5	1,5*
65-åringar och äldre	8,1	10,2	9,2	9*
18–24-åringar som riskerar att bli marginaliserade (arbetar inte, studerar inte, är inte i värnpliktstjänst), procent av befolkningen i motsvarande ålder	18,6	16,1	16,3*	16,3*
25–64-åringar som fått utkomststöd en längre tid, procent av befolkningen i motsvarande ålder	2,5	2,7	2,8	2,8*
Privathushåll utan inkomst, antal		34 951	37 021	35 212*
Utländska arbetslösa arbetssökande, procent av den utländska arbetskraften				
Män	24,6	16,1	17*	17*
Kvinnor	30,1	20,6	21,5*	21,5*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, FPA och Statistikcentralen.

*Uppskattning.

Effekt mål: Verkningsfulla tjänster och utkomstskyddet bildar en fungerande helhet

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Enligt indikatorerna har samordningen av utkomstskydd och tjänster förbättrats i viss mån under de senaste åren. Allt färre unga hamnar utanför utbildning och allt färre äldre behöver skära ner på mat eller vård på grund av brist på pengar. Andelen personer över 65 år som upplever sin livskvalitet som god har ökat de senaste åren. Allt fler personer över 75 år bor också kvar i sitt hem. Andelen personer som får partiell sjukdagpenning av alla som får sjukdagpenning har ökat de senaste åren och coronaepidemin verkar ha accelererat denna trend.

Generellt har social- och hälsovårdstjänsterna och förmånerna i stor utsträckning utvecklats separat och därför motsvarar de inte alltid människornas behov. Människorna får eller söker sig inte heller alltid till de tjänster eller förmåner som de behöver. Systemet är också delvis komplicerat, till följd av att olika problem behöver bemötas på flera olika sätt.

Tabell 33. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
0–17-åringar placerade utom hemmet, procent av befolkningen i motsvarande ålder	1,4	1,6	1,6	1,6*
Andel som fått otillräckliga tjänster för barnfamiljer, procent av dem som behövt tjänster		36,5*	34,5	35*
17–24-åringar som hamnat utanför utbildning, procent av befolkningen i motsvarande ålder				
Män		9,2	8,8	9*
Kvinnor		7,3	6,2	6,5*
Personer som får partiell sjukdagpenning, procent av alla som får sjukdagpenning				
Män	3,5	4,9	4,8	5,7
Kvinnor	6,5	9,4	9,4	10,3
Andel som på grund av penningbrist varit tvungna att skära ner på mat, mediciner eller läkarbesök, procent av 65-åringar och äldre				
Män	9,7	9,0*	8,2	8,0*
Kvinnor	12,1	12,0*	9,5	9,5*
Andel som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8), procent av 65-åringar och äldre				
Män	54,1	52*	54,8	55,0*
Kvinnor	51,1	53*	56,0	56,0*
75-åringar och äldre som bor hemma, procent av befolkningen i motsvarande ålder				
Män	93,4	94,1	94,0*	94,0*
Kvinnor	88,9	90,2	90,0*	90,0*

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, FPA.

*Uppskattning.

Effektmål: Tillförlitliga tjänster i rätt tid motsvarar kundernas behov

Måluppfyllelse: NÖJAKTIG

Under de senaste åren har väntetiderna inom vården blivit längre, och den negativa utvecklingen förstärktes ytterligare av coronaepidemin. På grund av epidemin har icke-brådskande vård i många fall fått senareläggas. Det finns också skäl att misstänka att en del personer i behov av tjänster inte har sökt sig till de tjänster som de behöver. Samtidigt har man försökt avveckla **vårdskulden** när det har varit möjligt, och antalet remisser till icke-brådskande vård har ökat till ungefär samma nivå som 2019. I sin helhet verkar tillgången till tjänster ha varit bättre 2021 än under det första coronaåret.

Till följd av coronaepidemin är det inte enkelt att tolka vissa av de indikatorer som beskriver tillgången till hälso- och sjukvård. Enligt indikatorerna har coronapandemin exempelvis inte lett till längre väntetider till läkarbesök för icke-brådskande vård. Tvärtom verkar det som om mer än 60 procent av de personer som sökt vård har fått vård inom en vecka under de senaste två åren. Trots att övergången till distanstjänster, som påskyndats av coronapandemin, i viss mån har gett snabbare tillgång till vård vid hälsocentralerna bör dessa resultat tolkas med försiktighet. Senareläggandet av vården och den minskade efterfrågan på social- och hälsovårdstjänster kan snedvrída statistiken, vilket försvårar tolkningen.

År 2020 ledde nedskärningar inom primärvården till ett minskat antal remisser till specialiserad sjukvård. Under fjolåret ökade antalet remisser till icke-brådskande vård dock till nästan samma nivå som 2019. I slutet av augusti väntade cirka 140 000 personer på att få vård vid sjukvårdsdistriktens sjukhus. Cirka 9 500 (6,8 procent) av alla som väntade på vård hade väntat på icke-brådskande sjukvård i mer än sex månader. Regionala variationer förekommer i väntetiderna.

Tabell 34. Uppföljningsindikatorer för målet

	Utfall 2015	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Väntetid på över 7 dygn för icke-brådskande besök hos läkare i den öppna sjukvården inom primärvården, procent av genomförda besök				
Totalt	47,6	57,2	39,2	38,5
Män	46,6	56,3	39,5	38,8
Kvinnor	48,2	57,8	39,1	38,6
Andel som fått otillräckliga läkarmottagningstjänster, procent av dem som behövt dem				
Totalt	..**	15,0*	19,8	20*
Män	..**	14,0*	18,6	19*
Kvinnor	..**	17,0*	20,7	21*
Specialiserad sjukvård, antal som väntat längre än 6 månader 31.12 /10 000 invånare	2,0	5,1	12,9	6,7
Bedömningar av servicebehovet inom barnskyddet som gjorts inom den lagstadgade tiden på tre månader under perioden 1.10–31.3, procent	91,7	94,3	94,9	95,5

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet.

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data.

Effektmål: Må bra-branschen skapar affärsmöjligheter och export

Måluppfyllelse: **GOD**

Hälsotekniken är en av de snabbast växande högteknologiska exportbranscherna i Finland och den blir allt viktigare i takt med att finländarna åldras och nativiteten sjunker. I Finland finns cirka 300 företag i hälsoteknikbranschen och de sysselsätter redan mer än 13 000 personer. Den genomsnittliga årliga tillväxten i fråga om export av hälsoteknik har varit cirka 5,7 procent, och hälsotekniken utgör redan över hälften av Finlands högteknologiska export. År 2021 var värdet av exporten två miljarder euro, vilket är fem procent mer än under motsvarande period åren 2018–2020.

Tillväxtstrategin för hälsobranschen har stärkt samarbetet mellan aktörerna och bidragit till branschens tillväxt. Hälsotekniken är en viktig del av hälsobranschen, som gynnas av de möjligheter som nya produktkoncept och tekniker som artificiell intelligens, diagnostik och robotteknik medför. Överskottet i branschens handelsbalans var drygt en miljard euro. Ett hinder för ännu snabbare tillväxt är bristen på i synnerhet mjukvaruexperter i branschen. Tillväxtprognoserna för branschen är trots det mycket optimistiska och under de närmaste åren uppskattas branschen fortsätta växa med 3–10 procent per år. Tillväxttakten i den finländska hälsotekniken följer de globala tillväxtprognoserna.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

I enlighet med [social- och hälsovårdsministeriets strategi](#) "Ett samhälle med sammanhållning och hållbar välfärd" har ministeriet som mål att säkerställa människors funktionsförmåga, utkomst och tjänster för att vi ska kunna leva i ett jämlikt, hållbart och stabilt samhälle. Målen överensstämmer med målen för hållbar utveckling. I uppföljningen av ministeriets effektmål 2020–2023 mäts de uppnådda resultaten och åtgärdernas genomslag även med avseende på hållbar utveckling. År 2021 vidtogs åtgärder med anknytning till reformen av social- och hälsovården samt räddningsväsendet, statsrådets principbeslut om främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030, reformen av den sociala tryggheten, regeringens jämställdhetsprogram 2021–2023, programmet för bekämpning av våld mot kvinnor, programmet Framtidens social- och hälsocentral, programmet för arbetsförmåga, programmet för psykisk hälsa i arbetslivet och samarbetsprogrammet för halvering av bostadslösheten. I alla dessa ingår åtgärder som genomgående beaktar målen för hållbar utveckling och som syftar till att stärka delaktighet och likabehandling, befolkningens förutsättningar för hälsa och välfärd, jämställdhet samt till att förebygga våld, marginalisering och fattigdom.

Uppnående av målen för jämställdhet

Ett av effektmålen i social- och hälsovårdsministeriets strategi är att främja jämställdhet och likabehandling. Detta mål stöds särskilt av den familjeledighetsreform som bereddes 2021. Reformen har som mål att båda föräldrarna ska ta ut familjeledighet.

Beredningen och samordningen av det internationella jämställdhetspriset överfördes från statsrådets kansli till social- och hälsovårdsministeriet från och med 2020. För priset, som ska delas ut vart annat år, reserverades 500 000 euro för 2021 och 2023.

För vården av mödrar med missbruksproblem användes ett anslag på tre miljoner euro 2021. Den statliga finansieringen av utgifterna för skyddshemsverksamhet var 25,55 miljoner euro. Av de anslagna medlen för Institutet för hälsa och välfärd anvisades 46 000 euro till handlingsprogrammet mot könsstympning av flickor och kvinnor och 450 000 euro till kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor. För beredningen av en förvaltningsövergripande nationell barnstrategi reserverades två miljoner euro. Genomförandet av jämställdhets- och likalönsprogrammet fortsatte med ett anslag på 0,5 miljoner euro.

Social- och hälsovårdsministeriet samordnar planmässigt regeringens jämställdhetspolitik, främjar jämställdheten och integreringen av jämställdhetsperspektivet i all beredning och allt beslutsfattande vid statsrådet. Dessa mål främjades i jämställdhets- och likalönsprogrammet samt i reformerna enligt regeringsprogrammet.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Social- och hälsovårdsministeriets bokslut 2021](#)

[Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimeas bokslut 2021](#)

[Besvärsnämnden för social trygghet SAMUs bokslut 2021](#)

[Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valviras bokslut 2021](#)

[Strålsäkerhetscentralen STUKs bokslut 2021](#)

[Institutet för hälsa och välfärd THL:s bokslut 2021](#)

[Arbetshälsoinstitutets bokslut 2021](#)

12 Miljöministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **75 378 mn €**

● Miljöministeriets andel **639 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 115 mn €
- Överföringsutgifter 192 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

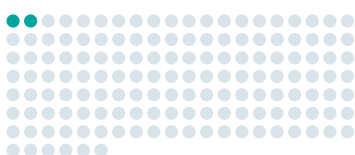
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **75 451 årsverken**

● Miljöministeriet **1 004 årsverken**

Ämbetsverk **2** ST.

- Finlands miljöcentral
- Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

Fonder **2** ST.

- Statens bostadsfond
- Oljeskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

- A-kruunu Oy

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De internationella miljöavtalen och miljöåtagandena har en central betydelse i vår strävan att uppnå hållbar utveckling. Klimatavtalet från Paris och Agenda 2030 för hållbar utveckling är viktiga milstolpar. Det är dock nödvändigt att fortsätta att stärka den internationella miljöförvaltningen genom att se till att miljöavtalen är fortsatt verkningsfulla och att FN:s miljömöte befäster sin ställning som FN-auktoritet i miljöfrågor. Även om klimatmötet i Glasgow kunde arrangeras i slutet av 2021 har många beslutande möten om internationella miljöavtal skjutits upp på grund av coronapandemin.

Stävandet av klimatförändringen förutsätter att ökningen av koncentrationen av växthusgaser i atmosfären stoppas. I styrningen av områdesanvändningen och byggandet har koldioxidsnåla lösningar ökat i betydelse. En anpassning till förändrade klimatförhållanden blir nödvändig oberoende av om insatserna för att stävja klimatförändringen lyckas. Lösningarna inom cirkulär ekonomi bidrar till att begränsa överkonsumtionen av naturresurser, klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald samt att stärka ekonomin och sysselsättningen.

Den biologiska mångfalden har försvagats och allt fler arter och naturtyper är fortsatt hotade. Ekosystemtjänster som är nödvändiga för människan, såsom pollineringen av näringsväxter, kan drabbas av allvarliga störningar. Coronaviruspandemin har lyft fram sambandet mellan pandemier och utarmningen av naturen. På grund av klimatförändringen och utsläppen av näringsämnen och farliga ämnen har tillståndet i världshaven, Östersjön, insjöarna, vattendragen och grundvattnet inte förbättrats enligt målen. Farliga kemikalier används alltjämt i stor skala, och utsläppen av farliga ämnen och småpartiklar är för stora med tanke på miljön och hälsan. Den ständigt ökande konsumtionen och produktionen av plaster återspeglar sig i både världshavens och insjövattnens tillstånd.

Befolkningen ökar i de största stadsregionerna medan en stor del av landet avfolkas. Under coronaviruspandemin har också utflyttningen från städerna ökat. Finlands befolkning åldras och nativiteten har länge varit nedgående. Utvecklingen i de växande stadsregionerna förutsätter hållbara lösningar för att producera bostäder, förebygga bostadslöshet, förtäta samhällsstrukturen, förebygga social segregation och ordna den service som den geografiskt koncentrerade befolkningen behöver. Det blir allt viktigare att bekämpa och anpassa sig till klimatförändringen och utveckla den cirkulära ekonomin. I avfolkningsområden finns det ett överutbud av bostäder med sjunkande priser och det blir svårare att underhålla och reparera dem.

12.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Tabell 35. Risker, bedömning av deras inverkan på verksamheten inom förvaltningsområdet samt riskberedskap

1	<p>Klimatet fortsätter att bli varmare och det blir svårare att förutspå klimatförändringen</p> <p>För att begränsa klimatförändringen måste växthusgasutsläppen snabbt minskas globalt och klimatförändringens konsekvenser beaktas i allt nationellt beslutsfattande. Det är ytterst sannolikt att klimatuppvärmningen fortsätter och konsekvenserna är allvarliga om riskerna realiseras. Det nationella målet är att Finland ska vara klimatneutralt 2035 och klimatnegativt kort därefter. Risker är att tillräckligt ambitiösa åtgärder inte vidtas tillräckligt snabbt på global nivå, EU-nivå och nationell nivå. För att undvika riskerna främjar Finland genomförandet av Parisavtalet, EU:s klimatlagstiftning för 2030 och 2050 och andra åtgärder. Dessutom uppdateras målen utifrån aktuella uppgifter och samarbetet inom statsrådet ökas. På nationell nivå främjas utsläppsminskningståtgärder enligt klimatneutralitetsmålet för 2035. De stigande energipriserna ser ut att öka allmänhetens missnöje och motståndet mot klimatåtgärder.</p>
2	<p>Utarmningen av naturen fortsätter och överkonsumtionen av naturresurser och dess negativa effekter ökar</p> <p>Den biologiska mångfalden fortsätter att utarmas världen över. I Finland är skogsanvändningen och effektiviseringen av jordbruket de största orsakerna till att arter är hotade. För att utarmningen av naturen ska kunna stoppas krävs det förändringar och ett brett engagemang i hela samhället. Coronaviruspandemin har lyft fram sambandet mellan pandemier och utarmningen av naturen. Många samhällsfunktioner, till exempel tillgången till mat och råvaror, människors hälsa, ekonomin och livskvaliteten, är beroende av naturens mångfald. Klimatförändringen och utarmningen av naturen påverkar varandra.</p> <p>Om överkonsumtionen av naturresurser inte fås under kontroll, påskyndas den förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringen samt äventyrar tillgången på viktiga naturresurser. Risker är betydande och innebär bland annat en märkbar ökning av koldioxidutsläppen i samband med materialhantering och samtidigt en minskad tillgång på råvaror som till exempel behövs för högteknologi. För att undvika risker stärks arbetet för att främja en hållbar och trygg cirkulär ekonomi nationellt, inom EU och internationellt. I programmet för främjande av cirkulär ekonomi ställs nationella mål upp för den cirkulära ekonomin och de styrmedel som behövs för att uppnå dem tas i bruk.</p>
3	<p>Skillnaderna mellan regionerna och ojämlikheten i boendet ökar</p> <p>Urbaniseringen och segregationen ökar ojämlikheten mellan regioner och bostadsområden. Det finns en betydande risk för att servicen i regioner med krympande befolkning minskar och skillnaderna i ekonomiska resurser i städerna hotar den sociala balansen mellan bostadsområdena i framtiden. Det vidtas åtgärder för att upprätthålla regionernas livskraft och främja bostadsområdenas sociala och ekologiska hållbarhet och för att säkerställa att det kan byggas tillräckligt många bostäder till skäligt pris.</p>

4 Miljöbelastande skadliga ämnen och kemikalier samt miljöskador

Skadliga ämnen som belastar miljön eller den fara för miljön och hälsan som olika verksamheter orsakar identifieras inte eller det finns inte tillräcklig beredskap för dem. Risken är sannolik och konsekvenserna betydande om de realiserar. NTM-centralernas resurssituation kan begränsa omfattningen av tillsynen inom miljöskyddet och utvecklandet av tillsynen. För att undvika risken säkerställs det att systemen för förhandskontroll och tillsyn enligt miljöskyddslagen fungerar och systemet med subsidiärt miljöansvar utvecklas till att bli mer omfattande än i dag. Riskhanteringsåtgärderna för att bemöta nya kemikaliefrågor utvecklas. Hälsorisker undviks särskilt genom att minska utsläppen av små partiklar. Även utsläppen av sot och andra skadliga ämnen som sprids genom långväga transport minskas. Samarbetet mellan förvaltningen, forskarna och verksamhetsutövarna samt den internationella påverkan utvecklas.

12.3 Verksamhetsområdets resultatutveckling

Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt en beskrivning av resultatutvecklingen.

Effektmål: En god miljö och biologisk mångfald

- God miljöstatus har uppnåtts i Östersjön och i vattendragen
- Förlusten av biologisk mångfald har stoppats och ett gynnsamt tillstånd tryggats
- Livsmiljön bidrar till människors välbefinnande
- Miljöriskerna har identifierats och är under kontroll.

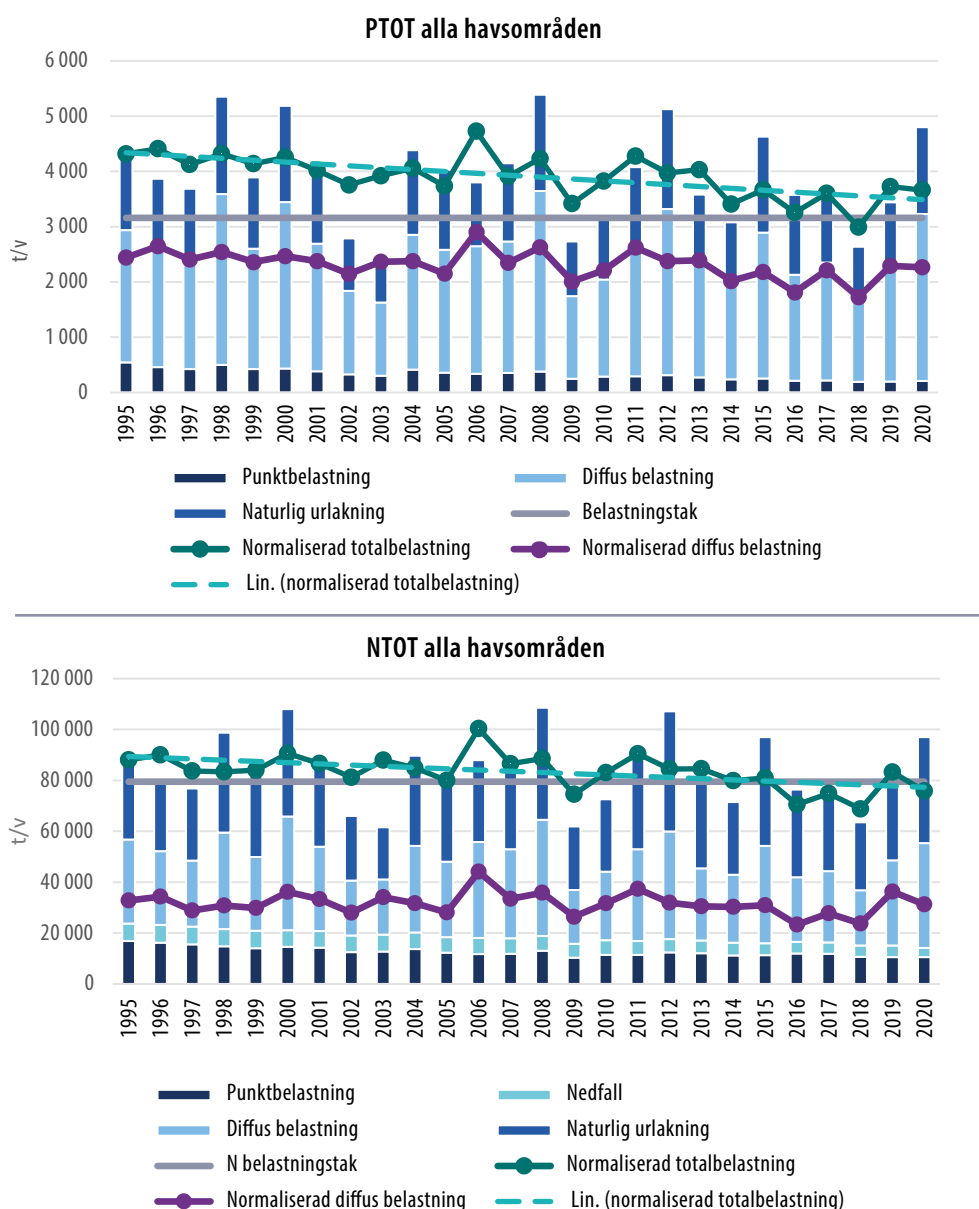
Måluppfyllelse: **GOD**

God miljöstatus har uppnåtts i Östersjön och i vattendragen

Statsrådet godkände den 16 december 2021 de uppdaterade vatten- och havsförvaltningsplanerna för 2022–2027. Målet är en god status i sjöar, vattendrag och den marina miljön före 2027, vilket de föreslagna åtgärderna syftar till. Åtgärderna syftar bland annat till att minska diffusbelastningen från jord- och skogsbruket, förbättra behandlingen av samhällenas avlopps- och dagvatten, restaurera vattendrag, bekämpa övergödning som orsakas av näringsämnen som ansamlas i havet och bottensedimentet, minska undervattensbullret, utvidga det marina skyddsområdesnätet samt återställa värdefulla naturtyper.

Programmet för effektivisering av vattenskyddet (2019–2023) innebar en betydande tilläggsatsning för att uppnå en god status i Östersjön och sjöar och vattendrag. I Skärgårdshavets avrinningsområde spreds gips på 8 200 åkerhektar. På grund av svåra väderförhållanden uppnåddes inte målet 10 000–15 000 hektar. Undersökningar visade också att strukturkalk och näringsfibrer effektivt minskar näringsbelastningen inom jordbruket. Enligt en [extern halvtidsutvärdering](#) som gjordes 2021 är programmets teman och prioriteringar väl motiverade med tanke på vattenskyddet, och dess konkreta åtgärder har gett ett stort mervärde till vattenskyddsarbetet. Utvärderingen rekommenderar en förlängning av programmet efter 2023.

Figur 5. Finlands totala fosfor- och kvävebelastning på Östersjön (t) 1995–2020.

Finlands näringsbelastning på Östersjön har i fråga om fosfor (PTOT) och kväve (NTOT) fortfarande varit något nedåtgående under perioden 1995–2020, särskilt tack vare den minskade punktbelastningen. Den diffusa belastningen, särskilt från jordbruket, har däremot inte minskat i fråga om någotdera av näringsämnena.

Den uppdaterade handlingsplanen för skydd av Östersjön (Baltic Sea Action Plan) godkändes i oktober 2021 vid ministermötet för Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM). Planen bidrar i allt högre grad till att bekämpa nedskräpning av havet, förhindra olägenheter av undervattensbuller, förbättra återvinningen av näringsämnen samt återställa havsbotten och naturen.

I markanvändnings- och bygglagen infördes bestämmelser om havsplanering 2016 och den första havsplanen blev klar i slutet av 2020. Planen genomförs av olika aktörer, som till exempel fortsätter kartlägga områden som lämpar sig för vindkraft. Miljöministeriet utvecklar i fortsättningen i samarbete med olika aktörer genomförandet och uppföljningen av havsplanen och bedömningen av dess verkningfullhet. Det sektorssamarbete och den samordning av verksamheten som inletts i havsplaneringen och som täcker hela havsområdet förväntas öka den hållbara användningen av havsområdet och främja uppnåendet av god status i den marina miljön.

Förlusten av biologisk mångfald har stoppats och ett gynnsamt tillstånd tryggats

Åtgärderna för att stoppa utarmningen av naturen ökade betydligt under året. År 2021 bereddes ett förslag till ny naturvårdslag för riksdagen. Regeringens proposition om förebyggande och ersättning av skador orsakade av djur som fridlysts genom naturvårdslagen har samband med reformen av naturvårdslagstiftningen. Propositionen lämnades till riksdagen den 27 september 2021, och lagen stadfästes den 14 januari 2022. Ett pilotförsök med ekologisk kompensation inleddes som ett omfattande projekt som genomfördes av Finlands miljöcentral sommaren 2021. Regeringens proposition om inrättande av Salla nationalpark godkändes i riksdagen den 23 november 2021 och lagen om nationalparken trädde i kraft den 1 januari 2022.

Livsmiljöprogrammet Helmi syftar till att stoppa förlusten av biologisk mångfald bland annat genom åtgärder för att motarbeta krympande livsmiljöer och förbättra livsmiljöernas status. Drygt 6 000 hektar värdefull myrmark skyddades. Närings-, trafik- och miljöcentralerna och Forststyrelsens Naturtjänster inledde vård- och iståndsättningsåtgärder som resulterade i återställning av 3 700 hektar skyddad myrmark, restaurering av 55 fågelvatten och 60 småvatten- och strandnaturområden samt vård av skogsområden för vitrygig hackspett, lundar och ädelskogsområden inom 300 skyddsområden och av drygt 900 hektar värdefulla vårdbiotoper.

Genom METSO-programmet skyddades sammanlagt över 11 000 hektar skog. Av skydds-målet på 96 000 hektar före 2025 hade 88 procent, det vill säga 84 000 hektar, uppnåtts före utgången av 2021.

Livsmiljön bidrar till människors välbefinnande

Miljöministeriets och Finlands miljöcentrals projekt Ryhti främjar digitaliseringen av den byggda miljön genom att aktuell information om samhällsviktig områdesanvändning och byggnation görs tillgänglig i ett enhetligt format i ett datasystem för den byggda miljön. Under 2021 stärktes och förtydligades förståelsen bland aktörerna i den byggda miljön om interoperabla informationsstrukturer och behovet av ändringar. Flera specifikationer för datamodeller färdigställdes och det genomfördes ett specificeringsarbete för datasystemet, med vars hjälp programmeringen av systemet kan genomföras under 2022. Utifrån omfattande diskussioner utarbetades en färdplan för digitaliseringen av den byggda miljön fram till 2030. Omställningen inom informationshanteringen främjades genom att alla ämbetsverk, institut och forskningscentraler som behandlar information om den byggda miljön förutsätts förbinda sig att föra en dialog om förändringarna i informationshanteringen.

Beredningen av totalreformen av markanvändnings- och bygglagen fortsatte. Miljöministeriets utkast till proposition om en ny planläggnings- och bygglag var på remiss och diskuterades i slutet av året. Inom statsrådets program [Sunda lokaler 2028](#) fortsatte man informera om förebyggande av problem med inomhusluften i det offentliga byggandet. I synnerhet kommunernas nätverk för Sunda lokaler ansågs vara en nyttig informationskanal. Inom ramen för programmet utvecklade miljöministeriet en metod för ventilationsbesiktning. Besiktningsmetoden bidrar till att i betydande grad förebygga ventilationsrelaterade problem med inomhusklimatet i det offentliga byggnadsbeståndet. Dessutom utarbetades en omfattande [utredning](#) om nuläget i processerna inom offentligt byggande som underlag för det kommande arbetet. Med hjälp av utredningar om nuläget kan resurserna för utveckling av det offentliga byggandet inriktas rätt. Riskkonstruktioner i läroanstaltsbyggnader identifierades i programmet och informationsarbetet om ämnet inleddes. Med hjälp av identifieringen av riskkonstruktioner kan kommunernas underhålls- och renoveringsresurser inriktas och ökas till behövlig nivå. Det tekniska faktaunderlaget för att anpassa byggnader till klimatförändringen stärktes. Anpassningen till klimatförändringen förebygger skadliga hälso- och kostnadskonsekvenser i det offentliga byggnadsbeståndet.

Miljöriskerna har identifierats och är under kontroll

Finlands miljöcentrals **utredning** om orsakerna till de utdragna handläggningstiderna för miljötillstånd vid regionförvaltningsverken blev klar. För att effektivisera och försnabba miljötillståndsförfarandet behövs det enligt utredningen fler personresurser för både regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas miljötillstånds- och tillsynsuppgifter, en betydande tilläggsutveckling av miljöförvaltningens elektroniska system för handläggning av ärenden och ett riksomfattande ämbetsverk till vilket handläggningen och tillsynen av miljötillstånd överförs från de nuvarande 17 ämbetsverken. Vid miljöministeriet bereddes de föreslagna ändringarna i miljöskyddslagen som hjälper statliga och kommunala tillståndsmyndigheter att bättre än för närvarande få utredningar av verksamhetsutövarna för beslut om ändring av miljötillstånd. Dessutom föreslogs det att bestämmelserna om avfallssäkerheter ska ses över. Det nationella luftvårdsprogrammet genomfördes genom att man uppdaterade programmet för minskning av ammoniakutsläpp från jordbruket, utvecklade en utbildning om utsläppssnåla arbetsmaskiner, sökte metoder för att utveckla entreprenadavtal i syfte att minska gatudammet, deltog i informationsinslag för att främja användningen av friktionsdäck, medverkade i forskning om att minska utsläppen från eldstäder och informerade aktivt om det rätta sättet att elda ved. Trots att luftkvaliteten i Finland i regel är god, måste utsläppen av små partiklar och sot, särskilt från småskalig förbränning, minskas ytterligare. I lagstiftningsprojektet för ett mer omfattande subsidiärt ansvarssystem för miljöskador (TOVA) fortsatte beredningen av en regeringsproposition som syftar till att verksamhetsutövarna ska fullgöra sina miljöförpliktelser utan statlig intervention. Närmare undersökningar och iståndsättningar av deponier för utvinningsfall som stängts eller övergivits i Finland och som medför allvarlig förorening av miljön eller eventuell fara för miljön eller hälsan inleddes enligt prioriteringsordningen.

Risken för förorening av miljön orsakad av miljötillståndspliktig verksamhet måste fortfarande minskas. Tillstånds- och tillsynsprocesserna utvecklades genom anvisningar till verksamhetsutövarna och miljöskyddsmyndigheterna om lämnande och användning av kemikalieuppgifter.

Inom reformen av det nationella kemikalieprogrammet slutfördes innehållsarbetet inklusive remissförfarande, och man kan gå vidare till godkännande- och publiceringsprocessen.

Effektmål: Ett koldioxidneutralt kretsloppssamhälle

- Finland har minskat sina växthusgasutsläpp betydligt
- Naturresurser används sparsamt och hållbart
- Cirkulär ekonomi innebär samhällsförnyelse
- Byggnadernas livscykel är koldioxidsnål och materialeffektiv

Måluppfyllelse: GOD

Finland har minskat sina växthusgasutsläpp betydligt

Finland har minskat sina växthusgasutsläpp betydligt. Finlands totala utsläpp av växthusgaser minskade enligt [Statistikcentralens uppgifter](#) med nio procent 2020 jämfört med året innan. De totala växthusgasutsläppen var 47,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv.) år 2020. Detta var 23,4 miljoner ton mindre än under jämförelseåret 1990.

Till minskningen av utsläppen bidrog den varma vintern, förändringarna i elproduktionsstrukturen under den senaste tiden samt nedgången i trafikarbetet. Utsläppen utanför utsläppshandeln minskade med fyra procent från året innan och uppgick år 2020 till 28,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter. År 2020 var nettosänkan för sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, det vill säga summan av upptag och utsläpp, -17,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter eller 27 procent större än året innan. Förändringen beror särskilt på att avverkningarna minskade med fem procent jämfört med året innan. Beräkningen av nettosänkan preciseras årligen med avseende på de senaste åren.

En klimatårsberättelse B 18/2021 rd (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-392-8>) om uppnåendet av de klimatpolitiska målen enligt klimatlagen överlämnades tredje gången som en separat berättelse till riksdagen i juni. I berättelsen granskas i vilken grad åtagandena inom ansvarsfördelningssektorn har fullgjorts samt utvecklingen av de totala utsläppen i förhållande till målet om klimatneutralitet 2035. På basis av preliminära uppgifter kommer Finland att fullgöra åtagandet för perioden 2013–2020.

År 2020 minskade utsläppen i synnerhet till följd av utsläppshandelns effektivare styrande effekt och coronapandemin. Den skärpning av utsläppsminskningens målet för 2030 till minst -55 procent som fastställdes på EU-nivå har inkluderats i lagstiftningen och förhandlingarna om de åtgärder i 55 %-paketet som krävs för att uppnå målet för 2030 inleddes på hösten. De åtgärder som Finland hittills planerat är inte i linje med EU:s utsläppsminskningens mål på minst 55 procent, utan ytterligare åtgärder krävs.

År 2021 stod vindkraft för 11,7 procent av elproduktionen. År 2021 byggdes 141 nya vindkraftverk. Vid utgången av 2021 fanns det sammanlagt cirka 1 000 vindkraftverk och deras kapacitet var 3 300 megawatt. Vindkraftskapaciteten ökade med 26 procent från året innan. Vindkraftens tillväxt spelar en viktig roll när det gäller att uppnå Finlands

klimatmål. Utbyggnaden av vindkraft främjades genom flera åtgärder vars verkningar sträcker sig över de kommande åren. De resurser som anvisats miljöministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralerna och de understöd som beviljats kommuner och landskapsförbund kan bedömas främja en snabb och högklassig planläggning. Det projekt för främjande av vindkraftsbyggnad som genomförts inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet blev klart sommaren 2021. [Utredningen](#) ger ökad kunskap och bidrar till smidigare planläggning och tillståndsförfaranden, ökad lönsamhet för havsbaserade vindkraftsprojekt och bättre samexistens mellan vindkraftverk och radarstationer.

Programmet Kommunernas klimatlösningar stödde kommunernas och regionernas klimatarbete. Största delen av finansieringen av programmet riktas direkt som understöd till kommunernas och regionernas egna klimatprojekt. Dessa projekt ska ha som utgångspunkt att ta i bruk bästa klimatpraxis och testa nya metoder. Dessutom används en del av programfinansieringen för upphandling på nationell nivå. På detta sätt stöds kommunernas och regionernas klimatarbete, bland annat genom att man utvecklar gemensamma verksamhetsmodeller och tillhandahåller kommunikationsmaterial, kunskapsunderlag och utbildningar.

Naturresurser används sparsamt och hållbart och cirkulär ekonomi innebär samhällsförnyelse

I början av 2021 färdigställdes ett förslag till strategiskt program för främjande av cirkulär ekonomi. Utifrån förslaget utarbetades [statsrådets principbeslut om ett program för cirkulär ekonomi](#), som godkändes den 8 april 2021. I beslutet fastställdes 18 centrala åtgärder genom vilka ministerierna förbinder sig att främja cirkulär ekonomi 2021–2024. De åtgärder som miljöministeriet ansvarar för hade inletts eller var under beredning i slutet av året.

I syfte att nå målen i programmet för cirkulär ekonomi inleddes en avtalsprocess för koldioxidnsål cirkulär ekonomi. De ansvarsområden, landskap och regioner som går med ska utifrån de scenarion som nu bereds ställa upp mål och slå fast mer effektfulla åtgärder för att nå dem. Viktiga teman i avtalet om koldioxidnsål cirkulär ekonomi är kollegialt stöd, gemensam utveckling och lösning av administrativa och tekniska utmaningar.

Utvecklingen av avfalls- och produktdatasystemet fortsatte 2021 och ändringar i systemet införs stegvis under 2021 och 2022. Inom ramen för projektet utvecklas och integreras de nuvarande systemen för insamling av avfalls- och produktdata samt inrättas ett nytt transportdokumentregister och en dataplattform för informationsdelning.

Genomförandet av ett lagstiftningspaket som omfattar sex olika avfallsdirektiv fortsatte under hela året. Ändringen i avfallslagen (714/2021) och vissa andra lagar trädde i kraft i juli och ändringarna i avfallsförordningarna i december. Lagändringarna är nödvändiga bland annat för att man ska kunna uppnå de bindande återvinningsmålen för kommunalt avfall och förpackningsavfall. Utöver genomförandet av avfallslagstiftningspaketet bereddes två andra ändringar i avfallslagen, den ena för att genomföra direktivet om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (SUP-direktivet) och den andra för att utveckla det nationella avfallshanteringsregistret och förfarandet med transportdokument.

Uppdateringen av den riksomfattande avfallsplanen blev nästan klar, och avsikten är att planen ska godkännas i statsrådet i början av 2022. I uppdateringen beaktades de nya kraven i EU:s ovannämnda lagstiftningspaket.

År 2020 uppgick den totala mängden kommunalt avfall till cirka 3,3 miljoner ton. Jämfört med året innan var ökningen cirka 170 000 ton, det vill säga över fem procent. Avfallsmängden har fortsatt att öka flera år i rad. Den riksomfattande avfallsplanen och avfallslagstiftningspaketet syftar till att minska ökningen av avfallsmängden och avsevärt öka återvinningen.

Det skedde inga stora förändringar i förhållandena mellan olika former av behandling av kommunalt avfall 2020. Energiåtervinning har sedan 2012 varit den viktigaste formen av behandling av kommunalt avfall. År 2020 ökade andelen energiåtervinning något till 58 procent, och andelen materialåtervinning minskade något till 42 procent. År 2020 minskade deponeringen på avstjälningsplatser från en redan mycket ringa andel till omkring en halv procent av den totala mängden kommunalt avfall. Det totala antalet separat insamlade avfallsfraktioner ökade från 1,4 miljoner till 1,5 miljoner ton. Insamlingsvolymerna för pappers- och kartongavfall, bioavfall och plastavfall ökade kvantitativt sett mest från året innan. Separat insamlades sex procent mer bioavfall än året innan. Av det övriga separat insamlade avfallet ökade volymen av plastavfall mest.

Genomförandet av den nationella färdplanen för plast fortsatte och arbetet med att uppdatera färdplanen inleddes med en halvtidsöversyn och identifiering av behovet av fortsatta åtgärder.

Försöks- och pilotprojekten med finansiering från programmet Muovimiljoona avancerade och de första projekten har slutförts. Inom det internationella samarbetet har miljöministeriet stött förhandlingarna om ett globalt plastavtal genom att påverka EU:s ståndpunkter i arbetet mot marin nedskräpning och mikroplaster, som lyder under FN:s miljöförsamling (UNEA), och genom att aktivt delta i nordiskt samarbete.

Green deal-avtalet om plast inom byggsektorn 2020–2027 undertecknades i december 2020. Avtalet syftar till en betydligt effektivare separat insamling av plastemballage i byggnadsprojekt, entreprenader och byggleveranskedjan samt till utnyttjande av plast som materialåtervunnen råvara för produktionen av återvunnet plastemballage. År 2021 anslöt sig ett antal företag inom plastindustrin till Green deal-avtalet och deras produktion motsvarar redan cirka 40 procent av produktionen av emballagefilm för inhemskt byggande. Ett omfattande webbutbildningsprogram har beretts som stöd för Green deal-avtalet.

För att möjliggöra produktifiering lämnades ett utkast till förordning om fastställande av när betongkross upphör att vara avfall till kommissionen i slutet av 2021 för förhandsnotifiering.

År 2021 låg fokus i främjandet av cirkulär ekonomi inom byggandet på att främja materialåtervinning. Materialåtervinning medför betydande miljöfördelar, men också affärspotential. Materialåtervinningsgraden för bygg- och rivningsavfall är fortfarande låg (54 procent 2018), men statistiken är inte exakt och beskriver inte återvinningsens karaktär. Lagstiftning som främjar återvinning av byggnads- och rivningsmaterial bereddes som en del av reformen av markanvändnings- och bygglagen.

Det inleddes ett riksomfattande databasprojekt för rapportering och lagring av uppgifter om rivningsmaterial och byggavfall och ett projekt för digitalisering av rivningskartläggningar, som infördes 2019. Rivningskartläggning har testats på bred front bland branschens aktörer.

År 2021 beviljades sammanlagt 15,3 miljoner euro i understöd för laddningsinfrastruktur för bostadsfastigheter. Med hjälp av understödet installerades uppskattningsvis cirka 20 000 laddningspunkter eller beredskap för sådana. Efterfrågan var stor och anslaget räckte inte till åt alla. Under 2021 bereddes också ändringar i villkoren för understöd för laddningsinfrastruktur för bostadsfastigheter samt ett helt nytt understöd för laddningspunkter på arbetsplatsfastigheter. Dessa träder i kraft vid ingången av 2022.

Byggnadernas livscykel är koldioxidsnål och materialeffektiv

Genomförandet av Finlands långsiktiga [reoveringsstrategi](#) 2020–2050 har påskyndats av den [färdplan och genomförandeplan](#) som publicerades i juni 2021 och sträcker sig fram till 2030. Strategin gäller bostads- och servicebyggnader som uppförts före ingången av 2020, totalt 1,4 miljoner byggnader. Målet är att minska koldioxidutsläppen från byggnader med 90 procent från ingången av 2020 fram till 2050.

Energicertifikatet har fått konsumenterna att fästa vikt vid byggnaders energieffektivitet. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA:s register över energicertifikat innehåller cirka 173 700 certifikat (141 000 år 2020), varav 62 procent har upprättats i enlighet med 2018 års nya bestämmelser om energicertifikat. År 2021 bereddes en lag om ändring av lagen om informationssystemet för byggnaders energicertifikat (1224/2021, RP 108/2021 rd), som trädde i kraft den 1 januari 2022. I lagen gjordes huvudsakligen tekniska terminologirelaterade ändringar och samtidigt uppdaterades lagens bestämmelser om skydd av personuppgifter. Ändringarna förbättrar tillgången till uppgifter om energicertifikat och skyddet av personuppgifterna för dem som upprättar energicertifikat.

Det understödssystem för småhusägare för att avstå från fossil oljeuppvärmning som inrättades i september 2020 var i kraft även under 2021. Innan understödssystemet infördes fanns det cirka 133 000 oljeuppvärmda småhus. För småhus beviljades understöd på över 26 miljoner euro under 2021, och antalet beslut var cirka 6 600. År 2021 förlängdes dessutom understödssystemet för att avstå från oljeuppvärmning i byggnader som ägs av kommuner. Understöd beviljades till ett totalt belopp på över 2,4 miljoner euro och antalet beslut var 27. Vid ingången av 2020 trädde statsrådets förordning om energistöd för bostadshus åren 2020–2022 i kraft. Under 2021 beviljades sammanlagt 50,0 miljoner euro i understöd till närmare 700 husbolag, drygt 800 småhus och cirka 30 ARA-sammanslutningar.

Huvudsyftet med [färdplanen för koldioxidsnålt byggande](#) är att möjliggöra styrning i form av gränsvärden för koldioxidavtrycket för nya byggnader före 2025. Genom gränsvärdestyrning kan man i betydande grad undvika växthusgasutsläpp. Utöver detta minskar byggnadernas lägre klimatavtryck också förbrukningen av byggnadsmaterial. Bestämmelserna om koldioxidsnålhet har beretts som en del av totalreformen av markanvändnings- och bygglagen. Det nordiska samarbetet kring koldioxidsnålt byggande och utveckling av lagstiftningen var mycket aktivt på Finlands initiativ. Det gjordes goda framsteg inom den fortsatta utvecklingen av utsläppsdatabasen.

Användningen av trä i byggandet främjades särskilt inom det offentliga byggandet. Inom ramen för [programmet för träbyggande](#) understöddes forsknings- och utvecklingsprojekt med 1,5 miljoner euro. De understödda projekten gäller främjande av industriellt träbyggande, digitalisering och teknik, industriella nätverk samt strategier och kompetensutveckling för träbyggande inom den offentliga sektorn. Träutställningar på Vetenskapscentret Heureka, Arkitekturmuseet och arkitekturbienalen i Venedig bidrog till att väcka allmänhetens intresse för trä och träbyggande.

Effekt mål: Hållbar stadsutveckling

- Stadsregionerna bidrar till en hållbar tillväxt i regionerna
- Närmiljöerna är socialt och ekologiskt hållbara
- Det finns bostäder som svarar på olika befolkningsgruppers behov
- Utvecklingen i stadsregionerna och på landsbygden stöder och står i samspel med varandra.

Måluppfyllelse: GOD

Stadsregionerna bidrar till en hållbar tillväxt i regionerna

Avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) mellan staten och kommunerna i stadsregionerna Jvaskylä, Kuopio och Lahtis godkändes i juni 2021, och de sträcker sig fram till 2031. Genomförandet av de konkreta åtgärder som överenskommit för 2021–2023 inleddes omedelbart. Genomförandet av åtgärderna i MBT-avtalen för stadsregionerna Helsingfors, Åbo, Tammerfors och Uleåborg framskred planenligt. År 2021 byggdes cirka 19 000 bostäder i Helsingforsregionen, vilket klart överstiger det årliga målet på 16 500 bostäder. Genomförandet av trafikprojekten enligt avtalen i alla regioner framskrider väl, och bostadsproduktionen och planläggningen riktas till områden med goda förutsättningar för hållbar mobilitet. Utvecklingen och förankringen av planerna för hela stadsregionen framskrider i alla regioner.

År 2021 inleddes beredningen av gemensamma landsomfattande effektindikatorer för MBT-avtalen tillsammans med stadsregionerna. MBT-avtalsförarbetet intensifierar samarbetet mellan parterna, inriktar resurser på att förbättra samhällsstrukturen och trafiksystemets ekologiska effektivitet samt stöder en hållbar bostadsproduktion. Samtidigt stärker förarbetet en hållbar tillväxt i regionerna och ett långsiktigt grepp för att uppnå klimatneutralitetsmålen.

Närmiljöerna är socialt och ekologiskt hållbara

Programmet [Hållbar stad](#) (2019–2023) stärkte samarbetet mellan staten och kommunerna och stödde kommunernas eget arbete för hållbar utveckling. Praktiska lösningar för hållbar stadsutveckling utvecklades i försöksprojekt som främjar en trivsamt och hälsosamt grön miljö. Hållbarhetsledningen i kommunerna stärktes bland annat genom arbetet med indikatorer för hållbar stadsutveckling samt genom USO-nätverket för hållbar kommunledning och prognostiseringsprocessen Hållbara kommuner som genomfördes i samarbete med Kommunförbundet. Spridningen av god praxis stöddes både genom konkreta skalningsåtgärder och genom att utveckla en handlingsmodell för skalning. Enligt en [halvtidsutvärdering](#) av programmet har genomförandet av programmets initialfas varit framgångsrikt och ökat medvetenheten, stöttat utvecklingen och byggt upp samarbetet.

Särskilda styrkor har varit att man lyckats förena olika hållbarhetsdimensioner och samtidigt utveckla hållbarhetsledningen och den praktiska nivån. Under de tre första åren har sammanlagt cirka 85 kommuner och 70 andra aktörer deltagit i programmets projekt och stödåtgärder.

Stadsstrategin färdigställdes 2020 som ett samarbete mellan städerna och staten. Genom den stärktes städernas förutsättningar att kunna erbjuda invånarna och sammanslutningarna en så bra livsmiljö som möjligt och optimala verksamhetsbetingelser. Strategin förtydligar den nationella stadspolitiken och tar tillvara de möjligheter och bemöter de utmaningar som urbaniseringen innebär med beaktande av målen i Förenta Nationernas stadsutvecklingsagenda. De stadsutvecklingsåtgärder som nämns i den nationella stadsstrategin främjades under 2021. Bland annat inleddes i slutet av året en utredning om ett nytt instrument för klimatåtgärder och cirkulär ekonomi för städer och kommuner. Den stadspolitiska dialogen och partnerskapet med städerna fördjupades.

Enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet intensifieras samarbetet och samordningen av politiken mellan staten och metropolområdet genom metropolpolitiken. De tre centrala åtgärderna inom metropolpolitiken inleddes och de arbetsgrupper som främjar dem (sysselsättning, klimatneutralitet och förebyggande av marginalisering av invandrare) inledde sin verksamhet i början av 2021. Inledandet av åtgärderna har främjat dialogen och den gemensamma utvecklingen mellan de statliga aktörerna och metropolområdet samt mellan aktörerna i metropolområdet.

Ett välförvaltad byggnadsarv är en regional och lokal resurs och en del av närmiljöns sociala och ekologiska hållbarhet. De ändringar i lagen om skyddande av byggnadsarvet som gjordes i början av 2021 stärkte de regionala aktörernas roll i byggnadsskyddet. Skydd av byggnader kan föreslås av allt fler, och grannarna hörs i allt större utsträckning i skyddsbesluten. I fortsättningen kan besvär över byggnadsskyddsbeslut också anföras hos förvaltningsdomstolen.

Utvecklandet av förorterna i Finlands största städer fortsatte i enlighet med regeringsprogrammet inom ramen för förortsprogrammet 2020–2022. Målet är en positiv långsiktig utveckling i bostadsområdena som ger invånarna välfärd och områdena livskraft. De projekt som finansierades med medel ur förortsprogrammet 2020–2022 utsågs våren 2020. De kommuner som deltar i programmet utarbetar treåriga utvecklingsplaner för de förorter som de väljer. Till stöd för utvecklingen av förorterna finansieras också forskningsprojekt. Under programperioden 2020–2022 står sammanlagt 21 miljoner euro i finansiering från miljöförvaltningen till förfogande.

Det finns bostäder som svarar på olika befolkningsgruppers behov

Regeringens bostadspolitiska redogörelse (SRR 12/2021 rd) lämnades till riksdagen i slutet av 2021. I redogörelsen fastställs bostadspolitiska principer, mål och åtgärder som kommer att genomföras under åtta år. Utöver målen innehåller helheten flera bostadspolitiska åtgärder som redan har börjat beredas eller som har vidtagits, till exempel höjningen av maximibeloppet för BSP-lån och den nya bostadsrättslagen som trädde i kraft i början av 2022 och som betonar en rimlig prisnivå i bostadsrättssystemet och invånarnas möjligheter att påverka.

Bostadsbyggandet var rekordlivligt under 2021 och uppskattningsvis inleddes bygge av 48 000 bostäder (år 2020: 41 000 bostäder). De höga produktionsvolymerna har dämpat trycket på att höja bostadspriserna och hyresnivån. Den statsunderstödda produktionen av nya ARA-bostäder uppgick i fjol till nästan 9 000 bostäder och låg därmed ungefär på samma nivå som året innan. Med ARA-stöd renoverades nästan 4 000 gamla bostäder. Det långa räntestödet förblev nästan oförändrat, bostadsproduktionen för specialgrupper ökade med över 13 procent och antalet bostadsrättsbostäder med cirka 17 procent. Antalet övriga projektformer minskade. Mellan 2005 och 2021 har över 57 000 bostäder producerats eller totalrenoverats med ARA:s investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov.

I början av 2020 inleddes ett samarbetsprogram för halvering av bostadslösheten före 2023. I programmet medverkar de 11 städer som haft det högsta antalet bostadslösa. Programmets fokus ligger på att stärka kommunernas arbete mot bostadslöshet och utveckla stödtjänsterna för boende. I slutet av 2021 fanns det 3 950 ensamstående bostadslösa i Finland, vilket var 390 personer färre än 2020.

Åtgärdsprogrammet för äldres boende syftar till att förbättra äldres boendeförhållanden och främja utbudet av alternativ för boendet, stödja både äldres och kommunernas framförhållning och beredskap och att utveckla äldrevänliga boendemiljöer. I höstas beviljade åtgärdsprogrammet sammanlagt 16 kommuner eller samkommuner understöd för projekt som förbättrar äldres boende. Det viktigaste temat var kommunernas beredskap för de varierande boendebestånden hos äldre medborgare. År 2021 beviljades totalt cirka 26 miljoner euro för reparationsunderstöd för bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning samt för hiss- och tillgänglighetsunderstöd.

Utvecklingen i stadsregionerna och på landsbygden stöder och står i samspel med varandra

Den ökande multilokaliteten till följd av digitaliseringen och i synnerhet det ökade distansarbetet på deltid väntas utvidga stadsregionernas influensområden till landsbygden och minska differentieringen av regionstrukturen. Detta förutsätter en mer omfattande programpolitik och utveckling av styrmedlen, som bereddes i olika forsknings- och utvecklingsprojekt. En omfattande forskningsrapport om hållbar multilokalitet från statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet blev klar (<https://tietokayttoon.fi/sv/-/viivoimainen-ja-kestava-multilokalinen-suomi-sompa->). Resultaten utnyttjades vid de nordiska regionministrarnas möte under Finlands ordförandeskap, där multilokalitet var ett av temana. Resultaten av projektet kring multilokalitet utnyttjades också vid utarbetandet av den lagstadgade planen för statens regionala närvaro och beredningen av statsrådets principbeslut om främjande av multilokalitet. Därtill inleddes genomförandet av regionstadsprogrammet.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Statsrådets principbeslut om ett program för cirkulär ekonomi godkändes den 8 april 2021. De åtgärder som miljöministeriet ansvarar för hade inletts eller var under beredning i slutet av 2021. En närmare redogörelse om dessa finns i avsnittet "Naturresurser används sparsamt och hållbart och cirkulär ekonomi innebär samhällsförnyelse".

Åtgärder inom ramen för den klimatpolitiska planen på medellång sikt som sträcker sig fram till 2030 genomförs. Finland kommer att fullgöra sina åtaganden om minskning av växthusgasutsläpp inom ansvarsfördelningssektorn för perioden 2013–2020.

Miljöministeriet strävade efter att stoppa förlusten av biologisk mångfald bland annat genom åtgärderna i livsmiljöprogrammet Helmi, andra åtgärder för skydd av hotade naturtyper och arter, programmet METSO och reformen av naturvårdslagen.

Miljöministeriet har stött tillväxten av strukturellt enhetliga samhällen och ekologisk och social hållbarhet i regionerna och närmiljöerna genom flera åtgärdshelheter. Med stöd och medverkan av miljöministeriet har bostäder som lämpar sig för befolkningens olika behov byggts och renoverats. Inom byggandet har man tagit fram verktyg för att bedöma och minska byggnaders klimatavtryck under deras livscykel och arbetat långsiktigt för att främja återvinning av byggnadsmaterial. Energieffektiviteten i bostadshus har förbättrats ytterligare och systemet med energicertifikat har utvecklats för att tillgodose olika och föränderliga behov.

Uppnående av målen för jämställdhet

Under 2021 färdigställdes som en del av beredningen av klimat- och energistrategin en omfattande konsekvensbedömning ur ett jämställdhetsperspektiv som också omfattade åtgärderna i klimatplanen på medellång sikt. Som en del av beredningen av klimatplanen på medellång sikt bedömdes också konsekvenserna för jämlikheten.

I bedömningen konstaterades att politikåtgärderna huvudsakligen riktar sig till mansdominerade branscher, innehåller tekniska lösningar som intresserar män och i högre grad påverkar männens konsumtionsvanor. Ur denna synvinkel kan män anses bära en större börda för konsekvenserna av de föreslagna åtgärderna.

Inom mansdominerade branscher är den totala effekten på den ekonomiska aktiviteten och sysselsättningen dock positiv, även om mansdominerade arbetsuppgifter i anslutning till i synnerhet fossila bränslen försvinner. De största negativa konsekvenserna på sysselsättningen gäller kvinnodominerade servicebranscher. Dessa bör beaktas mer i klimatpolitiken. Åtgärdernas inverkan på servicebranscherna ger anledning att lyfta fram två saker: budgeteringen av klimatpolitiken bör vara könsmedveten och samtidigt är det ännu viktigare att avveckla könssegregationen inom de branscher som drar fördel av klimatåtgärderna. Att utbilda kvinnor till energirelaterade uppgifter inom de (mansdominerade) branscher som har nytta av politikåtgärderna och även inom servicesektorn bör också tas som ett mål i klimat- och energistrategin. Enligt bedömningen är kvinnor och unga mer beredda att fatta och stödja klimatvänliga beslut. De föreslagna åtgärderna fokuserar dock mer på männens delaktighet i klimatpolitiken eftersom de i huvudsak riktar sig till mansdominerade branscher, påverkar männens konsumtionsvanor och innehåller tekniska lösningar som intresserar män. Parallellt med de tekniska lösningarna bör man betona åtgärder som ökar kvinnors delaktighet i klimatpolitiken. Detta kan leda till större utsläppsminskningar.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Miljöministeriets bokslut](#)

[Finlands miljöcentrals verksamhetsberättelse och bokslutskalkyler för 2021](#)

[Bokslut för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet 2021](#)

13 Statens affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten

13.1 Statens affärsverk

Forststyrelsen

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk med affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter i anslutning till statens land- och vattenområden.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Uppgift

På ett hållbart sätt vårda, använda och skydda statsägda land- och vattenområden i dess besittning så att de på bästa möjliga sätt gagnar det finländska samhället

Styrelse 2021

Timo Laitinen (ordf.), Sanna Paanukoski (vice ordf.), Johanna Ikäheimo, Pekka Hautala, Simo Rundgren, Jussi Saukkonen, Ismo Tiainen, Liisa Tyrväinen

Verkställande direktör

Juha S. Niemelä

Affärsverkets ekonomiska nyckeltal		2020	2021
Omsättning	mn €	126,2	129,9
Ändring i omsättningen	%	0	2,9
Rörelsevinst/-förlust	mn €	114,3	112,8
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	127,4	115,0
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	138,9	120,0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	4,9	4,8
Soliditet	%	98	98
Balansomslutning	mn €	4 072,6	4 103,0
Ansvarsförbindelser	mn €	9,6	9,5
Personal	årsv.	686	854

Forststyrelsen förvaltar drygt 12 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden. Forststyrelsen betalar för sin affärsverksamhet intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. År 2021 intäktsfördes 120,0 miljoner euro i statsbudgeten. De offentliga förvaltningsuppgifterna finansieras med budgetmedel och tillståndsintäkter.

Koncernen Forststyrelsen består av affärsverket Forststyrelsens affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter samt deras dotterbolag, som är Forststyrelsen Skogsbruk Ab, MH-Kivi Ab, Siemen-Forelia Ab samt Nouxcentret Ab.

Koncernens ekonomiska nyckeltal		2020	2021
Omsättning	mn €	340,3	367,4
Ändring i omsättningen	%	-7,6	7,9
Rörelsevinst/-förlust	mn €	127,6	134,1
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	114,2	119,9
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	138,9	120,0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	4,9	4,8
Soliditet	%	98	98
Balansomslutning	mn €	4 123	4 167
Ansvarsförbindelser	mn €	12,9	12,1
Personal	årsv.	1 142	1 282

Också 2021 blev på grund av coronavirus-epidemin ett exceptionellt år med varierande inverkan på Forststyrelsens olika funktioner.

Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer för 2020–2024 grundar sig på förändringarna i omvärlden och på regeringsprogrammets centrala mål, det vill säga målet om klimatneutralitet före 2035, målet att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden samt målen för ett hållbart skogsbruk. De gällande riktlinjerna samordnar allt bättre de olika formerna av markanvändning och målen för ett hållbart skogsbruk, tillgången till virke, den biologiska mångfalden, rekreationsanvändningen och klimatpolitiken.

I Forststyrelsens strategi, som förnyats för att motsvara den nya ägarpolitiken, betonas ansvar, kundorientering och främjande av digitaliseringen. Strategiperioden sträcker sig till 2025.

Affärsverksamhet

Inom skogsbruket varierade marknadsläget, men coronavirusepidemins konsekvenser för marknaden för slutprodukter blev mindre än väntat. År 2021 skördades 6 300 000 kubikmeter gagnvirke från statens skogar.

Inom fastighetsutvecklingen var året livligt, då efterfrågan på fastigheter och tomter fortsatte att öka framför allt på den privata marknaden. En auktionsmodell för utvecklingen av havsbaserad vindkraft på statens allmänna vattenområden antogs.

Offentliga förvaltningsuppgifter

Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter är bland annat anskaffning, vård och användning av naturskyddsområden (inberäknat nationalparker), uppgifter

i anslutning till skyddet av naturtyper och arter, tillhandahållande av natur- och friluftstjänster i anslutning till användning av naturen för rekreation samt värnande om kulturregndom, beviljande av tillstånd för jakt och fiske samt jakt- och fiskeövervakning på statens områden.

År 2021 fortsatte inrikesturismen att öka och antalet besökare i nationalparker och andra rekreationsområden fortsatte att stiga kraftigt. Även försäljningen av fiske- och jakttillstånd fortsatte att vara livlig.

Bruttoutgifterna för de offentliga förvaltningsuppgifterna uppgiftsvis		2020	2021
Gemensamma uppgifter	mn €	6,8	11,2
Skydd av naturen och kulturarvet	mn €	18,3	25,0
Turist- och rekreationsanvändning av naturen	mn €	38,7	46,6
Förvaltning av områden	mn €	4,2	5,5
Jakt- och fiskefrågor	mn €	9,2	11,7
Fröförsörjning	mn €	1,2	0,6
Totalt	mn €	78,4	100,6

Centrala nyckeltal för de offentliga förvaltningsuppgifterna		2020	2021
Antal besök: nationalparker, statens strövområden, naturrum, historiska objekt m.fl.	1 000 pers.	9 179	9 460
Kundnöjdheten med naturrum, service i naturen och tillståndskunder	(1–5)	4,4	4,4
Jakttillstånd	st.	85 188	84 537
Fisketillstånd	st.	117 687	109 870
Fiske- och jaktövervakningar	st.	9 559	10 845

Senatfastigheter

Senatfastigheter är ett affärsverk och statens expert inom arbetsmiljö- och lokalfrågor.

Förvaltningsområde
Finansministeriet
Uppgift
På ett kostnadseffektivt sätt producera effektiva arbetsmiljöer för statsförvaltningen som stöder dess verksamhet med samtidigt beaktande av den samlade nyttan för staten och principerna för hållbar utveckling
Styrelse 2021
Hannele Pokka (ordf.), Kari Ruohonen (vice ordf.), Jukka Aalto, Ulla Hiekkänen-Mäkelä, Markus Siltanen, Anne Horko-Heikkinen (personalrepresentant med Paula Kiuru som ersättare)
Verkställande direktör
Jari Sarjo

Nyckeltal		2020	2021
Omsättning	mn €	634	542
Ändring i omsättningen	%	-1,9	-14,5
Rörelsevinst/-förlust	mn €	44	41
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	50	38
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	35	35
Avkastning på sysselsatt kapital	%	1,5	1,1
Soliditet	%	64,5	62,5
Balansomslutning	mn €	4 595	4 752
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	19	34
Personal	årsv.	413	490

Senatfastigheters tillgångar ägs av finska staten och ägarförvaltningen sköts av affärsverket. Finansministeriet sätter årligen ekonomiska och operativa mål för Senatfastigheter.

I början av 2021 bildades affärsverket Försvarsfastigheter, som är Senatfastigheters dotteraffärsverk. Försvarsfastigheter producerar lokaltjänster för Försvarsmakten och dess samarbetspartner.

Senatkoncernens nyckeltal, mn €	2020	2021
Affärsverks- omsättning	645	801
koncernen räkenskapsperiodens resultat	34	46
totalt		
Senat- omsättning	634	542
fastigheter* resultat	50	38
Försvars- omsättning	-	272
fastigheter* resultat	-	2,7
Senatstation- omsättning	3,1	5,2
fastigheter Ab resultat	-3,5	-1,6
Maakuntien omsättning	5,9	7,2
tilakeskus Oy resultat	0,2	0,4
Övriga omsättning	2,0	-25
totalt och resultat	-12,7	5,8
elimineringar		

*) Siffrorna påverkas av bildandet av Senatkoncernen. Vid reformen upphörde Försvarsförvaltningens byggverk och dess uppgifter omorganiserades till Senatfastigheter och Försvarsfastigheter.

Senatfastigheter sköts enligt företags-ekonomiska principer. Affärsverket har varken offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter. I sin verksamhet följer affärsverket lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999).

Riksdagen beslutade i samband med budgetpropositionen och tilläggsbudgeterna 2021 om en investeringsfullmakt för Senatkoncernen på sammanlagt 480 miljoner euro. Beloppet av de investeringar som räknas med i investeringsfullmakten 2021 var 411 miljoner euro, varav Senatfastigheters andel uppgick till cirka 348 miljoner

euro. Om man inte beaktar fastighetsförsäljningen uppnådde Senatfastigheter 2021 i huvudsak de resultat- och servicemål som finansministeriet hade ställt upp. Resultatet av fastighetsförsäljningen var 16,2 miljoner euro, vilket understeg budgeten med 2,8 miljoner euro. Den viktigaste orsaken till budgetunderskottet var att försäljningen av områdena i Mellersta Bôle framskred långsammare än väntat.

Besparingarna i lokalkostnader har uppnåtts snabbare än vad som satts upp som mål. Målet på 100 miljoner euro för 2015–2022 uppnåddes före utgången av 2019. Målet för de besparingar som ska uppnås före 2022 höjdes till 118 miljoner euro. Under 2021 genomfördes 256 projekt som gäller lokallösningar. Projekten medför årliga besparingar på 11,3 miljoner euro i lokalkostnader. Detta överstiger klart det besparingsmål på 7 miljoner euro som ställts upp för 2021.

I slutet av 2021 godkändes som statsrådets principbeslut statens nya lokal- och fastighetsstrategier. Inom Senatkoncernen utarbetades nya strategier för att omsätta de statliga riktlinjerna i praktiken tillsammans med kunderna. Under den fortsatta coronapandemin fokuserade koncernen på att se till att statens lokaler var tillgängliga och på att instruera kunderna i säker användning av lokalerna. Trots pandemin kunde byggprojekt, fastighetsunderhåll, tjänsteproduktion och projekt relaterade till försäljning av fastigheter främjas nästan normalt. Enligt en kundnöjdhetsundersökning var 75 procent av koncernens kunder mycket eller ganska nöjda. Det framgångsrika genomförandet av reformen av Försvarsfastigheter återspeglas i responsen från kunderna. Bland beslutsfattare i kundorganisationerna uppskattade 60 procent att nivån på de tjänster som Försvarsfastigheter tillhandahåller har stigit under det första verksamhetsåret.

Försvarsfastigheter

Affärsverket Försvarsfastigheter är Senatfastigheters dotteraffärsverk och producerar tjänster för Försvarsmakten och dess partner.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Uppgift

I alla säkerhetssituationer ansvara för fastigheter som ägs av Försvarsmakten och av partner som Försvarsmakten fastställt, samt för fastighetsunderhållet och ordnandet av tjänster i anslutning till dem.

Styrelse 2021

Teemu Penttilä (ordf.), Tomi Hytönen (vice ordf.), Janne Jaakkola, Pirjo Pöyhä, Sanna Sianoja, Juha Tiuraniemi, Osmo Huopainen (personalrepresentant)

Verkställande direktör

Mattias Warsta

Nyckeltal

2021

Omsättning	mn €	272,0
Förändring i omsättningen*)	%	-
Rörelsevinst/-förlust	mn €	6,4
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	2,7
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	0,6
Soliditet	%	64,4
Balansomslutning	mn €	1057,2
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	-
Personal	årsv.	657

*) Inget jämförelsematerial under det första verksamhetsåret

Målet i regeringsprogrammet att utveckla försvarsförvaltningens fastighetssystem för att bättre än tidigare tillgodose försvarsförvaltningens behov förverkligades planerligt och Senatfastigheters dotteraffärsverk Försvarsfastigheter inledde sin verksamhet den 1 januari 2021. Till Försvarsfastigheter koncentrerades sådana av

Senatfastigheters och Försvarsförvaltningens byggverks fastigheter, funktioner och tjänster som betjänar försvarsförvaltningen. Vid reformen övergick den personal vid Försvarsförvaltningens byggverk och Senatkoncernen som ansvarade för Försvarsmaktens lokalfrågor till Försvarsfastigheter som gamla arbetstagare. Dessutom övergick en del av byggverkets personal till att arbeta inom Senatkoncernens gemensamma tjänster. Tjänsteproduktionen har fortsatt utan avbrott under hela organisationsreformen. Försvarsförvaltningens säkerhets- och beredskapskrav har beaktats som en del av all verksamhet hos affärsverket.

Senatfastigheters tillgångar ägs av finska staten och ägarförvaltningen sköts av affärsverket. Finansministeriet sätter årligen upp ekonomiska mål för Senatfastigheter och försvarsministeriet sätter upp de operativa målen. Försvarsministeriet styr affärsverket när det tillhandahåller tjänster till Försvarsmakten och de partner som Försvarsmakten anger. Finansministeriet beslutar om Senatkoncernens resultatmål och intäktsföringsmål.

Försvarsfastigheter iakttar de företagsekonomiska principerna i sin verksamhet. Affärsverket har varken offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter. I sin verksamhet följer affärsverket lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Försvarsfastigheters andel av de investeringar som räknas med i Senatkoncernens investeringsfullmakt 2021 var ungefär 63 miljoner euro. Cirka 33 miljoner euro användes till underhåll, vilket översteg nivån för tidigare år med mer än 10 miljoner euro. Försvarsfastigheter uppnådde år 2021 de resultat- och servicemål som finansministeriet och försvarsministeriet satt upp, i fråga om nyckeltalen för ekonomin och penninganvändningen till och med mycket bra.

Försvarsfastigheters största färdigställda projekt var ombyggnaden av kasern 34 i Säkylä (10 miljoner euro), kontrollrum i Jyväskylä (10 miljoner euro), lager i Haapajärvi (9 miljoner euro), ombyggnaden av kasern 2 i Rovaniemi (9 miljoner euro) och ombyggnaden av kasern 3 i Niinisalo (6 miljoner euro).

År 2021 använde Försvarsfastigheter omkring 1 miljon euro i ägarbaserad finansiering för att förbättra energieffektiviteten. Målet med programmet för objekt som ska rivas var att riva 96 byggnader och utfallet var 81 rivna byggnader. Affärsverket har stött Försvarsmakten vid skötseln av coronasituationen genom att producera sådana utredningar om tilläggslokaler och tillfälliga lokallösningar som situationen har krävt. För detta ändamål har man bland annat använt tomma bostäder på garnisonssområdena eller i närheten av dem.

I slutet av året var underutnyttjandet av Försvarsfastigheters lokaler 2,6 procent och om även icke-uthyrningsbara lokaler beaktas, det vill säga exempelvis lokaler som inte används på grund av ombyggnad, var underutnyttjandet 5,38 procent.

13.2 Statliga fonder utanför budgeten

Försörjningsberedskapsfonden

Syftet med försörjningsberedskapsfonden är att säkerställa finansieringen av den nationella försörjningsberedskapen.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Lag om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992)

Tillförsel av medel

Försörjningsberedskapsavgifter

Medlens användning

Utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens och Försörjningsberedskapsrådets verksamhet (bland annat statens säkerhetsupplag och säkerställande av kritisk infrastruktur)

Styrelse 1.7.2020–30.6.2023

Ilona Lundström (ordf.), Sirpa Ojala (vice ordf.), Raimo Jyväsjärvi, Minna-Mari Kaila, Tero Kiviniemi, Pasi Pohjola, Juha Sarkio, Ilkka Tykkyläinen, Antti Viitanen, Laura Vilkkonen

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	317	330
Kostnader	mn €	443	-70
Balansomslutning	mn €	1 938	2 327
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	9,4	8,0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

Genom en programbaserad verksamhet svarar Försörjningsberedskapscentralen på de snabba förändringarna i omvärlden. Med programkoncepten (Energia 2030, Digitaalinen turvallisuus 2030, Alue 2030, Logistiikka 2030) genomfördes statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018). Cirka hälften av intäkterna till fonden anvisas till programmen.

Försörjningsberedskapsfonden beredde sig inför avfasningen av stenkolsanvändningen genom att fortsätta realisera säkerhetsupplagen. Övergången till förnybara energikällor förutsätter att beredskapen för störningar i tillgången motsvarar givna krav. Särskild vikt bör fästas vid att energiförsörjningen i huvudstaden är tryggad i enlighet med de föränderliga förhållandena.

Försörjningsberedskapsfondens likviditet sattes på prov till följd av pandemiåtgärderna. Fondens finansiella situation förbättrades i slutet av året genom de ersättningar som erhöles för upphandlingar av skyddsutrustning. Även om ersättningarna ännu inte täckte alla kostnader, kan fondens likviditet anses vara tillräcklig också för nya överraskande försörjningsberedskapshot.

Resultatet för räkenskapsperioden utan återföring av nedskrivningen på omsättningstillgångarna var 126,0 miljoner euro. Återföringen av nedskrivningarna av balansvärdena på oljepriset i euro för föregående år var 273,8 miljoner euro i bokslutet. På grund av återföringen av nedskrivningarna steg värdet på lagren och kostnaderna i resultaträkningen minskade betydligt. Efter bokslutsnoteringarna visade helhetsresultatet en vinst på 339,8 miljoner euro.

Intäkten från försörjningsberedskapsavgiften var 40,3 miljoner euro. Grunden för bestämmande av avgiften har varit oförändrad sedan 1997 och dess realvärde har sjunkit väsentligt från denna tidpunkt.

Förbrukningen av fossila bränslen minskar, vilket bidrar till att minska intäkten från försörjningsberedskapsavgiften. Fondens övriga inkomstkällor, varav de viktigaste är andelarna i Fingrid Abp och den strategiska oljeflottan, är nödvändiga för fondens ekonomi. Försörjningsberedskapscentralen har kunnat avstå från att i statsbudgeten intäktsföra de utdelningar på Fingrid Ab:s aktier som inlutit för åren 2019–2020.

Ökningen i balansräkningen med 389,5 miljoner euro berodde huvudsakligen på återföringen av nedskrivningarna av lagrens bokföringsvärde. Borgensansvaren för skyddsupplagslån uppgick till 8,0 miljoner euro och ansvaren för långfristiga avtal till cirka 86,8 miljoner euro.

Försörjningsberedskapsavgiften utgör en belastning på cirka 7,28 euro per medborgare och år. Avgiften kan betraktas som medborgarnas försäkringsavgift för försörjningsberedskap. Försörjningsberedskapsförsäkringen har avsevärda effekter genom det omfattande företagssamarbetet. Förvaltningsområdena har organiserats så att de upprätthåller försörjningsberedskapen inom respektive behörighetsområde. Som helhet kan systemet bedömas vara kostnadseffektivt i ett internationellt perspektiv. Som en del av den övergripande säkerheten i samhället bidrar försörjningsberedskapen till att upprätthålla stabiliteten i samhället.

Interventionsfonden för jordbruket (Mira)

Ur interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionslagring, interventionsköp och interventionsförsäljning enligt EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Författningsgrund

Lag om interventionsfonden för jordbruket (1206/1994)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, lån

Medlens användning

Interventionsköp och interventionslagring

Direktion 1.1.2019–31.12.2021

Juha Karjalainen (ordf.), Taina Vesanto, Marja Husu, Mika Arola, Jyri Inha

Nyckeltal		2020	2021
Interventionsköp	mn €	0,00	0,00
Interventionsförsäljning	mn €	0,00	0,00
Totalkostnader för interventionslagring	mn €	0,00	0,00
EU-ersättning (-) för interventionslagring	mn €	0,00	0,00
Intäkter	mn €	0,00	0,00
Kostnader	mn €	0,02	0,02
Kostnader som fonden ska svara för, totalt	mn €	0,02	0,02
Medel 31.12	mn €	3,15	3,53
Lånekapital 31.12	mn €	0,00	0,00
Eget kapital 31.12	mn €	3,15	3,53
Balansomslutning	mn €	3,15	3,53
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0,00	0,00
Överföring från statsbudgeten	mn €	0,20	0,40
Lånekapital i genomsnitt	mn €	0,00	0,00
Lånets medelränta	%	0,00	0,00

Ur interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionslagring, interventionsköp och interventionsförsäljning inom ramen för EU-marknadens stabiliseringssystem. De kostnadsersättningar som EU betalar för dessa åtgärder intäktförs på motsvarande sätt i fonden.

Åren 2020–2021 ägde inga interventionsköp rum inom ramen för interventionslagringen, eftersom marknadspriserna i fråga om dessa i allmänhet ligger över interventionspriset.

Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)

Syftet med gårdsbrukets utvecklingsfond är att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdsnäringarna samt förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Författningsgrund

Lag om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, räntor och amorteringar på lån

Medlens användning

Investeringsstöd och övriga understöd, statsgarantier

Direktion 1.1.2020–31.12.2022

Minna-Mari Kaila (ordf.), Sari Forsman-Hugg (till 1.6.2021), Ilkka P. Laurila (från 1.6.2021), Jyri Inha, Sanna Koivumäki, Marjatta Koskinen, Juha Lappalainen, Jonas Laxåback, Esko Leinonen, Mika Saari (till 20.10.2021)

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	6,9	4,2
Kostnader	mn €	76,5	69,8
Disponibla medel	mn €	226,6	127,5
- räntor och amorteringar på lån	mn €	7,9	6,4
- överföring från budgeten	mn €	166,8	0,0
- obundna medel från föregående år	mn €	48,6	117,1
- övriga inkomster	mn €	1,4	1,4
Balansomslutning	mn €	411,3	344,1
- varav långfristiga lånefordringar	mn €	18,7	14,7
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	132,0	134,4
Bundna medel	mn €	109,4	29,7
- varav understöd	mn €	99,5	18,3
Beslut om investeringsstöd	st.	2454	1 115

Gårdsbrukets utvecklingsfonds största enskilda finansiella stödbjekt var nationellt finansierade investeringsstöd enligt lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007). År 2021 beviljades 18,3 miljoner euro i investeringsstöd. Nationella investeringsstöd riktades bland annat till byggnadsinvesteringar, täckdikning och användning av inhemsk förnybar energi. Statsborgen i enlighet med lagen om strukturstöd till jordbruket beviljades för cirka 6,5 miljoner euro. På grund av den plötsliga försämringen av lönsamheten och likviditeten inom jordbruket i slutet av 2021 gjordes förberedelser för att införa statsborgen för likviditetslån för gårdsbruksenheter enligt lagen om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter (232/2019) från och med början av 2022. Syftet är att trygga förutsättningarna för jordbruk och förbättra gårdarnas likviditet i situationer där förändringar i verksamhetsmiljön eller exceptionella väderförhållanden har lett till tillfälliga ekonomiska problem för jordbruksföretagen.

Under berättelseåret avsattes sammanlagt 29,7 miljoner euro av fondens medel. Minskningen jämfört med 2020 berodde huvudsakligen på att merparten av strukturstöden till jordbruket under 2021 beviljades som EU-delfinansierade bidrag under moment 30.10.40. Under samma moment har det också gjorts investeringar som finansierats genom EU:s återhämtningsinstrument. De investeringar som i sin helhet finansieras nationellt har fortsättningsvis finansierats genom fonden. Fondens inkomstkällor utgjordes närmast av amorteringar och räntor på lånefordringar.

Fonden kapitaliserades inte med medel från statsbudgeten för 2021.

Arbetet med att reformera gårdsbrukets utvecklingsfonds verksamhet fortsatte år 2021 i enlighet med regeringsprogrammet. I samband med godkännandet av Finlands CAP-plan i december 2021 beslutade man att de stöd enligt lagen om strukturstöd till jordbruket som helt och hållet finansieras nationellt av fonden samt stödet för grundtorrläggning ändras till EU-delfinansierat stöd som finansieras ur statsbudgeten från och med 2023.

Brandskyddsfonden

Syftet med brandskyddsfonden är att förebygga eldsvådor och främja räddningsverksamheten.

Förvaltningsområde

Inrikesministeriet

Författningsgrund

Lag om brandskyddsfonden (306/2003)

Tillförsel av medel

Brandskyddsavgift, som betalas för brandförsäkrad fast och lös egendom i Finland

Medlens användning

Allmänt understöd och specialunderstöd till organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanslutningar, specialunderstöd till kommuner, räddningsområden och avtalsbrandkårer, specialunderstöd till andra aktörer för de ändamål som föreskrivs i 14 § 3 momentet i lagen.

Styrelse 1.3.2020–31.12.2021

Päivi Nerg (ordf.), Mika Kättö, Vesa-Pekka Tervo, Petri Mero, Paula Werning, Mari Rantanen, Jaakko Pukkinen, Brita Somerkoski

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	11,4	11,7
Kostnader	mn €	11,4	11,2
Balansomslutning	mn €	22,2	23,0
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €		
Budgetöverföringar	mn €		

+ överföringar från budgeten till fonden
- överföringar från fonden till budgeten,

Brandskyddsfondens viktigaste understödsobjekt är forsknings- och utvecklingsverksamhet inom räddningsbranschen, allmänna understöd till organisationer inom räddningsbranschen och organisationernas upplysnings- och utbildningsverksamhet samt räddningsområdenas, kommunernas och avtalsbrandkårernas brandstations- och materielprojekt.

År 2021 beviljades organisationerna inom räddningsbranschen 3,3 miljoner euro i allmänna understöd. I specialunderstöd beviljades 2,1 miljoner euro för byggnadsprojekt och 2,2 miljoner euro för materielanskaffning. För forsknings- och utvecklingsprojekt inom räddningsbranschen beviljades ur fonden 3,2 miljoner euro i understöd.

Stabilitetsfonden

Stabilitetsfonden är sammansatt av en insättningsgarantifond och en resolutionsfond. Insättningsgarantifondens uppgift är att trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbankerna. Syftet med resolutionsfonden är att täcka kostnaderna för eventuella resolutionsåtgärder som avser inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området som är belägna i Finland.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Författningsgrund

Lag om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014)

Tillförsel av medel

Insättningsgarantiavgifter (insättningsgarantifonden) och stabilitetsavgifter (resolutionsfonden)

Medlens användning

Insättningsgarantifonden: utbetalning av ersättningar till insättare, resolutionsfinansiering för inlåningsbanker, finansiering av arrangemang i anslutning till överföring av insättningar

Resolutionsfonden: täckande av kostnaderna för resolutionsåtgärder som avser inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området som är belägna i Finland

Styrelse 2021

Till 30.4.2021: Mikko Spolander (ordf.), Sami Napari, Mirjami Kajander-Saarikoski, Minna Kurru, Kati Jussila
Från 1.5.2021: Mikko Spolander (ordf.), Sami Napari, Satu Vartiainen, Markku Pehkonen, Kati Jussila

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	341	397
Kostnader	mn €	236	270
Balansomslutning	mn €	651	779
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

- överföringar från fonden till budgeten

De insättningsgarantiavgifter som tas ut hos inlåningsbankerna till insättningsgarantifonden fastställs utgående från de garanterade insättningarna samt risknivån i respektive bank. Den inhemska resolutionsfonden finansieras med stabilitetsavgifter som tas ut hos inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området belägna i Finland. De stabilitetsavgifter som tas ut hos inhemska kreditinstitut överförs i sin tur årligen till bankunionens gemensamma resolutionsfond.

Stabilitetsfonden utövar samhälleligt inflytande genom att förebygga bankkriser, minimera kostnaderna för eventuella bankkriser och trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbankerna.

År 2021 utökades de två fonderna i enlighet med på förhand fastställda processer. Ingendera fonden behövde utnyttjas för krishantering eller skydd för insättarna och det fanns inget behov att skaffa tilläggsfinansiering för fonderna.

Insättningsgarantifondens målnivå har i lag knutits till det sammanlagda beloppet av de garanterade insättningarna i banker verksamma i Finland. Fondens tillgångar ska före juli 2024 uppgå till ett belopp som motsvarar 0,8 procent av de garanterade insättningar som omfattas av insättningsgarantin. Denna nivå var enligt uppgifterna för beräkning av avgifterna för 2021 cirka 1,2 miljarder euro. I slutet av 2021 var fondens storlek cirka 779 miljoner euro.

Krishanteringsfondens målnivå beräknas som en andel av den sammanlagda målnivå som fastställts för värdepappersföretag och kreditinstitut, det vill säga en procent av de garanterade insättningarna. Fonden ska uppnå målnivån senast den 31 december 2024. Denna målnivå var enligt uppgifterna för beräkning av avgifterna för 2021 cirka 174 000 euro. I slutet av 2021 var fondens storlek cirka 105 000 euro.

Statens bostadsfond

Syftet med statens bostadsfond är att stödja bostadsproduktion och ombyggnad och förbättra förutsättningarna för bostadsproduktion.

Förvaltningsområde

Miljöministeriet

Författningsgrund

Lag om statens bostadsfond (1144/1989)

Tillförsel av medel

Amorteringar och ränteutgifter på lån som beviljats ur fondens medel

Medlens användning

Beviljande av lån, räntestöd och annat stöd för bostadsfinansiering, överföring till statsbudgeten

Direktion 1.11.2018–31.10.2022

Timo Reina (ordf.), Mari Vaattovaara, Timo Heinonen, Petri Honkonen, Jouni Hynynen, Lauri Lehtoruusu, Hanna Markkula-Kivisilta, Riitta Myller, Matti Rautiola, Kirsi Varhila

Nyckeltal		2021	2020
Finansiella intäkter	mn €	24,7	29,3
Finansiella kostnader	mn €	4,6	4,9
Balansomslutning	mn €	5 788	5 937
Totalt garantibelopp	mn €	17 532	16 368
Budgetöverföringar	mn €	-2,5	-6,0

+ överföringar från budgeten till fonden

- överföringar från fonden till budgeten

Statens bostadsfond stöder bostadsproduktion och ombyggnad och förbättrar förutsättningarna för bostadsproduktion genom att bevilja bidrag till kommunalteknik. År 2021 betalades ur fondens medel sammanlagt 168,3 miljoner euro (129,7 miljoner euro 2020) i olika bidrag och räntestöd. Fondmedel på 2,5 miljoner euro (6,0 miljoner euro 2020) överfördes till statsbudgeten.

År 2021 var statens bostadsfond skuldfri. Fondens samlingskontofordran uppgick vid slutet av 2021 till 2 082 miljoner euro. Fondens inkomster kommer huvudsakligen från gamla aravalånefordringar. Dessa inkomster minskar stadigt och upphör när lånen har återbetalats inom en period på 15–20 år. Samtidigt har statens åtaganden i form av fyllnadsborgen för lån till sammanlutningar ökat i och med att man vid stödet av bostadsproduktion har övergått från direkt lånefinansiering till räntestöd.

Statens pensionsfond

Statens pensionsfond skapar beredskap för utbetalning av de framtida pensioner som omfattas av statens pensionssystem och därmed jämförbara övriga förmåner och för utjämning av statens utgifter för dem över tid.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Författningsgrund

Lag om statens pensionsfond (1297/2006)

Tillförsel av medel

Pensionsavgifter från statens ämbetsverk och inrättningar, affärsverk och andra sammanslutningar, pensionsavgifter från arbetstagare och avkastningen på fondens medel

Medlens användning

Överföring till statsbudgeten som allmänt täckningsbidrag 40 procent av statens årliga pensionsutgifter

Styrelse 2021

Till 28.2.2021 Jukka Pekkarinen (ordf.), Anu Sammallahhti, Juha Kotajoki, Marja Paavonen, Maria Löfgren, Anne Karjalainen, Niko Simola

Från 1.3.2021 Jukka Pekkarinen (ordf.), Anu Sammallahhti, Keijo Karhumaa, Annika Klimenko, Maria Löfgren, Markku Puumalainen, Jani Salenius

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	2 475	3 262
Kostnader	mn €	279	303
Balansomslutning	mn €	15 841	16 869
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	1 744	1 877
Budgetöverföringar	mn €	-1 931	-1 941

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

Pensionsavgifter betalas av de arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem. Staten ansvarar för pensionerna och de betalas ur anslag i statsbudgeten. Fonden har inga uppdrag i anslutning till verkställandet av pensionsskyddet.

Eftersom fonden inte har något pensionsansvar, saknar fonden också bestämmelser om solvens. Fondens huvudsakliga uppgift är att placera de medel som anförtratts av fonden på ett lönsamt och betryggande sätt. Från fonden överförs som allmänt täckningsbidrag till statsbudgeten årligen ett belopp motsvarande 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

Enligt lagen om statens pensionsfond (2006/1297) är fonderingsmålet för det statliga pensionssystemet 25 procent.

I en promemoria av den 31 december 2019 (2019:68) lade finansministeriets arbetsgrupp, som hade utvärderat lagstiftningen om Statens pensionsfond, fram förslag till bestämmelser om en ökning av överföringen från fonden till statsbudgeten samt om budgetöverföring för tiden efter det att den lagstadgade fonderingsgraden på 25 procent har uppnåtts. Regeringens proposition lämnades till riksdagen i början av februari 2022. I slutet av 2021 var fonderingsgraden 25,42 procent beräknad på basis av de siffror som anges i bilaga 10.2 till bokslutet. Därmed uppnåddes den i lag föreskrivna fonderingsgraden under 2021.

År 2021 var avkastningen på fondens placeringar till verkligt värde 14,6 procent. Fondens genomsnittliga avkastning under de senaste tio åren har varit 7,1 procent.

Marknadsvärdet på pensionsfondens placeringstillgångar uppgick vid slutet av 2021 till 23,6 miljarder euro. Av placeringarna var 37,9 procent ränteplaceringar, 52,3 procent aktieplaceringar och 12 procent övriga placeringar inklusive derivatverksamhet.

Enligt det avkastningsmål som finansministeriet bestämt ska avkastningen på fondens placeringar på lång sikt överstiga avkastningen på ett ur statens synvinkel riskfritt placeringsalternativ, det vill säga reduceringen av statens skuld. Under de senaste tio åren har avkastningen på fondens placeringar till marknadsvärde i genomsnitt varit 5,8 procentenheter större än medelkostnaden för statsskulden.

Nyckeltal		2020	2021
Placeringar sammanlagt	mn €	21 089	23 595
Placeringarnas avkastning	%	4,0	14,6
Kostnader för placeringsverksamheten	%	0,04	0,03
Pensionsansvar	mn €	93 100	93 300
Fonderingsgrad	%	23	25,4

Statens televisions- och radiofond

Syftet med statens televisions- och radiofond är att ordna finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet och främja televisions- och radioverksamheten.

Förvaltningsområde

Kommunikationsministeriet

Författningsgrund

Lag om statens televisions- och radiofond (745/1998)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten

Medlens användning

Täckande av kostnaderna för den allmännyttiga verksamhet som föreskrivs i 7 § i lagen om Rundradion Ab (1380/1993), täckande av kostnaderna för förhandsprövningar enligt 6 § i lagen samt i övrigt främjande av televisions- och radioverksamheten

Direktion eller styrelse

Ingen direktion eller styrelse

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	0,0	0,0
Kostnader	mn €	532	544
Balansomslutning	mn €	8,0	7,7
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0,0	0,0
Budgetöverföringar	mn €	+532,1	+543,3

+ överföringar från budgeten till fonden

- överföringar från fonden till budgeten,

Genom statens televisions- och radiofond ordnas finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. Fonden har ingen egen organisation, utan Transport- och kommunikationsverket svarar för dess förvaltning.

För täckande av kostnaderna för Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet överfördes cirka 543 miljoner euro från statsbudgeten till statens televisions- och radiofond. Beloppet intäktsfördes i sin helhet på Rundradion Ab under 2021. Vid slutet av året var saldot på fondens samlingskonto cirka 7,7 miljoner euro.

Statsgarantifonden

Syftet med Statsgarantifonden är att säkerställa att de exportgarantier, specialborgern och andra i lagen om statsgarantifonden (444/1998) avsedda förbindelser som getts av Finnvera Abp uppfylls.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Lag om statsgarantifonden (444/1998)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, medel som specialfinansieringsbolaget överför till fonden och avgifter som betalas för fondlån samt garantiavgifter och fordringar som återkrävs och som hänför sig till ansvarsförbindelser

Medlens användning

Om det separata resultatet av exportgaranti- och specialborgensverksamheten visar förlust, används i första hand Finnvera Abp:s buffertfond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet, i andra hand medel ur Statsgarantifonden och i sista hand moment 32.40.60.

Direktion 1.1.2020–31.12.2022

Elise Pekkala (ordf.), Miki Kuusinen (till 12.9.2021), Paula Kirppu (från 16.12.2021), Juha Savolainen, Kari Virtanen

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	2,3	3,7
Kostnader	mn €	0,1	349
Balansomslutning	mn €	710	1 114
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	349	0
Budgetöverföringar	mn €	0	400

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

Statsgarantifonden utgör en buffert för Finnvera Abp:s ansvarsstock i den händelse att det separata resultatet för exportgarantier som beviljas av Finnvera Abp och annan specialborgern som avses i fondlagen visar förlust.

Statsgarantifondens kassamedel uppgick till cirka 1 096 miljoner euro vid utgången av 2021 (691 miljoner euro 31.12.2020). Ökningen berodde främst på en fondöverföring på 400 miljoner euro. I statens tredje tilläggsbudget för 2021 godkändes en reserv på 650 miljoner euro för kapitalisering av Finnveras exportgaranti- och specialborgensverksamhet. Genom arbets- och näringsministeriets beslut av den 22 december 2021 överfördes 400 miljoner euro från statsbudgeten till fonden. Syftet med detta arrangemang är att se till att de medel som finns i fonden är tillräckliga för att täcka de förluster som eventuellt uppstår under de närmaste åren genom exportgaranti- och specialborgensverksamheten. Resultatet av exportgaranti- och specialborgensverksamheten var 79 miljoner euro i vinst.

Statsgarantifondens direktion fattade den 4 februari 2021 ett beslut om en fondavgift på 349 miljoner euro för att täcka förlustresultatet av Finnveras exportgaranti- och specialborgensverksamhet 2020. Förlustresultatet av Finnveras exportgaranti- och specialborgensverksamhet 2020 var 1,17 miljarder euro och enligt fondlagen täcks förlusten ur statsgarantifonden till den del de medel som finns i fonden för exportgaranti- och specialborgensverksamhet i Finnveras balansräkning inte räcker till för att täcka förlusten. Av förlusten täcktes 829 miljoner euro med medel ur fonden för exportgaranti- och specialborgensverksamhet i Finnveras balansräkning och 349 miljoner euro med medel ur statsgarantifonden.

Fram till den 31 december 2021 har ingen fondavgift på 349 miljoner euro enligt beslutet om fondavgift betalats till Finnvera ur statsgarantifonden. Med beaktande av detta uppgick fondens likvida medel den 31 december 2021 till 747 miljoner euro.

Statsgarantifondens fordringar består av landspecifika återkravsfordringar som uppkommit på grund av garantiersättningar som betalats på basis av politisk risk. I fråga om dessa utsträcker sig betalningsavtalen gällande konsoliderade fordringar som längst till 2038. Övriga fordringar med politisk risk och kommersiell risk är i allmänhet oreglerade. Ansvarsstocken avslutades 2018.

Återkravsfordringar i den gamla stocken* och ansvarsstockens utveckling		2020	2021
Återkravsfordringar	mn €	182	188
- konsoliderade fordringar	mn €	136	138
- övriga fordringar med politisk risk	mn €	45	49
- fordringar med kommersiell risk	mn €	0,9	0,6
Ansvarsstock	mn €	0	0

* Till fonden överfördes 1.1.1999 ansvarsstocken för Finnvera Abps föregångare (den så kallade gamla stocken). I ansvarsstocken ingår garantier, borgensförbindelser och andra ansvarsförbindelser som före detta Statsgaranticentralen och dess föregångare Exportgarantianstalten och Statsgarantianstalten beviljat.

Kärnavfallshanteringsfonden

Kärnavfallshanteringsfonden har till uppgift att förvara och på ett betryggande sätt placera de medel som fonden samlat in hos avfallshanteringskyldiga och som i framtiden behövs för att sörja för kärnavfallet om de som är ansvariga för kärnavfall inte uppfyller sina skyldigheter.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Kärnenergilag (990/1987)

Tillförsel av medel

Avgifter som tas ut hos de kärnavfallshanteringskyldiga och fondens intäkter

Medlens användning

Täckande av kostnaderna för att sörja för kärnavfallet, om de avfallshanteringskyldiga inte uppfyller sina skyldigheter beträffande kärnavfallshanteringen

Styrelse 1.9.2021–31.12.2021

Eva Liljebloom (ordf.), Sami Yläoutinen, Anu Sammallahti, Mika Niemelä och Jaana Avolahti (från 1.9.2021)

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	27	47
Kostnader	mn €	12	10
Balansomslutning	mn €	2 648	2 679
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Utöver den huvudfond som används för den ekonomiska beredskapen för kärnavfallshantering omfattar fonden som särskilda förmögenheter två så kallade forskningsfonder, vilkas syfte är att årligen samla in medel hos innehavarna av atomanläggningar för utdelning till forskning i kärnsäkerhet och kärnavfallshantering.

De avfallshanteringskyldiga är med stöd av kärnenergilagen berättigade att mot säkerheter låna 75 procent av sin fondandel i kärnavfallsfonden. Från och med början av 2022 får den procentuella andelen inte överstiga 60 procent. Minst 20 procent kan placeras i förbindelser som finska staten har emitterat. Därtill kan minst 20 procent av fondens tillgångar placeras i annan placeringsverksamhet på ränte- och aktiemarknaden. Härvid ska placeringarna göras på ett betryggande sätt, med ändamålsenlig spridning samt så att de ger avkastning och kan realiseras. På grund av fondens natur är dess primära mål inte att generera ekonomisk vinst utan att trygga fondens tillgångar för framtiden.

Kärnavfallshanteringsfondens vinst var 38,3 miljoner euro (14,7 miljoner euro 2020) och balansräkningen vid årets slut cirka 2,76 miljarder euro (cirka 2,6 miljarder euro 2020). Fonden delade sammanlagt ut cirka 9,0 miljoner euro i forskningsmedel. Fondens medel täcker de uppskattade kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Riskerna i fonden ansluter sig till bedömningen av säkerheterna i ovan nämnda utlåningsverksamhet och till placeringsverksamheten. Direkta konsekvenser för statens och fondens ekonomi föreligger inte.

Oljeskyddsfonden

Oljeskyddsfondens uppgift är att fungera som sekundär ersättare av skador till följd av oljeutsläpp och kostnaderna för bekämpningen av dem samt att stödja upprätthållandet av beredskapen för bekämpning av oljeskador.

Förvaltningsområde

Miljöministeriet

Författningsgrund

Lag om oljeskyddsfonden (1406/2004)

Tillförsel av medel

Oljeskyddsavgifter och överföring av anslag från statsbudgeten

Medlens användning

Ersättning av oljeskador och kostnaderna för bekämpning av dem, ersättning av kostnader för oljebekämpning och upprätthållande av bekämpningsberedskapen

Styrelse 1.11.2018–31.10.2021

Frey Nybergh (ordf.), Elina Herrala, Mika Kättö, Minna Mättö, Teemu Niinimäki, Eeva-Maija Puheloinen (till 14.3.2021), Anu Karjalainen (från 15.3.2021), Kirsti Vallinheimo (till 27.4.2021), Petri Syrjänen (från 28.4.2021)

Styrelse 1.11.2021–31.10.2024

Frey Nybergh (ordf.), Pasi Rynnänen, Johanna Korpi, Minna Mättö, Hannu Klemola, Satu Mattila, Lauri Taro

Nyckeltal		2020	2021
Intäkter	mn €	1,9	0,0
Kostnader	mn €	16,7	11,6
Balansomslutning	mn €	21,9	14,1
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	16,4	10,2
Budgetöverföringar	mn €	0,0	+4,0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Oljeskyddsfonden ersätter i vissa fall oljeskador på land och till sjöss och kostnaderna för bekämpning av dem. Fonden ersätter de lokala räddningsverken och

staten för olika kostnader i anslutning till oljebekämpning och upprätthållande av beredskapen. Vidare kan fonden bevilja ersättningar för kostnader för att sanera mark och grundvatten som har förorenats av olja.

Fonden har fått sina medel i huvudsak från intäkterna från oljeskyddsavgiften. Åren 2010–2015 togs oljeskyddsavgiften ut till tredubbelt belopp i syfte att förbättra oljebekämpningsberedskapen framför allt på Finska viken. Oljeskyddsfondens kapitalgränser höjdes fram till utgången av 2019. Under 2021 överfördes 4,0 miljoner euro från budgeten till fonden för att täcka de regionala räddningsverkens kostnader, som ska ersättas i efterhand.

De planerade gemensamma fartygsprojekten mellan de statliga myndigheterna och räddningsverken har inte gått framåt. Också det lokala räddningsväsendets anskaffningar för att förbättra beredskapen för bekämpning av oljeskador genomförs långsammare än väntat. Därför är fondens eget kapital fortfarande ovanligt stort och uppgår till 14,1 miljoner euro. Eftersom oljeskyddsfondens medel vid början av 2020 översteg den övre gränsen enligt 8 § i lagen om oljeskyddsfonden, upphörde uppbörderna av oljeskyddsavgiften tills vidare från och med den 1 mars 2020.

År 2021 utbetalades sammanlagt 11,3 miljoner euro i ersättningar ur oljeskyddsfonden. Till det lokala räddningsväsendet utbetalades ersättning för kostnader för bekämpning av oljeskador till ett belopp av 0,3 miljoner euro. Skadorna var små och skadevällaren okänd. Av det lokala

räddningsväsendets anskaffnings- och underhållskostnader för bekämpning av oljeskador ersattes sammanlagt 9,6 miljoner euro, statens behovsprövade ersättningar uppgick till 0,23 miljoner euro. Till kostnaderna för undersökning och sanering av mark- och grundvattenområden som förorenats av olja användes 1,15 miljoner euro.

Förbindelserna enligt oljeskyddsfondens förhandsbeslut uppgår till sammanlagt 10,2 miljoner euro. Merparten av besluten gäller anskaffning eller ombyggnad av oljebekämpningsfartyg och annan uppsamlingsutrustning för räddningsväsendet. Genom besluten har 0,9 miljoner euro avsatts för kostnader för sanering av oljeförorenade objekt.

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-633-4 PDF
ISBN: 978-952-383-617-4 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt